

การวิเคราะห์การใช้สื่อโทรทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนนทรีวิทยา
ตามระดับความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี

นางสาวบุษกร โกศลศิริลักษณ์

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-03-1733-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE ANALYSIS OF TELEVISION USES OF MATTAYOM 2 STUDENTS OF NONTRIWITTAYA SCHOOL
AS MEASURED BY EMOTIONAL INTELLIGENCE

Miss Bussakorn Kosolsirilux

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Mass Communication

Department of Mass Communication

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-03-1733-2

บุษกร โกศลศิริลักษณ์ : การวิเคราะห์การใช้สื่อโทรทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนนทรีวิทยา ตามระดับความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี (THE ANALYSIS OF TELEVISION USES OF MATTAYOM 2 STUDENTS OF NONTRIWITTAYA SCHOOL AS MEASURED BY EMOTIONAL INTELLIGENCE) อ. ที่ปรึกษา : รศ.วิภา อุดมฉันท. 179 หน้า. ISBN 974-03-1733-2

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เข้าใจถึงพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนนทรีวิทยา ตามระดับความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี โดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และทฤษฎีการใช้โทรทัศน์เพื่อเข้าร่วมสังคมเป็นแนวทางในการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า เด็กส่วนใหญ่ใช้เวลาในการดูโทรทัศน์เกือบทั้งวัน โดยมีการทำกิจกรรมอื่นๆ ควบคู่ไปด้วย กิจกรรมที่พบมากที่สุดคือการรับประทานอาหาร นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กที่อยู่บ้านเพียงลำพังจะใช้เวลาในการดูโทรทัศน์มากกว่าเด็กที่อยู่ร่วมกับบุคคลอื่น

ในด้านการใช้โทรทัศน์พบว่า เด็กทุกคนมีการใช้โทรทัศน์ในด้านโครงสร้าง ทั้งใช้เป็นสิ่งแวดล้อมในบ้าน เป็นเพื่อนเวลาทำกิจกรรมอื่นๆ และเป็นตัวแบ่งเวลาในการทำกิจวัตรประจำวัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโทรทัศน์เปรียบเหมือนส่วนหนึ่งในชีวิตของเด็กๆ

สำหรับการใช้โทรทัศน์ด้านความสัมพันธ์พบว่า เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ จะใช้โทรทัศน์เพื่อเสริมสร้างการติดต่อสื่อสาร เพื่อเข้าร่วมปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้ทางสังคมมากกว่าเด็กกลุ่มอื่นๆ ในขณะที่เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติมีการใช้โทรทัศน์เอนแสดงความสามารถหรือความเหนือกว่ามากที่สุด และเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติมีการใช้โทรทัศน์เพื่อหลีกเลี่ยงการมีปฏิสัมพันธ์มากที่สุด

ภาควิชา...การสื่อสารมวลชน.....
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน.....
ปีการศึกษา ...2544.....

ลายมือชื่อผู้คิด.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

##4285086328 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD : TEENAGER/EMOTIONAL INTELLIGENCE/ TELEVISION USES

BUSSAKORN KOSOLSIRILUX : THE ANALYSIS OF TELEVISION USES OF MATTAYOM 2 STUDENTS OF NONTRIWITTAYA SCHOOL AS MEASURED BY EMOTIONAL INTELLIGENCE. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. VIPHA UTAMACHANT. 179 pp. ISBN 974-03-1733-2

The objective of the research was to understand the viewing behavior and the television uses of the Mattayom 2 students as measured by emotional intelligence. The methodology of this study was the ethnography and the theory of the social uses of television as the theoretical framework.

The results showed that the students spent almost all the time viewing television. They also had other activities, mostly was having dinner, while watching television. It also showed that the students who stayed alone had more time watching television than the students who stayed with the others.

For the structural uses, every groups of student used the television as a house environment, a companion while doing other activities. They also used television to punctuate time and activities. For the relational uses revealed that the uses of television to facilitate communication, to affiliation and to social learning mostly found in the students who were in the normal measure of the emotional intelligence. While the uses to demonstrate competence and dominance mostly found in the students who were under measure and the uses to avoidance is mostly found in the students who were over measure.

Department.....Mass..Communication...

Student's signature.....

Field of study...Mass..Communication...

Advisor's signature.....

Academic year...2001.....

Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถอย่างยิ่งของรองศาสตราจารย์
วิภา อุตมฉันทน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งเปรียบเหมือนแม่คนที่สองของผู้วิจัย ท่านได้
ให้แนวทาง คำปรึกษาในด้านต่างๆ ทั้งยังให้กำลังใจและความห่วงใยกับผู้วิจัยเสมอมา

ผู้วิจัยขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ ประธานกรรมการ
วิทยานิพนธ์ และอาจารย์ อมราภูล อินโชนานนท์ นักจิตวิทยาระดับ 8 สำนักพัฒนาสุขภาพจิต
กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข กรรมการวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้
คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างมาก

ผู้วิจัยขอขอบคุณน้องๆ ทั้ง 15 คนและครอบครัว ที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี
ในการเก็บข้อมูล ขอขอบคุณอาจารย์ใหญ่ อาจารย์ฝ่ายแนะแนว และอาจารย์ประจำชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนนทรีวิทยา ที่ให้ความช่วยเหลือในการติดต่อน้องๆ กลุ่มตัวอย่าง

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคุณพ่อคุณแม่ และครอบครัวของผู้วิจัย ที่ให้
ความรัก กำลังใจ และการสนับสนุนที่ดีเสมอมา

บุษกร โกศลศิริลักษณ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฒ
บทที่	
1. บทนำ	
- ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
- วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	7
- ปัญหาคำถามในการวิจัย.....	8
- ขอบเขตของการวิจัย.....	8
- ข้อจำกัดในการวิจัย.....	8
- นิยามศัพท์.....	9
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
- แนวคิดเรื่องความฉลาดทางอารมณ์.....	11
- แนวคิดทางพัฒนาการด้านอารมณ์ของวัยรุ่น.....	14
- แนวคิดเรื่อง Ethnography.....	16
- ทฤษฎีการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจ.....	18
- แนวคิดเรื่องการใช้โทรทัศน์เพื่อเข้าร่วมสังคมภายในครอบครัว.....	19
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	21
3. ระเบียบวิธีวิจัย	
- การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	27
- เทคนิคการสังเกตการณ์.....	33
- ระดับขั้นของการเก็บข้อมูล.....	34

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

- การจัดระบบและการนำเสนอข้อมูล.....	36
4. การใช้เวลา พฤติกรรมการดูและการใช้โทรทัศน์ของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ	
- ข้อมูลด้านประชากรของกลุ่มตัวอย่าง.....	38
- ข้อมูลการใช้เวลาในการทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่าง.....	43
- ปฏิกริยาของเด็กในขณะรับชม.....	71
- การใช้โทรทัศน์ในด้านโครงสร้าง.....	77
- การใช้โทรทัศน์ในด้านความสัมพันธ์.....	78
5. การใช้เวลา พฤติกรรมการดูและการใช้โทรทัศน์ของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี อยู่ในเกณฑ์ปกติ	
- ข้อมูลด้านประชากรของกลุ่มตัวอย่าง.....	84
- ข้อมูลการใช้เวลาในการทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่าง.....	88
- ปฏิกริยาของเด็กในขณะรับชม.....	114
- การใช้โทรทัศน์ในด้านโครงสร้าง.....	119
- การใช้โทรทัศน์ในด้านความสัมพันธ์.....	120
6. การใช้เวลา พฤติกรรมการดูและการใช้โทรทัศน์ของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี สูงกว่าเกณฑ์ปกติ	
- ข้อมูลด้านประชากรของกลุ่มตัวอย่าง.....	126
- ข้อมูลการใช้เวลาในการทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่าง.....	130
- ปฏิกริยาของเด็กในขณะรับชม.....	152
- การใช้โทรทัศน์ในด้านโครงสร้าง.....	161
- การใช้โทรทัศน์ในด้านความสัมพันธ์.....	163

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
7. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
- สรุปผลการวิจัย.....	167
- อภิปรายผล.....	172
- ข้อเสนอแนะ.....	176
รายการอ้างอิง.....	177
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	179

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1. ประเภทของครอบครัวและจำนวนสมาชิกในครอบครัวของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ.....	40
2. ลักษณะที่อยู่อาศัยของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ.....	40
3. อาชีพของพ่อ/แม่/ผู้ปกครองของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ...	41
4. จำนวนสื่อชนิดต่างๆ ที่มีในบ้านของกลุ่มตัวอย่างแต่ละครอบครัวที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ.....	42
5. การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ช. นุ ในวันเสาร์ที่ 21 เม.ย. 2544.....	45
6. การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ช. นุ ในวันจันทร์ที่ 30 เม.ย. 2544.....	45
7. การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ.บุ๋ม ในวันเสาร์ที่ 21 เม.ย. 2544.....	47
8. การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ.บุ๋ม ในวันจันทร์ที่ 30 เม.ย 2544.....	47
9. การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ช. เป้ ในวันอังคารที่ 3 เม.ย. 2544.....	50
10. การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ช. เป้ ในวันอาทิตย์ที่ 22 เม.ย. 2544.....	50
11. การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ. น้ำตาล ในวันเสาร์ที่ 28 เม.ย. 2544.....	53
12. การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ. น้ำตาล ในวันจันทร์ที่ 7 พ.ค. 2544.....	53
13. การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ. บัว ในวันพุธที่ 4 เม.ย. 2544.....	56
14. การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ. บัว ในวันศุกร์ที่ 27 เม.ย. 2544.....	56
15. เวลาโดยเฉลี่ยที่เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติใช้ทำกิจกรรมต่างๆ ใน 1 วัน.....	58

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
16. กิจกรรมที่เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติทำขณะดูโทรทัศน์.....	62
17. กิจกรรมที่เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติทำร่วมกับบุคคลอื่น ขณะดูโทรทัศน์.....	64
18. บุคคลที่ดูโทรทัศน์ร่วมกับเด็กกิจกรรมที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ..	65
19. รายการโทรทัศน์ที่ ด.ช.หนูและครอบครัวเลือกเปิดรับ.....	67
20. รายการโทรทัศน์ที่ ด.ญ.บ๊องและครอบครัวเลือกเปิดรับ.....	68
21. รายการโทรทัศน์ที่ ด.ช.เป้และครอบครัวเลือกเปิดรับ.....	69
22. รายการโทรทัศน์ที่ ด.ญ.น้ำตาลและครอบครัวเลือกเปิดรับ.....	70
23. รายการโทรทัศน์ที่ ด.ญ.บัวและครอบครัวเลือกเปิดรับ.....	70
24. ประเภทของครอบครัวและจำนวนสมาชิกในครอบครัวของเด็กที่มีความฉลาด ทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ.....	85
25. ลักษณะที่อยู่อาศัยของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ.....	86
26. อาชีพของพ่อ/แม่/ผู้ปกครองของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ.....	86
27. จำนวนสื่อชนิดต่างๆ ที่มีในบ้านของกลุ่มตัวอย่างแต่ละครอบครัวที่มีความฉลาด ทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ.....	87
28. การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ช. ปี่ ในวันจันทร์ที่ 2 เม.ย. 2544.....	91
29. การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ช. ปี่ ในวันศุกร์ที่ 4 พ.ค. 2544.....	91
30. การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ช.แก่ง ในวันพุธที่ 11 เม.ย. 2544.....	94
31. การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ช.แก่ง ในวันเสาร์ที่ 5 พ.ค. 2544.....	94
32. การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ. เอ็น ในวันอังคารที่ 10 เม.ย. 2544.....	97
33. การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ. เอ็น ในวันพฤหัสบดีที่ 19 เม.ย. 2544.....	97
34. การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ. แปน ในวันศุกร์ที่ 20 เม.ย. 2544.....	99

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
35. การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ. แปน ในวันพุธที่ 25 เม.ย. 2544.....	100
36. การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ. รัตน์ ในวันอาทิตย์ที่ 8 เม.ย. 2544.....	103
37. การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ. รัตน์ ในวันพฤหัสบดีที่ 10 พ.ค. 2544.....	103
38. เวลาโดยเฉลี่ยที่เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติใช้ทำกิจกรรมต่างๆ ใน 1 วัน.....	104
39. กิจกรรมที่เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติทำขณะดูโทรทัศน์.....	107
40. กิจกรรมที่เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติทำร่วมกับบุคคลอื่นขณะดูโทรทัศน์.....	109
41. บุคคลที่ดูโทรทัศน์ร่วมกับเด็กกิจกรรมที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ..	110
42. รายการโทรทัศน์ที่ ด.ช.บีและครอบครัวเลือกเปิดรับ.....	111
43. รายการโทรทัศน์ที่ ด.ช.เก่งและครอบครัวเลือกเปิดรับ.....	112
44. รายการโทรทัศน์ที่ ด.ญ.เอินและครอบครัวเลือกเปิดรับ.....	112
45. รายการโทรทัศน์ที่ ด.ญ.แปนและครอบครัวเลือกเปิดรับ.....	113
46. รายการโทรทัศน์ที่ ด.ญ.รัตน์และครอบครัวเลือกเปิดรับ.....	114
47. ประเภทของครอบครัวและจำนวนสมาชิกในครอบครัวของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติ.....	127
48. ลักษณะที่อยู่อาศัยของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติ.....	128
49. อาชีพของพ่อ/แม่/ผู้ปกครองของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติ..	128
50. จำนวนสื่อชนิดต่างๆ ที่มีในบ้านของกลุ่มตัวอย่างแต่ละครอบครัวที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติ.....	129
51. การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ช. บอย ในวันศุกร์ที่ 6 เม.ย. 2544.....	132
52. การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ช. บอย ในวันจันทร์ที่ 16 เม.ย.2544.....	132
53. การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ช.หวัน ในวันพฤหัสบดีที่ 5 เม.ย. 2544.....	135

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
54. การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ช.หวัน ในวันจันทร์ที่ 23 เม.ย. 2544.....	135
55. การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ.นุ่น ในวันอังคารที่ 24 เม.ย. 2544.....	138
56. การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ.นุ่น ในวันพฤหัสบดีที่ 26 เม.ย. 2544.....	138
57. การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ. รินทร์ ในวันเสาร์ที่ 7 เม.ย. 2544.....	142
58. การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ. รินทร์ ในวันพุธที่ 18 เม.ย. 2544.....	142
59. การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ. เมย์ ในวันอังคารที่ 17 เม.ย. 2544.....	144
60. การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ. เมย์ ในวันอาทิตย์ที่ 15 พ.ค. 2544.....	144
61. เวลาโดยเฉลี่ยที่เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติใช้ทำกิจกรรมต่างๆ ใน 1 วัน.....	146
62. กิจกรรมที่เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติทำขณะดูโทรทัศน์.....	149
63. กิจกรรมที่เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติทำร่วมกับบุคคลอื่นขณะดูโทรทัศน์.....	150
64. บุคคลที่ดูโทรทัศน์ร่วมกับเด็กกิจกรรมที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติ.....	151
65. รายการโทรทัศน์ที่ ด.ช.บอยและครอบครัวเลือกเปิดรับ.....	153
66. รายการโทรทัศน์ที่ ด.ญ.หวันและครอบครัวเลือกเปิดรับ.....	154
67. รายการโทรทัศน์ที่ ด.ญ.นุ่นและครอบครัวเลือกเปิดรับ.....	155
68. รายการโทรทัศน์ที่ ด.ญ.รินทร์และครอบครัวเลือกเปิดรับ.....	156
69. รายการโทรทัศน์ที่ ด.ญ.เมย์และครอบครัวเลือกเปิดรับ.....	157

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ

หน้า

1. แบบจำลองอธิบายการใช้สื่อเพื่อตอบสนองความพึงพอใจ.....18

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในสภาวะปัจจุบันที่มีความผันผวนทางสังคม เศรษฐกิจ ซึ่งนำไปสู่ปัญหาต่างๆ ที่บุคคลทุกเพศและทุกวัยต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ บางคนหรือบางกลุ่มก็สามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้ด้วย การปรับตนเองให้เข้ากับสถานการณ์ในสิ่งแวดล้อมและแก้ปัญหาได้บ้างตามศักยภาพที่มีอยู่ แต่ก็มีคนอีกเป็นจำนวนมากที่รู้สึกท้อแท้ ล้มหวัง เกิดความเครียดมาก ไม่สามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นและอาจหาทางออกที่ไม่ถูกต้อง เช่น การฆ่าตัวตายเพื่อหนีจากปัญหา มีคนจำนวนไม่น้อยที่โทษสภาวะสิ่งแวดล้อมภายนอกว่าเป็นต้นเหตุของปัญหาทั้งหมดโดยไม่พิจารณาความบกพร่องของตนเอง คาดหวังว่าการแก้ไขปัญหาน่าจะมาจากบุคคลอื่นและควรคลี่คลายสภาวะแวดล้อมให้ดีขึ้นตามที่ตนต้องการซึ่งเป็นไปได้อย่างยากหรืออาจเปลี่ยนแปลงไม่ได้เลย และจากการที่ต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ นี้เอง ทำให้คนเราเริ่มมีความผันผวนทางจิตใจ เมื่อมีปัญหาดังกล่าว รุมเร้าหรือต้องเผชิญกับความกดดันรูปแบบต่างๆ ก็อาจเป็นสาเหตุทำให้คนเราเริ่มควบคุมอารมณ์ได้ยากขึ้น หรืออาจจะควบคุมอารมณ์ได้เป็นบางครั้ง หรือแม้แต่จะควบคุมอารมณ์ไม่ได้เลย โดยเราจะสามารถพบได้ในสังคมปัจจุบันที่มีการฆ่ากันตายอันเนื่องมาจากสาเหตุเพียงเล็กน้อย เช่น กรณีเจ้าของสุนัขฆ่าเพื่อนบ้านตายเนื่องจากเพื่อนบ้านคนนั้นทำร้ายสุนัขของตน นอกจากนี้ ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นก็อาจน้อยลง เนื่องจากสภาวะทางสังคมที่ทุกคนต้องแข่งขันกันเพื่อความอยู่รอด ทำให้ต่างมุ่งสนใจแต่ประโยชน์ของตน ไม่เห็นอกเห็นใจผู้อื่น หรือแม้แต่มีความรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ ก็อาจลดน้อยลงเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากปัญหาครอบครัวแตกแยกที่มีเพิ่มมากขึ้นจากอดีต ทั้งนี้ เนื่องมาจากการที่พ่อแม่ผู้ปกครองมีความรับผิดชอบต่อตัวเองและต่อครอบครัวน้อยลงนั่นเอง

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า การจะมีสภาพจิตใจที่เป็นสุขได้ มิใช่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่ต้องได้รับการปลูกฝัง พัฒนาตลอดเวลา โดยเฉพาะตั้งแต่วัยเด็กเป็นต้นมา และยังคงต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายด้านที่เอื้ออำนวย ได้แก่ สภาพความสมบูรณ์ของร่างกาย ความสามารถทางเชาวน์ปัญญา ความฉลาดทางอารมณ์ (เชาวน์อารมณ์) และสิ่งแวดล้อมที่ดี (กรมสุขภาพจิต, 2543)

ความเป็นมาของเรื่อง “ความฉลาดทางอารมณ์” เริ่มจากในระยะแรกที่นักจิตวิทยาคิด และเขียนเกี่ยวกับเรื่องเชาว์ปัญญา ส่วนใหญ่จะให้ความสนใจกับความสามารถด้านการฉลาดรู้ของเชาว์ปัญญา (Cognitive) เช่น ความจำและการแก้ปัญหา แต่ก็มีนักจิตวิทยาหลายคน ที่เริ่มมองเห็นความสำคัญของความฉลาดรู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับเชาว์ปัญญา (Non-cognitive aspects) เช่น เดวิด เวคสเลอร์ (David Wechsler) ได้ให้ความจำกัดความของเชาว์ปัญญาว่า “เป็นความสามารถหลายๆ ด้านรวมกันของบุคคลในการกระทำอย่างมีจุดมุ่งหมาย คิดอย่างมีเหตุผลและจัดการกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ” นอกจากนี้ เวคสเลอร์ยังได้อธิบายเพิ่มเติมว่าความฉลาดรู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับเชาว์ปัญญา มีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ อารมณ์บุคคล และสังคม และแบบทดสอบเชาว์ปัญญาที่ไม่รวมองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านนี้จะเป็นแบบทดสอบที่ไม่สมบูรณ์

นอกจากเวคสเลอร์แล้ว นักจิตวิทยาอีกคนหนึ่งคือ โรเบิร์ต ทอนไดค์ (Robert Tondike) ซึ่งให้ความสนใจด้านเชาว์ปัญญาด้านสังคม แต่เป็นที่น่าเสียดายที่แนวคิดเหล่านี้ได้ถูกละเลยในช่วงปี 1937 เป็นต้นมา จนกระทั่งถึง ค.ศ. 1983 เมื่อการ์ดเนอร์ (Gardner) เริ่มเสนอแนวคิดที่ว่า ความสามารถภายในของบุคคล (intrapersonal intelligence) และความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น (interpersonal intelligence) มีความสำคัญที่ควรทดสอบหรือประเมินได้เช่นเดียวกับการทดสอบเชาว์ปัญญา (IQ) และการทดสอบชนิดอื่นๆ

และจากจุดเริ่มต้นที่เวคสเลอร์ ได้ให้ความสำคัญกับความฉลาดรู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับเชาว์ปัญญา (Non-cognitive Intelligence) ก็ได้มีนักจิตวิทยาจำนวนมากที่ได้ศึกษาในเรื่องนี้ และมีความเห็นสอดคล้องกันว่าความฉลาดรู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับเชาว์ปัญญา มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันมากกว่าความฉลาดรู้ที่เกี่ยวข้องกับเชาว์ปัญญา (Cognitive Intelligence) เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการเข้าใจตนเองและผู้อื่น การติดต่อสัมพันธ์กับบุคคล การปรับตัวหรือเผชิญกับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง และความสามารถเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับความเฉลียวฉลาดและความรอบรู้ทางอารมณ์ซึ่งเรียกรวมกันว่า “เชาว์อารมณ์” (Emotional Quotient) ซึ่งในปัจจุบันเป็นที่รู้จักกันในชื่อ “ความฉลาดทางอารมณ์” (Emotional Intelligence)

ผู้ที่ทำให้คำว่า “ความฉลาดทางอารมณ์” เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ นายดาเนียล โกลแมน (Daniel Goleman) ซึ่งได้เขียนบทความลงใน *Reader's Digest* เรื่อง “What's Your Emotional IQ?” ในปี ค.ศ. 1996 และเขียนเกี่ยวกับเรื่อง “Emotional

Intelligence” ใน *The Education Sunday Journal* ในปี ค.ศ. 1977 ในระยะก่อนหน้าและใกล้เคียงกันนี้ได้มีนักจิตวิทยาอีกหลายท่านที่ได้ศึกษาเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ เช่น การ์ดเนอร์ (Gardner) ไวซิงเกอร์ (Weisinger) บาร์ออน (Bar-On) เป็นต้น บุคคลเหล่านี้ให้ความหมายความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกันไป ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความสนใจและภูมิหลังด้านประสบการณ์ในการทำงาน แต่โดยสรุปแล้วจะเน้นโครงสร้างของความฉลาดทางอารมณ์ที่สำคัญ 3 ด้านคือ ความสามารถทางสังคม การสร้างและรักษาสัมพันธภาพ (Interpersonal Intelligence) ความสามารถส่วนบุคคลในการตระหนักรู้ เข้าใจอารมณ์ตนเองและแสดงออกอย่างเหมาะสม (Intrapersonal Intelligence) และความสามารถด้านการปรับตัวทางอารมณ์ (Adaptability)

กรมสุขภาพจิตได้ทำการศึกษาเรื่องความฉลาดทางอารมณ์และได้ให้คำนิยามความฉลาดทางอารมณ์ไว้ว่า “ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข” (กรมสุขภาพจิต, 2543) แต่ทั้งนี้ มิได้หมายความว่าบุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ หรือสูงกว่าเกณฑ์ปกติ จะเป็นคนไม่ดีหรือมีปัญหาทางจิตใจ เพราะอารมณ์เป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน สามารถเปลี่ยนแปลงและมีการพัฒนาให้ดีขึ้นได้ตลอดเวลา เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดความฉลาดทางอารมณ์จึงเป็นเพียงตัวชี้ให้บุคคลนั้นทราบถึงลักษณะอารมณ์ที่ตนเป็นอยู่และทำการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอารมณ์ของตนเองให้ดีขึ้นต่อไป

ความฉลาดทางอารมณ์ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ 3 ประการด้วยกัน คือ ความดี ความเก่ง และความสุข ซึ่งแต่ละด้านนั้นก็จะมีองค์ประกอบย่อยลงไปอีก ดังนั้น องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ตามนิยามของกรมสุขภาพจิตจึงมีรายละเอียดดังนี้

1. ดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ซึ่งประกอบด้วยความสามารถต่อไปนี้

1.1 ควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง

- 1.1.1 รู้อารมณ์และความต้องการของตนเอง
- 1.1.2 ควบคุมอารมณ์และความต้องการได้
- 1.1.3 แสดงออกอย่างเหมาะสม

1.2 เห็นใจผู้อื่น

- 1.2.1 ใส่ใจผู้อื่น
- 1.2.2 เข้าใจและยอมรับผู้อื่น
- 1.2.3 แสดงความเห็นใจอย่างเหมาะสม

1.3 รับผิดชอบ

- 1.3.1 รู้จักให้ รู้จักรับ
- 1.3.2 รับผิดชอบ ให้อภัย
- 1.3.3 เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

2. **เก่ง** หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจ แก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ประกอบด้วย ความสามารถดังนี้

2.1 รู้จักและมีแรงจูงใจในตนเอง

- 2.1.1 รู้ศักยภาพตนเอง
- 2.1.2 สร้างขวัญและกำลังใจให้ตนเองได้
- 2.1.3 มีความมุ่งมั่นไปสู่เป้าหมาย

2.2 ตัดสินใจและแก้ปัญหา

- 2.2.1 รับรู้และเข้าใจปัญหา
- 2.2.2 มีขั้นตอนในการแก้ปัญหา
- 2.2.3 มีความยืดหยุ่น

2.3 มีสัมพันธภาพกับผู้อื่น

- 2.3.1 สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

2.3.2 กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม

2.3.3 แสดงความเห็นที่ขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์

3. สุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข ประกอบด้วย

3.1 ภูมิใจในตนเอง

3.1.1 เห็นคุณค่าของตนเอง

3.1.2 เชื่อมั่นในตนเอง

3.2 พึงพอใจในชีวิต

3.2.1 มองโลกในแง่ดี

3.2.2 มีอารมณ์ขัน

3.2.3 พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่

3.3 มีความสงบทางใจ

3.3.1 มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุข

3.3.2 รู้จักผ่อนคลาย

3.3.3 มีความสงบทางจิตใจ

ในปัจจุบันเป็นที่ปรากฏชัดเจนแล้วว่าความฉลาดหรือการมีเชาวน์ปัญญาสูง ไม่เพียงพอที่จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในชีวิต ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างเป็นจำนวนมากที่คน IQ สูง อาจมีปัญหาในการเรียนเพราะใช้ความสามารถได้ไม่เต็มที่ มีปัญหาในการเข้าใจและยอมรับอารมณ์ของตนเอง ทำให้นำไปสู่ปัญหาการปรับตัวและการไม่สามารถสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนหรือผู้ร่วมงานได้ ดังนั้น ความสามารถทางเชาวน์ปัญญาจึงเป็นเพียงส่วนประกอบหนึ่งเท่านั้น แต่หากบุคคลใดมีความฉลาดทางอารมณ์หรือเชาวน์อารมณ์ด้วย จะทำให้บุคคลนั้นมีความพร้อมทั้งในด้านการเรียน ด้านการงาน ครอบครัว การดำเนินชีวิตส่วนตัวและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

การที่จะพัฒนาความสามารถทางด้านความฉลาดทางอารมณ์นั้นควรมีการปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก เนื่องจากเด็กมีอารมณ์พื้นฐานติดตัวมาแล้วตั้งแต่เกิด เด็กไม่ใช่ผ้าขาวที่รอการแต่งเติม และพื้นอารมณ์ของเด็กเองก็มีผลสำหรับการเลี้ยงดูของพ่อแม่ เนื่องจากเราไม่สามารถเลี้ยงเด็กทุกคนโดยวิธีการที่เหมือนกัน พ่อแม่ต้องปรับการเลี้ยงดูให้เหมาะสมสำหรับลูกแต่ละคน เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการทางอารมณ์ที่สมบูรณ์ตามควร และเด็กเหล่านี้ก็จะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ดีกว่าผู้ใหญ่ที่ขาดพัฒนาการทางด้านความฉลาดทางอารมณ์ สาเหตุที่ควรหันมาให้ความสนใจในพฤติกรรมของเด็ก ก็เนื่องจากการที่เด็กนั้นถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของชาติ ซึ่งเป็นคำนิยามที่บ่งบอกถึงการให้ความสำคัญของเด็กที่กำลังเติบโตอยู่ในปัจจุบันว่า จะเติบโตขึ้นเป็นบุคคลที่มีส่วนอย่างสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไปในอนาคต ความสำคัญของเด็กในด้านที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญจึงทำให้มีความจำเป็นในอันที่จะต้องมีการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กที่จะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ

อนึ่ง ความเจริญก้าวหน้าทางการสื่อสารและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นในยุคโลกไร้พรมแดนก็เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งซึ่งทำให้บุคคลได้รับข่าวสารทั้งที่เป็นประโยชน์และโทษ นอกจากนี้ การพัฒนาทางเทคโนโลยียังมีส่วนให้คนหันมาสนใจทางด้านวัตถุมากกว่าความสำคัญด้านจิตใจ ซึ่งโดยแท้จริงแล้วการมีสภาพจิตใจที่เป็นสุขจะเป็นพลังส่วนหนึ่งที่ทำให้บุคคลสามารถเผชิญกับปัญหาและหาแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมได้

สื่อมวลชนจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาความสามารถทางด้านความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก ทั้งนี้ เนื่องมาจากการที่โลกในยุคปัจจุบันเป็นโลกแห่งข้อมูลข่าวสารที่ข่าวสารสามารถเข้าสู่ประชาชนส่วนใหญ่ได้ในเวลาอันรวดเร็ว จึงทำให้สื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ นิตยสาร ฯลฯ มีบทบาทในการนำเสนอข่าวสารข้อมูลต่างๆ ไปสู่ประชาชน เช่น สื่อโทรทัศน์ ซึ่งจัดได้ว่าเป็นสื่อที่เข้าถึงมวลชนได้ง่าย เพราะมีอยู่ในทุกครอบครัวและยังสามารถดึงดูดความสนใจของคนทั่วไป ในปัจจุบัน เด็กก็เป็นผู้รับสารที่มีโอกาสใกล้ชิดกับโทรทัศน์มากที่สุดกลุ่มหนึ่ง ซึ่งนิดดา หงษ์วิวัฒน์ (2527) ได้กล่าวไว้ว่า “ภาพและเสียงในจอโทรทัศน์ สามารถสะกดเด็กเล็กแค่เพียงสองขวบไว้ได้ชะงัดนัก เด็กสามขวบสามารถจำท่วงทำนองเพลงประกอบการ์ตูนและเรื่องได้เร็วกว่าเพลงร้องของเด็กเองหรือแม้แต่เพลงกล่อมเด็กเสียอีก เด็กอายุสี่ขวบนั่งจ้องอยู่หน้าจอโทรทัศน์เป็นตั้งเมื่อนานที่สุดถึงสี่ชั่วโมง”

สำหรับพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ของวัยรุ่นนั้น Palmer (1974) พบว่าวัยรุ่นจะใช้เวลาในการชมโทรทัศน์มากกว่าในวัยเด็ก โดยเฉพาะจะชมโทรทัศน์สัปดาห์ละ 24 ชั่วโมงและเลือกชมเฉพาะรายการที่สนใจเท่านั้น รสนิยมและความสนใจในการชมโทรทัศน์ของแต่ละคนก็จะแตกต่างกัน แต่โดยส่วนใหญ่แล้วจะชอบชมรายการละครและภาพยนตร์คดีสยองใจ

จากการที่วัยรุ่นแต่ละคนมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตในด้านต่างๆ ที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ การชักจูงและแนะนำจากบุคคลรอบข้าง สิ่งแวดล้อม และอาจรวมไปถึงอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน ทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อต่างกัน วัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์หรืออยู่ในภาวะทางอารมณ์ที่ต่างกันก็จะมี การเปิดรับสื่อที่ต่างกันเช่นกัน

ในประเทศไทย การศึกษาวิจัยเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ยังไม่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายมากนัก การศึกษาเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัยรุ่นส่วนใหญ่จะจำกัดอยู่ในแวดวงของจิตวิทยาที่เน้นการศึกษาด้านอารมณ์และความรู้สึกรู้สีกของเด็กวัยรุ่น เนื่องจากเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านร่างกายและทางด้านอารมณ์มากกว่าวัยอื่นๆ เป็นวัยที่เริ่มรู้สึกตนเองว่าเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น เริ่มที่จะคบเพื่อนฝูง สนใจเพื่อนต่างเพศและเริ่มให้ความสำคัญและเชื่อฟังกลุ่มเพื่อนมากกว่าครอบครัว และที่สำคัญคือเริ่มเป็นผู้ที่จะเลือกรับสื่อตามความต้องการของตนเอง และสื่อมวลชนก็มีอิทธิพลอย่างมากสำหรับเด็กในวัยนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับเด็กวัยรุ่นที่จัดอยู่ในกลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ กลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ และกลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติ ในแง่ที่เกี่ยวกับการใช้สื่อโทรทัศน์ รวมไปถึงพฤติกรรมของวัยรุ่นขณะเปิดรับรายการโทรทัศน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเข้าใจพฤติกรรมและผลลัพธ์ที่เกิดจากการใช้สื่อโทรทัศน์ของวัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ วัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ และวัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติ
2. เพื่อเข้าใจจุดประสงค์ของการใช้โทรทัศน์ของวัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ วัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ และวัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติ

ปัญหานำวิจัย

1. พฤติกรรมการใช้สื่อโทรทัศน์และผลลัพธ์ที่เกิดจากการใช้สื่อโทรทัศน์ของวัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ กลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ และกลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติเป็นอย่างไร
2. จุดประสงค์ในการใช้โทรทัศน์ของวัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ วัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ และวัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติเป็นอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อโทรทัศน์เฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนนทรีวิทยา สังกัดกรมสามัญศึกษา ซึ่งจัดว่าอยู่ในช่วงของวัยรุ่น โดยใช้เกณฑ์ความฉลาดทางอารมณ์เป็นตัววัด โดยแบ่งกลุ่มเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ กลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ และกลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติ โดยมีจำนวนกลุ่มละ 10 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 30 คน
2. ในการวิจัยครั้งนี้จะมุ่งศึกษาเฉพาะสื่อโทรทัศน์เท่านั้น
3. การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาข้อมูลโดยกำหนดระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ในช่วงเวลาที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปิดภาคเรียน คือ ในช่วงเดือนมีนาคม ถึงกลางเดือนพฤษภาคม 2544

ข้อจำกัดในการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการเก็บข้อมูลในเชิงลึก และระยะเวลาในการเก็บข้อมูลมีจำกัด คือ ในช่วงที่กลุ่มตัวอย่างปิดภาคเรียน ตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงกลางเดือนพฤษภาคมเท่านั้น ทำให้จำนวนวันในการเข้าไปเก็บข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างแต่ละครอบครัวน้อย

นิยามศัพท์

ความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

การใช้สื่อโทรทัศน์ หมายถึง ความสามารถในการเข้าถึงสื่อโทรทัศน์ การเลือกใช้ความต้องการ แรงจูงใจ จุดประสงค์และบริบทในการใช้สื่อโทรทัศน์

วัยรุ่น หมายถึง เด็กที่มีช่วงอายุระหว่าง 12-17 ปี ซึ่งเป็นวัยที่เป็นช่วงคาบเกี่ยวระหว่างวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตทางร่างกายสูงสุด มีการเปลี่ยนแปลงในด้านอารมณ์ การเข้าสังคม การเรียน การงาน และเป็นช่วงที่เห็นระยะการแสดงออกของพฤติกรรมต่างๆ เด่นชัดกว่าคนในวัยอื่น

ผลลัพธ์ที่เกิดจากการใช้สื่อโทรทัศน์ หมายถึง ระบบความคิด การเลือกใช้อิทธิพลที่ได้รับจากสื่อโทรทัศน์ ความต่อเนื่องของการใช้สื่อ และสิ่งแวดล้อมขณะที่เปิดรับสื่อ

จุดประสงค์ในการใช้สื่อโทรทัศน์ หมายถึง ลักษณะในการใช้สื่อโทรทัศน์ทั้งในด้านโครงสร้าง (structural) และในด้านความสัมพันธ์ (relational)

การใช้สื่อโทรทัศน์ในด้านโครงสร้าง เช่น ใช้เป็นสิ่งแวดล้อมในบ้าน (environmental) ใช้เป็นเพื่อนร่วมงาน (companion) ใช้เพื่อการจัดระเบียบพฤติกรรม (regulative) ใช้โทรทัศน์ช่วยแบ่งเวลา และกิจกรรมในครอบครัว (punctuation time and activity) ใช้เป็นแบบแผนในการพูดคุย (talk patterns)

การใช้สื่อโทรทัศน์ในด้านความสัมพันธ์ ได้แก่ การใช้เพื่อเสริมสร้างการติดต่อสื่อสาร (communication facilitation) การใช้เพื่อเข้าร่วมหรือหลีกเลี่ยงกิจกรรมต่างๆ (affiliation/avoidance) การใช้เพื่อการเรียนรู้ทางสังคม (social learning) และการใช้เพื่อแสดงความสามารถหรือความเหนือกว่า (competence/dominance)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เข้าใจการใช้สื่อโทรทัศน์ของวัยรุ่นที่มีความความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ วัยรุ่นที่มีความความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ และวัยรุ่นที่มีความความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติ การเลือกใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจที่ได้รับจากสื่อโทรทัศน์ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาสื่อโทรทัศน์ให้สามารถตอบสนองความต้องการและความสนใจของวัยรุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการวิจัยที่ได้รับไม่เพียงแต่จะเป็นประโยชน์ต่อพ่อแม่ ผู้ปกครองและโรงเรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาวัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ อยู่ในเกณฑ์ปกติ และสูงกว่าเกณฑ์ปกติให้เกิดประสิทธิผลเต็มที่ ยังสามารถนำไปปรับใช้ในการพัฒนาสื่อมวลชนให้เป็นแหล่งความรู้ และช่วยในการพัฒนาและส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีให้กับกลุ่มวัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ หรือสูงกว่าเกณฑ์ปกติให้ดีขึ้น และรักษาความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีของวัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์การใช้สื่อโทรทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนนทรีวิทยา ตามระดับความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี” ผู้วิจัยได้นำทฤษฎี แนวความคิด ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence Concept)
2. แนวคิดทางพัฒนาการด้านอารมณ์ของวัยรุ่น
3. แนวคิดเรื่อง Ethnography
4. ทฤษฎีการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจ (Uses and Gratifications Theory)
5. แนวคิดเรื่องการใช้โทรทัศน์เพื่อเข้าร่วมสังคม (The Social Uses of Television) ภายในครอบครัว
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence)

ในระยะแรกที่นักจิตวิทยาคิดและเขียนเกี่ยวกับเชาวน์ปัญญา ส่วนใหญ่จะให้ความสนใจกับความสามารถด้านการฉลาดรู้ของเชาวน์ปัญญา (Cognitive) เช่น ความจำและการแก้ปัญหา แต่ก็มึ้นักจิตวิทยาหลายคนเริ่มเห็นความสำคัญของความฉลาดรู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับเชาวน์ปัญญา (non-cognitive aspects) เช่น เดวิด เวคสเลอร์ (David Wechsler) ได้ให้คำจำกัดความของเชาวน์ปัญญาว่า “เป็นความสามารถหลายๆ ด้านรวมกันของบุคคลในการกระทำอย่างมีจุดมุ่งหมาย คิดอย่างมีเหตุผลและจัดการกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ” นอกจากนี้ เวคสเลอร์ยังได้อธิบายเพิ่มเติมว่าความฉลาดรู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับเชาวน์ปัญญา มีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ อารมณ์ บุคคลและสังคม

การให้ความสำคัญกับเรื่องของอารมณ์เป็นเพราะนักวิชาการได้ตระหนักกว่าที่เราเคยเรียนเก่ง เชาวน์ปัญญาดี ก็น่าจะประสบความสำเร็จมากกว่าคนที่เชาวน์ปัญญาดีน้อยกว่า แต่ความจริงมิได้เป็นเช่นนั้นเสมอไป ที่ผ่านมานักวิจัยได้ตระหนักว่าเชาวน์ปัญญาเพียงอย่างเดียวไม่

สามารถใช้ทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ถูกต้อง แน่นนอน นักวิจัยจึงหันมาสนใจตัวแปรที่ไม่ใช่เขาวนัปัญญา เช่น คุณลักษณะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ในปัจจุบันนักวิจัยโดยทั่วไปก็ยืนยันเช่นกันว่า “ในเรื่องความสำเร็จ เช่น ในการเรียนหรือการทำงานนั้น เขาวนัปัญญามีส่วนเกี่ยวข้องเพียง 20% เท่านั้น ที่เหลือเป็นปัจจัยด้านอื่นๆ ซึ่งรวมทั้งความฉลาดทางอารมณ์ด้วย”

ความหมายและโครงสร้างของความฉลาดทางอารมณ์อารมณ์

ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง การรับรู้ เข้าใจและปรับอารมณ์ให้เหมาะสมเพื่อเป็นแหล่งพลังงานของบุคคล การรู้ข้อมูล ความไว้วางใจ ความคิดสร้างสรรค์ และอิทธิพลของความฉลาดทางอารมณ์

ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ตามคำนิยามของกรมสุขภาพจิต (กรมสุขภาพจิต, 2543)

ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข

องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์

1. ดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ซึ่งประกอบด้วยความสามารถต่อไปนี้

1.1 ควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง

1.1.1 รู้อารมณ์และความต้องการของตนเอง

1.1.2 ควบคุมอารมณ์และความต้องการได้

1.1.3 แสดงออกอย่างเหมาะสม

1.2 เห็นใจผู้อื่น

1.2.1 ใส่ใจผู้อื่น

1.2.2 เข้าใจและยอมรับผู้อื่น

1.2.3 แสดงความเห็นใจอย่างเหมาะสม

1.3 รับผิดชอบ

1.3.1 รู้จักให้ รู้จักรับ

1.3.2 รับผิดชอบ ให้อภัย

1.3.3 เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

2. เก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจ แก้ปัญหาแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ประกอบด้วย ความสามารถต่อไปนี้

2.1 รู้จักและมีแรงจูงใจในตนเอง

2.1.1 รู้ศักยภาพตนเอง

2.1.2 สร้างขวัญและกำลังใจให้ตนเองได้

2.1.3 มีความมุ่งมั่นไปสู่เป้าหมาย

2.2 ตัดสินใจและแก้ปัญหา

2.2.1 รับรู้และเข้าใจปัญหา

2.2.2 มีขั้นตอนในการแก้ปัญหา

2.2.3 มีความยืดหยุ่น

2.3 มีสัมพันธภาพกับผู้อื่น

2.3.1 สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

2.3.2 กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม

2.3.3 แสดงความเห็นที่ขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์

3. สุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข ประกอบด้วย

3.1 ภูมิใจในตนเอง

3.1.1 เห็นคุณค่าของตนเอง

3.1.2 เชื่อมั่นในตนเอง

3.2 พึงพอใจในชีวิต

3.2.1 มองโลกในแง่ดี

3.2.2 มีอารมณ์ขัน

3.2.3 พพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่

3.3 มีความสงบทางใจ

3.3.1 มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุข

3.3.2 รู้จักผ่อนคลาย

3.3.3 มีความสงบทางจิตใจ

2. แนวคิดทางพัฒนาการด้านอารมณ์ของวัยรุ่น

ลักษณะอารมณ์ของวัยรุ่น

ความเปลี่ยนแปลงและความเจริญเติบโตทางร่างกายทั้งภายในและภายนอก กระทบกระเทือนแบบแผนอารมณ์ของเด็กวัยรุ่นแรกรุ่นและวัยรุ่น เด็กมีอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย สับสน และอ่อนไหว มีความเข้มของอารมณ์สูง ไม่มั่นคง ระดับความเข้มของอารมณ์แต่ละอย่าง นั้นขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพดั้งเดิมของเด็ก ขึ้นอยู่กับตัวเร้าที่ทำให้เด็กเกิดอารมณ์ เด็กแต่ละคนเริ่ม แสดงบุคลิกอารมณ์ประจำตัวออกมาให้ผู้รอบรู้ทราบได้อย่างเด่นชัดแล้วในขณะนี้ เช่น อารมณ์ร้อน อารมณ์ชีวิตกั้วล อารมณ์อ่อนไหว ฯลฯ มีความรู้สึกเด่นด้อยในแง่อะไร ฝ่ายตัวเด็กก็สามารถ รับรู้และรับทราบได้ และจะยิ่งทวีขึ้นในระยะปลายวัยรุ่น ผู้รู้บางท่านเรียกลักษณะอารมณ์ของ เด็กวัยรุ่นว่า เป็นแบบพายุบูแคม (storm and stress) (ศรีเรื่อน แก้วกั้วสตาล, 2540) เนื่องจาก

การที่อารมณ์ของวัยรุ่นเป็นไปในลักษณะเช่นนี้ บุคคลต่างวัยจึงต้องใช้ความอดทนมากเพื่อจะเข้าใจและสร้างสัมพันธภาพกับพวกเขา เนื่องจากเข้ากับบุคคลต่างวัยยาก เด็กวัยรุ่นจึงเกาะกลุ่มกันได้ดีมากเป็นพิเศษกว่าวัยอื่นๆ เพราะเข้าใจและยอมรับกันและกันได้ง่าย อย่างไรก็ตาม เด็กวัยรุ่นที่มีพัฒนาการในวัยที่ผ่านมาด้วยดี ปรับตัวได้ดี ก็ไม่จำเป็นต้องมีสภาพอารมณ์ที่สับสนหรือมีลักษณะเป็นพายุบูแคม หรือถ้ามีก็เป็นช่วงสั้น และไม่รุนแรง

สาเหตุของความสับสนทางอารมณ์

โดยทั่วไป ในช่วงวัยรุ่น เด็กรู้สึกสับสนทางอารมณ์มากกว่าในวัยที่ผ่านมา เพราะสาเหตุเกี่ยวพันซับซ้อนหลายประการด้วยกัน เช่น

1. เป็นช่วงเปลี่ยนวัย เป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต เป็นระยะที่เด็กเรียนทำบทบาทอย่างผู้ใหญ่ ในด้านความประพฤติ ความปรารถนาในชีวิต ความรับผิดชอบ นิสัยใจคอ แต่เนื่องจากเป็นระยะแรกเริ่ม เด็กจึงมีความสับสนลังเลใจ ไม่นั่นใจ ไม่ทราบว่าจะถูกที่ควรนั้นควรจะเป็นเช่นไร

2. ฮอริโมนในร่างกายมีการเปลี่ยนแปลงทำให้ร่างกายเติบโตเป็นชายหนุ่มหญิงสาวเต็มที่ ต้องวางตัวในสังคมกับเพื่อนร่วมวัย เพื่อนต่างเพศ และเพื่อนต่างวัยในแนวใหม่ การวางตัวอย่างถูกต้องนั้นกระทำไม่ได้ง่ายๆ ต้องอาศัยเวลาบ้าง ในระยะที่ปรับตัวไม่ได้ เด็กจึงมีความรู้สึกสับสนในใจเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น

3. เด็กจะต้องเลือกอาชีพเพื่อเตรียมตัวสำหรับประกอบอาชีพต่อไปในระยะวัยผู้ใหญ่ การเลือกอาชีพเป็นเรื่องที่สำคัญต่อชีวิตจิตใจ อารมณ์ ความต้องการของเด็ก และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่บ้าน โรงเรียน และกลุ่มเพื่อน ความสับสนใจเกิดง่ายเพราะเด็กอยู่ภายใต้ความบีบบังคับ ข้อจำกัดของระบบการศึกษา สติปัญญา ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความนิยมของท้องถิ่น โรงเรียน และสังคมส่วนรวม และยังไม่ทราบแน่ในความถนัด ความสนใจ ความต้องการ และบุคลิกภาพของตนเอง

4. สภาพปัจจุบันของสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เด็กปรับตัวตามไม่ทัน และสภาพครอบครัวมีขนาดเล็กลง ความอบอุ่นใจมีน้อยกว่าครอบครัวใหญ่ และเด็กวัยรุ่นสมัย

ปัจจุบันจำนวนไม่น้อยต้องออกจากความคุ้มครองของพ่อแม่ ต้องช่วยตัวเองเร็วขึ้น บางคนที่อาจจะยังไม่พร้อมจึงตกเป็นเหยื่อของผู้ไม่หวังดีได้ง่าย

3. แนวคิดเรื่อง Ethnography

การวิจัยแบบ Ethnography ถูกยอมรับว่าเป็นวิธีการศึกษาที่เป็นพื้นฐานที่สุดของการวิจัยสังคม เนื่องจากเป็นวิธีการที่ใกล้เคียงที่สุดกับวิถีทางปกติซึ่งคนเรากระทำในชีวิตประจำวัน และเป็นวิธีที่ทำให้เราเข้าใจความหมายของรูปแบบและเนื้อหาของกระบวนการทางสังคมได้

อันที่จริงแล้วการศึกษาวิจัยด้านสังคมนั้น ประกอบด้วยแนวคิดหลัก 2 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายปฏิฐานนิยม (positivism) และธรรมชาตินิยม (naturalism) ซึ่งทั้ง 2 ฝ่ายต่างก็มีวิธีการที่แตกต่างกัน ฝ่ายปฏิฐานนิยมเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อการค้นพบกฎที่เป็นสากล หรืออย่างน้อยเป็นปรากฏการณ์เฉพาะที่สามารถอธิบายได้ด้วยกฎแห่งสากลนั้น โดยการสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นในขณะการศึกษาวิจัย และเปรียบเทียบกับสิ่งที่เกิดขึ้นตามทฤษฎี ซึ่งผลก็คือทฤษฎีดังกล่าวอาจได้รับการสนับสนุนหรือล้มล้างไปก็ได้ และเพื่อไม่ให้เกิดเข้ามาจะมีผลกระทบต่อประเด็นที่ศึกษา นักวิจัยจึงใช้เครื่องมือมาตรฐานสำหรับช่วยในการสังเกต เช่น แบบสอบถามหรือการทดลอง ซึ่งเท่ากับว่าฝ่ายปฏิฐานนิยมได้ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการศึกษาวิจัย

ในทางตรงกันข้าม ฝ่ายธรรมชาตินิยมกลับเห็นว่า วิธีการทางวิทยาศาสตร์ไม่สามารถเข้าถึงความซับซ้อนของความหมายของกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ได้ และการอาศัยเฉพาะวิธีการทางวิทยาศาสตร์นั้น ทำให้นักวิจัยได้แค่เพียงความจริงในสภาพของการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่ใช่ความจริงที่เกิดขึ้นในโลกที่แท้จริงของมนุษย์ นักวิจัยในแนวธรรมชาตินิยมนี้ เชื่อว่าโลกสังคมของมนุษย์ควรจะถูกศึกษาในธรรมชาติที่แท้จริงของตัวเอง โดยไม่ถูกรบกวนหรือถูกรบกวนน้อยที่สุด จากระเบียบวิธีวิจัย การศึกษาจากสภาพธรรมชาติจะทำให้นักวิจัยเข้าถึงแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ซึ่งจะช่วยให้เปิดเผยความจริงในปรากฏการณ์ที่ศึกษานั้นได้

วิธีการ ethnography ถือได้ว่าปฏิบัติตามแนวทางของธรรมชาตินิยมส่วนหนึ่งเพราะเป็นการศึกษาตัวบุคคลโดยตรงจากการ “สังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (participant observation)” และ/หรือ “การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (indepth interview)” ซึ่งทำให้นักวิจัยสามารถเรียนรู้ และเข้าใจกลุ่มสังคมและวัฒนธรรมที่ศึกษาได้จากการตีความในวิถีทางเดียวกันกับผู้คนในกลุ่มสังคมนั้นๆ งานของนัก ethnographer จึงไม่ใช่เป็นเพียงการเก็บรวบรวมข้อมูล

ต่างๆ จากสนามวิจัยเท่านั้น หากแต่จะต้องสามารถอธิบายข้อมูลเหล่านั้นได้ด้วยมุมมองของสังคมนั่นเอง ซึ่งเท่ากับว่านักวิจัยต้องทำหน้าที่เสนอภาพความเป็นจริงต่างๆ ให้ปรากฏออกมา

อันที่จริงแล้ว แนวคิดทั้งฝ่ายปฏิฐานนิยมและธรรมชาตินิยม ต่างก็มีคุณสมบัติเพียงพอสำหรับการวิจัยด้านสังคมศาสตร์ หากแต่ยังขาดคุณสมบัติเช่นที่มีในแนวทางของ ethnography นั่นคือการสะท้อนการกระทำของบุคคล (reflexive) ด้วยความเป็นจริงที่ว่า คนเราเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรม และเราต่างก็เป็นผู้กระทำอยู่ในสังคม ดังนั้นเราจึงสามารถสะท้อนให้เห็นตัวเราและการกระทำของเรา ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรม โดยหลีกเลี่ยงไม่พ้นการใช้ความเข้าใจที่เป็นสามัญสำนึกและวิธีการสามัญดังเช่นการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมนี้เอง

แนวคิดเรื่องการใช้ ethnography ในการศึกษาด้านสื่อสารมวลชน

วิธีการศึกษาตามแนวทาง Ethnography ซึ่งเป็นวิธีการของนักมานุษยวิทยาจะนำมาใช้ในการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนได้อย่างไร โดยเฉพาะการศึกษาเกี่ยวกับครอบครัว ซึ่งเป็นกลุ่มผู้รับสาร หรือผู้ดูโทรทัศน์ที่สำคัญ ความจริงแล้วการศึกษาเกี่ยวกับครอบครัวตามแนวทางนี้มีขึ้นมานานแล้ว แต่งานวิจัยเหล่านี้ไม่ได้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางเท่าใดนัก อีกทั้งไม่ได้มีการนำมาใช้ในการวิจัยด้านสื่อสารมวลชนอีกด้วย

หนึ่งในนักวิจัยที่มีบทบาทต่อการศึกษากการใช้โทรทัศน์ของครอบครัวด้วยวิธีการนี้ ได้แก่ James Lull นักวิจัยชาวอเมริกันซึ่งได้พยายามอธิบายว่า สมาชิกในครอบครัวได้ใช้เวลาของตนกับโทรทัศน์อย่างไร รวมทั้งโทรทัศน์ได้เข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการสื่อสารภายในบ้านอย่างไรบ้าง

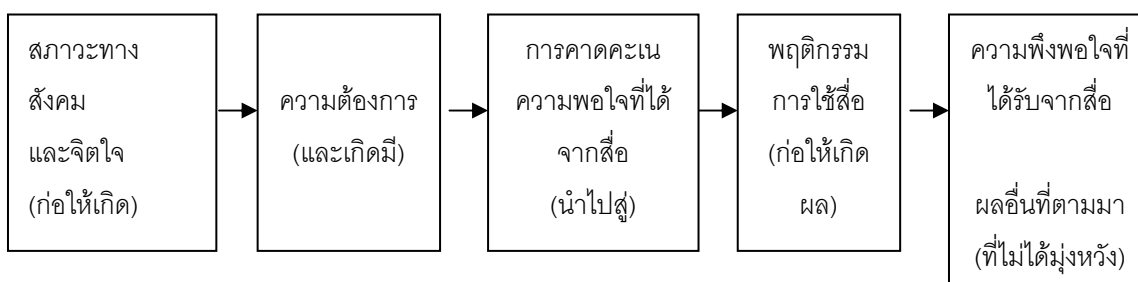
Lull ตระหนักว่าการศึกษาดังกล่าวถึงการใช้สื่อมวลชนนั้น ควรจะให้ความสำคัญใน “รายละเอียดของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล” เช่นเดียวกับที่ Silverston, Hirsch และ Morley ซึ่งศึกษาถึงการใช้สื่อมวลชนและเทคโนโลยีการสื่อสารภายในครอบครัวด้วยวิธีการทาง ethnography เช่นเดียวกันนั้น ต่างก็เชื่อมั่นในแนวคิดของ Malinowski นักมานุษยวิทยาที่ว่า บทสนทนาของผู้คนในสนามวิจัย จะช่วยให้ นักวิจัยเข้าใจประเด็นปัญหาได้ดี ซึ่งการสนทนาตามความคิดของ Malinowski นี้ไม่ใช่เพียงแค่อ้อยคำต่างๆ ที่แลกเปลี่ยนกันเท่านั้น แต่รวมไปถึงระยะเวลา การเคลื่อนไหว ตัวบุคคล หรือสิ่งของด้วย

การศึกษาตามวิธีการของ Lull , Silverstone , Hirsch และ Morley ซึ่งให้ความสนใจในการสนทนาหรือการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จึงเท่ากับว่าเป็นการศึกษาที่รวมเอา “การสื่อสารของบุคคล” และ “การสื่อสารมวลชน” เข้าไว้ด้วยกัน แนวคิดดังกล่าวนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Blumler (1969) ซึ่งได้เสนอให้ทำการวิจัยเชิงประจักษ์ ซึ่งรวมศาสตร์ทางด้านสื่อสารมวลชน และสื่อสารของบุคคลเข้าไว้ด้วยกัน นั้นหมายความว่า การศึกษาผู้รับสาร โดยเฉพาะกลุ่มผู้ดูโทรทัศน์ในครอบครัวตามแนวทางนี้ นักวิจัยจะต้องเชื่อมโยงพฤติกรรมต่างๆ ของสมาชิกแต่ละคนเข้ากับสื่อและกับสมาชิกในครอบครัวด้วยกันเองอีกด้วย ด้วยวิธีการนี้นักวิจัยก็สามารถที่จะศึกษา และเข้าใจในสาระที่แท้จริงของการใช้สื่อ และวิธีการที่โทรทัศน์หรือสื่อมวลชนได้เข้าร่วมอยู่ในชีวิตประจำวันของครอบครัวได้อย่างชัดเจน

4. ทฤษฎีการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจ (The Uses and Gratifications Theory)

การศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับสาร มีลักษณะตรงกันข้ามกับการศึกษาถึงผลที่สื่อมวลชนก่อให้เกิดขึ้นในหมู่ผู้รับสาร (The Media Effect Approach) เพราะจะศึกษาในแนวที่ว่าสื่อมวลชนทำอะไรกับผู้รับสาร แต่การศึกษาที่เน้นประโยชน์ของสื่อมวลชนที่มีต่อสังคมนี้ เป็นการศึกษาว่าผู้รับสารจะทำอะไรกับสื่อมวลชน ในทฤษฎีนี้จึงเน้นที่ผู้รับสารว่าเป็นผู้กำหนด สื่อ และ สาร ที่จะเข้าไปตอบสนองความต้องการของตนได้ (Yubol Benjarongkit, 1985 : 6)

KATZ และคณะ (1974) ได้อธิบายการใช้สื่อเพื่อตอบสนองความพึงพอใจไว้ว่า สภาวะสังคมและจิตใจที่แตกต่างกันนั้น ทำให้บุคคลมีความต้องการแตกต่างกันไป และความต้องการที่แตกต่างกันนี้เอง ก็ส่งผลไปยังความคาดหวังในสื่อเพื่อการตอบสนองความพอใจที่แตกต่างกัน ดังนั้น ลักษณะการใช้สื่อของบุคคลที่มีความต้องการที่ไม่เหมือนกัน ก็จะมี ความแตกต่างกันด้วย สุดท้ายความพึงพอใจที่ได้รับจากการใช้สื่อก็จะต่างกันไป ซึ่งสามารถแสดงได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แบบจำลองอธิบายการใช้สื่อเพื่อตอบสนองความพึงพอใจ

5. แนวคิดเรื่องการใช้โทรทัศน์เพื่อเข้าร่วมสังคม (The Social Uses of Television) ภายในครอบครัว

จากแนวคิดพื้นฐานเรื่องการใช้สื่อมวลชนเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจนั้น กลุ่มนักวิจัยซึ่งได้แก่ McQuail, Blumer และ Brown (1972) ได้ทำการวิจัยกลุ่มผู้ดูโทรทัศน์ และได้ข้อสรุปซึ่งนำมาจัดแบ่งประเภทของการใช้โทรทัศน์ 4 ประเภท คือ

- 1) ใช้เพื่อเบนความสนใจออกไปจากสภาพการณ์ในชีวิตจริง (diversion)
- 2) ใช้เพื่อตอบสนองต่อความต้องการเพื่อน หรือการมีความสัมพันธ์กับสมาชิกคนอื่นๆ ของสังคม (personal relationships)
- 3) ใช้ในด้านการแสวงหาเอกลักษณ์ส่วนบุคคล (personal identity)
- 4) ใช้เพื่อติดตามเหตุการณ์ต่างๆ (surveillance)

การใช้โทรทัศน์ทั้ง 4 ประเภทดังกล่าวนี้ Lull (1980) มีความเห็นว่า โดยนัยแล้ว เป็นการใช้ส่วนบุคคล (personal uses) และได้พยายามที่จะจัดแบ่งประเภทของการใช้โทรทัศน์ในด้านสังคม (social uses) ด้วยวิธีสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในครอบครัว และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ซึ่ง Lull ได้แบ่งประเภทของการใช้โทรทัศน์เพื่อเข้าร่วมสังคมภายในครอบครัวเป็น 2 ประเภทหลักๆ คือ การใช้ในด้านโครงสร้าง (structural) และการใช้ในด้านความสัมพันธ์ (relational) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การใช้ในด้านโครงสร้าง (structural)

โทรทัศน์ได้ถูกใช้เสมือนเป็นสิ่งแวดล้อมในบ้าน (environmental) ซึ่งช่วยสร้างเสียงประกอบ (background noise) ขณะกิจกรรมต่างๆ ในบ้านดำเนินอยู่ จนกว่าสมาชิกในบ้านให้ความสนใจ จึงเลื่อนมาเป็นส่วนสำคัญแทน โทรทัศน์ยังถูกใช้เป็นเพื่อนร่วมงาน (companion) ขณะที่กิจวัตรหรืองานบ้านกำลังกระทำอยู่ และแน่นอนว่าโทรทัศน์ได้ใช้เป็นแหล่งบันเทิงของครอบครัวอยู่เสมออย่างไม่จำกัดเวลา

นอกจากนี้แล้ว ในด้านโครงสร้าง โทรทัศน์ยังได้ถูกใช้เพื่อการจัดระเบียบพฤติกรรม (regulative) ได้อีก โทรทัศน์จะช่วยแบ่งเวลา และกิจกรรมในครอบครัว (punctuation time and activity) ไม่ว่าจะเป็นเวลาอาหาร เวลาทำงานบ้าน หรือเวลานอน แม้แต่แบบแผนการ

พูดคุย (talk patterns) ก็ถูกนำมาใช้ขณะดูโทรทัศน์ กิจกรรมต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกบ้าน ก็ยังถูกจัดตารางตามรายการโทรทัศน์ จึงกล่าวได้ว่าโทรทัศน์ได้ช่วยก่อร่างโครงสร้างของแต่ละวันขึ้น เวลาดูโทรทัศน์จึงเป็นเวลาที่เกี่ยวพันกับกิจกรรมต่างๆ ที่สมาชิกเกี่ยวข้องอยู่

2. การใช้ในด้านความสัมพันธ์ (relational)

วิธีการที่ผู้ดูใช้โทรทัศน์ในการปฏิบัติเพื่อติดต่อกับสังคม สามารถแบ่งตามประเภทของการแสดงออกได้เป็น 4 ประเภท

1) การใช้เพื่อเสริมสร้างการติดต่อสื่อสาร (communication facilitation) เนื้อหาสาระต่างๆ จากโทรทัศน์ ดูเหมือนจะเป็นภาพที่เต็มไปด้วยเรื่องราวให้ผู้ชมสามารถใช้สร้างการสนทนาได้ บ่อยครั้งที่วัยรุ่นได้อาศัยรายการโทรทัศน์เป็นแหล่งข้อมูลบอกเล่าเรื่องราวให้วัยรุ่นด้วยกันฟัง หรือแม้แต่กับผู้ใหญ่ เช่น ครู หรือ ผู้ปกครองก็ตาม

การดูโทรทัศน์จะช่วยให้การสนทนาเป็นเรื่องง่ายขึ้นในบางกรณีที่ผู้สนทนา รู้สึกอึดอัด เอะเขิน หรือไม่มีเรื่องจะพูดกันนั้น การเปิดโทรทัศน์จะช่วยให้บรรยากาศผ่อนคลายลง เพราะแต่ละคนจะเบนความสนใจไปสู่โทรทัศน์ ไม่ต้องคอยพะวงว่าจะพูดคุยกันเรื่องอะไร ยิ่งไปกว่านั้น โทรทัศน์ยังอาจช่วยสร้างหัวข้อพูดคุยให้เกิดขึ้นอีกด้วย

2) การใช้เพื่อเข้าร่วมหรือหลีกเลี่ยงกิจกรรมต่างๆ (affiliation/avoidance) โทรทัศน์นับได้ว่ามีความสำคัญในการช่วยสร้างหรือหลีกเลี่ยงการปฏิสัมพันธ์ นักวิจัยการใช้สื่อมวลชนเชื่อว่า การใช้โทรทัศน์วิธีทางนี้เป็นการใช้ขั้นพื้นฐานของมนุษย์ เด็กๆ รู้จักใช้สถานการณ์หน้าจอโทรทัศน์ แสดงการสื่อสารทั้งทางภาษาและทางร่างกายกับผู้ใหญ่หรือญาติพี่น้อง เช่นเดียวกับกับผู้ใหญ่ เวลาสำหรับใกล้ชิดกันอาจหาได้ยาก การสัมผัสและต้องแสดงความรักต่อกันอาจเกิดขึ้นในช่วงเวลาของการดูโทรทัศน์

กิจกรรมการดูโทรทัศน์เป็นกิจกรรมที่สมาชิกในครอบครัวสามารถกระทำร่วมกันได้ การดูโทรทัศน์เป็นโอกาสที่ครอบครัวได้ร่วมเพลิดเพลินไปด้วยกัน ความรู้สึกของความกลมเกลียวในครอบครัวบางครั้งจะอยู่ในรูปของการร่วมหัวเราะ เศร้าโศก โกรธเคืองไปกับเรื่องราวในโทรทัศน์ นอกจากนี้การที่สมาชิกในครอบครัวได้ร่วมกันคาดเดา แสดงความเห็นในขณะดูโทรทัศน์ก็ได้ช่วยย้ำให้สมาชิกได้เห็นว่ ครอบครัวเป็นหน่วยที่ต้องอาศัยการพึ่งพาระหว่างสมาชิกด้วยกัน ไม่เพียง

เท่านั้น การดูโทรทัศน์ยังช่วยให้สมาชิกในครอบครัวได้ผ่อนคลายความตึงเครียด โดยการลดความขัดแย้งได้ อย่างน้อยก็ในระหว่างการดูโทรทัศน์

ในทางตรงกันข้าม โทรทัศน์จะช่วยลดความต้องการที่จะพูดคุย หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกในครอบครัว เพราะต่างก็มุ่งที่จะสนใจแต่โทรทัศน์ การใช้โทรทัศน์ในกรณีนี้จึงเป็นการสร้างเส้นขนานระหว่างบุคคลให้เกิดขึ้นมากกว่าที่จะสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แสดงให้เห็นว่าโทรทัศน์ได้ทำให้บุคคลสามารถหลีกเลี่ยงไปจากสภาพความเป็นจริงได้

3) การใช้เพื่อการเรียนรู้ทางสังคม (social learning) มนุษย์ได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ มากมายจากโทรทัศน์ ข้อมูลต่างๆ ที่คนเราได้ใช้ในชีวิตประจำวันนั้นก็ได้อาจมาจากสื่อชนิดนี้ เช่น การโฆษณาสินค้าทางโทรทัศน์ช่วยให้ผู้บริโภคมีข้อมูลสำหรับการตัดสินใจ เช่นเดียวกับละครโทรทัศน์ ซึ่งทำให้ผู้ชมสามารถนำมาใช้เป็นแบบอย่างพฤติกรรมได้ โดยอาจมีประโยชน์อย่างมากในการเป็นแนวทางแก้ปัญหา หรืออย่างน้อยที่สุดโทรทัศน์ก็มีแบบอย่างมากมายให้ผู้ชมได้ลอกเลียนและใช้ประโยชน์

4) การใช้เพื่อแสดงความสามารถหรือความเหนือกว่า (competence/dominance) การออกกฏการดูโทรทัศน์ให้ลูก เป็นวิธีหนึ่งซึ่งผู้ปกครองใช้แสดงอำนาจต่อเด็กๆ ผู้ปกครอง โดยเฉพาะแม่ มักจะเลือกสรรรายการโทรทัศน์ให้ลูกดูเพื่อแสดงบทบาทของผู้ปกครองที่ดี ซึ่งกลั่นกรองสิ่งที่เหมาะสมให้ลูกๆ ของตน

ผู้ดูโทรทัศน์บางคนจะใช้โทรทัศน์ในการแสดงความรู้ความสามารถของตน เป็นต้นว่า ผู้ชมอาจจับผิดพิธีกรหรือผู้รายงานข่าวทางโทรทัศน์ เพื่อแสดงให้เห็นว่าตนนั้นรู้มากกว่า ความขัดแย้งกันของสมาชิกในครอบครัวบางเรื่องอาจจบลงเมื่อข้อมูลจากโทรทัศน์ได้ช่วยยืนยันความถูกต้องของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง การดูโทรทัศน์บางครั้งจึงทำให้สมาชิกครอบครัวบางคนมีโอกาสแสดงความเป็นผู้รู้ในบางเรื่องไปได้

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง “เด็กไทยกับพัฒนาการทางอารมณ์” โดย ดร.กุศล สุนทรธาดาและคณะ (2541) เป็นงานวิจัยเพื่อศึกษากระบวนการและปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาการด้านอารมณ์ โดยให้ความสนใจกับประเด็นที่ว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กมีผลต่อการพัฒนาการด้านอารมณ์ของตัว

เด็กเอง และผลการวิจัยพบว่า การเลี้ยงดูเด็กมีหลายรูปแบบ โดยสรุปรูปแบบที่ส่งผลต่อพัฒนาการอารมณ์ คือ

1. แบบให้ความรักและสนองความต้องการของเด็ก ทำให้เด็กมีวินัยทางสังคมดีกว่าเด็กที่ถูกเลี้ยงมาด้วยวิธีการควบคุม แต่ถ้าได้รับการปกป้องมากเกินไป เด็กจะไม่เรียนรู้วิธีการจัดการกับความคับข้องใจหรือความเจ็บปวดด้วยตนเอง และเด็กที่เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีคุณธรรมมากกว่าเด็กที่พ่อแม่ปล่อยปละละเลย

2. การเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจและชี้แจงเหตุผลน้อย ควบคุมลงโทษ เด็กอาจจะเก็บกด ก้าวร้าวหรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบขาดการเอาใจใส่ นิ่งเฉย ปล่อยปละละเลย และไม่เป็นตัวอย่างที่ดี เด็กไม่มีแบบอย่าง แยกแยะไม่ถูก อาจตัดสินใจในทางที่ผิด

และจากผลการวิจัยยังพบว่า ครอบครัวที่แตกต่างกันมีรูปแบบการเลี้ยงดูเด็กที่ส่งผลต่อเด็กต่างกัน คือ

- ครอบครัวที่ยากจนและการศึกษาน้อย ลูกจะมีความอดทนมากกว่าและมีการโต้ตอบที่รุนแรงกว่าครอบครัวที่มีฐานะดีและพ่อแม่มีการศึกษา ครอบครัวที่ฐานะดีดีกว่าและการศึกษาดีกว่า จะอบรมลูกเรื่องวัฒนธรรมและจริยธรรมมากกว่า

- ครอบครัวชนบท พ่อแม่จะสอนลูกเรื่องการเข้าสังคม และพาลูกไปร่วมกิจกรรมในชุมชนรวมทั้งเด็กได้มีโอกาสเล่นกับเพื่อนในลักษณะของความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน ครอบครัวในเขตเมืองเน้นการส่งเสริมสติปัญญาลูก การออกกำลังกายและการเล่นกับเพื่อน

- เด็กที่แม่ทำงานนอกบ้านจะมีอารมณ์สม่ำเสมอมากกว่า แต่มีสมาธิและช่วงความสนใจน้อยกว่าเด็กที่แม่ทำงานในบ้าน และเด็กที่แม่เป็นผู้เลี้ยงดูเองจะมีพื้นฐานทางอารมณ์และการปรับตัวได้ดีกว่าเด็กที่ญาติเป็นผู้เลี้ยงดู

ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการด้านอารมณ์ (สำหรับประเทศไทย)

1. วัฒนธรรมไทยมีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทางการเลี้ยงดูเด็ก คือ
 - อบรมเลี้ยงดูเด็กด้วยความรักและถนอม เช่น กินนมแม่ นอนกับพ่อแม่ แม่อาบน้ำ ป้อนข้าว
 - เป้าหมายเพื่อให้เป็นเด็กที่ว่ำนอน สอนง่าย เคารพผู้อาวุโส เชื่อฟัง มีความกตัญญู สำนวณกริยาวาจา รู้กาลเทศะ
2. ค่านิยมสังคมไทย เป็นแบบอย่างปฏิบัติสำหรับเด็กและเยาวชน
 - วัตถุประสงค์ให้ความสำคัญกับคนที่มีอำนาจและพรรคพวก
 - นิยมความสนุกสนานร่าเริง เวลาว่างทำเป็นเล่น
 - ขาดความกระตือรือร้น รักความสบาย ชี้แจงใจ
3. สื่อ สนับสนุนให้เกิดความก้าวร้าวและการกระตุ้นทางเพศ เด็กไทยดูการ์ตูนจะมีภาพคนทำร้ายกันวันละ 50 ครั้ง เด็กที่ฐานะดีก็ยิ่งเข้าถึงสื่อต่างๆ ได้รวดเร็ว
4. เทคโนโลยี ความทันสมัยต่างๆ เน้นการแข่งขันและผลประโยชน์ ทำให้เด็กแก่งแย่งชิงดีกัน เห็นแก่ประโยชน์ของตนเองมากกว่าประโยชน์ของส่วนรวม ขาดความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ระเบียบวินัย การอดออมและการช่วยเหลือพึ่งพาส่งกันและกัน นอกจากนี้ ยังมีวิจัยที่พบว่าเยาวชนไทยรักความสะดวกสบาย สนุกสนาน และเห็นความสำคัญเรื่องเงิน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัจจัยของสังคมไทยที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเด็กให้เกิด EQ

องค์ประกอบ EQ	ปัจจัยสนับสนุน	อุปสรรค
1. ความสามารถในการรับรู้ อารมณ์ตนเอง	- รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ให้ ความรัก ให้เหตุผล มีประชา- ธิปไตย มีความสม่ำเสมอ	- รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ ควบคุม ปล่อยปละละเลย พ่อแม่เจ้าอารมณ์
2. การจัดการกับอารมณ์ของ ตนเอง	- ความพร้อมของครอบครัวในด้าน การศึกษา	- ครอบครัวที่มีภาวะยากลำบาก
3. การกระตุ้นและสร้างกำลัง ใจ	- สิ่งแวดล้อมในสังคมชนบท	- การเลี้ยงดูให้เป็นเด็กที่ วอนสอนง่าย
4. การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	- รู้จักกาลเทศะ การสำรวมกาย วาจา การเคารพผู้ใหญ่	- ค่านิยมของสังคมไทยบาง อย่าง
5. ความสามารถรักษาสัม- พันธภาพกับผู้อื่น	- สิ่งแวดล้อมในสังคมชนบท - การให้เด็กได้ช่วยพ่อแม่ทำงาน	- สื่อ เทคโนโลยี

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้วิจัยเข้าใจในเรื่องของพัฒนาการทางอารมณ์ของวัยรุ่นและมีส่วนช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของความฉลาดทางอารมณ์ของวัยรุ่นว่ามีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่และลักษณะของครอบครัวของกลุ่มวัยรุ่นด้วย

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้สื่อโทรทัศน์นั้น งานวิจัยที่น่าสนใจเรื่องหนึ่งได้แก่ งานวิจัยของ Palmer (1974) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่องรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เพื่อสำรวจลักษณะการเลือกชมรายการโทรทัศน์และความแตกต่างของเด็กในแต่ละระดับ ในการเลือกชมรายการโทรทัศน์ โดยศึกษาในกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาและชั้นมัธยมศึกษา นอกจากนี้ ได้สัมภาษณ์ความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ด้วย ผลการวิจัยสรุปว่า เด็กชั้นประถมศึกษาชมโทรทัศน์สัปดาห์ละ 16 ชั่วโมง ในขณะที่เด็กโตชมโทรทัศน์สัปดาห์ละ 24 ชั่วโมงและเลือกชมเฉพาะรายการที่สนใจเท่านั้น รสนิยม ความสนใจในการชมโทรทัศน์ของเด็กโตระหว่างชายกับหญิงก็จะแตกต่างกัน เด็กเล็กจะชอบชมรายการประเภทลูกโลก โลกผจญภัย เช่น รายการนักสืบ รองลงมาคือการ์ตูน ส่วนเด็กโตจะชอบชมรายการละครและภาพยนตร์ คิดสอนใจ อย่างไรก็ตาม เด็กส่วนใหญ่สนใจรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาไม่มากนัก

งานวิจัยของ Palmer แสดงให้เห็นว่าตัวแปรในเรื่องของอายุและเพศมีผลต่อการเลือกรับชมรายการโทรทัศน์ของเด็ก ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า แม้ว่าผู้วิจัยจะให้ความสำคัญกับเรื่องเกณฑ์ความฉลาดทางอารมณ์ และเกณฑ์อายุของกลุ่มตัวอย่าง แต่ก็ไม่ควรละเลยตัวแปรทางด้านเพศด้วย

นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยของรัญจวน มีนประดิษฐ์ (2513) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับ “อิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายซึ่งมาจากครอบครัวที่มีฐานะแตกต่างกัน” ผลการวิจัยพบว่า ฐานะทางครอบครัวจะมีอิทธิพลต่อการเลือกรับชมรายการโทรทัศน์ของนักเรียนไม่มากนัก นักเรียนส่วนมากจะเลือกรับชมรายการโทรทัศน์ตามความสนใจของนักเรียนเอง นักเรียนมีความคิดว่ารายการโทรทัศน์ให้ประโยชน์ด้านชีวิตประจำวันและความบันเทิงมากกว่าให้ประโยชน์ทางการศึกษา และอิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนคือ นักเรียนจะจำเอาคำพูดที่เป็นภาษาสแลงมาใช้มากที่สุด เช่นเดียวกับที่ ล้าค่า โปธิ์กระจ่าง (2534) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ “การใช้และความพึงพอใจจากสื่อของเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน” ผลการวิจัยพบว่า ในการสนองความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่ง เด็กมีทางเลือกอยู่หลายช่องทางขึ้นอยู่กับความต้องการของเด็กที่แตกต่างกันออกไป รวมทั้งตัวแปรด้านภูมิหลังบางประการที่เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก เช่น อายุ และการศึกษาของพ่อแม่และผู้ปกครอง ซึ่งจะมีบทบาทกับเด็กมากเมื่อเด็กมีอายุน้อยและการศึกษาต่ำ และจะลดบทบาทลงในเด็กที่มีอายุและการศึกษาสูงขึ้น โดยสื่อมวลชนที่เด็กเปิดรับสูงสุดคือโทรทัศน์ บทบาทที่เด็กชอบมากที่สุดคือตัวเอกที่มีนิสัยก้าวร้าว หรือมีบทบาทการต่อสู้ และยังพบว่าเด็กส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบจากการใช้สื่อมากพอควร เด็กส่วนมากใช้สื่ออย่างมีจุดมุ่งหมายโดยคิดว่าสื่อหรือเนื้อหาของสื่อ จะทำให้เกิดความพึงพอใจอย่างใดอย่างหนึ่ง และความพึงพอใจนั้นยังมีความสัมพันธ์กับลักษณะพื้นฐานบางประการของเด็ก คือ ยิ่งเด็กคาดว่าจะได้รับความพึงพอใจจากสื่อมากเท่าไร เด็กก็จะเปิดรับสื่อมากเท่านั้น นอกจากนี้ การใช้สื่อและเนื้อหาของสื่อก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อผลกระทบที่เด็กได้รับจากการใช้สื่อเช่นกัน

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น มีส่วนช่วยให้ผู้วิจัยได้ทราบว่าเด็กส่วนใหญ่เป็นผู้เปิดรับสื่อโทรทัศน์ด้วยตนเอง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กไม่ได้เป็นผู้รับสารที่เฉื่อยชา หากแต่รู้จักเลือกรับสื่อในสิ่งที่ตนต้องการ

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวกับประเภทรายการที่เปิดรับนั้น อรพินท์ ศักดิ์เอี่ยม (2537) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ “การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่เด็กได้รับจากการชมรายการโทรทัศน์สำหรับ

เด็ก” ผลการวิจัยพบว่า ประเภทรายการที่เด็กเปิดรับชมมากที่สุด คือ รายการประเภทการ์ตูน เนื่องจากทำให้เกิดความรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน โดยเด็กได้รับความพึงพอใจจากการชมรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งเด็กจะนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการพัฒนาสติปัญญาและความสามารถพื้นฐานมากที่สุด เช่นเดียวกับ วไลรัตน์ พูนวศิน (2535) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาความต้องการรายการโทรทัศน์ของเด็กชนบทในจังหวัดสุรินทร์” โดยคัดเลือกเด็กที่มีอายุ 9-14 ปี ศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในจังหวัดสุรินทร์ พบว่ารายการที่เป็นที่นิยมของเด็กชนบท ได้แก่ รายการการ์ตูน รายการสำหรับเด็ก และละคร ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าเด็กชนบทชอบการ์ตูนที่มีลักษณะสนุกสนาน ผจญภัย และมีโครงเรื่องอย่างง่าย ๆ จบในตอน โดยตัวแสดงของการ์ตูนต้องมีลักษณะเป็นจินตนาการ เด็กชอบรายการบันเทิงมากกว่ารายการที่มีเนื้อหามุ่งสอนความรู้ เกม และรายการตอบคำถาม

งานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ช่วยให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงประเภทรายการที่เด็กนิยมเปิดรับว่าเป็นรายการประเภทบันเทิงมากกว่ารายการประเภทอื่น

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยทั้งหมดนี้เป็นเพียงข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพัฒนาการด้านอารมณ์และการใช้สื่อโทรทัศน์ในมุมมองต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของกรอบการศึกษาและเป็นแนวทางกว้างๆ ในการวิจัยเรื่อง “การใช้สื่อโทรทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนนทรีวิทยา โดยใช้เกณฑ์ความฉลาดทางอารมณ์” ได้ เนื่องจากในการศึกษาวิจัยจากสถานการณ์จริงอาจมีสิ่งทีนอกเหนือจากกรอบเหล่านี้ก็เป็นได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์การใช้สื่อโทรทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนนทรีวิทยา ตามระดับความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีวิจัยแบบ ethnography โดยมีเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สำคัญคือ การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ได้รายละเอียดเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน และกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มตัวอย่างเองก็จะรู้สึกเป็นธรรมชาติที่มีคนแปลกหน้ามาอาศัยอยู่ด้วย

วิธี ethnography ซึ่งใช้ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์การใช้สื่อโทรทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนนทรีวิทยา ตามระดับความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี” ในครั้งนี้อาศัยการประยุกต์วิธีการของนักมานุษยวิทยา เพื่อให้สอดคล้องกับการวิจัยด้านสื่อสารมวลชน ตามแนวทางของ James Lull (1990) ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่

- 1) การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง (sampling)
- 2) เทคนิคการสังเกตการณ์ (observational techniques)
- 3) ระดับขั้นของการเก็บข้อมูล (stages of data collection)
- 4) การจัดระบบและการนำเสนอข้อมูล (organizing and presenting data)

1. การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากวิจัยด้วยวิธี ethnography นี้ ผู้วิจัยจะต้องเข้าไปศึกษาในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง จึงอาจมีความยากลำบากในการขอความร่วมมือจากครอบครัวต่างๆ ดังนั้น การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจึงต้องอาศัยกลุ่มอ้างอิงซึ่งกลุ่มตัวอย่างสังกัดอยู่ เช่น สถาบันศึกษา หน่วยงาน หรือสโมสรต่างๆ เป็นต้น

การศึกษาในครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างของการศึกษาวิจัย คือ วัยรุ่น อายุ 14-15 ปี ดังนั้นแหล่งอ้างอิงที่เหมาะสมที่สุดก็คือโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกติดต่อกับโรงเรียนนนทรีวิทยา สังกัดกรมสามัญศึกษา โดยขอความร่วมมือจากอาจารย์ใหญ่ อาจารย์ฝ่ายแนะแนว และอาจารย์ประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ช่วยแนะนำและติดต่อกับครอบครัวของนักเรียน เพื่อให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสพูดคุยกับผู้ปกครองและนักเรียน อย่างไรก็ตามผู้วิจัยไม่ได้บอกกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนว่ากลุ่มตัวอย่างนั้นจัดอยู่ในกลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ประเภทใด

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากอาจารย์ประจำชั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนนทรีวิทยาเพื่อเข้าไปให้ห้องๆ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 5 ห้องเรียน ห้องละ 40-45 คน ทำแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์เพื่อนำมาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในลำดับต่อไป โดยผู้วิจัยได้รับแบบประเมินที่ตอบคำถามเรียบร้อยแล้วจำนวนทั้งสิ้น 204 ชุด จากนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำแบบประเมินเหล่านั้นมาทำการให้คะแนนตามเกณฑ์ที่แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ได้กำหนดไว้ โดยแยกเด็กออกเป็นกลุ่มๆ ตามเกณฑ์ความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี ได้แก่ กลุ่มของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ กลุ่มของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ และกลุ่มของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติ

เมื่อทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากทั้งหมด 204 คน ตามแบบประเมินแล้ว จึงได้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 10 คน รวม 30 คน จากนั้นผู้วิจัยจึงทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและขอความร่วมมือในการเข้าไปเก็บข้อมูลพฤติกรรมการใช้สื่อโทรทัศน์จากเด็กแต่ละคนว่าอนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าไปเก็บข้อมูลได้หรือไม่ จากนั้นจึงทำการประเมินกลุ่มตัวอย่างขั้นสุดท้ายตามความเหมาะสมและความสะดวกของเด็กแต่ละคน จนเหลือกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 15 คนจาก 14 ครอบครัว เพื่อทำการเก็บข้อมูลประกอบการวิจัย

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ที่ผู้วิจัยใช้เป็นเกณฑ์ในการจัดกลุ่มตัวอย่างกลุ่มต่างๆ เป็นแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ที่ได้มีการวิจัยความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือโดยคณะผู้วิจัยของกรมสุขภาพจิต การวิจัยของคณะวิจัยจากกรมสุขภาพจิตนี้ ได้แก่ การพัฒนาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับประชาชนไทย ซึ่งในการวิจัยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 6,812 คน ซึ่งเป็นตัวแทนประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดในภาคเหนือ ใต้ กลาง และตะวันออกเฉียงเหนือ โดยกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยเพศชายและหญิง ตั้งแต่ระดับอายุ 12-60 ปี มีสถานภาพสมรส โสด คู่หม้าย หย่า/แยก มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจกับเอกชน/นิสิตนักศึกษาและประชาชนทั่วไป มีตำแหน่งทั้งระดับผู้บริหารและปฏิบัติงาน

ผลการวิจัย”การพัฒนาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับประชาชนไทย” พบว่า แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ที่ทำการพัฒนาขึ้นมามีค่าอำนาจจำแนกสามารถแยกผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำออกจากผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงได้ทั้งด้านข้อทดสอบรายด้าน คือ ดี เก่ง สุข และคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวม นอกจากนี้ แบบประเมินนี้มี

ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ในด้านดี เก่ง สุข และภาพรวม คือ .75, .76, .81, และ .85 ตามลำดับ และค่าความเชื่อมั่นแบบแบ่งครึ่ง (Split-half Reliability) ในด้านดี เก่ง สุข และภาพรวมคือ .83, .86, .71 และ .84 ตามลำดับ ซึ่งจัดได้ว่า แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์มีความน่าเชื่อถือและเที่ยงตรง

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์นี้ประกอบไปด้วยคำถามทั้งหมด 52 ข้อ โดยให้นักเรียนเลือกตอบตามความเป็นจริง แม้ว่าบางประโยคอาจไม่ตรงกับที่เป็นอยู่ก็ตาม แต่ให้เลือกคำตอบที่ตรงกับตัวนักเรียนที่สุด ซึ่งคำตอบของแบบประเมินนี้ ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดี โดยมีคำตอบให้เลือกทั้งหมด 4 ข้อ คือ ไม่จริง จริงบางครั้ง ค่อนข้างจริง และจริงมาก

		ไม่จริง	จริง บางครั้ง	ค่อนข้างจริง	จริง มาก	คะแนน
1	เวลาโกรธหรือไม่สบาย ฉันรับรู้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับฉัน					
2	ฉันบอกไม่ได้ว่าจะอะไรทำให้ฉันรู้สึกโกรธ					
3	เมื่อถูกขัดใจ ฉันมักรู้สึกหงุดหงิดจนควบคุมอารมณ์ไม่ได้					
4	เป้าหมายที่พอใจ					
5	ฉันมักมีปฏิกิริยาโต้ตอบรุนแรงต่อปัญหาเพียงเล็กน้อย					
6	เมื่อถูกบังคับให้ทำในสิ่งที่ไม่ชอบ ฉันจะอธิบายเหตุผลจนผู้อื่นยอมรับได้					
รวม						
7	ฉันสังเกตได้ เมื่อคนใกล้ชิดมีอารมณ์เปลี่ยนแปลง					
8	ฉันไม่สนใจกับความทุกข์ของผู้อื่นที่ฉันไม่รู้จัก					
9	ฉันไม่ยอมรับในสิ่งที่ผู้อื่นทำต่างจากที่ฉันคิด					
10	ฉันยอมรับได้ว่าผู้อื่นก็อาจมีเหตุผลที่จะไม่พอใจการกระทำของฉัน					
11	ฉันรู้สึกว่าผู้อื่นชอบเรียกร้องความสนใจมากเกินไป					
12	แม้จะมีภาระที่ต้องทำ ฉันก็ยินดีรับฟังความทุกข์ของผู้อื่นที่ต้องการความช่วยเหลือ					
รวม						
13	เป็นเรื่องธรรมดาที่จะเอาเปรียบผู้อื่นเมื่อมีโอกาส					
14	ฉันเห็นคุณค่าในน้ำใจที่ผู้อื่นมีต่อฉัน					
15	เมื่อทำผิด ฉันสามารถกล่าวคำ "ขอโทษ" ผู้อื่นได้					
16	ฉันยอมรับข้อผิดพลาดของผู้อื่นได้ยาก					
17	ถึงแม้จะต้องเสียประโยชน์ส่วนตัวไปบ้าง ฉันก็ยินดีที่จะทำเพื่อส่วนรวม					
18	ฉันรู้สึกลำบากใจในการทำสิ่งหนึ่งเพื่อผู้อื่น					

		ไม่จริง	จริง บางครั้ง	ค่อนข้างจริง	จริง มาก	คะแนน
		รวม				
19	ฉันไม่รู้ว่าคุณกังวลเรื่องอะไร					
20	แม้จะเป็นงานยาก ฉันก็มั่นใจว่าสามารถทำได้					
21	เมื่อทำสิ่งใดไม่สำเร็จ ฉันรู้สึกหมดกำลังใจ					
22	ฉันรู้สึกมีคุณค่าเมื่อได้ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อผู้อื่น					
23	เมื่อต้องเผชิญกับอุปสรรคและความผิดหวัง ฉันก็จะไม่ยอมแพ้					
24	เมื่อเริ่มทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ฉันมักทำต่อไปไม่สำเร็จ					
		รวม				
25	ฉันพยายามหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาโดยไม่คิดเอาเองตามใจชอบ					
26	บ่อยครั้งที่ฉันไม่รู้ว่าจะไรทำให้ฉันไม่มีความสุข					
27	ฉันรู้สึกว่าการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาเป็นเรื่องยากสำหรับฉัน					
28	เมื่อต้องการทำอะไรหลายอย่างในเวลาเดียวกัน ฉันตัดสินใจได้ว่าทำอะไรก่อน					
29	ฉันลำบากใจเมื่อต้องอยู่กับคนแปลกหน้าหรือคนที่ไม่คุ้นเคย					
30	ฉันทนไม่ได้เมื่อต้องอยู่ในสังคมที่มีกฎระเบียบขัดกับความเคยชินของฉัน					
		รวม				
31	ฉันทำความรู้จักผู้อื่นได้ง่าย					
32	ฉันมีเพื่อนสนิทหลายคนที่คบกันมานาน					
33	ฉันไม่กล้าบอกความต้องการของฉันให้ผู้อื่นรู้					
34	ฉันทำในสิ่งที่ต้องการโดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน					
35	เป็นการยากสำหรับฉันที่จะโต้แย้งกับผู้อื่น แม้จะมีเหตุผลเพียงพอ					
36	เมื่อไม่เห็นด้วยกับผู้อื่น ฉันสามารถอธิบายเหตุผลที่เขายอมรับได้					
		รวม				
37	ฉันรู้สึกดีน้อยกว่าผู้อื่น					
38	ฉันทำหน้าที่ได้ดี ไม่ว่าจะอยู่ในบทบาทใด					
39	ฉันสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ดีที่สุด					
40	ฉันไม่มั่นใจในการทำงานที่ยากลำบาก					
		รวม				
41	แม้สถานการณ์จะเลวร้าย ฉันก็มีความหวังว่าจะดีขึ้น					
42	ทุกปัญหาก็มีทางออกเสมอ					
43	เมื่อมีเรื่องที่ทำให้เครียด ฉันมักปรับเปลี่ยนให้เป็นเรื่องผ่อนคลายหรือสนุกสนานได้					
44	ฉันสนุกสนานทุกครั้งกับกิจกรรมในวันสุดสัปดาห์และวันหยุดพักผ่อน					

		ไม่จริง	จริง บางครั้ง	ค่อนข้างจริง	จริง มาก	คะแนน
45	ฉันรู้สึกไม่พอใจที่ผู้อื่นได้รับสิ่งดีๆ มากกว่าฉัน					
46	ฉันพอใจกับสิ่งที่ฉันเป็นอยู่					
รวม						
47	ฉันไม่รู้ว่าจะหาอะไรทำ เมื่อรู้สึกเบื่อหน่าย					
48	เมื่อว่างเว้นจากภาระหน้าที่ ฉันจะทำในสิ่งที่ฉันชอบ					
49	เมื่อรู้สึกไม่สบายใจ ฉันมีวิธีผ่อนคลายอารมณ์ได้					
50	ฉันสามารถผ่อนคลายตนเองได้ แม้เหน็ดเหนื่อยจากภาระหน้าที่					
51	ฉันไม่สามารถทำให้เป็นสุขได้จนกว่าจะได้ทุกสิ่งที่ต้องการ					
52	ฉันมักทุกข์ร้อนกับเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ที่เกิดขึ้นเสมอ					
รวม						

เกณฑ์การให้คะแนน

การให้คะแนน แบ่งเป็น 2 กลุ่มในการให้คะแนน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ข้อ

1	4	6	7	10	12	14	15	17	20	22	23	25	28
31	32	34	36	38	39	41	42	43	44	46	48	49	50

แต่ละข้อให้คะแนนดังต่อไปนี้

ตอบไม่จริง ให้ 1 คะแนน

ตอบจริงบางครั้ง ให้ 2 คะแนน

ตอบค่อนข้างจริง ให้ 3 คะแนน

ตอบจริงมาก ให้ 4 คะแนน

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ข้อ

2	3	5	8	9	11	13	16	18	19	21	24
26	27	29	30	33	35	37	40	45	47	51	52

แต่ละข้อให้คะแนนดังต่อไปนี้

ตอบไม่จริง	ให้	1	คะแนน
ตอบจริงบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
ตอบค่อนข้างจริง	ให้	3	คะแนน
ตอบจริงมาก	ให้	4	คะแนน

ด้านดี

ข้อที่ 1-6	แสดงถึง	การควบคุมตนเอง	ช่วงคะแนนปกติ 14-18
ข้อที่ 7-12	แสดงถึง	การเห็นใจผู้อื่น	ช่วงคะแนนปกติ 16-20
ข้อที่ 13-18	แสดงถึง	ความรับผิดชอบ	ช่วงคะแนนปกติ 16-22

ด้านเก่ง

ข้อที่ 19-24	แสดงถึง	การมีแรงจูงใจ	ช่วงคะแนนปกติ 14-20
ข้อที่ 25-30	แสดงถึง	การตัดสินใจและแก้ปัญหา	ช่วงคะแนนปกติ 13-19
ข้อที่ 31-36	แสดงถึง	สัมพันธภาพ	ช่วงคะแนนปกติ 14-20

ด้านสุข

ข้อที่ 37-40	แสดงถึง	ความภูมิใจในตนเอง	ช่วงคะแนนปกติ 9-13
ข้อที่ 41-46	แสดงถึง	การพอใจชีวิต	ช่วงคะแนนปกติ 16-22
ข้อที่ 47-52	แสดงถึง	ความสุขสงบทางใจ	ช่วงคะแนนปกติ 15-21

จากการใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์เป็นเกณฑ์ ทำให้ผู้วิจัยสามารถแบ่งกลุ่มตัวอย่างได้เป็น 3 กลุ่มดังนี้

1) กลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ จำนวน 5 คน คือ นักเรียนที่ได้คะแนนด้านควบคุมตนเองต่ำกว่า 14 คะแนน (ซึ่งเป็นช่วงคะแนนปกติของด้านควบคุมตนเอง) หรือได้คะแนนด้านเห็นใจผู้อื่นต่ำกว่า 16 คะแนน (ซึ่งเป็นช่วงคะแนนปกติของด้านเห็นใจผู้อื่น) หรือได้คะแนนด้านรับผิดชอบต่ำกว่า 16 คะแนน (ซึ่งเป็นช่วงคะแนนปกติของด้านรับผิดชอบ) โดยนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างนี้อาจได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ด้านใดด้านหนึ่งใน 3 ด้านนี้ และได้คะแนนของความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่งและด้านสุขอยู่ในเกณฑ์ปกติ

2) กลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ จำนวน 5 คน คือ นักเรียนที่ได้คะแนนด้านควบคุมตนเองอยู่ในช่วงระหว่าง 14-18 คะแนน (ซึ่งเป็นช่วงคะแนนปกติของด้านควบคุมตนเอง) หรือได้คะแนนด้านเห็นใจผู้อื่นอยู่ในช่วงระหว่าง 16-20 คะแนน (ซึ่งเป็นช่วงคะแนนปกติของด้านเห็นใจผู้อื่น) หรือได้คะแนนด้านรับผิดชอบอยู่ในช่วงระหว่าง 16-22 คะแนน (ซึ่งเป็นช่วงคะแนนปกติของด้านรับผิดชอบ) โดยนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างนี้ต้องมีคะแนนอยู่ในช่วงคะแนนปกติทั้ง 3 ด้าน และได้คะแนนของความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่งและด้านสุขอยู่ในเกณฑ์ปกติ

3) กลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าเกณฑ์ปกติ จำนวน 5 คน คือ นักเรียนได้คะแนนด้านควบคุมตนเองสูงกว่า 18 คะแนน (ซึ่งเป็นช่วงคะแนนปกติของด้านควบคุมตนเอง) หรือได้คะแนนด้านเห็นใจผู้อื่นสูงกว่า 20 คะแนน (ซึ่งเป็นช่วงคะแนนปกติของด้านเห็นใจผู้อื่น) หรือได้คะแนนด้านรับผิดชอบสูงกว่า 22 คะแนน (ซึ่งเป็นช่วงคะแนนปกติของด้านรับผิดชอบ) โดยนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างนี้อาจได้คะแนนสูงกว่าเกณฑ์ด้านใดด้านหนึ่งใน 3 ด้านนี้ และได้คะแนนของความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่งและด้านสุขอยู่ในเกณฑ์ปกติ

2. เทคนิคการสังเกตการณ์ ก่อนที่จะเริ่มเก็บข้อมูลในแต่ละครอบครัว ผู้วิจัยจะเริ่มทำความเข้าใจกับวัยรุ่นและสมาชิกในครอบครัวโดยการโทรศัพท์ไปพูดคุย และไปเยี่ยมที่บ้าน เพื่อพบปะพูดคุยเพื่อทำความรู้จักกันก่อนสัก 2-3 ครั้ง จนกระทั่งเกิดความคุ้นเคยกันดี จึงจะเริ่มทำการเก็บข้อมูลอย่างเป็นทางการ

ผู้วิจัยต้องพบกับอุปสรรคในการขอเข้าไปสังเกตการณ์ที่บ้านของกลุ่มตัวอย่างอย่างมาก เนื่องจากผู้วิจัยมีความสนิทสนมกับเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในระดับหนึ่งแล้ว แต่ยังไม่เคยสร้าง ความคุ้นเคยกับสมาชิกคนอื่นในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างนั้นๆ เลย ทำให้สมาชิกในครอบครัว บางครอบครัวไม่ยินดีให้ผู้วิจัยเข้าไปเก็บข้อมูลเท่าไรนัก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการที่สังคมไทยใน

ปัจจุบันมีแต่ปัญหาอาชญากรรม ทำให้ความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในสังคมลดน้อยลง ครอบครัวที่ผู้วิจัยเข้าถึงยากที่สุด ได้แก่ ครอบครัวของเด็กๆ กลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้าน ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ โดยผู้วิจัยต้องใช้ความพยายามและความเพียรในการขอเข้าไปเก็บข้อมูล จนในที่สุดจึงเกิดความสนิทสนมกับสมาชิกในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างในระดับหนึ่งจึงได้เข้าไป ทำการเก็บข้อมูลในที่สุด

เมื่อผู้วิจัยได้เข้าไปสังเกตการณ์ภายในบ้านของกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยใช้การสังเกต แบบมีส่วนร่วม (Participant observation) โดยวางตัวเสมือนเป็นสมาชิกคนหนึ่งของครอบครัว และร่วมทำกิจกรรมต่างๆ กับสมาชิกในบ้านเพื่อสร้างความสนิท แต่จะไม่มีบทบาทในการริเริ่ม การปฏิสัมพันธ์ หรือแสดงพฤติกรรมใดๆ ก่อน

ผู้วิจัยใช้วิธีจดบันทึกสิ่งที่เกิดขึ้น และเพื่อไม่ให้เกิดการจดบันทึกของผู้วิจัยรบกวนพฤติกรรม ปกติของครอบครัว ผู้วิจัยจะใช้การบันทึกแบบย่อ แล้วจึงเขียนบันทึกฉบับสมบูรณ์ในช่วงหยุดพัก กิจกรรมของครอบครัว เช่น เวลาทำกิจกรรมส่วนตัวหรือช่วงเวลาพักผ่อนของสมาชิก บันทึกที่ทำ ในแต่ละวันจะมีรายละเอียดของพฤติกรรมต่างๆ ของวัยรุ่นและครอบครัว โดยเฉพาะในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับการดูโทรทัศน์ ตามลำดับเวลาที่เกิดขึ้น การสังเกตในแต่ละวันจะสิ้นสุดเมื่อวัยรุ่นคน นั้นเข้านอน

3. ระดับขั้นของการเก็บข้อมูล เนื่องจากผู้วิจัยมีข้อจำกัดเรื่องจำนวนครอบครัวที่จะเข้าไป เก็บข้อมูลและระยะเวลาในการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้วิธีการในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 30 คน จากนั้นจึงทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่สะดวกและเต็มใจให้ผู้วิจัยเข้าไป สังเกตการณ์ที่บ้านมากที่สุด 5 คน รวม 15 คน เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างย่อย 15 คน จาก 30 คนแล้ว ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการวิจัยแบบ ethnography กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 15 คนนี้ โดยใช้เวลาในการ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ครอบครัวละ 2 วัน ภายใน 1 สัปดาห์ โดยเลือกวันตามความ เหมาะสมของแต่ละครอบครัว

เหตุที่ผู้วิจัยต้องเลือกวันในการเข้าไปเก็บข้อมูลตามความเหมาะสม คือ ในครอบครัว ของกลุ่มตัวอย่าง 1 คน มีการนำโทรทัศน์ไปจำหน่ายทำให้ผู้วิจัยต้องตรวจสอบวันที่ครอบครัวของ กลุ่มตัวอย่างนั้นมีโทรทัศน์จึงจะเข้าไปทำการเก็บข้อมูลได้ หรือในบางครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง ที่ผู้วิจัยได้นัดหมายวันที่ผู้วิจัยจะเข้าไปเก็บข้อมูลกับครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างเป็นอย่างดีแล้ว แต่เมื่อถึงวันที่ได้นัดหมายเข้าไปเก็บข้อมูลจริง เด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเกิดไม่สบาย ทำให้การเก็บ

ข้อมูลในวันนั้นต้องยกเลิก และทำการนัดหมายกันใหม่ เพราะสภาพที่เด็กกลุ่มตัวอย่างไม่สบาย อาจมีผลต่อพฤติกรรมบางอย่างของเด็กคนนั้นให้ไม่เหมือนในขณะที่เด็กคนนั้นสบายดี เป็นต้น

ขั้นตอนต่อไป ผู้วิจัยจะทำการเข้าไปอยู่กับครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างทั้งวันเหมือนวันที่เข้าไปทำการเก็บข้อมูลบ้านละ 1 วันก่อน แต่ในวันนั้นจะมีไม่มีการจดบันทึกรายละเอียดพฤติกรรมใดๆ ของเด็ก เป็นเพียงเพื่อให้ครอบครัวที่ผู้วิจัยเข้าไปอาศัยด้วยเกิดความคุ้นเคยกับผู้วิจัยมากขึ้น อย่างไรก็ตามจำนวนวันอาจเพิ่มขึ้นได้หากครอบครัวเต็มใจ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากขึ้น

เมื่อผู้วิจัยได้เข้าไปอยู่ร่วมกับครอบครัวแล้ว ระดับของความคุ้นเคยหรือระดับความไว้วางใจจะถูกพัฒนาขึ้น ซึ่งทำให้ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลได้ 3 ระดับ

ระดับแรก ผู้วิจัยเพิ่งเริ่มเข้าไปในครอบครัว ข้อมูลที่จะเก็บรวบรวมได้ในขั้นนี้จึงเป็นข้อมูลพื้นฐานของครอบครัวที่สามารถสังเกตได้ เช่น ภาพร่างของครอบครัว ได้แก่ จำนวนสมาชิกและความเกี่ยวพันของสมาชิกแต่ละคน หรือสภาพแวดล้อมของครอบครัว โดยเฉพาะที่ตั้งของเครื่องรับโทรทัศน์ และที่นั่งประจำตำแหน่งของสมาชิกในครอบครัว นอกจากนี้ ผู้วิจัยอาจจะพูดคุยกับสมาชิกในบ้าน เพื่อให้ทราบข้อมูลทั่วไปของสมาชิกแต่ละคนด้วย การเก็บข้อมูลในระดับแรกนี้จะเริ่มทำในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยไปเยี่ยมเยียน พูดคุยกับเด็กและครอบครัวก่อนการเก็บข้อมูลจริง

การเก็บข้อมูลในระดับแรกนี้ มีความยากลำบากมาก ผู้วิจัยสามารถเห็นถึงความไม่ไว้วางใจของครอบครัวกลุ่มตัวอย่างบางครอบครัวได้ เช่น ในครอบครัวของเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างคนหนึ่ง โดยปกติในช่วงระหว่างวัน เด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจะอยู่บ้านคนเดียว และจะมีญาติมาอยู่เป็นเพื่อนในช่วงเย็น แต่ในวันที่ผู้วิจัยเข้าไปทำความคุ้นเคย ญาติของเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจะอยู่ด้วยตั้งแต่เวลาที่ผู้วิจัยเข้าไปจนพ่อแม่ของเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างคนนั้นกลับถึงบ้าน แต่เมื่อเกิดความคุ้นเคยกันมากขึ้นแล้ว ในวันต่อมา ญาติของกลุ่มตัวอย่างนั้นก็มาในตอนเย็นตามปกติ

ระดับที่สอง ผู้วิจัย กลุ่มตัวอย่างและครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง เริ่มมีความคุ้นเคยกันมากขึ้น ผู้วิจัยจะได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสื่อสาร การปฏิสัมพันธ์ และข้อมูลการใช้โทรทัศน์ของเด็กกับสมาชิกในครอบครัว รวมถึงข้อมูลส่วนบุคคลที่มีรายละเอียดมากขึ้นด้วย โดยผู้วิจัยสามารถเข้าใจการกระทำของสมาชิกแต่ละคนได้จากมุมมองของผู้กระทำ ซึ่งจะทำให้ผู้วิจัยสามารถตีความการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กและสมาชิกในครอบครัวได้ชัดเจนขึ้น

ระดับที่สาม เป็นการตรวจสอบความเที่ยงตรง และความน่าเชื่อถือของข้อมูล หลังจากวันสุดท้ายของการสังเกตการณ์แล้ว ผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์สมาชิกครอบครัวในลักษณะพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ เพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูล และอาจสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตการณ์เพื่อต้องการทราบว่า การที่ผู้วิจัยเข้าไปอยู่ในครอบครัวมีส่วนทำให้เกิดพฤติกรรมของสมาชิกครอบครัวเปลี่ยนแปลงจากปกติหรือไม่ อย่างไร ข้อมูลส่วนนี้จะช่วยยืนยันได้ว่าการวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามสภาพที่แท้จริงมากน้อยเพียงใด

4. การจัดระบบและการนำเสนอข้อมูล ข้อมูลการใช้โทรทัศน์ของวัยรุ่นจะถูกบันทึกไว้ตามลำดับเหตุการณ์ในแต่ละวัน หลังจากเก็บข้อมูลเสร็จสิ้นลงทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยจึงจะแยกประเภทข้อมูลเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

1) ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้เวลาทำกิจกรรมในแต่ละวัน ซึ่งแบ่งออกเป็น

- 1.1) การรับสื่อ
- 1.2) การใช้เวลากับครอบครัว
- 1.3) การใช้เวลาว่าง
- 1.4) การนอน
- 1.5) อื่นๆ

2) ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้โทรทัศน์ ซึ่งแบ่งประเภทตามกรอบทฤษฎีการใช้โทรทัศน์ในด้านสังคม (The Social Uses of Television) ดังต่อไปนี้

2.1) การใช้ในด้านโครงสร้าง (structural) ประกอบด้วย

- การใช้เป็นสิ่งแวดล้อมในบ้าน (environmental)
- การใช้เพื่อการจัดระเบียบชีวิตประจำวัน (regulative)

2.2) การใช้ในด้านความสัมพันธ์ (relation) ได้แก่

- การใช้เพื่อเสริมสร้างการสื่อสาร (communication facilitation)
- การใช้เพื่อเข้าร่วมหรือหลีกเลี่ยงกิจกรรมต่างๆ (affiliation/avoidance)

- การใช้เพื่อการเรียนรู้ทางสังคม (social learning)
- การใช้เพื่อแสดงความสามารถหรือความเหนือกว่า (competence/dominance)

ข้อมูลทั้ง 3 ส่วนนี้จะนำเสนอด้วยการบรรยาย และมีการสรุปข้อมูลบางส่วนในรูปแบบของตารางเพื่อให้สะดวกต่อการอ่านข้อมูล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

การใช้เวลา พฤติกรรมการดู และการใช้โทรทัศน์ของเด็กที่มีความฉลาดทาง อารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ

ในบทนี้ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับการใช้เวลาในการทำกิจกรรมต่างๆ ทั้งใน
ส่วนของการเปิดรับสื่อโทรทัศน์และไม่ได้อยู่ในส่วนของการเปิดรับโทรทัศน์ พฤติกรรมการรับชม
โทรทัศน์ และการใช้โทรทัศน์ของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ ทั้งการ
ใช้โทรทัศน์ในด้านโครงสร้างและการใช้โทรทัศน์ในด้านความสัมพันธ์

โดยผู้วิจัยขอแบ่งการนำเสนอข้อมูลเป็นส่วนๆ โดยส่วนแรกเป็นการนำเสนอข้อมูลด้าน
ประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลการใช้เวลาในการทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่าง และประเภท
รายการที่กลุ่มตัวอย่างเลือกรับชม ส่วนต่อมา เป็นการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการดู
โทรทัศน์และปฏิริยาตอบสนองของกลุ่มตัวอย่างในขณะที่รับชมโทรทัศน์ และส่วนสุดท้าย เป็น
การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการใช้โทรทัศน์เพื่อเข้าร่วมสังคมทั้งในด้านโครงสร้างและด้าน
ความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่าง

ในการนำเสนอข้อมูลนี้ เนื่องจากผู้วิจัยได้มีการแบ่งกลุ่มวัยรุ่นตามความฉลาดทาง
อารมณ์ด้านดี โดยมีทั้งกลุ่มที่อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ ระดับเกณฑ์ปกติ และระดับสูงกว่า
เกณฑ์ปกติ และจรรยาบรรณทางการศึกษา ผู้วิจัยจึงไม่สามารถใช้ชื่อและนามสกุลจริงของกลุ่ม
ตัวอย่างได้ ในที่นี้ ผู้วิจัยจึงขอใช้นามสมมติแทนวัยรุ่นแต่ละคน

1. ข้อมูลด้านประชากรของกลุ่มตัวอย่างที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ ปกติ

กลุ่มตัวอย่างที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ ซึ่งเป็นวัยรุ่นนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนนนทรีวิทยา ทั้ง 5 คน จาก 4 ครอบครัว (เนื่องจากมีกลุ่มตัวอย่าง
2 คนเป็นพี่น้องกัน) ที่ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกจากแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี ซึ่ง
จัดทำโดยกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วยครอบครัวต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ครอบครัวของ ด.ช. นู และ ด.ญ. บิ่ง

2. ครอบครัวของ ด.ช. เป้
3. ครอบครัวของ ด.ญ. น้ำตาล
4. ครอบครัวของ ด.ญ. บัว

ในส่วนแรกนี้ เป็นการนำเสนอข้อมูลด้านประชากร การใช้เวลาในการทำกิจกรรม และประเภทรายการที่เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติชอบและเลือกรับชม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลด้านประชากรของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ ได้แก่

- ประเภทของครอบครัว และจำนวนสมาชิกในครอบครัว
- ลักษณะที่อยู่อาศัย
- อาชีพของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง
- ระดับรายได้ของครอบครัว
- จำนวนสื่อต่างๆ ในบ้าน

2. ข้อมูลการใช้เวลาในการทำกิจกรรมของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ ได้แก่

- การเรียน
- การรับสื่อโทรทัศน์
- การใช้เวลากับครอบครัว
- การใช้เวลาว่าง
- อื่นๆ

3. ประเภทรายการที่เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติเลือกรับชม ได้แก่

- รายการที่กลุ่มตัวอย่างเลือกเปิดรับ
- รายการที่ครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างเลือกเปิดรับ

รายละเอียดในแง่มุมต่างๆ ของแต่ละครอบครัว จะนำเสนอในรูปแบบตารางตามลำดับ ต่อไปนี้

ตารางที่ 1

ประเภทของครอบครัวและจำนวนสมาชิกในครอบครัว

ชื่อครอบครัว	ประเภทครอบครัว	จำนวนสมาชิก			
		อายุ <10 ปี	อายุ 10-20 ปี	อายุ > 20 ปี	รวม
ครอบครัวของ ด.ช.นุ,ด.ญ.นุ่ง	เดี่ยว	-	5	2	7
ครอบครัวของ ด.ช.เป้	เดี่ยว	-	3	3	6
ครอบครัวของ ด.ญ.น้ำตาล	ขยาย	1	1	3	5
ครอบครัวของ ด.ญ.บัว	เดี่ยว	-	1	2	3

ครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกตินี้เป็นครอบครัวเดี่ยวเป็นส่วนใหญ่ โดยเป็นครอบครัวเดี่ยวถึง 3 ครอบครัว ได้แก่ ครอบครัวของ ด.ช.นุ และ ด.ญ.นุ่ง ครอบครัวของ ด.ช.เป้ และครอบครัวของ ด.ญ.บัว และเป็นครอบครัวขยายเพียงครอบครัวเดียว ได้แก่ ครอบครัวของ ด.ญ. น้ำตาลที่มีน้ำสาวอาศัยอยู่ด้วย

ตารางที่ 2

ลักษณะที่อยู่อาศัย

ครอบครัว	ลักษณะที่อยู่อาศัย
ครอบครัวของ ด.ช.นุ, ด.ญ.นุ่ง	บ้านแบบตึกแถว 2 ชั้น
ครอบครัวของ ด.ช.เป้	บ้านแบบตึกแถว 4 ชั้นและบ้านเดี่ยว 2 ชั้น
ครอบครัวของ ด.ญ.น้ำตาล	ห้องในแฟลตตำรวจ
ครอบครัวของ ด.ญ.บัว	ห้องเช่า

ลักษณะที่อยู่อาศัยของเด็กกลุ่มนี้ เป็นบ้านแบบห้องแถว 2 ครอบครัว และเป็นห้องเช่าอีก 2 ครอบครัว ซึ่งเมื่อประกอบกับข้อมูลด้านประเภทครอบครัวและจำนวนสมาชิกในครอบครัว

ทำให้มีผลต่อรูปแบบและเวลาในการรับชมโทรทัศน์ของเด็กๆ เช่น ด.ญ.น้ำตาล และ ด.ญ.บัวจะมีเวลาในการเปิดรับสื่อโทรทัศน์เพียงอย่างเดียวโดยไม่มีการทำกิจกรรมอื่นๆ หรือมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัวน้อยมาก เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวทุกคนอยู่รวมในห้องเดียวกัน ซึ่งขนาดของห้องก็ไม่กว้างขวางมากนัก ทำให้ไม่มีความเป็นส่วนตัวในการรับชมโทรทัศน์ และทำให้เด็กทั้ง 2 คนไม่สามารถหลีกเลี่ยงการดูโทรทัศน์โดยไม่มีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้ ตรงกันข้ามกับครอบครัวของ ด.ช.นุ ด.ญ.นุ้ง และ ด.ช.เป้ ที่มีความเป็นส่วนตัวมากกว่า ทำให้สามารถเลือกรับชมรายการที่ตนเองต้องการดูได้มากกว่า

ตารางที่ 3

อาชีพของพ่อ / แม่ / ผู้ปกครอง และรายได้ของครอบครัว

ครอบครัว	อาชีพพ่อ / แม่ / ผู้ปกครอง	รายได้ของครอบครัว
ครอบครัวของ ด.ช.นุ,ด.ญ.นุ้ง	ธุรกิจส่วนตัว / - / -	สูงกว่า 50,000
ครอบครัวของ ด.ช.เป้	พนักงานการไฟฟ้า / รับจ้างรีดผ้า / -	40,000-50,000
ครอบครัวของ ด.ญ.น้ำตาล	ตำรวจ / พนักงานบริษัท / -	20,000-30,000
ครอบครัวของ ด.ญ.บัว	พนักงานขับรถสองแถว /รับจ้าง / -	10,000

รายได้หลักของครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ มาจากรายได้ของพ่อเพียงคนเดียวเพียง 1 ครอบครัว ได้แก่ ครอบครัวของ ด.ช.นุ และ ด.ญ.นุ้ง นอกนั้นเป็นรายได้จากทั้งพ่อและแม่ จำนวนรายได้ของครอบครัวของ ด.ช.นุและ ด.ญ.นุ้ง ครอบครัวของ ด.ช.เป้ มีความแตกต่างกันไม่มากนัก มีเพียงครอบครัวของ ด.ญ.บัว เพียงครอบครัวเดียวที่มีรายได้น้อยกว่าครอบครัวอื่นๆ อย่างเห็นได้ชัด ซึ่งส่งผลให้เวลาในการดูโทรทัศน์และจำนวนสื่อต่างๆ ที่มีในแต่ละครอบครัวมีความแตกต่างกัน โดยรายละเอียดจะนำเสนอในส่วนต่อไป

จำนวนสื่อต่างๆ ที่มีในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ มีความแตกต่างกันไม่มากนัก โดยทุกบ้านจะมีโทรทัศน์อย่างน้อยบ้านละ 1 เครื่อง โดยบางครอบครัวอาจมีสื่ออื่นๆ นอกเหนือจากโทรทัศน์เพิ่มเติมเข้ามา ดังรายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4

จำนวนสื่อชนิดต่างๆ ที่มีในบ้านของกลุ่มตัวอย่างแต่ละครอบครัว

ครอบครัว	โทรทัศน์	วิดีโอ	วิดีโอเกม/เพลย์สเตชัน	คอมพิวเตอร์เกม	วิดีโอซีดี
ครอบครัวของ ด.ช.นุ,ด.ญ.บั้ง	2	1	1	-	-
ครอบครัวของ ด.ช.เป้	2	-	-	-	-
ครอบครัวของ ด.ญ.น้ำตาล	1	-	-	-	-
ครอบครัวของ ด.ญ.บัว	1	-	-	-	-

จากตารางข้างต้น พบว่า โทรทัศน์เป็นสื่อที่มีในทุกครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ โดยครอบครัวของ ด.ช.นุ และ ด.ญ.บั้ง มีโทรทัศน์ 2 เครื่อง และยังมีวิดีโอ และเครื่องเล่นเกมเพลย์สเตชันอีกอย่างละ 1 เครื่อง ในขณะที่ครอบครัวของ ด.ช.เป้ มีเพียงสื่อโทรทัศน์ 2 เครื่อง และครอบครัวของ ด.ญ.น้ำตาล และ ด.ญ.บัวมีโทรทัศน์เพียงครอบครัวละ 1 เครื่องและไม่มีสื่อประเภทอื่นๆ เลย ทั้งนี้ เนื่องมาจากรายได้ของครอบครัวและลักษณะของที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน ทำให้จำนวนสื่อต่างๆ ในครอบครัวมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ แม้ว่ารายได้ของครอบครัวของ ด.ญ.น้ำตาลจะไม่แตกต่างจากครอบครัวของ ด.ช.นุ ด.ญ.บั้ง และครอบครัวของ ด.ช.เป้มากนัก แต่เนื่องจากลักษณะที่อยู่อาศัยเป็นเพียงห้องเล็กๆ ในแฟลตตำรวจ ทำให้พื้นที่ในการใช้สอยน้อยกว่า และทำให้การมีโทรทัศน์เพียงเครื่องเดียวก็เพียงพอแล้วสำหรับครอบครัว ในขณะที่ครอบครัวของ ด.ญ.บัวมีรายได้น้อยที่สุดในกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ ซึ่งเป็นข้อจำกัดในการครอบครองสื่อประเภทอื่นๆ ทั้งห้องที่เป็นที่อยู่อาศัยก็เป็นห้องเพียงห้องเดียว ทำให้ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมียุติทัศน์มากกว่า 1 เครื่อง

อาจกล่าวได้ว่าจำนวนสื่อโทรทัศน์ วิดีโอ และสื่ออื่นๆ ในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ค่อนข้างมากพอสมควร ทั้งที่กลุ่มตัวอย่างจัดว่าเป็นกลุ่มชนชั้นกลางในเมืองเหมือนกัน

ข้อมูลด้านประชากรของกลุ่มตัวอย่างในลำดับต่อไป จะนำเสนอในรูปแบบพรรณนา ซึ่งจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของวัยรุ่นแต่ละครอบครัว กิจกรรมประจำวัน และการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ของวัยรุ่นแต่ละครอบครัว พร้อมกับการนำเสนอข้อมูลการใช้เวลาทำกิจกรรม

ของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติแต่ละคน จากการที่ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บข้อมูล 2 วัน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2. ข้อมูลการใช้เวลาในการทำกิจกรรมของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ

การใช้เวลาในการทำกิจกรรมของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ แบ่งออกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

1. การเปิดรับสื่อการเปิดรับสื่อ ในที่นี้จะหมายความถึงเฉพาะสื่อโทรทัศน์เท่านั้น โดยแบ่งเป็น 5 แบบ

- 1.1 การเปิดรับโทรทัศน์
- 1.2 การเปิดรับโทรทัศน์และทำกิจกรรม
- 1.3 การเปิดรับโทรทัศน์และปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น
- 1.4 การเปิดรับโทรทัศน์ ทำกิจกรรม และปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

2. การใช้เวลากับครอบครัว หมายถึง การทำกิจกรรมร่วมกับคนในครอบครัว เช่น การรับประทานอาหาร ไปเที่ยว พุดคุย โดยไม่มีการเปิดรับโทรทัศน์

3. การใช้เวลาว่าง หมายถึง กิจกรรมที่ได้ๆ กระทำโดยไม่อยู่ในส่วนของการใช้เวลากับครอบครัวและการเปิดรับโทรทัศน์ อาจเป็นกิจกรรมที่ทำคนเดียว เช่น อ่านหนังสือ หรือ อาจจะเป็นกิจกรรมทำร่วมกับบุคคลอื่น เช่น เล่นกีฬา เล่นกับเพื่อน คุยโทรศัพท์

4. การนอน หมายถึง การนอนพักผ่อนทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน

5. อื่นๆ คือ กิจกรรมที่ทำประจำวัน เช่น อาบน้ำ แต่งตัว ไปเรียนพิเศษ ไปหาหมอ เป็นต้น

รายละเอียดข้อมูลด้านประชากรและการใช้เวลาในการทำกิจกรรมของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติแต่ละคน มีดังต่อไปนี้

ครอบครัวของด.ช.นุ และ ด.ญ.บั้ง

ด.ช. นุ และ ด.ญ.บั้ง เรียนหนังสือชั้นเดียวกันเนื่องจากบั้งเรียนเข้าไป 1 ปี จึงต้องมาเรียนชั้นเดียวกับน้องชาย บ้านของทั้งคู่ ประกอบไปด้วย พ่อซึ่งประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวโดยร่วมหุ้นกับเพื่อนค้าขายเสื้อผ้าส่ง แม่เป็นแม่บ้านคอยดูแลบ้าน นอกจากนี้ ทั้งคู่ยังมีพี่สาวอีก 2 คนกำลัง เรียนหนังสืออยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และน้องสาวอีกหนึ่งคนเรียนอยู่ในระดับประถมศึกษาตอนปลาย

ด.ช. นุ เป็นเด็กเกียบๆ พุดจาห้วนๆ และมักไม่ค่อยพูดคุยกับสมาชิกคนอื่นในบ้าน ผิดกับเวลาที่เล่นอยู่กับเพื่อนๆ จะมีการพูดคุยกันมากกว่า นุเป็นลูกชายคนเดียวของบ้านซึ่งเป็นครอบครัวคนจีน ทำให้ไม่ต้องช่วยทำงานบ้านอะไรเลย และแม่ก็จะไม่ค่อยบ่นอะไรกับนุ ผิดกับที่บ่นกับลูกสาวคนอื่นๆ นุจะตื่นนอนประมาณ 11.00 น. หลังจากตื่นก็จะเปิดโทรทัศน์ดู ถ้าไม่มีรายการที่น่าสนใจก็จะปิดโทรทัศน์ ลงไปอาบน้ำและทานข้าว จากนั้นก็จะกลับมาดูโทรทัศน์อีกครั้ง ถ้าเป็นช่วงที่มีข่าวภาคเที่ยงของทุกสถานีพอดี นุก็จะปิดโทรทัศน์อีกและออกไปเล่นกับเพื่อนๆ นุเป็นเด็กที่ชอบดูโทรทัศน์ ดูรายการโทรทัศน์ได้เกือบทุกประเภท ยกเว้นรายการข่าวและรายการเพลงลูกทุ่ง ซึ่งเมื่อมีรายการที่ตนสนใจ ก็จะนั่งดูอย่างตั้งใจ และเมื่อมีใครเข้ามาบกรวนการดูโทรทัศน์ นุก็มักจะรู้สึกไม่พอใจ จนบางครั้งอาจเกิดการโต้เถียงกันขึ้นระหว่างนุกับพี่น้องในช่วงบ่าย ถ้า ด.ช.นุไม่ดูโทรทัศน์ ก็จะออกไปเล่นกับเพื่อนแถวบ้านหรือชวนเพื่อนมาเล่นวีดีโอเกมที่ห้องนอนของพ่อแม่ จนกระทั่งเย็นจึงลงมารับประทานอาหารเย็น แล้วรีบอาบน้ำเพื่อที่จะได้ดูละครหลังข่าวภาคเย็น จากนั้นนุก็จะนั่งดูโทรทัศน์ไปเรื่อยๆ จนกระทั่งถึงเวลาประมาณเที่ยงคืนจึงขึ้นไปนอนที่ห้อง

ด.ญ. บั้งเป็นเด็กที่มีลักษณะนิสัยคล้ายเด็กผู้ชาย ค่อนข้างก้าวร้าว การพูดจาก็ไม่ค่อยสุภาพ บั้งจะคุยอย่างสนิทสนมด้วยกับเพื่อนสนิทไม่กี่คนเท่านั้น โดยบั้งบอกว่าเธอไม่สนิทกับใครเลยในบ้าน เวลามีปัญหาอะไรก็จะปรึกษากับเพื่อนมากกว่า เพราะถึงปรึกษาที่บ้านก็คงไม่ได้ช่วยให้ปัญหาของเธอหมดไป บางทีอาจจะทำให้มีปัญหาอื่นๆ เกิดขึ้นตามมาด้วยเป็นของแถม บั้งจะตื่นนอนประมาณ 10.00 น. หลังจากอาบน้ำแต่งตัวแล้วก็จะลงมาข้างล่างเพื่อว่าถ้าแม่เรียกหาเธอจะได้มาทันไม่โดนดุ บั้งมีหน้าที่ช่วยแม่ทำงานบ้าน โดยผลัดกันทำกับพี่ๆ วันไหนที่เธอมีหน้าที่ซักผ้า บั้งก็จะเปิดโทรทัศน์หาช่องรายการเพลงหรือรายการที่น่าสนใจ จากนั้นก็จะเดินเข้าไปซักผ้าที่หลังบ้าน ในบางครั้งก็ได้ยินเสียงเพลงที่ชอบหรือถ้าเป็นรายการละครถึงตอนที่ตื่นเต้นก็จะเผลอนำมาดูเป็นครั้งคราวแล้วจึงกลับไปซักผ้าต่อ จากนั้นถ้าว่างไม่มีงานทำแล้ว บั้งก็จะเดิน

ไปหาเพื่อนแถวบ้านเพื่อชวนไปเดินเที่ยวห้างสรรพสินค้าที่อยู่ใกล้ๆ บ้าน ถ้าเพื่อนไม่อยู่ บั๊งก็จะไปเดินเที่ยวคนเดียว จนเย็นๆ จึงกลับบ้านเพื่อทานอาหารเย็น และอาบน้ำ จากนั้นก็จะมานั่งรวมกลุ่มกับคนในครอบครัวเพื่อดูโทรทัศน์ ละครภาคค่ำ และรายการบันเทิงหลังละคร จนกระทั่งเที่ยงคืนจึงเข้านอน

บ้านของนุและบั๊งเป็นตึกแถว 2 ชั้น โดยชั้นล่างแบ่งเป็นห้องโถงโล่งๆ มีโต๊ะสำหรับนั่งทานข้าว ถัดไปเป็นห้องน้ำและห้องครัว ส่วนชั้น 2 แบ่งเป็น 2 ห้อง โดยห้องแรกเป็นห้องนอนของพ่อแม่และนุ ส่วนอีกห้องเป็นห้องของบั๊งกับพี่ๆ และน้องสาว

บ้านของนุและบั๊ง มีโทรทัศน์ 2 เครื่อง เครื่องแรกอยู่ที่ชั้นล่างใกล้กับโต๊ะทานข้าว โทรทัศน์อีกเครื่อง ทีวีไอและทีวีไอเกมจะอยู่ที่ห้องนอนของพ่อแม่ โดยส่วนใหญ่ทุกคนที่บ้านจะดูโทรทัศน์ที่ชั้นล่างมากกว่า ในเวลากลางวันจึงไม่มีใครอยู่ชั้นบนของบ้านเลย ยกเว้นเวลาที่นุชวนเพื่อนมาเล่นวิดีโอเกม สมาชิกในบ้านแต่ละคนมักจะทำกิจกรรมอย่างอื่นควบคู่ไปด้วยเวลาเข้าชมโทรทัศน์ เช่น พี่สาวของบั๊งจะรีดผ้าไปด้วย หรือบางครั้งบั๊งก็จะนั่งอ่านหนังสือการ์ตูนไปด้วย รายการโทรทัศน์ที่รับชมส่วนใหญ่เป็นรายการบันเทิง และมักจะมีการเปลี่ยนช่องรับชมไปเรื่อยๆ จนบางครั้งมีการโต้เถียงกันเมื่อแต่ละคนจะดูโทรทัศน์คนละช่องกัน

ข้อมูลการใช้เวลาในการทำกิจกรรมต่างๆ ของ ด.ช.นุ จากการเก็บข้อมูล 2 วันในช่วงปิดภาคเรียน

ตารางที่ 5

การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ช. นุ
(จากการเก็บข้อมูลในวันเสาร์ที่ 21 เม.ย. 2544)

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

การรับสื่อ				ครอบครัว	การใช้เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
1	2	3	4				
3.25'	1.55'	3.25'	0.05	0.40'	2.30'	11.15'	0.25'

ตารางที่ 6

การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ช. นุ
(จากการเก็บข้อมูลในวันจันทร์ที่ 30 เม.ย. 2544)

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

การรับสื่อ				ครอบครัว	การใช้เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
1	2	3	4				
3.35'	1.20'	2.15'	0.45'	0.25'	3.00'	11.00'	0.30'

จากการเก็บข้อมูลพบว่า ด.ช.นุ ใช้เวลาส่วนใหญ่หมดไปกับการนอน โดยจะตื่นนอน ประมาณ 10.00-11.00 น. และเข้านอนประมาณเที่ยงคืน ในด้านพฤติกรรมการเปิดรับโทรทัศน์ โดยส่วนใหญ่ นุจะใช้เวลาดูโทรทัศน์เพียงอย่างเดียวโดยไม่ได้ทำกิจกรรมอื่นๆ เลย โดยเฉลี่ยวันละ 3-4 ชั่วโมง เนื่องจากเด็กชายนุเป็นลูกชายคนเดียวของครอบครัวคนจีน จึงไม่ต้องช่วยงานบ้านในขณะที่พี่สาวต้องช่วยทำ และนุเองก็เป็นคนชอบดูโทรทัศน์ และดูรายการได้เกือบทุกประเภท แต่รายการที่ให้ความสนใจมากที่สุด คือ รายการละคร ทั้งละครตอนบ่าย ละครภาคค่ำ และละครหลังข่าว การเปิดรับโทรทัศน์เพียงอย่างเดียวในที่มีทั้งช่วงเวลาที่นุรับชมเพียงลำพัง และช่วงเวลาที่มิู้ผู้อื่นร่วมชมอยู่ด้วย แต่ถ้าเป็นรายการที่ตัวเองให้ความสนใจ ก็จะไม่ทำกิจกรรมอื่นหรือพูดคุยกับใครเลย สำหรับการเปิดรับชมโทรทัศน์ร่วมกับการทำกิจกรรมอื่นๆ มักจะเป็นการรับประทานอาหาร หรืออ่านหนังสือการ์ตูนผู้ชายไปด้วย

ในด้านการเปิดรับโทรทัศน์และมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น มักจะเกิดในช่วงละครหลังข่าวและรายการบันเทิงหลังละครภาคค่ำ บทสนทนาส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับรายการที่รับชม เช่น ถ้าวรับชมละครหลังข่าวภาคค่ำอยู่ แล้วนางเอกโดนตัวอิจฉารังแก บทสนทนาจะเกี่ยวกับความรู้สึกไม่พอใจที่นางเอกไม่ยอมตอบโต้นางอิจฉา ทำตัวเป็นคนดีเกินไป

จากตารางจะพบว่า นอกเหนือจากเวลาอื่นๆ ที่ใช้ทำกิจวัตรประจำวันแล้ว นุใช้เวลากับครอบครัวน้อยมาก โดยเฉลี่ยใช้เวลาเพียง 1.05 ชั่วโมงในเวลา 2 วัน เนื่องจากความที่เป็นลูกชายคนเดียว จึงทำให้ไม่มีเพื่อนเล่นด้วยกัน นุจึงไม่รู้สึกรสนิทกับใครในบ้าน แม้แต่พ่อแม่ก็ไม่ค่อยได้คุยกัน โดยนุให้เหตุผลที่ไม่ค่อยคุยกับใครในครอบครัวว่าพูดเพียงไม่กี่คำก็จะทะเลาะกันแล้ว ทางที่ดีก็อย่าหาเรื่องมาพูดกันดีกว่า

ด.ช. นุ่ มักใช้เวลาว่างนอกเหนือจากการรับชมโทรทัศน์ ด้วยการออกไปเล่นกับเพื่อนๆ แถวบ้านที่มีวัยใกล้เคียงกัน เกมที่เล่นก็มีหลากหลาย เช่น ฟุตบอล และเล่นหุ่นยนต์ โดยช่วงเวลาที่ออกไปเล่นคือ ช่วงสายหลังจากอาบน้ำและทานอาหารเช้าแล้ว จนกระทั่งบ่ายๆ จึงกลับมาทานอาหารกลางวัน หรืออาจจะกลับมาตอนกลางวันแล้วออกไปใหม่ตอนบ่าย หรืออาจจะชวนเพื่อนมาเล่นวีดีโอเกมที่บ้าน เกมที่เล่นส่วนใหญ่จะเป็นเกมต่อสู้กัน

ข้อมูลการใช้เวลาทำกิจกรรมต่างๆ ของด.ญ. นิ่ง จากการเก็บข้อมูล 2 วันในช่วงปิดภาคเรียน

ตารางที่ 7

การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ.นิ่ง
(จากการเก็บข้อมูลในวันเสาร์ที่ 21 เม.ย. 2544)

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

การรับสื่อ				ครอบครัว	การใช้เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
1	2	3	4				
0.20'	1.25'	0.45'	0.50'	0.25'	3.15'	12.00'	2.00'

ตารางที่ 8

การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ.นิ่ง
(จากการเก็บข้อมูลในวันจันทร์ที่ 30 เม.ย. 2544)

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

การรับสื่อ				ครอบครัว	การใช้เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
1	2	3	4				
0.30'	4.00'	3.30'	1.00'	.030'	2.25'	10.00'	1.30'

จากการเก็บข้อมูลพบว่า ด.ญ.นิ่ง ใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการนอน โดยจะตื่นนอนประมาณ 10.00 น. และเข้านอนตอนประมาณเที่ยงคืน

ในด้านการเปิดรับโทรศัพท์สนั้น บุ่งมักจะเปิดรับพร้อมกับทำกิจกรรมอย่างอื่นควบคู่ไปด้วย ซึ่งกิจกรรมที่ทำส่วนใหญ่จะเป็นการรับประทานอาหาร ขนม หรือถ้าวันใดมีหน้าที่ต้องช่วยทำงานบ้าน เช่น กวาดบ้าน ถูบ้าน หรือรีดเสื้อผ้า บุ่งก็จะเปิดโทรศัพท์ไปด้วย แต่ส่วนใหญ่ในขณะที่ทำกิจกรรมอื่นอยู่ บุ่งมักจะใช้ฟังเสียงจากโทรศัพท์มากกว่าที่จะดู แต่ถ้ามีตอนไหนที่น่าสนใจ ก็จะหยุดทำกิจกรรมนั้นแล้วหันมาให้ความสนใจกับรายการโทรศัพท์ แล้วจึงค่อยกลับไปทำกิจกรรมค้างไว้ต่อ

ด.ญ.บุ่งจะใช้เวลาในการเปิดรับโทรศัพท์และมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น รองลงมาจากการเปิดรับโทรศัพท์และทำกิจกรรมอื่นๆ โดยส่วนใหญ่ บุ่งจะไม่ใช่ผู้เริ่มพูดคุยกับผู้อื่นก่อน แต่ในบางครั้งบทสนทนาที่บุ่งเริ่มขึ้นมาจะเป็นในลักษณะการกล่าวลอยๆ ไม่ต้องการคำตอบหรือความคิดเห็นจากผู้ร่วมสนทนาด้วย เช่น ในตอนที่รับชมโฆษณาปลากะปองชิ้นหนึ่งที่มีผู้หญิงมายืนแขม่วท้องในลิฟต์ หลังจากที่บุ่งได้รับชมแล้วก็พูดขึ้นมาว่า

“คิดได้ไงวะ อุบาทว์จริงๆ เลย แต่ดูๆ ไปแล้วก็ตลกดี”

จากการเก็บข้อมูล พบว่า ด.ญ.บุ่งก็ใช้เวลากับครอบครัวน้อยเช่นเดียวกับ ด.ช. นุ๋น้องชาย โดยบุ่งให้เหตุผลว่าไม่รู้สนิทกับใครในบ้าน จึงไม่รู้ว่าจะคุยอะไร ถ้าคุยกันนานๆ ก็ทะเลาะกัน เวลาที่มีเรื่องกลุ่มใจจึงมักจะปรึกษาเพื่อนมากกว่า

การใช้เวลาว่างของ ด.ญ.บุ่ง มักจะหมดไปกับการเดินเที่ยวห้างสรรพสินค้าใกล้บ้านกับเพื่อนๆ เนื่องจากมีห้างสรรพสินค้าอยู่ใกล้บ้าน เดินไป 5-10 นาทีก็ถึงห้างแล้ว โดยเฉลี่ยแล้วบุ่งจะใช้เวลาในการเดินห้างสรรพสินค้าประมาณ 1-2 ชั่วโมง ถ้าไม่ไปเดินเที่ยวก็อาจจะไปนั่งคุยกับเพื่อนที่บ้านของเพื่อนที่อยู่ใกล้กันแล้วจึงกลับบ้าน

ครอบครัวของด.ช.เป้

ครอบครัวของ ด.ช.เป้ มีสมาชิกทั้งหมด 7 คน พ่อทำงานการไฟฟ้า แม่รับจ้างรีดผ้า โดยมีพี่สาวคนโตอายุ 23 ปี ซึ่งไม่ได้ทำงานที่อื่นคอยช่วยแม่รีดผ้า พี่สาวคนรอง อายุ 20 ปี ไม่ได้ทำงานเช่นกัน พี่สาวคนที่สาม อายุ 16 ปี เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และน้องชาย อายุ 12 ปี เป้บอกว่าจริงๆ ยังมีน้องชายอีกคนหนึ่ง แต่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน อายุ 10 ปี โดยน้องชายไปอยู่บ้านญาติที่ซานเมืองตั้งแต่เล็กๆ

เป้เป็นเด็กเจี๊ยบๆ เรียบร้อย มักไม่ค่อยพูดจากับใคร แต่จะใช้การพยักหน้าแทนคำตอบมากกว่า เป้จะตื่นนอนประมาณ 10.15 น. หลังจากอาบน้ำแต่งตัวแล้ว ก็จะมานั่งดูโทรทัศน์พร้อมๆ กับทานข้าวเข้าไปด้วย ถ้าโทรทัศน์ไม่มีรายการที่เป้ชอบ เป้ก็จะเอาตุ๊กตาทหารตัวเล็กๆ มานั่งเล่นคนเดียว และหลังจากรับประทานอาหารกลางวันแล้ว เป้ก็จะชวนเพื่อนๆ ไปเล่นที่ลานกว้างบริเวณสถานีตำรวจซึ่งอยู่ตรงข้ามซอยบ้าน จนกระทั่งเย็นจึงกลับมาอาบน้ำ และนั่งรับประทานอาหารเย็นพร้อมกับสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว ในช่วงนี้จะมีการพูดคุยกัน โดยส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องทั่วไป หรือบางครั้งอาจจะเป็นเรื่องที่แม่ถามเป้เกี่ยวกับการไปเล่นในช่วงตอนบ่ายๆ ที่ผ่านมา

บ้านของเป้มี 2 หลังตั้งอยู่ตรงข้ามกัน โดยบ้านหลังแรกเป็นตึกแถว 4 ชั้น ตั้งแต่ชั้นที่ 2-4 กั้นเป็นห้องแบ่งให้เช่า ส่วนชั้นล่างแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกใช้เป็นที่รีดผ้า และดูโทรทัศน์ ส่วนที่สองเป็นลานสำหรับซักผ้า ตากผ้า สำหรับบ้านอีกหลังเป็นบ้านไม้ 2 ชั้น ชั้นล่างเป็นลานโล่ง ไม่มีเฟอร์นิเจอร์ตกแต่งใดๆ ทั้งสิ้น ส่วนชั้นบนเป็นห้องนอนใหญ่สำหรับสมาชิกทุกคนในบ้าน โดยแบ่งสัดส่วนเป็นเตียงของพ่อแม่โดยมีน้องชายนอนด้วย และอีกฟากหนึ่งของห้องจะเป็นฟูกนอนสำหรับพี่สาวคนโต ส่วนพี่คนอื่นๆ รวมถึงเป้จะนอนกับพื้น เป้จะใช้เวลาส่วนใหญ่ที่บ้านเช้ามากกว่าอีกหลังที่เข้านอนในตอนกลางคืนเท่านั้น

บ้านของเป้มีเพียงโทรทัศน์ 2 เครื่อง เครื่องแรกอยู่ที่ชั้นล่างของบ้านเช้า ซึ่งเป็นเครื่องที่สมาชิกทุกคนในบ้านใช้ดูกันทั้งวัน โทรทัศน์อีกเครื่องอยู่ที่ห้องนอนชั้น 2 ของบ้านอีกหลัง บ้านของเป้มักจะเปิดโทรทัศน์ทิ้งไว้ทั้งวันเนื่องจากมีคนอยู่ในบริเวณนั้นตลอดเวลา แม้ว่าบางครั้งแต่ละคนจะมีงานยุ่งจนแทบไม่ได้สนใจรายการโทรทัศน์ที่เปิดอยู่เลยก็ตาม รายการที่รับชมส่วนใหญ่จะเป็นรายการบันเทิง โดยจะมีการเปลี่ยนช่องรับชมไปเรื่อยๆ เมื่อช่องที่รับชมอยู่ถึงช่วงโฆษณา ก็จะเปลี่ยนไปดูช่องอื่น จนกระทั่งช่องนั้นเข้าโฆษณาก็จะกลับมาดูที่ช่องเดิม โดยที่พี่คนโตมักจะ

เป็นคนถือริมตคอยเปลี่ยนช่อง และแม้บางครั้งจะเห็นได้ชัดว่าเป็สนใจรายการที่รับชมอยู่ในขณะนั้น แต่ถ้าพี่สาวเปลี่ยนไปดูช่องอื่น เป็ก็จะไม่บ่นว่าอะไร และไม่บอกพี่สาวด้วยว่าตนต้องการจะดูช่องเดิม แต่เป็ก็จะนั่งดูรายการของช่องใหม่อย่างเสียบๆ ต่อไป

ข้อมูลการใช้เวลาทำกิจกรรมต่างๆ ของ ด.ช. เป็ จากการเก็บข้อมูล 2 วันในช่วงปิดภาคเรียน

ตารางที่ 9

การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ช. เป็
(จากการเก็บข้อมูลในวันอังคารที่ 3 เม.ย. 2544)

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

การรับสื่อ				ครอบครัว	การใช้เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
1	2	3	4				
0.40'	1.25'	0.50'	1.10'	0.45'	6.05'	11.50'	0.40'

ตารางที่ 10

การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ช. เป็
(จากการเก็บข้อมูลในวันอาทิตย์ที่ 22 เม.ย. 2544)

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

การรับสื่อ				ครอบครัว	การใช้เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
1	2	3	4				
0.55'	2.45'	0.40'	1.30'	0.00'	6.40'	10.40'	0.45'

จากการเก็บข้อมูลพบว่า ด.ช. เป็ใช้เวลาในการนอนมากที่สุด โดยเฉลี่ยวันละ 11-12 ชั่วโมง รองลงมาคือ การใช้เวลาว่าง เป็จะออกไปเล่นกับเพื่อนๆ อายุรุ่นราวคราวเดียวกัน หรือ อาจจะเป็นเพื่อนนักเรียนที่บ้านอยู่ใกล้ๆ กัน ที่บริเวณลานกว้างของสถานีตำรวจซึ่งอยู่ตรงข้ามกับซอยบ้าน เกมที่เล่นกันก็มักจะเป็นเกมตำรวจตามจับผู้ร้าย หรืออาจจะเล่นฟุตบอล โดยเป็จะออกไปเล่นตั้งแต่บ่ายหลังจากรับประทานอาหารกลางวันเรียบร้อยแล้ว และเล่นไปจนถึงเย็น ได้เวลาอาหารเย็นจึงกลับบ้าน

พฤติกรรมการรับชมโทรทัศน์ของ ด.ช. เป้ มักจะเป็นการดูร่วมกับการทำกิจกรรมอื่นและมีสมาชิกในครอบครัวร่วมดูอยู่ด้วย โดยถ้าเป็นรายการที่เป้ชอบดู ก็จะทำให้ความสนใจและตั้งใจดูอย่างเต็มที่ไม่ว่าสนใจคนรอบข้าง เช่น ในขณะที่กำลังชมรายการ “สำรวจโลกกับเนชั่นแนล จีโอกราฟฟิก ไซไซตี้” ออกอากาศทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 21.00-22.00 น. ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท. ซึ่งเป็นการนำเสนอเกี่ยวกับชีวิตของปลาฉลาม เป้ก็จะขยับเข้ามานั่งใกล้โทรทัศน์และตั้งใจดูจนพี่เรียกก็ยังไม่ได้ยิน ในทางตรงกันข้าม ถ้าเป็นรายการที่เป้รู้สึกเฉยๆ เขาก็จะนั่งดูอยู่ห่างๆ

กิจกรรมที่ ด.ช. เป้ มักทำควบคู่ไปกับการรับชมโทรทัศน์ คือ การรับประทานอาหารเช้าหรือขนมขบเคี้ยว หรืออาจจะมีการนำลูกฟุตบอลมากลั่นเล่นคนเดียวระหว่างการรับชมโทรทัศน์ไปด้วย ในด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในขณะที่รับชมโทรทัศน์นั้น ด.ช. เป้ มักจะไม่ได้เป็นผู้เริ่มบทสนทนาก่อน เนื่องจากว่าปกติแล้วจะเป็นเด็กเงียบๆ จึงมักจะเป็นผู้ตอบคำถามของพ่อแม่หรือพี่ๆ ที่ถามเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้ไปทำมา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครอบครัวของด.ญ. น้ำตาล

ด.ญ. น้ำตาล เป็นลูกคนโต โดยมีน้องสาวเพียงคนเดียวอายุ 2 ขวบกว่า ครอบครัวของน้ำตาลมีสมาชิกทั้งหมด 5 คน พ่ออายุ 36 ปี รับราชการตำรวจ แม่อายุ 35 ปี ทำงานตำแหน่งพนักงานบัญชีที่บริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง น้องสาว อายุ 27 ปี เป็นพนักงานบริษัทขายส่งแห่งหนึ่ง

น้ำตาลเป็นเด็กเจียบขริ่ม เวลาอยู่ที่บ้านจะดูเรียบร้อย ไม่ค่อยพูดจา ผิดกับเวลาคุยโทรศัพท์หรืออยู่กับเพื่อนๆ ที่โรงเรียน น้ำตาลจะร่าเริง พูดคุยกับเพื่อนๆ อย่างสนุกสนานเฮฮา น้ำตาลจะไม่ค่อยเล่นกับน้องสาวมากนัก ถ้าเป็นวันธรรมดาจันทร์ถึงศุกร์ที่ทุกคนในบ้านไปทำงาน และน้ำตาลก็ต้องออกไปเรียนพิเศษที่สยามสแควร์ประมาณ 4 ชั่วโมง. แม่ก็จะนำน้องสาวไปฝากเพื่อนแม่บ้านตำรวจที่แพลตเดียวกันที่รับจ้างเลี้ยงเด็กๆ ให้ช่วยดูแลแทน หลังจากที่น้ำตาลกลับจากเรียนพิเศษก็จะไปรับน้องกลับมาบ้าน และเป็นคนดูแลน้องเอง ยกเว้นวันที่พ่อไม่ต้องเข้าเวร พ่อก็จะรับหน้าที่ดูแลน้องแทน น้ำตาลจะตื่นนอนประมาณ 9.00-10.00 น. หลังจากทำกิจวัตรประจำวันเรียบร้อยแล้ว ก็จะคุยโทรศัพท์กับเพื่อน ก่อนออกไปเรียนพิเศษ หลังเลิกเรียนก็อาจจะมีการเดินเล่นกับเพื่อนที่มาบุญครองบ้างก่อนกลับบ้าน ในช่วงเย็นน้ำตาลก็ดูโทรทัศน์ไปเรื่อยๆ จนกระทั่งถึงช่วงรายการข่าว จึงอาบน้ำ จากนั้นจึงกลับมาดูโทรทัศน์ต่อ แต่ถ้ารายการข่าวยังไม่จบ น้ำตาลก็จะคุยโทรศัพท์กับเพื่อนหรือฟังเพลงจากวิทยุชาวน้ละเบาท์แทน และจะเข้านอนตอนประมาณเที่ยงคืน

บ้านของน้ำตาลเป็นห้องๆ หนึ่งในแพลตตำรวจ มีการใช้ตู้กันเพื่อแบ่งห้องออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกที่กว้างกว่า เป็นส่วนที่เป็นที่พักอาศัยของครอบครัวของน้ำตาล อีกส่วนเป็นที่นอนของน้องสาว แม่ของน้ำตาลไม่ต้องมีภาระในการเตรียมอาหาร เนื่องจากพื้นที่มีจำกัดและไม่สะดวกในการประกอบอาหาร จึงซื้อเป็นกับข้าวสำเร็จรูปที่มีขายอยู่ที่ตลาดใกล้สถานีตำรวจก่อนกลับเข้าบ้านในตอนเย็น แล้วจึงกลับมาหุงข้าว

บ้านของน้ำตาลมีโทรทัศน์ 2 เครื่อง เครื่องแรกอยู่ที่ส่วนที่เป็นห้องของครอบครัวของน้องน้ำตาล อีกเครื่องอยู่ที่ส่วนที่เป็นที่นอนของน้ำ แต่โดยส่วนใหญ่จะเปิดโทรทัศน์เพียงเครื่องเดียวแล้วดูร่วมกันมากกว่า เพราะโดยส่วนใหญ่แล้วจะชอบรับชมรายการของทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 7 เหมือนกัน น้ำตาลมักจะชอบดูโทรทัศน์เพียงลำพัง ถ้าเป็นช่วงที่ต้องดูแลน้องด้วย น้ำตาลก็จะปล่อยให้้องนั่งเล่นอยู่ข้างๆ รายการที่น้ำตาลชอบดูจะเป็นรายการเพลง แต่ถ้าเป็นรายการอื่นๆ หรือละครที่น้ำตาลไม่ค่อยได้ติดตาม น้ำตาลก็จะเดินไปเดินมาอยู่ในห้อง ถึง

ตอนที่น้ำสูง น้ำตาลก็จะกลับมานั่งดูน้ำโทรทัศน์อีกครั้ง แต่ถ้าสมาชิกทุกคนอยู่กันพร้อมหน้า โดยเฉพาะในช่วงเย็น น้ำมักจะเป็นคนถือรีโมตคอยเปลี่ยนช่องไปเรื่อยๆ และถ้าเป็นเช่นนั้น น้ำตาลก็มักจะโทรศัพท์คุยกับเพื่อนๆ หรือถ้าที่เรียนพิเศษมีการบ้าน น้ำตาลก็จะไปทำการบ้านมากกว่า

ข้อมูลการใช้เวลาทำกิจกรรมต่างๆ ของ ด.ญ. น้ำตาล จากการเก็บข้อมูล 2 วัน ในช่วงปิดภาคเรียน

ตารางที่ 11

การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ. น้ำตาล
(จากการเก็บข้อมูลในวันเสาร์ที่ 28 เม.ย. 2544)

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

การรับสื่อ				ครอบครัว	การใช้เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
1	2	3	4				
0.40'	1.55'	1.25'	0.40'	5.00'	1.40'	10.05'	1.15'

ตารางที่ 12

การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ. น้ำตาล
(จากการเก็บข้อมูลในวันจันทร์ที่ 7 พ.ค. 2544)

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

การรับสื่อ				ครอบครัว	การใช้เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
1	2	3	4				
0.30'	1.30'	2.15'	0.00'	1.45'	1.200'	9.55'	6.10'

จากการเก็บข้อมูลพบว่า ด.ญ. น้ำตาล จะทำการเก็บข้อมูลในวันธรรมดา 1 วันเพราะ น้ำตาลจะต้องไปเรียนพิเศษ และในวันอาทิตย์ที่ไม่ต้องไปเรียนพิเศษ โดยพบว่าน้ำตาลจะใช้เวลาส่วนใหญ่ในการนอน โดยเฉพาะจะนอนถึงวันละ 10 ชั่วโมง รองลงมาคือ อื่นๆ เนื่องจากถ้าวันไหนที่ต้องไปเรียนพิเศษ ก็จะใช้เวลาในการเรียนพิเศษถึงวันละ 4 ชั่วโมง แต่ถ้าในวันอาทิตย์ซึ่งเป็นวันที่ไม่ต้องเรียนพิเศษ น้ำตาลก็จะมีการใช้เวลากับครอบครัวเพิ่มมากขึ้น โดยจะเพิ่มจาก

วันที่มีเรียนพิเศษถึง 5 ชั่วโมง ซึ่งทั้งครอบครัวมักจะพาไปเดินเที่ยวห้างสรรพสินค้า ซื้อข้าวของเครื่องใช้ และรับประทานอาหารเย็นนอกบ้านกัน

ในด้านการเปิดรับโทรทัศน์ พบว่า ด.ญ. น้ำตาลมักจะดูโทรทัศน์ร่วมกับการทำกิจกรรมอื่นไปด้วย โดยกิจกรรมที่ทำบ่อยที่สุด คือ การรับประทานอาหารเช้าจะเป็นการอ่านหนังสือการ์ตูน หรือเล่นกับน้อง ในบางครั้งก็จะมี การเปิดรับโทรทัศน์พร้อมกับพูดคุยกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในบ้าน หัวข้อที่สนทนากันจะเกี่ยวกับเรื่องราวในโทรทัศน์ที่กำลังรับชม หรือการเรียนพิเศษของน้ำตาลว่าเข้าใจในสิ่งที่เรียนหรือไม่ อย่างไร หรือบางครั้งแม่ก็จะถามถึงเพื่อนของลูกที่ไปเรียนพิเศษด้วยกันว่าสบายดีหรือไม่ ในบางครั้งน้ำตาลก็อาจจะดูโทรทัศน์ คุยกับพ่อแม่ พร้อมกับช่วยแม่ทำงานบ้านไปด้วย

ในด้านการใช้เวลาว่าง ด.ญ. น้ำตาลจะใช้เวลาส่วนใหญ่คุยโทรศัพท์กับเพื่อนๆ หรืออาจจะอ่านหนังสือการ์ตูนผู้หญิง ในขณะที่ต้องดูแลน้องสาวในเวลาที่ไม่ได้มีใครอยู่บ้านไปด้วย น้ำตาลเล่าให้ฟังว่าที่ชอบอ่านการ์ตูนเพราะเรื่องราวโรแมนติกดี ประเภทของการ์ตูนที่ชอบอ่านมักจะเป็นเรื่องราวที่พระเอกเป็นขวัญใจของสาว ๆ ในโรงเรียน แต่นางเอกกลับเป็นแค่นักเรียนธรรมดา แต่สุดท้ายพระเอกก็มารักกับนางเอกได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครอบครัวของ ด.ญ.บัว

ด.ญ.บัว มีสมาชิกครอบครัวทั้งหมด 3 คน คือ พ่อ แม่ และบัว โดยพ่อกับแม่มีอาชีพขับรถสองแถวรับจ้าง สาย 1240 วิ่งจากชองนนทรีถึงสวนลุม หรือในบางวันแม่ก็จะรับจ้างทำงานที่โรงสีข้าวแถวบ้านเป็นรายวัน ถ้าวันไหนที่แม่ไม่ไปรับจ้างที่โรงสี พ่อกับแม่จะผลัดกันเป็นคนขับบ้างเป็นครั้งคราว โดยถ้าพ่อเป็นคนขับ แม่กับบัวก็จะนั่งข้างๆ คอยช่วยเก็บเงิน หรือถ้าพ่อขับมาหลายรอบ แม่ก็จะให้พ่อนั่งพักที่ตู้แล้วขับแทน โดยมีบัวทำหน้าที่คอยช่วยเก็บเงิน

บัวเป็นเด็กขี้เก๋ง แต่การพูดจาและการแสดงท่าทางไม่ค่อยเรียบร้อย โดยส่วนมากเพื่อนๆ จะยกให้บัวเป็นหัวใจของกลุ่ม เพราะบัวมีนิสัยไม่ค่อยกลัวใคร กล้าหาเรื่องทะเลาะและสู้กับเพื่อนผู้ชายที่โรงเรียนได้ แต่ถ้าช่วงไหนที่บัวรู้สึกเบื่อๆ บัวก็จะรำคาญที่เพื่อนๆ คอยให้บัวออกหน้าให้ แต่เมื่อบัวหายเบื่อ บัวก็จะกลับไปเป็นคนสนุกสนานเหมือนเดิม บัวจะตื่นนอนเวลาประมาณ 9.00-10.00 น. หลังจากตื่นนอนแล้ว บัวก็จะออกไปหาซื้อข้าวกลับมานั่งทานที่บ้าน จากนั้นก็จะเดินไปหาพ่อที่จอดรถ เพื่อช่วยพ่อทำงาน ถ้าแม่บอกว่าบัวไม่ต้องขึ้นรถไปเที่ยวไหน บัวก็จะซื้อน้ำอัดลมแล้วมานั่งดูโทรทัศน์ที่ตู้แทน บัวจะกลับเข้าบ้านพร้อมพ่อแม่อีกครั้งประมาณหนึ่งหรือสองทุ่ม หลังจากที่อาบน้ำแล้ว ก็จะนั่งทานข้าวเย็นพร้อมพ่อแม่ และดูโทรทัศน์ไปด้วยจนกระทั่งเวลา 22.30 น.จึงเข้านอน

บ้านของบัวเป็นเพียงห้องเช่า อยู่บนชั้น 2 ของตึกแถว 4 ชั้น ไม่มีห้องน้ำในห้อง แต่มีห้องน้ำรวมที่ชั้นล่างของตึก ห้องเป็นห้องเล็กๆ ไม่มีเฟอร์นิเจอร์ตกแต่งใดๆ มีเพียงโต๊ะหนึ่งตัวตั้งหม้อหุงข้าว และตู้เสื้อผ้าพลาสติกใบหนึ่งตั้งอยู่ที่มุมห้อง มีพัดลมตัวเล็กๆ ที่เคลื่อนย้ายไปตามแต่ว่าสมาชิกครอบครัวนั่งอยู่ที่ใด สำหรับเครื่องนอนก็มีเพียงเสื่อไว้ปูนอน และหมอน 3 ใบ เวลาที่มีโทรศัพท์ถึงครอบครัวของบัว ก็จะต้องโทรถึงเจ้าของห้องเช่าที่อาศัยอยู่ตึกข้างๆ แล้วเจ้าของห้องเช่าก็จะมาตามให้ไปรับโทรศัพท์ แต่ถ้ามีคนโทรศัพท์มาตอนกลางคืน ตั้งแต่เวลา 21.00 น. เป็นต้นไป เจ้าของห้องเช่าก็จะไม่เรียกให้ไปรับโทรศัพท์

บ้านของบัวมีโทรทัศน์เครื่องเล็กๆ เพียงเครื่องเดียว บัวพูดเล่นให้ฟังว่าโทรทัศน์เครื่องนี้มันมีขาเดินเองได้ เพราะบางวันมันก็เดินหนีออกไปเที่ยวไหนก็ไม่รู้ บางทีก็ไปไม่กี่วัน บางทีก็จะกลับ ก็ไปนานเป็นอาทิตย์ๆ เลย ซึ่งจริงๆ แล้ว สิ่งที่บัวเล่าให้ฟังหมายความว่า บางทีพ่อของบัวก็จะนำโทรทัศน์เครื่องนี้เข้าโรงรับจำนำ รอจนกว่าแม่ของบัวมีเงินพอ แม่ก็จะนำเงินไปได้โทรทัศน์กลับมา ครอบครัวของบัวจึงจะได้ดูโทรทัศน์

บัวไม่ค่อยติดรายการโทรทัศน์เรื่องอะไรเป็นพิเศษ เพราะไม่ได้ติดตามดูตลอดเวลา โดยจะดูบ้างเป็นครั้งคราวเท่านั้น เช่น เวลาที่บัวไปอยู่ที่อยู่กับพ่อ โทรทัศน์ที่นั่นเปิดช่องอะไรไว้ บัวก็จะนั่งดูช่องนั้น นอกเสียจากเวลาที่อยู่บ้าน บัวจะมีโอกาสได้ดูโทรทัศน์มากหน่อยก็ตอนช่วงกลางวันที่สมาชิกทุกคนเสร็จจากภารกิจประจำวัน แล้วมานั่งทานข้าว พูดคุยกันพร้อมๆ กับดูโทรทัศน์ไปด้วย

ข้อมูลการใช้เวลาทำกิจกรรมต่างๆ ของ ด.ญ. บัว จากการเก็บข้อมูล 2 วัน ในช่วงปิดภาคเรียน

ตารางที่ 13

การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ. บัว
(จากการเก็บข้อมูลในวันพุธที่ 4 เม.ย. 2544)

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

การรับสื่อ				ครอบครัว	การใช้เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
1	2	3	4				
0.25'	0.40'	2.30'	1.15'	6.10'	1.20'	10.25'	0.45''

ตารางที่ 14

การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ. บัว
(จากการเก็บข้อมูลในวันศุกร์ที่ 27 เม.ย. 2544)

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

การรับสื่อ				ครอบครัว	การใช้เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
1	2	3	4				
0.20'	0.30'	2.50'	2.10'	5.20'	0.20'	10.35'	0.30'

จากการเก็บข้อมูลพบว่า ด.ญ.บัวใช้เวลาในการนอนมากที่สุด เฉลี่ยวันละ 10 ชั่วโมง รองลงมาคือ การใช้เวลากับครอบครัว โดยไม่มีการเปิดรับโทรทัศน์ สาเหตุที่เวลาส่วนนี้ของบัวมีมากเนื่องมาจากบัวจะติดตามพ่อแม่ไปทำงานด้วยเกือบทุกวัน และจึงทำให้ส่วนของกาใช้เวลาว่างของบัวมีอยู่น้อยมาก โดยเฉลี่ยเพียงวันละ 50 นาทีเท่านั้นเอง

ในด้านของการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ พบว่า ด.ญ. บั้วมีเวลาเปิดรับสื่อโทรทัศน์เพียงอย่างเดียว โดยไม่มีการทำกิจกรรมอื่นๆ ควบคู่ไปด้วยน้อยมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโอกาสในการเข้าถึงสื่อโทรทัศน์ของบั้วค่อนข้างยาก เพราะบั้วต้องตามพ่อขึ้นรถสองแถวเกือบตลอดทั้งวัน ทำให้บั้วไม่มีโอกาสได้ดูโทรทัศน์เท่าไรนัก

ในด้านของการเปิดรับโทรทัศน์พร้อมกับทำกิจกรรมอื่นไปด้วยนั้น กิจกรรมที่บั้วทำเป็นประจำขณะดูโทรทัศน์ คือ การรับประทานอาหารเช้าหรือขนมขบเคี้ยว และบุคคลที่ร่วมทำกิจกรรมในขณะที่ดูโทรทัศน์ ก็คือพ่อแม่ของบั้วเอง โดยเรื่องที่คุณกันในขณะที่ดูโทรทัศน์ไปด้วยส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องต่างๆ ไป เช่น พฤติกรรมแปลกๆ ของผู้โดยสารที่วันนี้พ่อกับบั้วได้เจอมา ก็จะนำมาเล่าให้แม่ซึ่งไม่ได้ไปด้วยฟัง

ในด้านการใช้เวลาว่าง บั้วมักจะพูดคุยกับเพื่อนนักเรียนที่อาศัยอยู่ในละแวกเดียวกัน โดยส่วนใหญ่จะเป็นช่วงเวลาหลังจากตื่นนอน ก่อนที่จะเดินไปหาพ่อที่รถสองแถว หรืออาจจะเป็นในช่วงเวลาเย็นหลังจากเลิกงานก่อนกลับบ้านก็อาจจะแวะไปหาเพื่อนก่อน แล้วจึงกลับบ้านเพื่อรับประทานอาหารเช้าพร้อมกับพ่อและแม่

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในส่วนต่อไป เป็นการนำเสนอข้อมูลและรายละเอียดในการใช้เวลาทำกิจกรรมต่างๆ ของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติแต่ละคน ภายใน 1 วัน ซึ่งจากการเก็บข้อมูล พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วใน 1 วัน เด็ก ๆ แต่ละคนมีการใช้เวลาในการทำกิจกรรมแต่ละอย่าง ดังตารางที่ 10 ต่อไปนี้

ตารางที่ 15

เวลาโดยเฉลี่ยที่เด็กๆ ใช้ทำกิจกรรมต่างๆ ใน 1 วัน

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

ชื่อ	การรับสื่อ*				ครอบครั้ว	การใช้ เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
	1	2	3	4				
ด.ช. นุ	3.35'	1.20'	2.15'	0.45'	0.25'	3.00'	11.00'	0.30'
ด.ญ. นิ่ง	0.30'	4.00'	3.30'	1.00'	0.30'	2.25'	10.00'	1.30'
ด.ช. เป้	0.55'	2.45'	0.40'	1.30'	0.00'	5.40'	10.40'	0.45'
ด.ญ. น้ำตาล	0.40'	1.30'	2.15'	0.00'	1.45'	1.20'	9.55'	6.10'
ด.ญ. บัว	0.20'	0.30'	2.50'	2.10'	5.20'	0.20'	10.35'	0.30'

* การเปิดรับสื่อ

1. เปิดรับโทรทัศน์เพียงอย่างเดียว
2. เปิดรับโทรทัศน์และทำกิจกรรมอื่น
3. เปิดรับโทรทัศน์และปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น
4. เปิดรับโทรทัศน์ ทำกิจกรรม และปฏิสัมพันธ์

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่า ใน 1 วัน เด็กทุกคนในกลุ่มตัวอย่างนี้ใช้เวลาส่วนใหญ่นอกกับการนอน ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่โรงเรียนปิดภาคเรียน เด็กแต่ละคนจึงไม่มีช่วงเวลาของการเรียน ยกเว้นเพียง ด.ญ. น้ำตาลที่มีการไปเรียนพิเศษเพิ่มเติม นอกจากนี้ยังทำให้เด็กแต่ละคนสามารถเข้านอนดึกและตื่นนอนสายได้ โดยเฉลี่ยแล้ว เด็กกลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ จะมีเวลานอนโดยเฉลี่ยวันละ 10 ชั่วโมง

ในด้านการเปิดรับโทรทัศน์พบว่า เด็กทุกคนใช้เวลาส่วนใหญ่นอกเหนือจากการนอนเพื่อดูโทรทัศน์ เด็กแต่ละคนมีช่วงเวลาในการเปิดรับโทรทัศน์เพียงอย่างเดียว โดยไม่มีการทำกิจกรรมอื่นๆ ด้วยนั้นก็น้อยมาก โดยเฉลี่ยแล้ว เด็กแต่ละคนในกลุ่มนี้มีการใช้เวลาในการดูโทรทัศน์

เพียงอย่างเดียว ประมาณไม่ถึง 1 ชั่วโมง มีเพียง ด.ช.นุเท่านั้นที่ใช้เวลาในส่วนนี้เกิน 1 ชั่วโมง โดยใช้เวลาในส่วนนี้ถึงวันละประมาณ 3.35 ชั่วโมง ทั้งนี้เนื่องจาก ด.ช.นุเป็นลูกชายเพียงคนเดียวของครอบครัวคนจีนที่ให้ความสำคัญกับลูกชายมากกว่าลูกสาว ทำให้ ด.ช.นุไม่ต้องช่วยทำงานบ้านใดๆ และตัว ด.ช.นุเองก็เป็นคนที่ชอบดูโทรทัศน์ด้วย

ในด้านการเปิดรับโทรทัศน์และทำกิจกรรมอื่นๆ นั้น โดยเฉลี่ยแล้วเวลาในส่วนนี้จะมากกว่าเวลาที่ใช้เปิดรับโทรทัศน์เพียงอย่างเดียว ไม่มีการทำกิจกรรมอื่นๆ กิจกรรมที่เด็กมักจะทำควบคู่ไปกับการเปิดรับโทรทัศน์ โดยพบในเด็กทุกคนในกลุ่ม คือ การรับประทานอาหารเช้า ถ้าเด็กกำลังนั่งดูโทรทัศน์ต่อเนื่องอยู่ เด็กจะนำอาหารไปนั่งทานหน้าโทรทัศน์เพื่อไม่ให้เกิดการรับชมขาดตอน จากการเก็บข้อมูล จะพบว่า การรับประทานอาหารเช้าในขณะดูโทรทัศน์มี 2 รูปแบบ รูปแบบแรกคือ เด็กจะนำอาหารไปนั่งทานหน้าโทรทัศน์เพื่อจะได้ดูโทรทัศน์ได้ต่อเนื่อง อีกรูปแบบคือ เมื่อถึงเวลารับประทานอาหารเช้า เด็กก็จะเปิดโทรทัศน์ดูไปด้วย แต่บางครั้งก็ไม่ได้ให้ความสนใจเนื้อหารายการโทรทัศน์ที่รับชมอยู่เลย เช่น เมื่อ ด.ญ.น้ำตาลกำลังรับประทานอาหารเช้ากลางวันในขณะที่ดูรายการ “ก่อนบ่ายคลายเครียด” (เป็นรายการตลก ที่นักแสดงจะนำละครที่กำลังแพร่ภาพ หรือเรื่องราวที่กำลังได้รับความนิยมในขณะนั้นมาล้อเลียน) ออกอากาศทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 12.20-12.50 น. ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3 อสมท. ด.ญ.น้ำตาลจะนั่งรับประทานอาหารเช้า พร้อมกับเงยหน้าขึ้นมาดูโทรทัศน์เพียงครั้งคราวเท่านั้น และในช่วงโฆษณา ด.ญ.น้ำตาล จะไม่มีการดูโทรทัศน์เลย

ด.ญ.นุ่นจะมีการใช้เวลาในการดูโทรทัศน์รวมกับการทำกิจกรรมอื่นๆ ควบคู่ไปด้วยมากกว่าเด็กคนอื่นๆ ในกลุ่ม โดยเฉลี่ยแล้ว เธอใช้เวลาในส่วนนี้ถึงวันละ 4 ชั่วโมง ทั้งนี้เนื่องจาก ด.ญ.นุ่นต้องช่วยที่บ้านทำงานบ้าน เช่น กวาดบ้าน ถูบ้าน ซักผ้า รีดผ้า และในขณะที่ ด.ญ.นุ่นทำงานบ้านเหล่านั้น เธอก็จะเปิดโทรทัศน์ด้วยเสมอ โดยนุ่นจะทำงานมากกว่าดูโทรทัศน์ เธอจะละสายตางานที่ทำก็ต่อเมื่อได้ยินเสียงที่น่าสนใจ หรือถ้ากำลังดูรายการเพลงอยู่ แล้วทางรายการเปิดเพลงที่ชอบ เธอจึงจะหันมาตั้งใจดูโทรทัศน์สักพัก แล้วจึงหันกลับไปทำงานต่อ ในขณะที่ ด.ญ.บัวมีการใช้เวลาในส่วนนี้น้อยที่สุด เนื่องจากเธอมักจะต้องตามไปช่วยพ่อเก็บเงินจากคนที่นั่งรถสองแถว ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาในการรับชมโทรทัศน์เท่าใดนัก เมื่อมีโอกาสดูโทรทัศน์ก็จะเป็นการดูโทรทัศน์รวมกับการมีปฏิสัมพันธ์ หรือการดูโทรทัศน์รวมกับการทำกิจกรรมและมี ปฏิสัมพันธ์มากกว่า

ในด้านการเปิดรับโทรทัศน์และมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นนั้น เนื้อหาสิ่งที่พูดคุยกันจะมักเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ที่รับชมอยู่เป็นส่วนใหญ่ หรืออาจจะเป็นเรื่องทั่วไปที่เล่าสู่กันฟังซึ่งจะสอดแทรกขึ้นในช่วงของโฆษณามากกว่าช่วงที่รายการที่รับชมกำลังดำเนินอยู่ เช่น ครอบครัวของ ด.ช. เป้ จะนั่งดูโทรทัศน์พร้อมกัน ระหว่างที่หนึ่งดูก็จะมีการพูดคุยกันไปด้วย เด็กจำนวน 4 ใน 5 คนของกลุ่มนี้มีการใช้เวลาในส่วนนี้ใกล้เคียงกัน ยกเว้นเพียง ด.ช.เป้ ที่มีการใช้เวลาในส่วนนี้น้อยที่สุด โดยเฉลี่ยแล้ว เขาใช้เวลาในส่วนนี้เพียงวันละ 40 นาทีเท่านั้น เพราะในขณะที่ดูโทรทัศน์ ด.ช.เป้ชอบดูเฉยๆ มากกว่า ไม่ว่าจะนั่งดูอยู่คนเดียว หรือกำลังนั่งดูพร้อมกับสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว ด.ช.เป้จะมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ก็ต่อเมื่อมีคนถามคำถามหรือพูดคุยกับเขาก่อน มากกว่าที่จะเป็นผู้เริ่มมีปฏิสัมพันธ์ก่อน

ในด้านการเปิดรับโทรทัศน์ร่วมกับการทำกิจกรรมและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ส่วนใหญ่จะพบการเปิดรับโทรทัศน์ในลักษณะนี้ขณะที่มีการรับประทานอาหารเย็นร่วมกับสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว หรืออาจจะเป็นช่วงที่กำลังรับชมละครหลังข่าวภาคค่ำ เพราะเป็นเวลาที่สมาชิกทุกคนในครอบครัวอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากันมากที่สุด โดยจะมีการรับชมละคร พูดคุยกัน และทำภารกิจส่วนตัวกันไปด้วย เนื้อหาส่วนใหญ่ที่พูดคุยกันก็จะเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ หรือเป็นเรื่องทั่วไป

เด็กจำนวน 4 คน จากทั้งหมด 5 คน ซึ่งได้แก่ ด.ช.นุ ด.ญ. บุ้ง ด.ช.เป้ และ ด.ญ.บัว มีการใช้เวลาในส่วนนี้ใกล้เคียงกัน คือ ประมาณวันละ 1-2 ชั่วโมง ยกเว้นเพียงแต่ ด.ญ.น้ำตาล ที่แทบจะไม่มีใช้เวลาในส่วนนี้เลย เนื่องจากถ้าเธอดูโทรทัศน์ซึ่งเป็นรายการละครหลังข่าวภาคค่ำพร้อมๆ กับเล่นกับน้องและคุยกับแม่ไปด้วยแล้ว เธอมักจะดูโทรทัศน์ไม่ค่อยรู้เรื่อง และต้องถามเรื่องราวของละครที่กำลังรับชมจากน้ำสาวที่นั่งดูอยู่ข้างๆ ตลอดเวลา ทำให้หลังจากที่เธอถามน้ำประมาณ 2-3 ครั้ง น้ำตาลก็จะหยุดกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งไป ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้ว เธอเลือกที่จะหยุดเล่นกับน้อง แล้วหันมาตั้งใจดูโทรทัศน์แทน

ในด้านการใช้เวลาว่างกับครอบครัวพบว่า เด็กในกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้มีการใช้เวลาว่างทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัวโดยที่ไม่ได้มีการเปิดรับโทรทัศน์น้อยมาก โดยเด็กแต่ละคนจะใช้เวลาในส่วนนี้ เฉลี่ยแล้ววันละไม่ถึง 1 ชั่วโมง เนื่องจากในแต่ละครอบครัวจะมีการเปิดรับโทรทัศน์เป็นเหมือนสิ่งแวดล้อมในบ้าน แม้ว่าจะไม่มีใครสนใจดูโทรทัศน์อยู่ก็ตาม โดย ด.ญ.บัวมีการใช้เวลาว่างกับครอบครัวโดยไม่มีการเปิดรับโทรทัศน์มากที่สุดในกลุ่ม โดยเธอมีเวลาในส่วนนี้เฉลี่ยถึงวันละ 5 ชั่วโมง เพราะว่า ด.ญ.บัวจะต้องไปช่วยพ่อหรือแม่ ซึ่งเป็นคนขับรถ

สองแถวเก็บเงิน ทำให้แต่ละวันเธอจะอยู่กับพ่อแม่มากกว่าเด็กคนอื่นๆ ในกลุ่ม นอกจากนี้ ยังมีเด็กอีก 1 คนในกลุ่มนี้ที่แทบจะไม่มีการใช้เวลากับครอบครัวโดยไม่มีเปิดรับโทรทัศน์เลย ได้แก่ ด.ช.เป้ เนื่องจากที่บ้านของเป้ พี่สาวจะชอบเปิดโทรทัศน์พร้อมกับช่วยแม่ทำงานไปด้วย หรือเปิดโทรทัศน์ทุกครั้งที่มีเวลาว่างหรือกำลังรับประทานอาหาร และเมื่อมีเวลาว่าง ตัวเป้เองก็ชอบออกไปเล่นนอกบ้านกับเพื่อนๆ มากกว่า ปัจจัยเหล่านี้จึงเป็นสาเหตุให้ ด.ช.เป้มีการใช้เวลาว่างกับครอบครัวน้อยที่สุดในกลุ่มนี้

ในด้านการใช้เวลาว่างของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกตินี้มีความแตกต่างกันไปตามแต่ละคน โดย ด.ช.เป้มีการใช้เวลาว่างมากที่สุดในกลุ่ม เฉลี่ยถึงวันละ 5-6 ชั่วโมง โดยเป้จะใช้เวลาว่างออกไปเล่นกับเพื่อนๆ แถวบ้าน และในการเล่นแต่ละครั้งก็จะใช้เวลานานมาก เช่น เวลาประมาณบ่ายโมง หลังจากที่ ด.ช.เป้ตื่นนอนและรับประทานอาหารกลางวันเรียบร้อยแล้ว เป้ก็จะออกไปเล่นกับเพื่อนๆ และจะกลับเข้าบ้านอีกครั้งในตอนเย็นเมื่อได้เวลารับประทานอาหารเย็น สำหรับ ด.ช.นุ ซึ่งมีการใช้เวลาในส่วนนี้มากรองลงมาจากด.ช.เป้ ก็ชอบออกไปเล่นกับเพื่อนๆ นอกบ้านเช่นกัน ในส่วนของด.ญ.บิ่งจะใช้เวลาว่างเดินเที่ยวห้างสรรพสินค้าใกล้บ้านกับเพื่อน และ ด.ญ.น้ำตาลจะใช้เวลาว่างในการอ่านการ์ตูนผู้หญิงและคุยโทรศัพท์กับเพื่อน ในขณะที่ ด.ญ.บัวมีการใช้เวลาว่างน้อยที่สุดในกลุ่ม เนื่องจากเธอต้องช่วยพ่อทำงานดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เธอจึงมีเวลาว่างเฉพาะในช่วงที่กลับจากอู่รถสองแถว เธอจะแวะไปคุยกับเพื่อน ก่อนที่จะกลับเข้าบ้านเพื่อรับประทานอาหารเย็นพร้อมกับพ่อแม่

ในส่วนของการใช้เวลาอื่นๆ เด็กจำนวน 4 คน จากทั้งหมด 5 คนมีการใช้เวลาในส่วนนี้ใกล้เคียงกัน คือ ประมาณวันละ 1 ชั่วโมง ยกเว้นเพียง ด.ญ.น้ำตาลที่มีการใช้เวลาในส่วนนี้มากที่สุดในกลุ่ม เนื่องจาก ด.ญ.น้ำตาลต้องไปเรียนพิเศษเพิ่มเติมที่สยามสแควร์ทุกวันจันทร์-ศุกร์ วันละประมาณ 4 ชั่วโมง

จากข้อมูลทางด้านประชากรและข้อมูลด้านการใช้เวลาทำกิจกรรมของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ พบว่า เด็กแต่ละคนในกลุ่มนี้มีการใช้เวลาในส่วนต่างๆ ทั้งเวลาในการเปิดรับโทรทัศน์ การใช้เวลากับครอบครัว และการใช้เวลาว่าง แตกต่างกันไปตามสถานภาพของครอบครัว

จากการที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าไปสังเกตพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติพบว่า เด็กแต่ละคนมีพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ที่ค่อนข้างแตกต่างกันไป และเด็ก ๆ มักจะไม่ได้นั่งดูโทรทัศน์เพียงอย่างเดียว แต่จะมีการทำกิจกรรมอื่น ๆ หรือมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นร่วมด้วย ทั้งนี้ รูปแบบพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ของเด็กที่แตกต่างและหลากหลายขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่เด็กแต่ละคนทำ หรือบุคคลอื่น ๆ ที่ร่วมดูโทรทัศน์อยู่ด้วย ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งเป็นประเด็นต่างๆ ได้ 4 ประเด็น ดังนี้

1. การดูโทรทัศน์ร่วมกับการทำกิจกรรมอื่นๆ
2. การดูโทรทัศน์ร่วมกับการทำกิจกรรมและบุคคลที่ร่วมกิจกรรม
3. บุคคลที่ดูโทรทัศน์ร่วมกับเด็ก
4. รายการโทรทัศน์ที่เด็กและครอบครัวเลือกเปิดรับ

1. การดูโทรทัศน์ร่วมกับการทำกิจกรรมอื่นๆ

พฤติกรรมการดูโทรทัศน์ร่วมกับการทำกิจกรรมอื่นเป็นรูปแบบพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ที่พบมากที่สุด เพราะในขณะที่ดูโทรทัศน์ เด็กแต่ละคนมักจะไม่ได้ให้ความสนใจกับสิ่งที่ดูเพียงอย่างเดียว จึงมักจะหากิจกรรมอื่นๆ ทำ หรือมีการพูดคุยกับบุคคลอื่นไปด้วย โดยส่วนใหญ่แล้วกิจกรรมที่เกิดหน้าจอโทรทัศน์มากที่สุด โดยจะพบได้ในทุกกลุ่มตัวอย่าง คือ การรับประทานอาหาร ไม่ว่าจะเป็นอาหารมื้อหลัก หรืออาหารจำพวกขนมขบเคี้ยว รายละเอียดของกิจกรรมที่เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติทำในขณะที่ดูโทรทัศน์มีดังนี้

ตารางที่ 16

กิจกรรมที่เด็กทำขณะดูโทรทัศน์

กิจกรรม ชื่อ	รับประทานอาหาร	เล่น	อ่านหนังสือ	อื่นๆ
ด.ช. นุ	/	/	/	-
ด.ญ. นิ่ง	/	-	-	/
ด.ช. เป็	/	/	-	-
ด.ญ. น้ำตาล	/	/	/	/
ด.ญ. บัว	/	-	-	/

จากตารางดังกล่าว พบว่า กิจกรรมที่พบในเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติทุกคน คือ การรับประทานอาหารเช้า ทั้งอาหารมื้อหลักและขนมขบเคี้ยวต่างๆ การรับประทานอาหารเช้าพร้อมกับการดูโทรทัศน์ที่พบมากที่สุด เป็นการรับประทานอาหารเช้า กิจกรรมที่พบรองลงมาในเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ คือ การเล่น โดย ด.ช. นุ้มีการเล่นของเล่น หรืออ่านหนังสือการ์ตูนผู้ชายไปพร้อมๆ กับการดูโทรทัศน์ไปด้วย ในขณะที่ ด.ญ.บุ๋ม และ ด.ญ.บัวมีการทำงานบ้านต่างๆ ร่วมกับการดูโทรทัศน์ และ ด.ญ.น้ำตาลซึ่งมีการทำกิจกรรมพร้อมกับการดูโทรทัศน์ไปด้วยมากที่สุดในกลุ่มนี้ นอกจากรับประทานอาหารเช้าแล้ว น้ำตาลจะเล่นกับน้อง หรืออ่านหนังสือการ์ตูนผู้หญิง หรือช่วยแม่พับเสื้อผ้าไปด้วย

จากการเก็บข้อมูล พบว่า เด็กๆ จะให้ความสนใจกับกิจกรรมที่ตนทำอยู่มากกว่าการดูโทรทัศน์ เช่น ในขณะที่กำลังรับประทานอาหารเช้าพร้อมกับการดูโทรทัศน์ไปด้วย เด็กทุกคนจะไม่ได้จ้องมองที่โทรทัศน์ตลอดเวลา แต่จะดูโทรทัศน์ก็ต่อเมื่อได้ยินเสียงที่น่าตื่นเต้นหรือรายการที่กำลังดำเนินอยู่ถึงช่วงที่เด็กชอบ เด็กก็จะหยุดรับประทานแล้วหันมาดูโทรทัศน์อย่างตั้งใจ เมื่อพ้นช่วงรายการนั้น เด็กๆ ก็จะเริ่มรับประทานอาหารเช้า หรือตัวอย่างของ ด.ช.เป้ที่จะชอบเล่นฟุตบอลในบ้านขณะกำลังดูโทรทัศน์ไปด้วย ถ้าโทรทัศน์ที่ดูอยู่เป็นรายการสารคดีเกี่ยวกับชีวิตสัตว์ซึ่ง ด.ช.เป้ชอบดู เขาก็จะหยุดเล่นฟุตบอล แล้วอุ้มลูกบอลมายืนหรือนั่งดูข้างๆ โทรทัศน์ จนถึงช่วงโฆษณาก็จะกลับไปเล่นฟุตบอลต่อ โดยทำเช่นนี้สลับกันไปจนรับชมจบรายการ หรือในขณะที่ ด.ญ.น้ำตาลกำลังอ่านหนังสือการ์ตูนผู้หญิงพร้อมกับการดูโทรทัศน์ไปด้วยก็เช่นเดียวกัน คือ ด.ญ.น้ำตาลจะตั้งใจอ่านการ์ตูน และจะละสายตาจากการ์ตูน ก็ต่อเมื่อได้ยินน้องสาวหรือสมาชิกคนอื่นในครอบครัวพูดคุยกันถึงรายการโทรทัศน์ที่กำลังรับชมอยู่ แต่ก็เป็นเวลาเพียงครู่เดียว จากนั้น ด.ญ.น้ำตาลก็จะกลับไปตั้งใจอ่านการ์ตูนต่อ

จากตารางข้างต้น จึงสรุปได้ว่า เด็กๆ ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติมีการทำกิจกรรมควบคู่ไปกับการดูโทรทัศน์ไปด้วย โดยกิจกรรมที่พบมากที่สุดได้แก่ การรับประทานอาหารเช้า โดยเด็กๆ จะให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่กำลังทำอยู่มากกว่าการดูโทรทัศน์ และโทรทัศน์จะกลับมามีความสำคัญก็ต่อเมื่อเด็กๆ ได้ยินเสียงที่น่าตื่นเต้นจากโทรทัศน์ ช่วงที่รายการกำลังนำติดตาม หรือตัวละครที่เด็กชื่นชอบกำลังแสดงอยู่

2. การดูแลโทรทัศน์ร่วมกับการทำกิจกรรมและบุคคลที่ร่วมกิจกรรม

จากการวิจัยพบว่า เด็กทุกคนในกลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกตินี้มีการทำกิจกรรมอื่นพร้อมๆ กับการดูแลโทรทัศน์ไปด้วย นอกจากนี้ยังมีบุคคลที่ร่วมทำกิจกรรมต่างๆ นั้นด้วยเช่นกัน โดยส่วนใหญ่บุคคลที่ร่วมทำกิจกรรมกับกลุ่มตัวอย่างจะเป็นสมาชิกในครอบครัว ญาติ หรือเป็นเพื่อนที่อาศัยอยู่ในละแวกเดียวกัน กิจกรรมที่ทำแต่ละอย่างอาจมีบุคคลที่ร่วมทำกิจกรรมนั้นแตกต่างกันออกไป ซึ่งกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างทำในที่นี้ หมายความว่าเฉพาะกิจกรรมที่ทำร่วมกับบุคคลอื่นในครอบครัว ในขณะที่ดูโทรทัศน์เท่านั้น ไม่รวมถึงกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างทำคนเดียว เช่น การอ่านหนังสือ การเล่นเพียงลำพัง โดยมีรายละเอียดของการดูแลโทรทัศน์ร่วมกับการทำกิจกรรมและบุคคลที่ร่วมทำกิจกรรม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 17

กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างทำร่วมกับบุคคลอื่นขณะดูโทรทัศน์

ชื่อ	กิจกรรมที่ทำ	บุคคลที่ร่วมทำกิจกรรม
ด.ช. นุ	รับประทานอาหาร เล่น	ครอบครัว เพื่อน
ด.ญ. บุ้ง	รับประทานอาหาร	ครอบครัว
ด.ช. เป้	รับประทานอาหาร	ครอบครัว
ด.ญ. น้ำตาล	รับประทานอาหาร	ครอบครัว
ด.ญ. น้ำตาล	เล่น	น้องสาว
ด.ญ. บัว	รับประทานอาหาร ทำงานบ้าน	พ่อแม่ แม่

จากตารางข้างต้น พบว่า การรับประทานอาหารร่วมกับสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว เป็นกิจกรรมที่พบมากที่สุด โดยพบในทุกครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ รองลงมาคือ การเล่น โดย ด.ช.นุ จะมีการเล่นของเล่นหรือเกมกตกับเพื่อนข้างบ้าน ในขณะที่ ด.ญ.น้ำตาลจะเล่นกับน้องสาวไปด้วย แต่สำหรับ ด.ญ.บัวจะช่วยแม่พับเสื้อผ้าหรือพรมน้ำที่เสื้อผ้าให้แม่ที่กำลังรีดผ้าอยู่ในขณะที่ดูโทรทัศน์ไปด้วย

จากการเก็บข้อมูล จะเห็นได้ว่า กิจกรรมที่เด็กๆ ทำอยู่ ทำให้ความสนใจของเด็กที่มีต่อโทรทัศน์ลดลง และเมื่อมีบุคคลอื่นมาร่วมทำกิจกรรมนั้นๆ ด้วย เด็กแต่ละคนแทบจะไม่สนใจโทรทัศน์เลย เช่น ในขณะที่ ด.ช.นุกำลังนั่งเล่นประกอบหุ่นยนต์จำลองกับเพื่อนพร้อมกับเปิดโทรทัศน์ไปด้วย ตอนเริ่มเล่นแรกๆ ด.ช.นุยังเงยหน้ามาดูโทรทัศน์บ้างเป็นครั้งคราว แต่เมื่อเวลาผ่านไปสักพัก ด.ช.นุกลับนั่งหันหลังให้โทรทัศน์ และไม่ได้หันไปดูโทรทัศน์เลย

3. บุคคลที่ร่วมดูโทรทัศน์กับกลุ่มตัวอย่าง

ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างนั่งดูโทรทัศน์ จะนั่งดูอยู่กับบุคคลอื่นด้วย โดยส่วนใหญ่แล้วบุคคลที่นั่งดูโทรทัศน์ด้วยจะเป็นพ่อแม่ พี่น้อง หรือสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว บางครั้งอาจจะ เป็นเพื่อนที่บ้านอยู่ใกล้ๆ กัน โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18

บุคคลที่ดูโทรทัศน์ร่วมกับเด็ก

บุคคลที่ร่วมดูโทรทัศน์อยู่ด้วย	พ่อ	แม่	พี่น้อง	ญาติ	เพื่อน
ชื่อ					
ด.ช. นุ	/	/	/	-	/
ด.ญ. นิ่ง	/	/	/	-	-
ด.ช. เป้	/	/	/	-	-
ด.ญ. น้ำตาล	/	/	/	/	-
ด.ญ. บัว	/	/	-	-	-

จากตารางข้างต้น พบว่า เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติทุกคน จะดูโทรทัศน์ร่วมกับพ่อแม่และพี่น้องหรือน้องมากที่สุด แต่เด็ก 3 ใน 5 คน ได้แก่ ด.ช.นุ ด.ญ. นิ่ง และ ด.ช.เป้ จะเป็นการดูโทรทัศน์แบบเงียบๆ มีการพูดคุยกับพ่อแม่ไม่มากนัก ตรงข้ามกับ ด.ญ.น้ำตาล และ ด.ญ.บัว ที่มีการพูดคุยกับพ่อแม่ในขณะที่ดูโทรทัศน์ไปด้วย ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ด.ญ.น้ำตาลมีน้องสาวที่อายุห่างกันพอสมควร ทำให้เธอเลือกที่จะคุยกับพ่อแม่มากกว่า และ ด.ญ.บัวเป็นลูกสาวเพียงคนเดียวทำให้พูดคุยได้แต่กับพ่อแม่เท่านั้น

จากการเก็บข้อมูลจึงสามารถสรุปได้ว่า ในเรื่องของบุคคลที่ร่วมดูโทรทัศน์กับเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติไม่มีความแตกต่างกัน โดยบุคคลที่ร่วมดูโทรทัศน์กับเด็กๆ ได้แก่ พ่อแม่ และสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว

4. รายการโทรทัศน์ที่เด็กและครอบครัวเลือกเปิดรับ

ในส่วนต่อไปนี้เป็นกรนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ที่เด็กแต่ละคนในกลุ่มนี้ได้รับชม ทั้งรายการที่เด็กเลือกเปิดรับเอง และรายการที่สมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัวเป็นผู้เลือกเปิดรับ ซึ่งรายการในที่นี้ ไม่จำเป็นว่าต้องเป็นรายการเด็กหรือครอบครัวต้องมีการเปิดรับจนจบรายการ อาจเป็นรายการที่มีการเปิดรับในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

รายการโทรทัศน์ที่เด็กกลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติชื่นชอบและเลือกรับชมจะมีความเหมือนกัน โดยเป็นรายการประเภทที่ให้ความบันเทิงเสียเป็นส่วนใหญ่ ทั้งรายการละคร รายการเพลงไทยสากล และรายการประเภทวาไรตี้ต่างๆ และรายการที่เด็กแต่ละคนไม่ชอบดู ได้แก่ รายการข่าว รายการเพลงลูกทุ่ง หรือรายการที่เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ซึ่งจะนำเสนอรายการที่เด็กเปิดรับในวันที่มีการเก็บข้อมูลในรูปตาราง ดังตารางที่ 19-23

ตารางที่ 19

รายการโทรทัศน์ที่ ด.ช.นุ และครอบครัวเลือกเปิดรับ

รายการที่เด็กเปิดรับ	ประเภทรายการ	รายการที่ครอบครัวเปิดรับ	ประเภทรายการ
เพลงทะเลจอบ	เพลง	ข่าวภาคเที่ยง	ข่าว
ก่อนบ่ายคลายเครียด	ตลก	ชิมตามอำเภอใจ	อาหาร
เขาวานให้หนูเป็นสายลับ	ละคร	คดีเด็ด	ปกิณกะบันเทิง
ทีวีแชมเปียน	เกมโชว์	ข่าวภาคค่ำ	ข่าว
นางแมวป่า	ละคร	จุกบอซ้เกม	เกมโชว์
อติตา	ละคร	ซึ่ย่าปี้ก คี๊กเจ้าสังเวียน	เกมโชว์
โนห์รา	ละคร		
การแข่งขันฟุตบอลพรีเมียร์ลีก	กีฬา		
ยูทูทิม	เพลง		
เดอะ เป๊ปซี่ ชาร์ด	เพลง		
เอ็ม ทีวี	เพลง		

จากตารางดังกล่าว พบว่า ด.ช.นุมีการเลือกเปิดรับชมรายการโทรทัศน์เองมากกว่าที่ครอบครัวเลือกเปิดรับ โดยรายการที่ ด.ช.นุเลือกเปิดรับทุกรายการเป็นรายการบันเทิง โดยเป็นรายการประเภทเพลงและรายการละครมากที่สุด ในขณะที่รายการที่ครอบครัวของ ด.ช.นุเลือกเปิดรับเป็นรายการมีความหลากหลายมากกว่า โดยมีทั้งรายการข่าว เกมโชว์และรายการปกิณกะบันเทิง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 20

รายการโทรทัศน์ที่ ด.ญ.นุ่น และครอบครัวเลือกเปิดรับ

รายการที่เด็กเปิดรับ	ประเภทรายการ	รายการที่ครอบครัวเปิดรับ	ประเภทรายการ
เกมโชว์	เกมโชว์	ข่าวภาคเที่ยง	ข่าว
ชิมตามอำเภอใจ	อาหาร	เพลงทะเลจอย	เพลง
4 ต่อ 4 แฟมิลี่เกม	เกมโชว์	ทีวีแชมเปียน	เกมโชว์
เขาวานให้หนูเป็นสายลับ	ละคร	คดีเด็ด	ปกิณกะบันเทิง
เกมเศรษฐี	เกมโชว์	ข่าวภาคค่ำ	ข่าว
นางแมวป่า	ละคร	การแข่งขันฟุตบอลพรีเมียร์ลีก	กีฬา
อตีตา	ละคร	ซี่ย่าบัก ศักเจ้าสังเวียน	เกมโชว์
โนห์รา	ละคร	เดอะ เป๊ปซี่ชาร์ต	เพลง
ถอดรหัสใจ	เกมโชว์	เอ็มทีวี	เพลง
ผู้สู้ทิม	เพลง		
จุกบอซซ์เกม	เกมโชว์		

จากตารางดังกล่าว พบว่า ด.ญ.นุ่น มีการเลือกเปิดรับชมรายการโทรทัศน์เองมากกว่าที่ครอบครัวเลือกเปิดรับ โดยรายการที่ ด.ญ.นุ่นเลือกเปิดรับทุกรายการเป็นรายการบันเทิง โดยเป็นรายการประเภทเกมโชว์มากที่สุด รองลงมาคือรายการละคร รายการเพลง และรายการอาหาร ในขณะที่รายการที่ครอบครัวของ ด.ญ.นุ่นเลือกเปิดรับเป็นรายการมีความหลากหลายมากกว่า โดยมีทั้งรายการข่าว เกมโชว์และรายการปกิณกะบันเทิง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 21

รายการโทรทัศน์ที่ ด.ช.เป้ และครอบครัวเลือกเปิดรับ

รายการที่เด็กเปิดรับ	ประเภทรายการ	รายการที่ครอบครัวเปิดรับ	ประเภทรายการ
ภ.จิ้น มังกรหยก	ละคร	ข่าวภาคเที่ยง	ข่าว
TEEN CENTER	เพลง	น้องใหม่ร้ายบริสุทธิ์	ละคร
นางแม่วป่า	ละคร	ผ่าง ผ่าง ไชว์	ปกิณกะบันเทิง
เนชั่นแนล จีโอกราฟฟิก	สารคดี	เกมเศรษฐี	เกมโชว์
เกมค้นหา	ละคร	ข่าวเด็ด 7 สี	ข่าว
MUSIC MART	เพลง	แข่งร้อยได้ล้าน	เกมโชว์
BANG BANG BANG	เพลง	ภ.จิ้น อิทธิฤทธิ์ภูมิเทวดา	ละคร
		น้ำเซาะทราย	ละคร
		ตามล่าหาความจริง	สารคดี
		เกาะติดข่าว	ข่าว
		ตีสิบ	วาไรตี้
		ดาวล้านดวง	วาไรตี้

จากตารางข้างต้น พบว่า ด.ช.เป้มีการเลือกเปิดรับรายการโทรทัศน์น้อยกว่าที่ครอบครัวเปิดรับ โดยรายการที่ ด.ช.เป้มีการเปิดรับมากที่สุด ได้แก่ รายการเพลงและรายการละคร โดยมีการเปิดรับรายการประเภทสารคดีด้วย ในขณะที่ครอบครัวของ ด.ช. เป้ จะมีการเปิดรับรายการประเภทต่างๆ ทั้งรายการข่าว วาไรตี้ ละคร เกมโชว์และสารคดี และ ด.ช.เป้ก็สามารถดูรายการต่างๆ ที่ครอบครัวเปิดรับได้ ยกเว้นเพียงแต่รายการข่าวที่ ด.ช.เป้จะไม่ชอบดูและเลือกที่จะออกไปเล่นกับเพื่อนหรือหากิจกรรมอื่นๆ ทำแทน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 22

รายการโทรทัศน์ที่ ด.ญ. น้ำตาล และครอบครัวเลือกเปิดรับ

รายการที่เด็กเปิดรับ	ประเภทรายการ	รายการที่ครอบครัวเปิดรับ	ประเภทรายการ
อีฟอทีน	วาไรตี้	ช่อง 9 การ์ตูน	การ์ตูน
ทีนทอล์ก	วาไรตี้	เวทีทอง	เกมโชว์
ภ.จันทนาพญาเย็บผ้าทำดิน	ละคร	เป็นปี เป็นขลุ่ย	ปกิณกะบันเทิง
น้ำเซาะทราย	ละคร	ข่าวภาคค่ำ	ข่าว
โนห์รา	ละคร	ถอดรหัสใจ	เกมโชว์
เดอะ เป๊ปซี่ ชาร์ต	เพลง	จุกบอกรหัสเกม	เกมโชว์
ผู้สู้ ทีม	เพลง		

จากตาราง การเปิดรับรายการโทรทัศน์ของ ด.ญ.น้ำตาล พบว่า ด.ญ.น้ำตาลเปิดรับรายการละครมากที่สุด รองลงมาคือรายการเพลงและรายการวาไรตี้ สาเหตุที่ด.ญ.น้ำตาลมีการเปิดรับรายการน้อย เพราะเธอต้องไปเรียนพิเศษในทุกวันจันทร์-ศุกร์ จึงทำให้เวลาในการเปิดรับโทรทัศน์น้อยกว่าเด็กคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

ตารางที่ 23

รายการโทรทัศน์ที่ ด.ญ. บัว และครอบครัวเลือกเปิดรับ

รายการที่เด็กเปิดรับ	ประเภทรายการ	รายการที่ครอบครัวเปิดรับ	ประเภทรายการ
นางแมงป้า	ละคร	ข่าวภาคค่ำ	ข่าว
เงาปริศนา	ละคร	มิติลึกลับ	ลึกลับ
โนห์รา	ละคร	ชิงร้อยชิงล้าน	เกมโชว์
แฟนพันธุ์แท้	เกมโชว์	สัญญามหาชน	วาไรตี้
คู่หู	เพลง		

จากตารางข้างต้น พบว่า รายการที่ ด.ญ.บัวเปิดรับเป็นรายการละครมากที่สุด ในขณะที่ที่ครอบครัวของ ด.ญ.บัว มีการเปิดรับรายการประเภทต่างๆ คละกันไป สาเหตุที่ ด.ญ.บัวและ

ครอบครัวมีการเปิดรับรายการโทรทัศน์น้อยที่สุดในกลุ่ม เนื่องมาจากทั้งครอบครัวต้องทำงานจึงมีเวลาในการเปิดรับโทรทัศน์เพียงช่วงค่ำหลังจากที่ทุกคนเลิกงานแล้วเท่านั้น

ในด้านของประเภทรายการที่เด็กๆ ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติชอบรับชม สรุปได้ว่า ไม่มีความแตกต่างกัน โดยรายการที่เด็กๆ เลือกเปิดรับเป็นรายการบันเทิง ยกเว้นเพียง ด.ช.เป้ เท่านั้นที่มีการเปิดรับรายการสารคดีเพิ่มเข้ามา ในขณะที่รายการที่ครอบครัวของเด็กแต่ละคนเลือกเปิดรับจะมีความหลากหลายมากกว่า

ในลำดับต่อไป เป็นการนำเสนอปฏิกริยาของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติในขณะที่รับชมโทรทัศน์

ปฏิกริยาของเด็กในขณะที่รับชมโทรทัศน์

ในขณะที่เด็กกำลังดูโทรทัศน์ เด็กแต่ละคนจะมีปฏิกริยาตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ ที่ได้รับชมแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล ซึ่งปฏิกริยาเหล่านี้จะเกิดขึ้นโดยที่ตัวเด็กเองจะไม่รู้สึกรู้ว่าตนเองได้แสดงกริยาท่าทางอะไรออกมาบ้างในช่วงเวลานั้น ซึ่งปฏิกริยาตอบสนองของเด็กแต่ละคนในขณะที่ดูโทรทัศน์แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ปฏิกริยาตอบสนองเมื่อสนใจรายการโทรทัศน์

- 1.1 การแสดงอารมณ์ร่วม
- 1.2 การดูอย่างตั้งใจ
- 1.3 การลอกเลียนแบบ

2. ปฏิกริยาตอบสนองเมื่อไม่สนใจรายการโทรทัศน์

1. ปฏิกริยาตอบสนองเมื่อสนใจรายการโทรทัศน์

- 1.1 การแสดงอารมณ์ร่วม

เมื่อเด็กดูรายการโทรทัศน์ ไม่ว่าจะดูอยู่คนเดียว ดูกับบุคคลอื่น หรือมีการทำกิจกรรมอื่นๆ ไปด้วย ถ้าเป็นรายการที่เด็กสนใจ เด็กคนนั้นก็จะมี การแสดงอารมณ์ร่วมไปกับสิ่งที่ได้รับชมอยู่ เช่น ร้องเพลงตามนักร้องเมื่อดูรายการเพลง หรือในขณะที่รับชมละคร ซึ่งจะเป็นช่วงที่เห็นการแสดงออกถึงความมีอารมณ์ร่วมกับสิ่งที่ได้ดูชัดเจนที่สุด เด็กก็จะมีอารมณ์ร่วมไปกับตัวละครที่ชื่นชอบ โดยอาจจะรู้สึกสงสารนางเอกที่ถูกนางอิจฉารังแก และจะบ่นว่าตัวอิจฉาวานิชย์ไม่ดี ชอบแก้งนางเอก

การแสดงอารมณ์ร่วมของกลุ่มของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติจะเห็นได้ชัดเจนมาก เด็กกลุ่มนี้จะมีการแสดงออกให้คนรอบข้างรู้สึกได้ว่าตนเองกำลังพอใจหรือไม่พอใจกับสิ่งที่ได้รับชมอยู่ โดยส่วนใหญ่แล้ว จะสามารถสังเกตได้จากการแสดงสีหน้าและแววตา หรือคำพูดที่พูดออกมาในขณะที่รับชม เช่น ถ้านั่งดูโทรทัศน์อยู่ เด็กอาจจะมีการตบขาตัวเอง เมื่อรู้สึกชอบใจ หรือเด็กอาจจะมีการกล่าวถ้อยคำหยาบคาย เมื่อรู้สึกไม่ชอบใจ

การแสดงอารมณ์ร่วมในขณะที่เด็กกลุ่มนี้รู้สึกพอใจ เด็กจะมีการแสดงออกด้วยการยิ้มหรือกล่าวถ้อยคำออกมา แต่คำพูดเหล่านั้นมักจะเป็นไปในลักษณะประชดประชัน แดกดันมากกว่าที่จะกล่าวคำชม ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการที่เด็กกลุ่มนี้มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (เป็นปัจจัยหนึ่งของความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี) ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ ทำให้เด็กอาจจะไม่มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เช่น เมื่อรับชมละครแล้วนางเอกในละครถูกกลั่นแกล้ง แทนที่เด็กจะมองว่านางเอกเป็นคนดี กลับมองว่านางเอกคนนั้นโง่งมให้คนอื่นรังแกอยู่ตลอดเวลา

เช่น ในขณะที่ ด.ญ. น้ำตาลกำลังดูละครเรื่อง “น้ำเซาะทราย” (เป็นละครเกี่ยวกับครอบครัวหนึ่งที่ภรรยาเข้มงวดกับทุกสิ่งจนเกินไป สามีจึงไปมีภรรยาน้อย) ออกอากาศทุกวันจันทร์-อังคาร เวลา 20.20-22.20 น. ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ถึงตอนที่นางเอกเริ่มเปลี่ยนแปลงการแต่งตัวของตัวเอง จากเดิมที่ดูเซซๆ มาเป็นดูทันสมัยมากขึ้น จนพระเอกของเรื่องซึ่งเป็นสามีเห็นแล้วถึงกับตะลึงในความสวยของภรรยาตัวเอง น้ำตาลก็จะยิ้มชอบใจ พร้อมกับพูดว่า

“ให้มันได้อย่างนี้เด๊ะ มัวแต่เป็นอี่เพ็งอยู่ได้ตั้งก่อนเรื่อง”

คำพูดที่ ด.ญ. น้ำตาลกล่าวออกมา แสดงให้เห็นว่า ด.ญ. น้ำตาลมีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจตัวนางเอกละครที่กำลังรับชม แต่คำพูดที่กล่าวออกมาเป็นไปในลักษณะสะใจ และเป็น

การกล่าวแค้นนี้ ทั้งนี้เนื่องจากเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติอาจมีการแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจอย่างไม่เหมาะสมได้

หรือการแสดงอารมณ์ร่วมในขณะที่เด็กไม่พอใจ เด็กก็จะกล่าวถ้อยคำที่หยาบคาย หรือคำที่รุนแรงพร้อมกับชักสีหน้าไปด้วย

เช่น ในขณะที่ ด.ญ. บุ่งกำลังดูละครเรื่อง “เขาวานให้หนูเป็นสายลับ” ซึ่งเป็นละครที่นำมาออกอากาศอีกครั้ง โดยออกอากาศทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 14.30-15.30 น. ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ถึงตอนที่นางเอกถูกนางอิจฉาใส่ร้ายจนพระเอกเข้าใจผิด จึงประชดนางเอกด้วยการเอาใจนางอิจฉาต่อหน้านางเอก บุ่งจะแสดงสีหน้าไม่พอใจ แล้วพูดว่า

“แหม่แหม่จริงๆ เค้ามี่เมียแล้วก็ยังไม่ยอมอยู่ได้ หน้าตาก็สู้หม่อมไม่ได้แล้วยังสะอេះอีก”

การที่ ด.ญ. บุ่งกล่าวออกมาเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่า ด.ญ. บุ่งไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองในขณะที่รู้สึกไม่พอใจได้ และถ้อยคำที่กล่าวออกมานั้นก็หยาบคาย รุนแรง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการขาดความยับยั้งชั่งใจกับสิ่งที่ตนรู้สึกและจะพูดออกมา

แต่เมื่อ ด.ญ. บุ่งดูถึงตอนที่นางเอกกับพระเอกปรับความเข้าใจกันได้ นางอิจฉาจึงกรีดร้องด้วยความไม่พอใจ บุ่งก็จะยิ้มอย่างสะใจ พูดว่า

“สมน้ำหน้ามึง แหกปากเข้าไป”

การที่ ด.ญ. บุ่งกล่าวออกมาเช่นนี้ นัยหนึ่งอาจตีความได้ว่า ด.ญ. บุ่งมีการเรียนรู้ทางสังคมว่าตัวละครที่เป็นนางอิจฉานั้นไม่ดี จึงไม่มีความเห็นอกเห็นใจคนที่ไม่ดี แต่อีกนัยหนึ่งก็อาจตีความได้ว่า ด.ญ.บุ่ง ที่อยู่ในกลุ่มของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าปกติ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นน้อย ซึ่งความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเป็นองค์ประกอบหลัก 1 ใน 3 องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี

การแสดงออกถึงอารมณ์ร่วมเวลาไม่ชอบใจในสิ่งที่ดูอีกตัวอย่างที่เห็นได้ชัด คือตัวอย่างของ ด.ช.นุ ในขณะที่กำลังดูละครเรื่อง “อตีตา” (เป็นละครเกี่ยวกับการเสียดวงศรัยอยุธยาครั้งที่ 2) โดยออกอากาศทุกวันจันทร์-อังคาร เวลา 20.20-22.30 น. ทางสถานีโทรทัศน์

กองทัพบกช่อง 7 ถึงตอนที่พม่าตีค่ายบางระจัน และมีการสู้รบกันขึ้น ทหารพม่าได้ฆ่าชาวบ้านทั้งชายหญิงตาย ในระหว่างฉากต่อสู้ นุ๊กจะมีการโยกตัวไปมา เหมือนกำลังหลบตาบของทหารพม่าไปด้วย และเมื่อชาวบ้านถูกฆ่า นุ๊กจะสบถออกมาว่า

“ไอ้เหี้ย เหี้ยจริงๆ เล้ย”

แต่ถ้าเป็นตอนที่ชาวบ้านบางระจันกำลังฆ่าทหารพม่า นุ๊กจะมีสีหน้าสะใจพร้อมพูดว่า

“เออ ฆ่าแม่่งให้หมดเลย”

จะเห็นได้ว่าการแสดงอารมณ์ร่วมของเด็กกลุ่มนี้ค่อนข้างรุนแรง เมื่อเด็กรู้สึกอย่างไรก็จะแสดงออกมาในทันที ไม่มีการยับยั้งชั่งใจ โดยจะมีการแสดงออกทั้งทางด้านสีหน้าหรือแววตา และถ้อยคำที่ใช้ก็จะเป็นถ้อยคำที่หยาบคาย ไม่สุภาพ เด็กจะไม่สนใจเลยว่าในขณะที่พูดคำเหล่านั้นมีบุคคลอื่นนั่งชมโทรทัศน์อยู่ด้วยหรือไม่ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเด็กกลุ่มนี้มีความสามารถในการควบคุมตนเอง (ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักด้านหนึ่งของความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี) ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติจะมีไม่มากนัก ทำให้เด็กๆ ไม่รู้จักยับยั้งชั่งใจหรือไตร่ตรองในสิ่งที่ตนจะพูดออกมา

1.2 การดูโทรทัศน์อย่างตั้งใจ มีสมาธิ

ขณะที่เด็กกำลังสนใจในสิ่งที่รับชมอยู่ เด็กจะดูโทรทัศน์อย่างตั้งใจ จดจ่อ โดยบางครั้งไม่สนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัวว่ามีอะไรเกิดขึ้นรอบๆ ตัวหรือไม่

การดูโทรทัศน์อย่างตั้งใจของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ เด็กกลุ่มนี้จะแสดงปฏิกิริยาสนใจและจดจ่อกับสิ่งที่รับชมอยู่เป็นช่วงๆ โดยแต่ละช่วงมักจะเป็นเพียงช่วงเวลาเพียงสั้นๆ เช่น ถ้ารับชมละครอยู่ก็จะไม่ได้ใส่ใจดูมากนัก จนถ้ามีเหตุการณ์ที่น่าตื่นเต้นเกิดขึ้นในละคร เด็กก็จะให้ความสนใจ โดยดูอย่างตั้งใจ เมื่อหมดช่วงเหตุการณ์นั้นก็เลิกตั้งใจดูไปด้วย เช่น ด.ญ.บัวจะตั้งใจดูละครเรื่อง “โนห์รา” ในตอนที่นางเอกที่ ด.ญ.บัวชื่นชอบกำลังแสดงอยู่ เมื่อละครฉายถึงตัวละครที่ไม่ใช่นางเอก ด.ญ.บัวก็จะหันไปทำกิจกรรมอื่นๆ เช่น พูดคุยกับแม่แทน

นอกจากนี้ เด็กกลุ่มนี้ยังมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งที่มาขัดจังหวะในการรับชมโทรทัศน์ ถ้าเด็กคนนั้นกำลังตั้งใจดูอยู่ เช่น กรณีของ ด.ช.นุ ถ้าในขณะที่ ด.ช.นุกำลังตั้งอกตั้งใจดูรายการโทรทัศน์อยู่ แล้วมีคนอื่นมาเปลี่ยนช่อง หรือมานั่งพูดคุยกันเสียงดังอยู่ข้างๆ ด.ช.นุจะแสดงอาการหงุดหงิด และอาจจะเกิดการทะเลาะเบาะแว้งกันขึ้น จนกว่าคนที่มาเปลี่ยนช่องจะยอมแพ้ และเปลี่ยนมาเป็นช่องที่ ด.ช.นุ ได้ดูค้างไว้

1.3 การลอกเลียนแบบ

ในด้านของการลอกเลียนแบบ เมื่อสนใจการดูโทรทัศน์จะพบน้อยในช่วงเด็กนี้ เนื่องจาก วัยรุ่นจะไม่มี การแสดงออกถึงการลอกเลียนแบบสิ่งที่ตนได้รับจากโทรทัศน์ เช่น บุคลิกของตัวละคร การแสดงออกของบุคคลที่เด็กๆ ชอบ แต่เด็กในช่วงวัยนี้ จะมีการจดจำและนำไปเลียนแบบในภายหลัง ในลักษณะของการปรับใช้กับบุคลิกและลักษณะของตนเอง

จากการสังเกตจะเห็นพฤติกรรมลอกเลียนแบบของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติได้ชัดเจนจากรูปแบบรายการประเภทบันเทิง หรือว่าไรตี้มากกว่ารายการประเภทอื่นๆ กล่าวคือ เมื่อเด็กในกลุ่มนี้ตั้งใจดูโทรทัศน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายการเพลง หรือรายการที่มีการฉายภาพการแสดงคอนเสิร์ต บางคนจะมีการเลียนแบบท่าทางของนักร้องที่ตนชื่นชอบ เช่น ด.ญ.บุ้ง จะมีการกำมือเพื่อใช้แทนไมโครโฟน แล้วร้องเพลงตามไปด้วย แต่ถ้าเป็นนักร้องที่ตนไม่ชอบ การเลียนแบบของเด็กจะเป็นไปในลักษณะของการล้อเลียนเสียมากกว่า เช่น ด.ช.นุ จะแสดงลักษณะท่าทางในการร้องเพลงตามศิลปินที่ตนไม่ชอบ แต่การร้องจะเป็นในลักษณะจิบปากจิบคอ หรือในขณะที่ดูการสัมภาษณ์บุคคลที่มีชื่อเสียง เช่น สัมภาษณ์ดารานักแสดงที่เป็นลูกครึ่งต่างชาติ แต่ดาราคคนนั้นพูดภาษาไทยไม่ชัด เด็กก็จะพูดภาษาไทยไม่ชัดเลียนแบบไปด้วย โดยเห็นว่าสิ่งที่ตนทำนั้นเป็นเรื่องน่าขัน

2. ปฏิกริยาตอบสนองเมื่อไม่สนใจรายการโทรทัศน์

ปฏิกริยาตอบสนองของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติเมื่อรู้สึกไม่สนใจรายการโทรทัศน์ที่รับชมอยู่แต่ละคนมีลักษณะและรูปแบบการชมที่คล้ายคลึงกัน คือ เมื่อเด็กรู้สึกไม่สนใจรายการโทรทัศน์ที่รับชมอยู่ เด็กๆ จะเปลี่ยนช่องไปดูรายการอื่นๆ แทน จนกว่าจะเจอรายการที่ตนสนใจจึงจะหยุดการเปลี่ยนช่องแล้วตั้งใจดู ซึ่งจะพบได้กับรายการโทรทัศน์ที่เด็กกำลังสนใจดูอยู่เข้าช่วงโฆษณา เด็กก็จะเปลี่ยนไปดูช่องอื่น แล้วจึงย้อนกลับมาดูช่องเดิมอีก

ครั้งเมื่อโฆษณาหมด หรือในบางครั้งก็อาจจะดูในรายการที่เปลี่ยนไปเจอจนลืมเปลี่ยนกลับมาดูรายการเดิมเลยก็มี

ในบางกรณี ถ้าเด็กไม่สนใจรายการโทรทัศน์ที่อยู่ แต่ไม่สามารถเปลี่ยนช่องได้ เนื่องจากมีสมาชิกในครอบครัวกำลังดูโทรทัศน์ช่องนั้นอยู่ เด็กก็จะแสดงสีหน้าเบื่อหน่าย แล้วหันไปหากิจกรรมอื่นแทน เช่น ด.ญ. น้ำตาลไม่ชอบดูรายการข่าวที่พ่อกำลังรับชมอยู่ และเธอก็ไม่สามารถเปลี่ยนช่องไปชมรายการอื่นได้ เนื่องจากครอบครัวของ ด.ญ. น้ำตาลมีโทรทัศน์เพียงเครื่องเดียว ด.ญ. น้ำตาลจะทำแหม้มปาก และนั่งดูข่าวอยู่สักครู่ก่อนลุกไปอาบน้ำ

จากการวิจัยจึงสามารถสรุปได้ว่าเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติไม่ได้ถูกโทรทัศน์ครอบงำ เพราะเด็กแต่ละคนมีสิทธิ์เลือกที่จะดูรายการใดก็ตามที่ตนสนใจ และมีสิทธิ์ที่จะไม่ดูรายการใดก็ตามที่ตนรู้สึกไม่สนใจ โดยเมื่อเด็กเกิดความรู้สึกไม่สนใจรายการที่กำลังดูอยู่ ก็อาจจะเปลี่ยนช่องไปดูรายการอื่น หรืออาจจะหากิจกรรมอื่นทำแทนได้ นอกจากนี้ปฏิกิริยาตอบสนองของเด็กกลุ่มนี้ เมื่อเด็กสนใจรายการโทรทัศน์จะทำให้ทราบถึงระบบความคิดของเด็กแต่ละคนว่า เด็กมีกระบวนการความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับชมไปอย่างไร โดยมีการแสดงออกถึงความรู้สึกหรือความคิดเห็นกับเรื่องที่ดู เช่น เด็กคนนั้นจะมีการแสดงความรู้สึกออกมาทางการกระทำ สีหน้าและแววตา หรือคำพูด

ในลำดับต่อไปเป็นการวิเคราะห์การใช้สื่อโทรทัศน์ของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ ตามแนวทางการศึกษาของ James Lull (1980) ที่ศึกษาเรื่องการใช้โทรทัศน์เพื่อเข้าร่วมสังคม (The Social Use of Television) เพื่อศึกษาถึงจุดประสงค์ในการดูโทรทัศน์ของเด็ก โดยการใช้โทรทัศน์เพื่อเข้าร่วมสังคม แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. การใช้ในด้านโครงสร้าง (structural) ประกอบด้วย

- 1.1 การใช้เป็นสิ่งแวดล้อมในบ้าน (environmental)
- 1.2 การใช้เพื่อจัดระเบียบชีวิตประจำวัน (regulative)

2. การใช้ในด้านความสัมพันธ์ (relational) ประกอบด้วย

- 2.1 การใช้เพื่อเสริมสร้างการสื่อสาร (communication facilitation)

- 2.2 การใช้เพื่อเข้าร่วมหรือหลีกเลี่ยงกิจกรรมต่าง ๆ (affiliation/avoidance)
- 2.3 การใช้เพื่อเรียนรู้ทางสังคม (social learning)
- 2.4 การใช้เพื่อแสดงความสามารถหรือความเหนือกว่า (competence/dominance)

1. การใช้ในด้านโครงสร้าง (structural)

การใช้โทรทัศน์ในด้านโครงสร้าง โทรทัศน์จะถูกใช้เสมือนเป็นสิ่งแวดล้อมในบ้าน (environmental) ซึ่งช่วยสร้างเสียงประกอบ (background noise) ขณะกิจกรรมต่างๆ ในบ้านดำเนินอยู่ จนกว่าสมาชิกในบ้านให้ความสนใจ จึงเลื่อนมาเป็นส่วนสำคัญแทน โทรทัศน์ยังถูกใช้เป็นเพื่อนร่วมงาน (companion) ขณะที่กิจวัตรหรืองานบ้านกำลังกระทำอยู่ และโทรทัศน์ยังถูกใช้เป็นแหล่งบันเทิงของครอบครัวอยู่เสมออย่างไม่จำกัดเวลา

นอกจากนี้แล้ว ในด้านโครงสร้าง โทรทัศน์ยังได้ถูกใช้เพื่อการจัดระเบียบพฤติกรรม (regulative) ได้อีก โทรทัศน์จะช่วยแบ่งเวลา และกิจกรรมในครอบครัว (punctuation time and activity) ไม่ว่าจะเป็นเวลาอาหาร เวลาทำงานบ้าน หรือเวลานอน แม้แต่แบบแผนการพูดคุย (talk patterns) ก็ถูกนำมาใช้ขณะดูโทรทัศน์ กิจกรรมต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกบ้าน ก็ยังถูกจัดตารางตามรายการโทรทัศน์ จึงกล่าวได้ว่าโทรทัศน์ได้ช่วยก่อร่างโครงสร้างของแต่ละวันขึ้น เวลาดูโทรทัศน์จึงเป็นเวลาที่เกี่ยวพันกับกิจกรรมต่างๆ ที่สมาชิกเกี่ยวข้องอยู่

การใช้โทรทัศน์ในด้านโครงสร้างเป็นพฤติกรรมการใช้โทรทัศน์ที่พบเห็นได้บ่อยที่สุด โดยจะพบในเด็กทุกคนของกลุ่มตัวอย่างนี้ คือ การใช้โทรทัศน์เหมือนเป็นสิ่งแวดล้อมในบ้าน บางครอบครัวจะใช้โทรทัศน์เหมือนเป็นสิ่งแวดล้อมปกติอย่างหนึ่งในบ้าน โดยจะเปิดโทรทัศน์ไว้ตลอดเวลาเด็กคนนั้นอยู่ใกล้โทรทัศน์ แม้ว่าเด็กคนนั้นจะไม่ได้สนใจดูอยู่ก็ตาม เช่น ด.ญ.น้ำตาล จะชอบเปิดโทรทัศน์ในขณะที่กำลังอ่านการ์ตูนไปด้วย หรือในบางครอบครัวที่กลุ่มตัวอย่างจะต้องเปิดโทรทัศน์ก่อนทำกิจวัตรประจำวันอื่นๆ เป็นประจำทุกครั้งหลังจากตื่นนอน เช่น ด.ช.นุ จะเปิดโทรทัศน์หลังจากตื่นนอนทันทีเพื่อดูว่าที่รายการใดน่าสนใจหรือไม่ ถ้าไม่มีรายการที่น่าสนใจ ด.ช.นุจะไปอาบน้ำ แต่ถ้ามีรายการที่น่าสนใจ ด.ช.นุก็จะนั่งดูจนกว่ารู้สึกไม่สนใจ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเปิดโทรทัศน์หลังตื่นนอนเป็นพฤติกรรมที่เคยชินไปแล้ว ในขณะที่บางครอบครัวก็จะมีการใช้โทรทัศน์เหมือนเป็นเพื่อนในเวลาที่กลุ่มตัวอย่างนั้นต้องทำกิจกรรมอื่นๆ ไปด้วย เช่น ครอบครัวของ ด.ญ. นิ่ง เมื่อ ด.ญ. นิ่งต้องทำงานบ้าน ไม่ว่าจะกวาดบ้าน ถูบ้านหรือทำงานบ้านอื่นๆ นิ่งก็

มักจะเปิดโทรศัพท์ไปด้วยเสมอ ทั้งที่ในบางครั้งเธอแทบจะไม่ได้หันมามองเลยว่ารายการโทรศัพท์ที่เปิดอยู่นั้นเป็นรายการอะไร โดยส่วนใหญ่จะใช้ฟังแต่เสียงจากโทรศัพท์จนถึงตอนที่เธอรู้สึกสนใจจึงจะหันมาให้ความสนใจกับโทรศัพท์เป็นครั้งคราวไป

นอกจากนี้ การใช้โทรศัพท์ในด้านโครงสร้างที่พบเห็นบ่อยรองลงมา คือ การใช้โทรศัพท์เป็นตัวกำหนดเวลาในการทำกิจวัตรประจำวันของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะใช้เวลาจากรายการโทรศัพท์เป็นตัวกำหนดเวลาในการทำกิจวัตรของตน เช่น ด.ญ. น้ำตาลจะอาบน้ำในช่วงที่พ่อกำลังดูรายการข่าวภาคค่ำ เพราะ ด.ญ. น้ำตาลไม่ชอบอาบน้ำ และเมื่ออาบน้ำเรียบร้อยแล้ว เธอจะได้ดูละครหลังข่าวต่อได้เลย หรือเด็กบางคนจะใช้เวลาจากโทรศัพท์เป็นตัวกำหนดเวลาในการทำกิจกรรมที่ตนกำลังจะทำต่อไป เช่น เมื่อแม่เรียก ด.ช. เป้ให้ช่วยไปซื้อของ เป้ก็จะผลัดแม่โดยบอกกับแม่ว่าขอดูโทรศัพท์รายการที่กำลังดูอยู่จบลงก่อน แล้วจึงค่อยไปซื้อของให้แม่

2. การใช้ในด้านความสัมพันธ์ (relational)

1) การใช้เพื่อเสริมสร้างการติดต่อสื่อสาร (communication facilitation)

เนื้อหาสาระต่างๆ จากโทรศัพท์ ดูเหมือนจะเป็นภาพที่เต็มไปด้วยเรื่องราวให้ผู้ชมสามารถใช้สร้างการสนทนาได้ บ่อยครั้งที่เด็กได้อาศัยรายการโทรศัพท์เป็นแหล่งข้อมูลบอกเล่าเรื่องราวให้เด็กด้วยกันฟัง หรือแม้แต่กับผู้ใหญ่ เช่น ครู หรือ ผู้ปกครองก็ตาม

การดูโทรศัพท์จะช่วยให้การสนทนาเป็นเรื่องง่ายขึ้นในบางกรณีที่ผู้สนทนา รู้สึกอึดอัด เอะเขิน หรือไม่มีเรื่องจะพูดกันนั้น การเปิดโทรศัพท์จะช่วยให้บรรยากาศผ่อนคลายลง เพราะแต่ละคนจะเบนความสนใจไปสู่โทรศัพท์ ไม่ต้องคอยพะวงว่าจะพูดคุยกันเรื่องอะไร ยิ่งไปกว่านั้น โทรศัพท์ยังอาจช่วยสร้างหัวข้อพูดคุยให้เกิดขึ้นอีกด้วย

การใช้โทรศัพท์เพื่อเสริมสร้างการติดต่อสื่อสารของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ พบว่า เด็กกลุ่มนี้จะมีการใช้โทรศัพท์เพื่อเสริมสร้างการสื่อสารบ้างแต่จะไม่มากเท่าไร เนื่องจากเด็กๆ จะไม่ชอบพูดคุยกับบุคคลอื่นในเวลาที่กำลังดูโทรศัพท์อย่างตั้งใจ หรือถ้ามีการพูดคุยจะพบว่าเป็นการพูดคุยในลักษณะการแสดงความคิดเห็นให้บุคคลอื่นคล้อยตามความคิดเห็นของตน เช่น ในขณะที่ ด.ญ. น้ำตาลกำลังรับชมละครเรื่อง “โนราห์” (ละคร

เกี่ยวกับการอนุรักษ์การแสดงโนราห์แบบดั้งเดิม) ออกอากาศทุกวัน ศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ เวลา 20.20-22.20น. ทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 ถึงตอนที่แขงแซ นางอิจฉาของเรื่องวางแผนกับแม่เพื่อใส่ร้ายแม่ของนางเอกจนแม่ของนางเอกต้องติดคุก ด.ญ. น้ำตาลก็จะพูดกับแม่ว่า

“แม่ดูดิ แขงแซเนี่ยเป็นผู้หญิงที่เลวจริงๆ เลยเนอะ”

ในบางครั้งเด็กกลุ่มนี้จะมีการใช้โทรทัศน์เพื่อเพิ่มความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว ทั้งที่ในเวลาปกติเด็กอาจจะไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัวเท่าไรนัก เช่น ครอบครัวของ ด.ญ. บั๋งที่สมาชิกทุกคนในบ้านจะไม่สนิทสนมกัน เวลาพี่น้องคุยกันจะเป็นการหาเรื่องกัน หรือแต่ละครั้งจะจบลงด้วยการทะเลาะกันมากกว่า แต่ในขณะที่ดูรายการ “ถอดรหัสใจ” (เป็นรายการที่มีการตั้งคำถามดารานักข่าวที่มาร่วมรายการ จากนั้นก็จะตีความคำตอบเหล่านั้นในเชิงจิตวิทยา) ออกอากาศทุกวันจันทร์ เวลา 22.30-23.10 น. ทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 โดยคำถามข้อหนึ่งถามว่า “ถ้ามีขนมโก๋รูปปลาอยู่ 1 ตัว คุณจะเริ่มรับประทานส่วนใดก่อน” โดยมีคำตอบให้เลือกระหว่าง 0 ส่วนหัว ส่วนกลางลำตัว หรือส่วนหาง เมื่อฟังคำถามจบ บั๋งก็จะหันไปถามพี่สาวว่า

“เป็นกู กูเลือกกัดส่วนหัว แล้วมึงจะ”

จากการวิจัยจึงพบว่า เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ มีการใช้โทรทัศน์เพื่อเสริมสร้างการติดต่อสื่อสารในลักษณะของการแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ผู้อื่นคล้อยตามมากกว่าการพูดคุยในลักษณะอื่น

2) การใช้โทรทัศน์เพื่อเข้าร่วมหรือหลีกเลี่ยงกิจกรรมต่างๆ

(Affiliation/avoidance)

โทรทัศน์นับได้ว่าเป็นมีความสำคัญในการช่วยสร้างหรือหลีกเลี่ยงการปฏิสัมพันธ์ นักวิจัยการใช้สื่อมวลชนเชื่อว่าการใช้โทรทัศน์วิธีทางนี้เป็นการใช้ขั้นพื้นฐานของมนุษย์ กิจกรรมการดูโทรทัศน์เป็นกิจกรรมที่สมาชิกในครอบครัวสามารถกระทำร่วมกันได้ การดูโทรทัศน์เป็นโอกาสที่ครอบครัวได้ร่วมเพลิดเพลินไปด้วยกัน ความรู้สึกของความกลมเกลียวในครอบครัวบางครั้งจะอยู่ในรูปของการร่วมหัวเราะ เศร้าโศก โกรธเคืองไปกับเรื่องราวในโทรทัศน์ นอกจากนี้การที่สมาชิกในครอบครัวได้ร่วมกันคาดเดา แสดงความเห็นในขณะดูโทรทัศน์ก็ได้ช่วยย้ำให้สมาชิกได้

เห็นว่า ครอบครัวเป็นหน่วยที่ต้องอาศัยการพึ่งพาระหว่างสมาชิกด้วยกัน ไม่เพียงเท่านั้น การดูแลโทรทัศน์ยังช่วยให้สมาชิกในครอบครัวได้ผ่อนคลายความตึงเครียด โดยการลดความขัดแย้งได้อย่างน้อยก็ในระหว่างการดูโทรทัศน์

ในทางตรงกันข้าม โทรทัศน์จะช่วยลดความต้องการที่จะพูดคุย หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกในครอบครัว เพราะต่างก็มุ่งที่จะสนใจแต่โทรทัศน์ การใช้โทรทัศน์ในกรณีนี้จึงเป็นการสร้างเส้นขนานระหว่างบุคคลให้เกิดขึ้นมากกว่าที่จะสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แสดงให้เห็นว่าโทรทัศน์ได้ทำให้บุคคลสามารถหลีกเลี่ยงไปจากสภาพความเป็นจริงได้

การใช้โทรทัศน์เพื่อเข้าร่วมหรือหลีกเลี่ยงกิจกรรมต่างๆ ของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ จากการวิจัย พบว่า เด็กในกลุ่มนี้จะมีการใช้โทรทัศน์เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ พอๆ กับการใช้โทรทัศน์เพื่อหลีกเลี่ยงกิจกรรม ในบางครั้งที่เด็กนั่งดูโทรทัศน์อยู่กับบุคคลอื่น เด็กอาจจะมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่ร่วมดูอยู่ด้วย เช่น ในขณะที่ ด.ญ. บัวกับพ่อแม่กำลังนั่งดูรายการ “แฟนพันธุ์แท้” ออกอากาศทุกวันศุกร์ เวลา 22.00-23.00 น. ทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 แล้วแม่พูดขึ้นมาว่า “ถ้ามีการแข่งแฟนพันธุ์แท้รถสองแถว จะส่งพ่อไปแข่งบ้าง” บัวก็จะหันมาคุยกับแม่ว่าถ้ามีการแข่งขันแฟนพันธุ์แท้กระเปาะรถสองแถว บัวก็จะไปแข่งด้วย

ในบางครั้งที่เด็กรู้สึกไม่สนใจกิจกรรมที่บุคคลอื่นกำลังทำอยู่ เด็กก็จะใช้โทรทัศน์เป็นเครื่องช่วยหลีกเลี่ยงในการเข้าร่วมกิจกรรม โดยจะทำเป็นสนใจดูรายการโทรทัศน์อยู่ เช่น ในขณะที่พี่สาวของ ด.ช. นุกำลังช่วยกันทำงานบ้านอยู่บริเวณใกล้ๆ กับที่นุกำลังดูโทรทัศน์ แล้วบอกให้นุช่วยไปเปลี่ยนน้ำถูบ้านให้หน่อย นุไม่ยอมไป ก็จะทำเป็นไม่สนใจ นั่งดูโทรทัศน์ต่อไป

3) การใช้เพื่อเรียนรู้ทางสังคม (social learning)

โดยส่วนใหญ่แล้ว เด็กทุกคนจะมีการเรียนรู้เรื่องราว ข้อคิดต่างๆ ที่มีการสอดแทรกอยู่ในรายการโทรทัศน์ และเด็กก็จะซึมซับความรู้เหล่านี้ไว้โดยไม่รู้ตัว เช่น เด็กจะเรียนรู้ว่าถ้าเป็นคนนิสัยไม่ดี ก็จะไม่มีการรัก หรือถ้าคิดร้ายกับผู้อื่น ตัวเองก็มักจะได้รับผลร้ายนั่นเอง จากการรับชมละครแล้วได้เห็นตัวอย่างจากตัวร้ายในละคร เด็กก็จะเรียนรู้ว่า ถ้าอยากให้เป็นคนรักก็ต้องเป็นคนดี หรือเด็กอาจจะเห็นตัวอย่างการกระทำและผลที่ได้รับจากการกระทำนั้นๆ จากตัวละครตัว

ต่างๆ ในโทรทัศน์ เด็กก็อาจจดจำและเรียนรู้ว่าถ้าตนเองทำพฤติกรรมแบบในโทรทัศน์ ก็จะได้รับผลเหมือนกับที่ตัวละครตัวนั้นๆ ได้รับ เป็นต้น

การใช้โทรทัศน์เพื่อการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติสามารถพบได้ในเด็กบางคนที่มีการแสดงออกถึงความรู้สึกที่เด็กรู้สึกต่อสิ่งที่ได้รับชม

เช่น ในขณะที่ ด.ญ.บัว ดูละครเรื่อง “เงาปริศนา” (เป็นละครเกี่ยวกับฝาแฝดที่ถูกแยกจากกันตั้งแต่เกิด ทำให้คนหนึ่งดี อีกคนหนึ่งไม่ดี โดยฝาแฝดคนที่ไม่ดีพยายามทำลายอีกคน) ออกอากาศทุกวันพุธ-พฤหัสบดี เวลา 20.20-22.20 น. ทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ถึงตอนที่รามัญมิ (แฝดคนที่ไม่ดี) เข้าสิงร่างของเสื่อ (แฝดคนที่ดี) แล้วไปทำร้ายร่างกายของเพื่อนเสื่อ ด.ญ.บัวก็จะพูดกับแม่ว่า

“ดูแบบนี้แล้ว ก็เกลียดรามัญมิไม่ลงเนอะ ถ้าแม่มันเลี้ยงตั้งแต่เด็กเหมือนกัน มันก็คงไม่เหยียบแบบนี้หรอก”

จากคำพูดของ ด.ญ.บัว ทำให้รู้ว่า เธอมีการเรียนรู้ว่าคนเราจะดีหรือเลวนั้น ขึ้นอยู่กับ การเลี้ยงดูของพ่อแม่ด้วย

ผู้วิจัยจะไม่สามารถทราบได้ว่าเด็กมีการใช้โทรทัศน์เพื่อเรียนรู้ทางสังคมหรือไม่ ถ้าเด็กคนนั้นดูโทรทัศน์เพียงอย่างเดียวไม่มีการแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกของตนออกมา เช่น ส่วนใหญ่แล้ว ด.ช.เป้ จะดูโทรทัศน์เงียบๆ ไม่มีการพูดคุยกับใคร ทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถทราบได้ว่า ด.ช.เป้กำลังคิดอะไรอยู่

4) การใช้เพื่อแสดงความสามารถหรือความเหนือกว่า (competence/dominance)

การแสดงความสามารถหรือความเหนือกว่าเป็นสิ่งที่คนเรามักจะแสดงเมื่อต้องการการยอมรับจากบุคคลอื่น โดยส่วนใหญ่แล้ว เด็กผู้ชายจะมีการแสดงอำนาจเหนือกว่าเด็กผู้หญิง และถ้าครอบครัวไหนที่มีจำนวนสมาชิกมาก การแสดงอำนาจเหนือกว่าก็จะชัดกว่าครอบครัวที่มีจำนวนสมาชิกน้อย

ในด้านการใช้โทรทัศน์เพื่อแสดงความสามารถหรือความเหนือของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติมีมากและเห็นได้ชัดเจน โดยเด็กกลุ่มนี้จะมีการแสดงออกว่าตนมีความสามารถเหนือกว่าสมาชิกคนอื่นๆ ด้วยการแสดงความรู้ของตนให้คนอื่นเห็น เช่น ถ้ากำลังดูรายการตอบปัญหา แล้วคำถามไหนที่เด็กคนนั้นรู้คำตอบ เด็กคนนั้นก็พูดคำตอบออกมาก่อนโทรทัศน์ ซึ่งถ้าคำตอบนั้นถูก ก็จะแสดงความภาคภูมิใจออกมาให้เห็น เช่น

ในขณะที่ ด.ญ.บิ่งและพี่สาวกำลังดูรายการ “เกมเศรษฐี” (เป็นรายการตอบคำถามรายการหนึ่ง) ออกอากาศทุกวันเสาร์-อาทิตย์ เวลา 19.00-19.30 น. ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 เมื่อพิธีกรถามว่า “สีของธงชาติไทย สีขาว หมายถึงอะไร” บิ่งก็จะตอบทันทีว่า “ศาสนา” และเมื่อพิธีกรเฉลยว่าหมายถึง “ศาสนา” ด.ญ. บิ่งก็จะทำท่ายัดดอก พร้อมกับชูมือทั้งสองข้างขึ้นข้างบนเหนือศีรษะ พร้อมกับแสดงท่าทางภูมิใจที่ตนตอบคำถามถูก

ในบางครั้ง เมื่อมีบุคคลอื่นมารบกวนการดูโทรทัศน์ เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าปกติจะแสดงออกถึงความไม่พอใจ แสดงความโกรธหรือมีอารมณ์ฉุนเฉียว เช่น เมื่อมีคนอื่นมาเปลี่ยนช่องรายการที่รับชมอยู่ และจะทะเลาะกับบุคคลนั้นจนกว่าจะได้รับชมโทรทัศน์ช่องเดิม ซึ่งเป็นการแสดงออกว่าตนมีอำนาจเหนือกว่า เช่น เมื่อ ด.ช. นุกำลังดูรายการกีฬาอยู่ แล้ว ด.ญ.บิ่ง ซึ่งเป็นพี่สาว เปลี่ยนช่องไปดูรายการเพลง นุกก็จะหันมาจ้องเขม็งที่บิ่งพร้อมกับบอกให้เปลี่ยนคืนช่องเดิม ถ้าบิ่งไม่ยอมเปลี่ยนก็จะทะเลาะกัน จนในที่สุด บิ่งก็เปลี่ยนช่องคืนพร้อมเดินจากไปอย่างโกรธๆ ในขณะที่เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ และเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติจะไม่แสดงสิ่งที่บ่งบอกว่ารู้สึกไม่พอใจออกมาอย่างมากก็อาจจะเพียงแค่ออกให้คนที่เปลี่ยนช่องโทรทัศน์รับรู้ว่าคุณกำลังดูโทรทัศน์ช่องนั้นๆ อยู่หรือในบางครั้งก็ดูรายการของช่องที่เปลี่ยนไปด้วยเลย

จากการวิจัยสรุปได้ว่า เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติจะมีการใช้โทรทัศน์เพื่อแสดงความสามารถหรือแสดงความเหนือกว่าตนเหนือกว่าบุคคลอื่นมากกว่าการใช้โทรทัศน์ด้านความสัมพันธ์รูปแบบอื่นๆ

ผู้วิจัยขอชี้แจงว่า เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ ไม่ได้หมายความว่าเด็กกลุ่มนี้จะเป็นเด็กไม่ดี หากเพียงแต่บ่งบอกว่าเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกตินี้ จะมีจุดอ่อนในด้านการควบคุมตนเองและการแสดงออกอย่าง

เหมาะสม หรือจุดอ่อนในด้านความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่น หรือจุดอ่อนในด้านความรับผิดชอบ
เท่านั้น ซึ่งจุดอ่อนเหล่านี้เป็นจุดอ่อนที่สามารถพัฒนาได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

การใช้เวลา พฤติกรรมการดู และการใช้โทรทัศน์ของเด็กที่มีความฉลาดทาง อารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ

ในบทนี้ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับการใช้เวลาในการทำกิจกรรมต่างๆ ทั้งใน
ส่วนของการเปิดรับสื่อโทรทัศน์และไม่ได้เป็นส่วนของการเปิดรับโทรทัศน์ พฤติกรรมการรับชม
โทรทัศน์ และการใช้โทรทัศน์ของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ ทั้งการใช้
โทรทัศน์ในด้านโครงสร้างและการใช้โทรทัศน์ในด้านความสัมพันธ์

โดยผู้วิจัยขอแบ่งการนำเสนอข้อมูลเป็นส่วนๆ โดยส่วนแรกเป็นการนำเสนอข้อมูลด้าน
ประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลการใช้เวลาในการทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่าง และประเภท
รายการที่กลุ่มตัวอย่างเลือกรับชม ส่วนต่อมา เป็นการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการดู
โทรทัศน์และปฏิริยาตอบสนองของกลุ่มตัวอย่างในขณะที่รับชมโทรทัศน์ และส่วนสุดท้าย เป็น
การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการใช้โทรทัศน์เพื่อเข้าร่วมสังคมทั้งในด้านโครงสร้างและด้าน
ความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่าง

ในการนำเสนอข้อมูลนี้ เนื่องจากผู้วิจัยได้มีการแบ่งกลุ่มวัยรุ่นตามความฉลาดทาง
อารมณ์ด้านดี โดยมีทั้งกลุ่มที่อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ ระดับเกณฑ์ปกติ และระดับสูงกว่า
เกณฑ์ปกติ และจรรยาบรรณทางการศึกษา ผู้วิจัยจึงไม่สามารถใช้ชื่อและนามสกุลจริงของกลุ่ม
ตัวอย่างได้ ในที่นี้ ผู้วิจัยจึงขอใช้นามสมมติแทนวัยรุ่นแต่ละคน

1. ข้อมูลด้านประชากรของกลุ่มตัวอย่างที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ ปกติ

กลุ่มตัวอย่างที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ ซึ่งเป็นเด็กวัยรุ่นนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนนันทวิทยา ทั้ง 5 คนจาก 5 ครอบครัว ที่ผู้วิจัยได้ทำการ
คัดเลือกจากแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี ซึ่งจัดทำโดยกรมสุขภาพจิต
กระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วยครอบครัวต่างๆ ดังต่อไปนี้

5. ครอบครัวของ ด.ช. บี

6. ครอบครัวของ ด.ช. เก่ง
7. ครอบครัวของ ด.ญ. เอ็น
8. ครอบครัวของ ด.ญ. แปน
9. ครอบครัวของ ด.ญ. รัตน์

ในส่วนแรกนี้ เป็นการนำเสนอข้อมูลด้านประชากร การใช้เวลาในการทำกิจกรรม และประเภทรายการที่เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติชอบและเลือกรับชม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 24

ประเภทของครอบครัวและจำนวนสมาชิกในครอบครัว

ชื่อครอบครัว	ประเภทครอบครัว	จำนวนสมาชิก			
		อายุ <10 ปี	อายุ 10-20 ปี	อายุ > 20 ปี	รวม
ครอบครัวของ ด.ช. บี	เดี่ยว	-	3	2	5
ครอบครัวของ ด.ช. เก่ง	เดี่ยว	1	1	2	4
ครอบครัวของ ด.ญ. เอ็น	เดี่ยว	-	3	2	5
ครอบครัวของ ด.ญ. แปน	ขยาย	1	1	5	7
ครอบครัวของ ด.ญ. รัตน์	เดี่ยว	-	1	2	3

ครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกตินี้เป็นครอบครัวเดี่ยวเป็นส่วนใหญ่ โดยเป็นครอบครัวเดี่ยวถึง 4 ครอบครัว ได้แก่ ครอบครัวของ ด.ช. บี ครอบครัวของ ด.ช. เก่ง ครอบครัวของ ด.ญ. เอ็น และครอบครัวของ ด.ญ. รัตน์ และเป็นครอบครัวขยายเพียงครอบครัวเดียว ได้แก่ ครอบครัวของ ด.ญ. แปน ที่มีพี่สะใภ้และหลานสาวอาศัยอยู่ด้วย

ตารางที่ 25

ลักษณะที่อยู่อาศัย

ครอบครัว	ลักษณะที่อยู่อาศัย
ครอบครัวของ ด.ช. บี	บ้านแบบตึกแถว 3 ชั้น
ครอบครัวของ ด.ช. เก่ง	บ้านแบบตึกแถว 2 ชั้น
ครอบครัวของ ด.ญ. เอ็น	บ้านไม้ชั้นเดียว
ครอบครัวของ ด.ญ. แปน	บ้านไม้ 2 ชั้น
ครอบครัวของ ด.ญ. รัตน์	บ้านไม้ชั้นเดียว

ลักษณะที่อยู่อาศัยของเด็กๆ กลุ่มนี้ มี 2 ลักษณะ คือ เป็นบ้านแบบตึกแถว ได้แก่ บ้านของ ด.ช.บี ที่เป็นตึกแถว 3 ชั้น และบ้านของ ด.ช. เก่ง ที่เป็นบ้านแบบตึกแถว 2 ชั้น อีกลักษณะคือ บ้านไม้ ได้แก่ บ้านของ ด.ญ.แปน ที่เป็นบ้านไม้ 2 ชั้น และบ้านของ ด.ญ. เอ็น และ ด.ญ. รัตน์ ที่เป็นบ้านไม้ชั้นเดียว บ้านของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้มีการแบ่งห้องต่างๆ เป็นสัดส่วน ทำให้เด็กแต่ละคนมีความเป็นส่วนตัวในการดูแลรักษาดีกว่า ด.ญ. น้ำตาล และ ด.ญ. บัว ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ

ตารางที่ 26

อาชีพของพ่อ / แม่ / ผู้ปกครอง และรายได้ของครอบครัว

ครอบครัว	อาชีพพ่อ / แม่ / ผู้ปกครอง	รายได้ของครอบครัว
ครอบครัวของ ด.ช.บี	พนักงานบริษัท / - / -	45,000-50,000
ครอบครัวของ ด.ช.เก่ง	พนักงานบริษัท / - / -	30,000-40,000
ครอบครัวของ ด.ญ.เอ็น	พนักงานขับรถสองแถว / พนักงานบริษัทเครื่องเงิน / -	20,000-25,000
ครอบครัวของ ด.ญ.แปน	พนักงานการรถไฟ / รับจ้างเย็บผ้า / -	35,000-40,000
ครอบครัวของ ด.ญ.รัตน์	เจ้าของคู่ออมรถ / พนักงานบริษัท / -	30,000-40,000

รายได้ของผู้ปกครองของเด็กกลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกตินี้มีความแตกต่างกันตามอาชีพของพ่อแม่และผู้ปกครอง โดยครอบครัวของ ด.ช.บี มีรายได้มากที่สุด แม้ว่ารายได้หลักของครอบครัวจะมาจากการทำงานของพ่อเพียงผู้เดียว แต่เนื่องจากพ่อของ ด.ช.บี มีตำแหน่งผู้ช่วยผู้จัดการบริษัทสุษภณัท ทำให้มีรายได้มาก ในขณะที่ครอบครัวของ ด.ญ. เอินมีรายได้น้อยที่สุดในกลุ่ม ทั้งที่รายได้ของครอบครัวมาจากการทำงานของพ่อและแม่ แต่ก็ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในบ้าน ทำให้ ด.ญ.เอิน ต้องช่วยครอบครัวหารายได้พิเศษด้วยการรับจ้างป้อนดอกไม้พลาสติก

จำนวนสื่อต่างๆ ที่มีในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ มีความแตกต่างกันไปตามแต่สถานภาพของครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง แต่ทุกบ้านจะมีโทรทัศน์อย่างน้อยบ้านละ 1 เครื่อง โดยบางครอบครัวอาจมีสื่ออื่นๆ นอกเหนือจากโทรทัศน์เพิ่มเติมเข้ามา ดังรายละเอียดตามตารางต่อไป

ตารางที่ 27

จำนวนสื่อชนิดต่างๆ ที่มีในบ้านของกลุ่มตัวอย่างแต่ละครอบครัว

ครอบครัว	โทรทัศน์	วีดีโอ	วีดีโอเกม/เพลย์สเตชัน	คอมพิวเตอร์เกม	วีดีโอซีดี
ครอบครัวของ ด.ช. บี	3	1	1	1	1
ครอบครัวของ ด.ช. เก่ง	2	1	-	-	-
ครอบครัวของ ด.ญ. เอิน	1	1	-	-	-
ครอบครัวของ ด.ญ. แปน	1	-	-	-	1
ครอบครัวของ ด.ญ. รัตน์	2	1	-	-	-

จากตารางข้างต้น เห็นได้ว่า โทรทัศน์เป็นสื่อที่มีในทุกครอบครัวของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ โดยครอบครัวของ ด.ช.บี มีสื่อโทรทัศน์ถึง 3 เครื่อง นอกจากนี้ยังมีสื่ออื่นๆ ทั้งวีดีโอ เครื่องเล่นเกมเพลย์สเตชัน คอมพิวเตอร์ และเครื่องเล่นวีดีโอซีดี ในขณะที่ครอบครัวอื่นๆ ก็มีสื่อชนิดอื่นๆ นอกเหนือจากโทรทัศน์อย่างน้อยครอบครัวละ 1 ประเภท

ข้อมูลด้านประชากรของกลุ่มตัวอย่างในลำดับต่อไป จะนำเสนอในรูปแบบพรรณนา ซึ่งจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของวัยรุ่นแต่ละครอบครัว กิจกรรมประจำวัน และการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ของวัยรุ่นแต่ละครอบครัว พร้อมกับการนำเสนอข้อมูลการใช้เวลาทำกิจกรรมของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติแต่ละคน จากการที่ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บข้อมูล 2 วัน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2. ข้อมูลการใช้เวลาในการทำกิจกรรมของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ

การใช้เวลาในการทำกิจกรรมของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ แบ่งออกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

2. การเปิดรับสื่อการเปิดรับสื่อ ในที่นี้จะหมายถึงความถี่เฉพาะสื่อโทรทัศน์เท่านั้น โดยแบ่งเป็น 5 แบบ

- 1.1 การเปิดรับโทรทัศน์
- 1.2 การเปิดรับโทรทัศน์และทำกิจกรรม
- 1.3 การเปิดรับโทรทัศน์และปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น
- 1.4 การเปิดรับโทรทัศน์ ทำกิจกรรม และปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

2. การใช้เวลากับครอบครัว หมายถึง การทำกิจกรรมร่วมกับคนในครอบครัว เช่น การรับประทานอาหาร ไปเที่ยว พุดคุย โดยไม่มีการเปิดรับโทรทัศน์

3. การใช้เวลาว่าง หมายถึง กิจกรรมที่ได้ๆ กระทำโดยไม่อยู่ในส่วนของการใช้เวลากับครอบครัวและการเปิดรับโทรทัศน์ อาจเป็นกิจกรรมที่ทำคนเดียว เช่น อ่านหนังสือ หรือ อาจจะเป็นกิจกรรมทำร่วมกับบุคคลอื่น เช่น เล่นกีฬา เล่นกับเพื่อน คุยโทรศัพท์

4. การนอน หมายถึง การนอนพักผ่อนทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน

5. อื่นๆ คือ กิจกรรมที่ทำประจำวัน เช่น อาบน้ำ แต่งตัว ไปเรียนพิเศษ ไปหาหมอ เป็นต้น

รายละเอียดข้อมูลด้านประชากรและการใช้เวลาในการทำกิจกรรมของเด็กที่มีความ
ฉลาดทางอารมณ์ด้านคืออยู่ในเกณฑ์ปกติแต่ละคน มีดังต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครอบครัวของด.ช. บี

ด.ช. บี เป็นน้องคนสุดท้องในบรรดาพี่น้อง 3 คน พี่สาวคนโตชื่อ บีม อายุ 18 ปี พี่ชายคนรองชื่อ บีต อายุ 16 ปี พ่อของบีทำงานเป็นตำแหน่งผู้ช่วยผู้จัดการบริษัทสุษภัณฑท์แห่งหนึ่ง ส่วนแม่เป็นแม่บ้าน ไม่ได้ประกอบอาชีพใดๆ

ด.ช. บีเป็นเด็กคุยเก่ง ร่าเริง และด้วยความที่เป็นลูกคนเล็ก พ่อแม่จึงเลี้ยงดูแบบตามใจ บีอยากได้สิ่งใดก็จะขอกับแม่ และมักจะได้ในสิ่งที่ขอทุกครั้ง ของเล่นของบีจึงเต็มบ้าน และบีก็ไม่ใช่คนที่หวงของ ในบางครั้งบีจึงชวนเพื่อนๆ มาเล่นเกมด้วยกันที่บ้าน หรือถ้าเพื่อนคนไหนต้องการยืมของเล่นกลับไปเล่นที่บ้าน บีก็จะให้ยืม

บ้านของบีเป็นตึกแถว 3 ชั้น โดยชั้นล่างเป็นห้องรับแขกโล่งๆ มีโต๊ะรับประทานอาหารแบบกลมที่พับเก็บได้ และมีเก้าอี้แบบมีพนักพิงแต่พับเก็บได้เช่นกันจำนวน 5 ตัว ในตอนกลางวันหลังจากรับประทานอาหารเย็นเรียบร้อยแล้ว แม่ก็จะเก็บโต๊ะเพื่อใช้เป็นโต๊ะจอดรถ ในส่วนของชั้น 2 จะแบ่งเป็น 2 ห้องคือ ห้องนอนของพี่บีม และอีกห้องเป็นห้องนอนของบีกับพี่บีต ในส่วนของห้องชั้น 3 เป็นห้องนอนของพ่อกับแม่ และอีกด้านหนึ่งเป็นดาดฟ้า ใช้สำหรับซักผ้าและตากผ้า มีการปลูกต้นไม้ไว้ในกระถางต่างๆ ด้วย เช่น ต้นทับทิม ต้นเป็ยเซียน เป็นต้น

บ้านของบีมีโทรทัศน์ 3 เครื่อง และยังมีวิดีโอ เครื่องเล่นเกมเพลย์สเตชัน คอมพิวเตอร์ และเครื่องเล่นวีดีโอซีดี โดยโทรทัศน์เครื่องแรก วิดีโอ และเครื่องเล่นเกมเพลย์สเตชัน จะตั้งอยู่ที่มุมติดกับบันไดของชั้นล่าง สำหรับโทรทัศน์เครื่องที่สองและเครื่องเล่นวีดีโอซีดีจะอยู่ในห้องนอนของพี่บีม ห้องนอนของบีมีเพียงวิทยุและเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยปกติแล้ว ในช่วงเวลากลางวัน สมาชิกในบ้านมักจะอยู่กันแต่ชั้นล่างของบ้าน ยกเว้นพี่บีตที่มักจะออกไปเที่ยวกับเพื่อนๆ

บีจะตื่นนอนเวลาประมาณ 11.00 น. หลังจากอาบน้ำ แต่งตัวเรียบร้อยแล้ว บีก็จะลงมานั่งทานอาหารเช้าพร้อมกับดูโทรทัศน์ที่แม่เปิดดูอยู่ หลังจากนั้นก็จะกลับขึ้นไปเล่นเกมคอมพิวเตอร์บนห้อง หรือไม่ก็อาจจะออกจากบ้านไปชวน ด.ช. เป้ที่บ้านอยู่ชอยถัดไป และเพื่อนคนอื่นๆ ออกไปเล่นที่ลานกว้างบริเวณสถานีตำรวจแถวบ้าน จนกระทั่งเย็นจึงแยกย้ายกันกลับบ้านเพื่อรับประทานอาหารเย็นพร้อมกับสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว ในช่วงเวลานี้จะมีการเปิดโทรทัศน์และพูดคุยกันไปด้วย โดยหัวข้อสนทนาส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับข่าวที่กำลังนำเสนออยู่ หลังจากรับประทานอาหารเย็นแล้ว บีจะไปอาบน้ำ หลังจากนั้นก็นำเครื่องเล่นเกม

เพ็ญสแตซันขึ้นขึ้นไปเล่นกับพี่ชายบนห้องนอนของพ่อแม่ จนกว่าแม่หรือพ่อจะขึ้นมาบนห้อง จึงเลิกเล่นเกมกัน และเปลี่ยนมานั่งดูละครหลังข่าวด้วยกันกับสมาชิกทุกคนในบ้าน จนกระทั่งถึงเวลาประมาณ 22.20 น. แม่จึงปิดโทรทัศน์เพื่อเข้านอน ปี พี่ชายและพี่สาวจึงย้ายกันไปดูโทรทัศน์ที่ห้องนอนของพี่สาวต่อ และกลับไปห้องตัวเองเพื่อเข้านอนตอนเวลาประมาณเที่ยงคืน

ข้อมูลการใช้เวลาทำกิจกรรมของ ด.ช.ปี จากการเก็บข้อมูล 2 วัน ในช่วงปิดภาคเรียน

ตารางที่ 28

การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ช. ปี
(จากการเก็บข้อมูลในจันทร์ที่ 2 เม.ย. 2544)

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

การรับสื่อ				ครอบครัว	การใช้เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
1	2	3	4				
0.30'	0.40'	0.30'	0.45'	1.00'	6.50'	10.10'	0.50'

ตารางที่ 29

การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ช. ปี
(จากการเก็บข้อมูลในศุกร์ที่ 4 พ.ค. 2544)

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

การรับสื่อ				ครอบครัว	การใช้เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
1	2	3	4				
0.25'	1.20'	0.40'	0.00'	2.55'	6.40'	10.10'	0.40'

จากการเก็บข้อมูลพบว่า ด.ช.ปีใช้เวลานอนมากที่สุด เฉลี่ยวันละ 10.10 ชั่วโมง รองลงมาคือ การใช้เวลาว่าง โดยปีจะต้องออกไปเล่นนอกร้านกับเพื่อนๆ ทุกวัน วันหนึ่งๆ จะออกไปเล่นครั้งละประมาณ 4 ชั่วโมง เกมที่เล่นกันก็มักจะเป็นเกมตำรวจตามจับผู้ร้าย หรือ อาจจะเล่นฟุตบอล หรือบางครั้งก็จะนำของเล่นที่มีอยู่ไปเล่นกับเพื่อนๆ โดยสถานที่ที่ปีกับเพื่อนๆ

ไปเล่นกันเป็นประจำคือ ลานกว้างของสถานีตำรวจทุ่งมหาเมฆ ซึ่งอยู่ใกล้ๆ กับบ้านของตนและเพื่อนๆ

ในด้านการใช้เวลาว่างกับครอบครัวโดยไม่ได้เปิดรับโทรทัศน์นั้น ถ้าเป็นในวันธรรมดา จันทร์-ศุกร์ เวลาในส่วนนี้ของปีจะน้อยเพียง 3.55 ชั่วโมงต่อวัน แต่ถ้าเป็นวันหยุด เสาร์- อาทิตย์ โดยเฉพาะวันอาทิตย์ เวลาส่วนของการใช้เวลากับครอบครัวนี้ก็จะมีมากขึ้น โดยพ่อหรือแม่จะพาไปเที่ยวห้างสรรพสินค้า เพื่อเลือกซื้อของใช้ประจำบ้าน บางครั้งปีก็ได้ของเล่นชิ้นใหม่ๆ กลับบ้านมาด้วย

พฤติกรรมกาเปิดรับโทรทัศน์เพียงอย่างเดียวของปี จะเกิดเป็นช่วงๆ โดยช่วงหนึ่งจะกินเวลาประมาณ 5-10 นาที จากนั้นก็จะมีกาเปิดรับโทรทัศน์ร่วมกับการทำกิจกรรมอื่นๆ ไปด้วยเสมอ เช่น อ่านหนังสือเกี่ยวกับการเฉลยเกมเพลย์สเตชันหรือเกมคอมพิวเตอร์ การเล่นของเล่น โดยอาจจะเล่นคนเดียวหรือในบางครั้งก็เล่นกับเพื่อนๆ สำหรับบุคคลที่ร่วมดูโทรทัศน์และมีปฏิสัมพันธ์กันไปด้วย มักจะเป็นพี่สาวและพี่ชาย ซึ่งถ้าเป็นพี่ชายก็มักจะคุยกันในเรื่องของเกมเพลย์สเตชัน หรือเกมคอมพิวเตอร์ที่ร่วมเล่นกับพี่ชายค้างอยู่ เพราะพี่สาวจะไม่รู้เรื่องเกี่ยวกับสิ่งเหล่านี้เท่าใดนัก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครอบครัวของ ด.ช. เก่ง

ด.ช. เก่ง เป็นลูกชายคนโต มีน้องสาวเพียงคนเดียว อายุ 8 ปี พ่อของเก่งเป็นพนักงานบริษัทแห่งหนึ่ง ส่วนแม่ของเก่งเป็นแม่บ้าน

เก่งเป็นเด็กคุยเก่ง สนุกสนานเฮฮา เข้ากับบุคคลอื่นได้ง่าย ทำให้เก่งมีเพื่อนมาก เก่งเป็นนักกีฬาบาสเกตบอลของโรงเรียน จึงมีรูปร่างค่อนข้างสูงถ้าเทียบกับเด็กในวัยเดียวกัน เก่งจะไม่ค่อยชอบเล่นกับน้องสาวเท่าไรนัก โดยเก่งให้เหตุผลว่าน้องสาวยังเด็ก เล่นอะไรแรงๆ น้องสาวก็มักจะไปฟ้องแม่ แล้วแม่ก็จะมาดุเก่งทุกครั้ง และบางครั้งที่น้องสาวอยากเล่นกับเก่ง แต่เก่งไม่ยอมเล่นด้วย เก่งก็จะโดนแม่ดุเช่นกัน

บ้านของเก่งเป็นตึกแถว 2 ชั้น ชั้นล่างเป็นห้องโถง มีโซฟาอยู่ติดกำแพงด้านหนึ่ง ตรงกันข้ามเป็นที่ตั้งของโทรทัศน์ ถัดมาเป็นโต๊ะสำหรับรับประทานอาหาร ห้องน้ำและห้องครัว ชั้นบนแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นห้องนอนที่นอนรวมกันหมดทั้งครอบครัว อีกส่วนเป็นห้องโถง มีหิ้งบูชาพระอยู่ติดกำแพงด้านหน้าต่าง

บ้านของเก่งมีโทรทัศน์ 2 เครื่อง และวีดีโอ 1 เครื่อง โทรทัศน์เครื่องแรกจะอยู่ที่ชั้นล่างของบ้าน ส่วนโทรทัศน์อีกเครื่องและวีดีโอจะอยู่ในห้องนอน โดยปกติแล้ว หลังจากที่พ่อออกไปทำงาน แม่ก็จะทำงานบ้านต่างๆ น้องสาวก็จะนั่งดูโทรทัศน์อยู่ที่ชั้นล่าง จนกระทั่งเย็น เมื่อพ่อกลับมาจากทำงาน ทุกคนก็นั่งดูโทรทัศน์พร้อมๆ กับการรับประทานอาหารเย็น หลังจากนั้นก็จะพากันขึ้นไปดูโทรทัศน์ต่อที่ห้องนอน

เก่งจะตื่นนอนประมาณ 10.00 น. หลังจากอาบน้ำ แต่งตัวแล้ว เก่งก็จะลงมานั่งอ่านหนังสือพิมพ์ส่วนที่เป็นกีฬา จากนั้นก็จะนั่งรับประทานอาหารเช้าและดูโทรทัศน์ไปด้วย ด้วยความที่เก่งเป็นนักบาสเกตบอลของโรงเรียนจึงต้องออกไปซ้อมบาสเกตบอลที่โรงเรียนทุกๆ วันจันทร์ พุธ และศุกร์ ในช่วงบ่าย ตั้งแต่เวลา 14.00-17.00 น. แต่เก่งจะบอกกับพ่อแม่ว่าเลิกซ้อมบาสเกตบอลเวลา 20.00 น. โดยหลังจากซ้อมบาสเกตบอลเสร็จ เก่งก็จะนั่งคุยกับเพื่อนๆ ต่อ แล้วจึงชวนกันไปเล่นเกมคอมพิวเตอร์ที่ร้านอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ใกล้บ้าน จนถึงเวลา 20.45 น. จึงกลับเข้าบ้าน เพื่อรับประทานอาหารเย็น อาบน้ำ และนอนดูละครหลังข่าวที่แม่ดูอยู่ หลังจากที่แม่หลับไปแล้ว เก่งก็จะดูรายการเพลงหรือรายการกีฬา และเข้านอนเวลา 23.50 น.

ข้อมูลการใช้เวลาทำกิจกรรมของ ด.ช. เก่ง จากการเก็บข้อมูล 2 วันในช่วงปิดภาคเรียน

ตารางที่ 30

การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ช. เก่ง
(จากการเก็บข้อมูลในวันพุธที่ 11 เม.ย.2544)

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

การรับสื่อ				ครอบครัว	การใช้เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
1	2	3	4				
0.25'	1.20'	0.25'	0.15'	3.15'	6.05'	10.00'	0.55'

ตารางที่ 31

การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ช. เก่ง
(จากการเก็บข้อมูลในวันเสาร์ที่ 5 พ.ค. 2544)

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

การรับสื่อ				ครอบครัว	การใช้เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
1	2	3	4				
0.30'	0.40'	1.45'	0.30'	0.45'	7.25'	10.20'	0.35'

จากการเก็บข้อมูล เนื่องจาก ด.ช. เก่งเป็นนักกีฬาบาสเกตบอลของโรงเรียน จึงต้องมีการไปซ้อมกีฬาทุกวันจันทร์ พุธ และศุกร์ จึงทำการเลือกเก็บข้อมูลในวันที่ ด.ช. เก่งต้องไปซ้อมบาสเกตบอลที่โรงเรียน 1 วันและวันที่ไม่ต้องไปซ้อมบาสเกตบอลอีก 1 วัน เพื่อดูความเหมือนหรือความแตกต่างในการใช้เวลาช่วงต่างๆ พบว่า ระยะเวลาที่ใช้ในช่วงต่างๆ มีความใกล้เคียงกัน แต่ในส่วนของ กิจกรรมที่ใช้ในช่วงของการใช้เวลาว่างจะแตกต่างกัน คือ ในวันที่ต้องซ้อมกีฬา ส่วนของการใช้เวลาว่างก็จะหมดไปกับการซ้อมกีฬาถึง 4 ชั่วโมง เวลาที่เหลือก็จะเป็นการคุยหรือเล่นเกมตามอินเทอร์เน็ตคาเฟ่กับเพื่อนๆ ในขณะที่การใช้เวลาว่างในวันที่ไม่ต้องซ้อมบาสเกตบอลจะหมดไปกับการออกไปเที่ยวตามห้างสรรพสินค้าเพียงลำพัง หรืออาจจะไปเล่นเกมตามอินเทอร์เน็ตคาเฟ่กับเพื่อนๆ

ในด้านการเปิดรับโทรทัศน์ ด.ช. เก่งจะมีการเปิดรับโทรทัศน์เพียงอย่างเดียว โดยไม่มีการทำกิจกรรมอื่นๆ เลย ในช่วงของการดูรายการถ่ายทอดสดกีฬาต่างๆ เช่น การถ่ายทอดสดฟุตบอลพรีเมียร์ลีกของอังกฤษ แต่เมื่อถึงเวลาพักครึ่งการแข่งขัน เก่งก็จะหากิจกรรมอื่นๆ มาทำเพื่อเป็นการฆ่าเวลา เช่น เล่นกับน้อง ดังนั้น บุคคลที่เก่งมีปฏิสัมพันธ์ในขณะดูโทรทัศน์ด้วยมากที่สุด คือ น้องสาว เพราะมักจะอยู่ด้วยกันเสมอๆ

ด.ช. เก่ง จะมีช่วงเวลาของการใช้เวลาว่างกับครอบครัวไม่มากเท่าไรนัก เพราะเวลาส่วนใหญ่จะหมดไปกับการทำกิจกรรมอย่างอื่นแล้ว และกิจกรรมที่ทำร่วมกับสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัวโดยส่วนใหญ่แล้วจะเกิดขึ้นในขณะที่มีการเปิดรับชมรายการทางโทรทัศน์ไปด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครอบครัวของ ด.ญ. เอ็น

ด.ญ. เอ็น เป็นน้องสาวคนเล็กในบรรดาพี่ๆ ทั้งหมด 3 คน โดยมีพี่สาวคนโต ชื่อ ไฉบ อายุ 21 ปี ทำงานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พี่ชายชื่อ อิน อายุ 18 ปี ไม่ได้เรียนหนังสือหรือทำงานอะไร วันๆ จึงอยู่บ้านเฉยๆ พ่อของเอ็น อายุ 48 ปี เป็นพนักงานขับรถสองแถว สาย 1240 วิ่งจากช่องนนทรีไปสวนลุม แม่อายุ 38 ปี ทำงานที่บริษัทเครื่องเงิน

เอ็นจะเป็นเด็กเงียบๆ ไม่ค่อยพูดจาอะไรถ้าอยู่ต่อหน้าพ่อแม่ แต่จะเป็นเด็กคุยเก่งทันทีถ้าอยู่กับพี่สาวหรือเพื่อนๆ เอ็นจะเป็นคนชอบแซว หยอกล้อเพื่อนๆ หรือพูดมุขตลกให้เพื่อนๆ ได้หัวเราะกันเป็นประจำ เพื่อนของเอ็นมีเป็นกลุ่มใหญ่ ทั้งกลุ่มเพื่อนที่โรงเรียน และกลุ่มเพื่อนที่บ้านอยู่ใกล้ๆ กัน

บ้านของเอ็นเป็นบ้านไม้ชั้นเดียว อยู่ในชุมชนข้างคลังน้ำมันศาลาทึกซ์ โดยหน้าบ้านของเอ็นจะติดกับทางเดินเข้า-ออกชุมชน บ้านของเอ็นเป็น 3 ส่วน ส่วนแรกเป็นห้องนอนของพ่อแม่ อีกส่วนเป็นห้องนอนของเอ็นกับพี่สาว และส่วนสุดท้ายเป็นห้องโถงกลางบ้าน ซึ่งพี่ชายใช้เป็นที่นั่งนอนในตอนกลางคืน

บ้านของเอ็นมีโทรทัศน์และวิดีโอ อย่างละ 1 เครื่องตั้งอยู่ที่มุมโซฟาใกล้กับประตูทางเข้าบ้าน โดยเอ็นมักจะนั่งทำงานอยู่บริเวณหน้าประตูบ้าน เพราะมีลมพัดเย็นสบายและใกล้กับโทรทัศน์ ในช่วงปิดเทอม เอ็นจะตื่นนอนเวลาประมาณ 12.00 น. จากนั้นก็จะเปิดโทรทัศน์เพื่อดูรายการเพลง พร้อมกับนั่งบีบดอกไม้พลาสติกที่เอ็นไปรับจ้างเพื่อหารายได้พิเศษ จนถึงเวลาประมาณ 14.00 น. จึงรับประทานอาหารเช้าแรกของวัน แล้วจึงกลับไปนั่งทำงานต่อ ในช่วงบ่ายๆ เพื่อนๆ ของเอ็นจะมาหาที่บ้านเพื่อพูดคุยและช่วยเอ็นทำงานไปด้วย ในช่วงเวลานี้เอ็นจะไม่เปิดโทรทัศน์ จนกระทั่งเวลา 17.00 น. จึงเปิดโทรทัศน์เพื่อดูละครจักรๆ วงศ์ๆ พ่อของเอ็นจะกลับบ้านเวลาประมาณ 18.00 น. และนั่งดูข่าวภาคเย็น ในระหว่างนั้น เอ็นก็จะลุกไปทำงานบ้าน หุงข้าวและล้างจาน เสร็จแล้วจึงมาดูโทรทัศน์ต่อ จนเวลาประมาณ 19.15 น. เอ็นจึงกลับมานั่งทำงานต่อ เมื่อพี่สาวกลับมาบ้าน เอ็นก็จะรีบลุกตามพี่สาวเข้าไปคุยกันในห้องนอน จนถึงเวลา 20.30 น. เอ็นจึงออกมาดูละครหลังข่าวกับพ่อแม่ และพี่ชาย เมื่อละครจบ เพื่อนๆ ของเอ็นก็จะทยอยกันกลับบ้าน เอ็นจึงไปอาบน้ำ แล้วจึงมานั่งดูโทรทัศน์พร้อมกับทำงานต่อจนถึงเวลาประมาณเที่ยงคืนจึงกลับเข้าห้องนอน

ข้อมูลการใช้เวลาทำกิจกรรมของ ด.ญ. เอิน จากการเก็บข้อมูล 2 วันในช่วงปิดภาคเรียน

ตารางที่ 32

การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ. เอิน
(จากการเก็บข้อมูลในวันอังคารที่ 10 เม.ย. 2544)

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

การรับสื่อ				ครอบครัว	การใช้เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
1	2	3	4				
0.40'	3.15'	2.15'	1.30'	0.30'	1.35'	12.45'	0.20'

ตารางที่ 33

การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ. เอิน
(จากการเก็บข้อมูลในวันอังคารที่ 10 เม.ย. 2544)

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

การรับสื่อ				ครอบครัว	การใช้เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
1	2	3	4				
0.20'	3.30'	3.00'	1.20'	0.00'	2.25'	12.15'	0.50'

จากการเก็บข้อมูลพบว่า ด.ญ. เอินใช้เวลาในการนอนมากที่สุดโดยเฉลี่ยถึงวันละ 12 ชั่วโมง 30 นาที ซึ่งมากกว่าเด็กทุกคนในกลุ่มตัวอย่าง รองลงมาคือ การดูโทรทัศน์ และมีการทำกิจกรรมไปด้วย โดยเฉลี่ยถึงวันละ 3-4 ชั่วโมง โดยเอินจะดูโทรทัศน์พร้อมกับนั่งทำงานพิเศษของตนไปด้วย ในบางครั้งก็จะหยุดทำงาน เมื่อมีเพื่อนแวะมาพูดคุยด้วย หรือไม่ก็จะทำงานไปด้วยคุยกับเพื่อนพร้อมกับดูโทรทัศน์ไปด้วย หัวข้อที่นั่งคุยกันส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับเรื่องราวในชีวิตประจำวัน หรือเรื่องของเพื่อนคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

ในด้านการใช้เวลากับครอบครัวของเอิน พบว่ามีน้อยมาก อาจเนื่องมาจากพ่อซึ่งเป็นคนขับรถสองแถวต้องออกไปขับรถทุกวัน จะกลับถึงบ้านก็ช่วงเย็น แม่กับพี่สาวก็ต้องทำงาน พี่ชายที่ไม่ได้ทำงานก็ไม่ค่อยอยู่บ้าน เอินจึงต้องอยู่บ้านเพียงลำพังหรืออยู่กับเพื่อน ๆ มากกว่า

ครอบครัวของ ด.ญ. แปน

ด.ญ. เจแปน ที่คนที่บ้านและเพื่อนๆ มักเรียกสั้นๆ ว่า แปน เป็นน้องคนสุดท้องในบรรดาพี่น้อง 3 คน โดยพี่ป๋อง พี่ชายคนโต อายุ 26 ปี ทำงานที่การรถไฟมักกะสันเช่นเดียวกับพ่อ พี่ปอนด์ พี่ชายคนที่ 2 อายุ 21 ปี ขายเสื้อผ้าอยู่ที่ประตูน้ำ ในวันจันทร์ถึงศุกร์ พ่อและพี่ป๋องจะไปทำงานพร้อมกัน แต่ตอนเลิกงาน พ่อจะกลับบ้านทันทีในขณะที่พี่ป๋องไปสังสรรค์กับเพื่อนๆ ต่อ ส่วนแม่ของแปนทำงานรับจ้างเย็บผ้าอยู่ที่บ้าน นอกจากนี้ที่บ้านของแปนยังมีสมาชิกอีก 2 คน คือพี่สะใภ้ (ภรรยาของพี่ปอนด์) และน้องไผ่ หลานสาววัยขวบกว่า

แปนเป็นเด็กที่ร่าเริง ช่างพูดคุย และอหิยาศัยดี จนแม่พูดถึงแปนให้ฟังว่า “แปนก็รู้จักคนเขาไปทั่วแหละ เพราะช่างพูด จนบางครั้งต้องเรียกว่าพูดมาก เนี่ยแค่ฟังเรื่องเพื่อนๆ ที่แปนเล่าให้ฟัง ก็จำชื่อแทบไม่หมดแล้ว” แปนจะสนิทกับพ่อและแม่ เวลาเป็นเรื่องอะไร แปนก็จะเล่าให้ทั้งสองท่านรับรู้อยู่เสมอ

บ้านของแปนเป็นบ้านไม้ 2 ชั้น มีพื้นที่ว่างบริเวณหน้าบ้านตั้งโต๊ะหินไว้นั่งคุยกันและทำกิจกรรมอื่นๆ นอกจากนี้ยังใช้เป็นที่สำหรับเตรียมทำอาหารของแม่ เป็นที่อ่านหนังสือของแปน และเป็นที่นั่งคุยกันของสมาชิกในครอบครัวในช่วงเย็น แปนบอกว่าโต๊ะหินตัวนี้เป็นมุมโปรดของเธอ เพราะลมพัดเย็นสบาย ไม่ร้อนเหมือนบนบ้าน และนั่งตรงนี้ยังได้มองคนที่เดินผ่านไปมา ในบ้านของแปนแบ่งเป็นห้องๆ โดยชั้นล่างเป็นห้องน้ำ และห้องนอนของพี่ปอนด์ พี่เจี๊ยบ และน้องไผ่ ชั้นบนแบ่งเป็นห้องนอนของพ่อแม่ และอีกห้องเป็นห้องนอนของแปนกับพี่ป๋อง

ห้องที่สมาชิกในบ้านใช้เป็นตู้โทรศัพท์ คือห้องนอนของพ่อแม่ ซึ่งเป็นห้องโล่ง ไม่มีโต๊ะหรือเก้าอี้สักตัว สำหรับเครื่องนอนก็จะถูกเก็บไว้ในตู้อย่างเรียบร้อยในตอนกลางวัน ที่ตั้งของโทรศัพท์ในห้องนี้จะอยู่ติดกับกำแพงด้านประตู แปนเล่าให้ฟังว่า แปนเป็นคนบอกให้พ่อตั้งโทรศัพท์ด้านนี้ เวลาที่มีรายการที่น่าสนใจที่สมาชิกคนอื่นๆ ในบ้านดูกันอยู่ แปนจะได้วิ่งไปทัน เพราะเสียงจะดังออกไปถึงข้างนอกได้เลย ถ้าอยู่อีกฟากของห้องก็จะถูกห้องนอนของแปนกั้นเสียงไว้หมด ทั้งนี้เพราะประตูห้องนอนของพ่อแม่จะเปิดไว้ตลอดเวลา จะปิดก็ต่อเมื่อจะเข้านอน

ในช่วงปิดเทอม แปนจะอยู่บ้านเป็นส่วนใหญ่ โดยจะตื่นนอนประมาณเที่ยง เมื่อตื่นนอนแล้วก็จะเปิดวิทยุฟัง ก่อนจะลงไปอาบน้ำและแต่งตัว หลังจากนั้นก็จะเปิดโทรทัศน์ดูพร้อมกับช่วยแม่เลี้ยงหลาน เพราะพี่เจี๊ยบต้องช่วยแม่เย็บผ้าที่รับทำไว้ ถ้าโทรทัศน์ไม่มีรายการที่

น่าสนใจ แปนก็จะเล่นกับหลาน แต่ถ้ามีรายการที่น่าสนใจหรือเป็นรายการที่แปนติดตามดูอยู่ ก็ จะเอาหลานลงไปอยู่ชั้นล่างกับแม่ หรือถ้าแม่อยู่ในห้องนั้นด้วยก็จะให้แม่ดูหลานแทน แล้วหันมา ตั้งใจดูโทรทัศน์ จนกระทั่งเย็น จึงลงมาช่วยแม่เตรียมอาหารเย็น เพราะใกล้เวลาที่พ่อจะกลับมา บ้านแล้ว พ่อจะกลับถึงบ้านประมาณ 17.00 น. เมื่อกลับมาแล้วก็จะพากันมานั่งคุยกันที่โต๊ะหิน ในขณะที่แม่ก็ลงมือทำอาหารอยู่ใกล้ๆ กัน

กิจกรรมของแปนหลังจากรับประทานอาหารเย็นเรียบร้อยแล้วก็นั่งดูโทรทัศน์ จนกระทั่งถึงช่วงเวลาข่าวจึงรีบลงไปอาบน้ำเพื่อให้ทันมาดูละครหลังข่าวต่อจนปิดสถานี แล้วจึง กลับไปนอนที่ห้องของตัวเอง นอกจากวันไหนที่ตื่นเช้าก็อาจจะหลับในระหว่างดูโทรทัศน์ จนแม่ ต้องปลุกให้ไปนอน แปนบอกว่าที่นอนดีก็ได้ก็เฉพาะช่วงปิดเทอม ถ้าเป็นช่วงเปิดเทอม แปนจะ เข้านอนตั้งแต่ 20.00-21.00 น. เพราะต้องไปโรงเรียน

ข้อมูลการทำกิจกรรมของ ด.ญ. แปน จากการเก็บข้อมูล 2 วัน ในช่วงปิดภาคเรียน

ตารางที่ 34

การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ. แปน
(จากการเก็บข้อมูลในวันศุกร์ที่ 20 เม.ย. 2544)

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

การรับสื่อ				ครอบครัว	การใช้เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
1	2	3	4				
0.20'	6.15'	0.25'	2.15'	1.00'	1.45'	11.20'	0.30'

ตารางที่ 35

การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ. แปน
(จากการเก็บข้อมูลในวันพุธที่ 25 เม.ย. 2544)

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

การรับสื่อ				ครอบครัว	การใช้เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
1	2	3	4				
0.40'	0.30'	4.50'	0.35'	0.40'	2.15'	11.40'	0.40'

จากการเก็บข้อมูลพบว่า ด.ญ.แปนใช้เวลากับการนอนพักผ่อนมากที่สุด โดยเฉลี่ยประมาณวันละ 11 ชั่วโมง รองลงมาคือ การเปิดรับโทรทัศน์พร้อมกับการทำกิจกรรมอื่นๆ ซึ่งเป็นรูปแบบการเปิดรับโทรทัศน์ที่เกิดขึ้นมากกว่าการเปิดรับรูปแบบอื่นๆ และอันดับต่อมาคือ การดูโทรทัศน์พร้อมกับการมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัวไปด้วย โดยส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในช่วงตอนกลางคืนขณะกำลังดูละครหลังข่าวภาคค่ำ เพราะเป็นเวลาที่ทุกคนในบ้านอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากัน และแต่ละคนก็เสร็จสิ้นภารกิจส่วนตัวกันเรียบร้อยแล้ว หัวข้อสนทนาที่มีการพูดคุยกันจะเป็นเรื่องทั่วไป หรืออาจจะเป็นการสอดแทรกข้อคิดเห็นเกี่ยวกับละครที่รับชมอยู่ โดยพ่อแม่จะใช้เหตุการณ์ในละครสอนแปนไปด้วย

ในด้านการเปิดรับโทรทัศน์พร้อมกับการทำกิจกรรมอื่นและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นนั้น มักจะเกิดในช่วงเวลากลางวันที่แปนจะอยู่บ้านกับแม่และหลานสาว โดยพี่สะใภ้จะอยู่ที่ห้องของตัวเองเพื่อเย็บผ้าที่แม่รับจ้างมา ในช่วงนี้แปนมักจะนั่งดูโทรทัศน์กับแม่และหลานสาว ในขณะที่ดูโทรทัศน์ก็จะพูดคุยเรื่องต่างๆ กับแม่และเล่นกับหลานสาวไปด้วย นอกจากบางช่วงที่แปนตั้งใจจะดูรายการโทรทัศน์ แต่ต้องช่วยแม่เลี้ยงหลาน แปนก็จะให้แม่เลี้ยงหลาน ส่วนตนเองก็จะมานั่งดูโทรทัศน์อย่างตั้งใจ

ในด้านการใช้เวลากับครอบครัว โดยไม่มีการเปิดรับโทรทัศน์นั้น มักจะเกิดขึ้นในช่วงเวลาตอนเย็นหลังจากที่พ่อกลับมาจากทำงาน โดยแปนกับพ่อจะมานั่งคุยกันที่โต๊ะหินหน้าบ้าน เพื่อเป็นเพื่อนคุยกับแม่ที่กำลังเตรียมอาหารเย็นอยู่

ในด้านการใช้เวลาว่าง ด.ญ. แปนจะชอบนำการ์ตูนประเภทเข้ามานั่งอ่านที่โต๊ะหินหน้าบ้าน แต่โดยส่วนมากจะเป็นช่วงเวลาที่โทรทัศน์ไม่มีรายการน่าสนใจ โดยการ์ตูนที่ชอบอ่านจะต้องเป็นการ์ตูนที่มีวาดภาพสวยๆ แม้ว่าบางครั้งเนื้อเรื่องของมันจะไม่สนุกก็ตาม แปนให้เหตุผลว่า “ถึงเรื่องไม่สนุก แต่อย่างน้อยก็ได้ดูภาพสวยๆ งามๆ มันเจริญตาดี”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครอบครัวของ ด.ญ. รัตน์

ด.ญ. รัตน์ เป็นลูกคนเดียวของครอบครัว พ่อของรัตน์เปิดตู้ซอมรถเล็กๆ และเมื่อว่างจากการซอมรถ ก็จะช่วยงานร้านอาหารข้างๆ บ้านที่ญาติเป็นเจ้าของอยู่ แม่ของรัตน์ทำงานในโรงงานแห่งหนึ่ง โดยในช่วงปิดเทอม รัตน์ต้องไปช่วยแม่ทำงานที่โรงงาน

รัตน์เป็นเด็กเรียบร้อย ไม่ค่อยพูดค่อยจา แต่ก็เป็นที่รักใคร่ของเพื่อนๆ รัตน์เป็นเด็กที่มีความรับผิดชอบสูง จนเพื่อนๆ มักจะให้รัตน์เป็นหัวหน้ากลุ่มเสมอเวลาที่ต้องทำรายงาน โดยเพื่อนๆ ให้เหตุผลว่า รัตน์เป็นคนทำงานเรียบร้อย คอยตามงานจากเพื่อนๆ อย่างใจเย็น ไม่เหมือนกับหัวหน้ากลุ่มอื่นๆ และถ้าเพื่อนไม่ส่งงานตามกำหนด รัตน์ก็มักจะต้องถูกครูลงโทษในฐานะที่เป็นหัวหน้ากลุ่ม แต่รัตน์ก็จะไม่โกรธเพื่อนๆ เพียงแต่ในบางครั้งอาจจะทำโทษเพื่อนด้วยการไม่พูดกับเพื่อน แต่เพียงไม่กี่ชั่วโมงก็หายโกรธ

บ้านของรัตน์เป็นบ้านไม้ชั้นเดียว แต่ยกใต้ถุนสูง โดยพื้นที่ชั้นล่างจะให้เป็นตู้สำหรับซอมรถ และมีห้องน้ำห้องเล็กๆ อยู่มุมหนึ่ง ส่วนบนตัวบ้านจะเป็นห้องโล่งๆ ใช้เป็นที่รับประทานอาหาร นั่งชมโทรทัศน์ และเป็นห้องนอนไปในตัว โดยมีเตียงนอนตั้งอยู่ติดกำแพงด้านหนึ่ง ถัดมาจะเป็นตู้เสื้อผ้า โต๊ะเขียนหนังสือ และอีกฟากหนึ่งของห้องจะมีโต๊ะไว้ตั้งหม้อหุงข้าว จานชาม ไกลๆ กันจะเป็นโต๊ะเล็กๆ ไว้ตั้งโทรทัศน์

บ้านของรัตน์มีโทรทัศน์ 2 เครื่อง เครื่องแรกอยู่ชั้นล่าง บริเวณตู้ซอมรถ เพื่อที่ว่าพ่อของรัตน์จะได้ดูโทรทัศน์ไปด้วย ซอมรถไปด้วย สำหรับโทรทัศน์อีกเครื่องอยู่บนบ้าน

รัตน์จะตื่นนอนเวลา 6.45 น. เมื่อทำกิจวัตรประจำวันเรียบร้อยแล้ว รัตน์ก็จะนั่งทานข้าวกับแม่ หลังจากล้างจานเสร็จ รัตน์กับแม่ก็จะออกจากบ้านไปทำงานที่โรงงาน จนกระทั่งเวลาประมาณ 20.00 น. จึงเดินทางกลับมาถึงบ้าน รัตน์ก็จะนั่งทานข้าวพร้อมกันพ่อแม่ลูก พร้อมกับเปิดโทรทัศน์ดูข่าวไปด้วย หลังจากรับประทานอาหารเรียบร้อยแล้ว รัตน์จึงไปอาบน้ำ แล้วกลับมานั่งดูละครหลังข่าว และคุยกับพ่อแม่ แต่ส่วนใหญ่รัตน์จะเป็นฝ่ายนั่งฟังพ่อแม่คุยมากกว่า นานๆ ครั้ง จึงจะแสดงความคิดเห็นบ้าง จนกระทั่งเวลาประมาณ 22.20 น. เมื่อละครจบ รัตน์จึงไปเตรียมเสื้อผ้าสำหรับใส่ในวันรุ่งขึ้น แล้วจึงเข้านอน

ข้อมูลการใช้เวลาทำกิจกรรมของ ด.ญ. รัตน์ จากการเก็บข้อมูล 2 วันในช่วงปิดภาคเรียน

ตารางที่ 36

การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ. รัตน์
(จากการเก็บข้อมูลในวันอาทิตย์ที่ 8 เม.ย. 2544)

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

การรับสื่อ				ครอบครัว	การใช้เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
1	2	3	4				
0.00'	0.30'	1.45'	1.00'	8.50'	0.00'	8.30'	1.25'

ตารางที่ 37

การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ. รัตน์
(จากการเก็บข้อมูลในวันพฤหัสบดีที่ 10 พ.ค. 2544)

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

การรับสื่อ				ครอบครัว	การใช้เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
1	2	3	4				
0.00'	0.25'	2.00'	0.45'	11.00'	0.00'	8.15'	0.50'

จากการเก็บข้อมูล โดยจะเก็บข้อมูลในวันธรรมดาที่ ด.ญ.รัตน์ต้องไปทำงานที่โรงงานกับแม่ 1 วัน และในวันหยุดที่รัตน์ไม่ต้องไปทำงาน 1 วัน เพื่อดูความเหมือนหรือความแตกต่างในการใช้เวลาแต่ละช่วง พบว่า ด.ญ.รัตน์มีช่วงการใช้เวลาในทั้ง 2 วันไม่แตกต่างกัน สิ่งที่ต่างกันจะเป็นรูปแบบของกิจกรรมที่ทำมากกว่า โดยรัตน์จะใช้เวลากับครอบครัวมากที่สุด ถึงวันละ 9-10 ชั่วโมง ซึ่งจะแตกต่างจากวัยรุ่นคนอื่นๆ ที่จะใช้เวลาในการนอนมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากการในวันที่รัตน์ไม่ต้องทำงาน ก็จะต้องไปธุระกับแม่ที่บ้านของยายเกือบทั้งวัน กว่าที่จะกลับเข้าบ้านอีกครั้งก็ช่วงเย็น

ด.ญ. รัตน์จะมีเวลาในด้านการเปิดรับโทรทัศน์น้อยกว่าวัยรุ่นคนอื่นๆ เช่นกัน เนื่องจากระยะเวลาที่มีโอกาสเปิดรับโทรทัศน์จะน้อยกว่า โดยจะมีเวลาเปิดรับโทรทัศน์เพียงแค่ช่วงค่ำหลังเลิกงาน และจากข้อจำกัดนี้ ทำให้รัตน์ต้องดูโทรทัศน์ร่วมกับการทำกิจกรรมอื่นๆ เสมอ ช่วงเวลาในการเปิดรับโทรทัศน์เพียงอย่างเดียวจึงไม่มี

ในส่วนต่อไป เป็นการนำเสนอข้อมูลและรายละเอียดในการใช้เวลาทำกิจกรรมต่างๆ ของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติแต่ละคน ภายใน 1 วัน ซึ่งจากการเก็บข้อมูล พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วใน 1 วัน เด็ก ๆ แต่ละคนมีการใช้เวลาในการทำกิจกรรมแต่ละอย่าง ดังตารางที่ 38 ต่อไปนี้

ตารางที่ 38

เวลาโดยเฉลี่ยที่เด็กๆ ใช้ทำกิจกรรมต่างๆ ใน 1 วัน

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

ชื่อ	การรับสื่อ*				ครอบครั้ว	การใช้ เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
	1	2	3	4				
ด.ช. บี	0.25'	1.20'	0.40'	0.00'	2.54'	6.40'	10.12'	0.42'
ด.ช. เก่ง	0.30'	0.40'	1.15'	0.30'	0.45'	7.25'	10.20'	0.35'
ด.ญ. เอ็น	0.20'	3.30'	3.00'	1.20'	0.00'	2.25'	12.15'	0.50'
ด.ญ. แปน	0.40'	0.30'	4.50'	0.35'	2.40'	2.15'	11.40'	0.40'
ด.ญ. รัตน์	0.00'	0.25'	2.00'	0.45'	11.00'	0.00'	8.15'	0.50'

* การเปิดรับสื่อ

1. เปิดรับโทรทัศน์เพียงอย่างเดียว
2. เปิดรับโทรทัศน์และทำกิจกรรมอื่น
3. เปิดรับโทรทัศน์และปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น
4. เปิดรับโทรทัศน์ ทำกิจกรรม และปฏิสัมพันธ์

จากตารางดังกล่าว พบว่า เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติใช้เวลาในการนอนมากที่สุดเช่นเดียวกับเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ คือ เฉลี่ยวันละ 10-11 ชั่วโมง โดยเด็กที่มีเวลานอนมากที่สุด คือ ด.ญ. เอ็น มีเวลานอนมากถึง 12.15 ชั่วโมง และมีเพียง ด.ญ. รัตน์ที่มีการใช้เวลาในช่วงนี้น้อยที่สุด คือ ประมาณวันละ 8 ชั่วโมง แต่เมื่อเปรียบเทียบกับคนในวัยอื่นๆ ก็จัดได้ว่ามีเวลานอนมากเช่นกัน

ในด้านพฤติกรรมการเปิดรับโทรทัศน์พบว่า เด็ก 2 ใน 5 คน ได้แก่ ด.ญ.เอิน และ ด.ญ. แปน ใช้เวลาส่วนใหญ่ นอกเหนือจากการนอนเพื่อดูโทรทัศน์ ในขณะที่เด็กที่เหลืออีก 2 คน ได้แก่ ด.ช.บี และ ด.ช.เก่ง มีการใช้เวลาว่างมากกว่า และ ด.ญ. รัตน์มีการใช้เวลากับครอบครั้วมาก

รองลงมาจากการใช้เวลานอน ในเด็กแต่ละคนมีช่วงเวลาในการเปิดรับโทรทัศน์เพียงอย่างเดียว โดยไม่มีการทำกิจกรรมอื่นๆ ด้วยนั้นน้อยมาก โดยเฉพาะแล้ว เด็กแต่ละคนในกลุ่มนี้มีการใช้เวลาในการดูโทรทัศน์เพียงอย่างเดียว ประมาณไม่ถึง 1 ชั่วโมง และมีเพียง ด.ญ.รัตนเพียงคนเดียวที่ไม่มีการใช้เวลาในช่วงนี้เลย สาเหตุที่ ด.ญ.รัตนไม่ค่อยมีเวลาดูโทรทัศน์เพราะต้องไปช่วยแม่ทำงานที่โรงงาน เมื่อมีโอกาสได้ดูโทรทัศน์ก็จะดูร่วมกับพ่อแม่ และมีการทำกิจกรรมอื่นๆ หรือมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลทั้งสองเสมอ

ในด้านการเปิดรับโทรทัศน์และทำกิจกรรมอื่นๆ นั้น โดยเฉพาะแล้วเวลาในส่วนนี้จะมากกว่าเวลาที่ใช้เปิดรับโทรทัศน์เพียงอย่างเดียว ไม่มีการทำกิจกรรมอื่นๆ กิจกรรมที่เด็กมักจะทำควบคู่ไปกับการเปิดรับโทรทัศน์ โดยพบในเด็กทุกคนของกลุ่มนี้ คือ การรับประทาน ทั้งอาหารมื้อหลัก และขนมขบเคี้ยว ด.ญ.เอินมีการใช้เวลาในส่วนนี้มากที่สุดในกลุ่ม เพราะเธอนั่งทำงานพิเศษที่ได้รับจ้างพร้อมกับดูโทรทัศน์ไปด้วยเสมอ

ในด้านการเปิดรับโทรทัศน์และมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นนั้น เนื้อหาสิ่งที่พูดคุยกันจะมักเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ที่รับชมอยู่เป็นส่วนใหญ่ หรืออาจจะเป็นเรื่องทั่วไปที่เล่าสู่กันฟังซึ่งจะสอดแทรกขึ้นในช่วงของโฆษณามากกว่าช่วงที่รายการที่รับชมกำลังดำเนินอยู่เช่นเดียวกับกลุ่มของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ เช่น ครอบครัวของ ด.ญ. แปน ซึ่งมีการใช้เวลาในส่วนนี้มากที่สุด จะนั่งดูโทรทัศน์พร้อมกัน และในระหว่างที่นั่งดูก็จะมีการพูดคุยกันไปด้วยเสมอ และโดยส่วนใหญ่แล้ว ด.ญ.แปนจะเป็นผู้เริ่มมีปฏิสัมพันธ์ก่อน สำหรับเด็กอีก 4 คนในกลุ่มนี้มีการใช้เวลาในส่วนนี้ใกล้เคียงกัน

ในด้านการเปิดรับโทรทัศน์ร่วมกับการทำกิจกรรมและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ส่วนใหญ่จะพบการเปิดรับโทรทัศน์ในลักษณะนี้ขณะที่มีการรับประทานอาหารเย็นร่วมกับสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว หรืออาจจะเป็นช่วงที่กำลังรับชมละครหลังข่าวภาคค่ำ เพราะเป็นเวลาที่สมาชิกทุกคนในครอบครัวอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากันมากที่สุด โดยจะมีการรับชมละคร พุดคุยกัน และทำภารกิจส่วนตัวกันไปด้วย เนื้อหาส่วนใหญ่ที่พูดคุยกันก็จะเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ หรือเป็นเรื่องทั่วไป เช่น ถ้ามีเพื่อนๆ อยู่ด้วย ด.ญ. เอิน จะนั่งดูโทรทัศน์ คุยกับเพื่อนๆ และปัมดอกลมพลาสติกที่ไปรับจ้างมาไปด้วยพร้อมๆ กัน ทำให้ ด.ญ.เอินมีการใช้เวลาในส่วนนี้มากที่สุดในกลุ่ม และเด็กอีก 3 คนในกลุ่ม ได้แก่ ด.ช.เก่ง ด.ญ.แปน และ ด.ญ.รัตนมีการใช้เวลาในส่วนนี้ใกล้เคียงกัน คือ ประมาณวันละครึ่งชั่วโมง ในขณะที่ ด.ช.บี แทบจะไม่มีการใช้เวลาในส่วนนี้เลย

ในด้านการใช้เวลาว่างกับครอบครัวพบว่า เด็กในกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้มีการใช้เวลาว่างทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัวโดยที่ไม่ได้มีการเปิดรับโทรทัศน์ แตกต่างกัน ด.ญ.รัตนมีการใช้เวลาในส่วนนี้มากที่สุด เนื่องจาก ด.ญ.รัตนต้องไปช่วยแม่ทำงานที่โรงงาน ตั้งแต่เช้าถึงเย็น ทำให้มีการใช้เวลาช่วงนี้กับแม่ถึง 11 ชั่วโมง ในขณะที่ ด.ญ. เอินไม่มีการใช้เวลาในส่วนนี้เลย เนื่องจากครอบครัวของ ด.ญ.เอินมีการเปิดรับโทรทัศน์เกือบทั้งวัน โดยในช่วงเวลากลางวัน ด.ญ.เอินจะอยู่บ้านเพียงลำพังหรืออยู่กับเพื่อนๆ เมื่อสมาชิกในครอบครัวคนอื่นๆ กลับมาบ้านในตอนเย็น ก็จะมีการพูดคุยกันพร้อมกับดูโทรทัศน์ไปด้วยเสมอ

ในด้านการใช้เวลาว่างของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านคืออยู่ในเกณฑ์ปกติมีความแตกต่างกันไปตามแต่ละคน โดย ด.ช.เก่ง และ ด.ช.บีมีการใช้เวลาในส่วนนี้มากที่สุดในกลุ่ม โดย ด.ช.เก่งจะใช้เวลาในส่วนนี้ออกไปซื้อของมาสดกบอที่โรงเรียน หลังจากที่ซื้อเสร็จก็จะนั่งคุยหรือไปเล่นเกมตามร้านอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ ในขณะที่ ด.ช.บีจะใช้เวลาว่างในส่วนนี้ออกไปเล่นกับเพื่อนๆ ที่ลานกว้างแถวบ้าน โดยเด็กทั้งสองคนมีพฤติกรรมเช่นนี้เป็นประจำ ในขณะที่ ด.ญ.รัตนไม่มีการใช้เวลาในส่วนนี้เลย เพราะในวันจันทร์-ศุกร์ เธอต้องไปช่วยแม่ทำงาน และในวันเสาร์-อาทิตย์ เธอก็จะต้องตามแม่ไปที่บ้านยายเสมอ

ในส่วนของการใช้เวลาอื่นๆ ของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านคืออยู่ในเกณฑ์ปกติพบว่า มีความใกล้เคียงกัน คือ เด็กจะใช้เวลาในส่วนนี้ อาบน้ำ แต่งตัว และทำกิจวัตรประจำวัน ประมาณวันละ 1 ชั่วโมง

จากข้อมูลทางด้านประชากรและข้อมูลด้านการใช้เวลาทำกิจกรรมของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านคืออยู่ในเกณฑ์ปกติ พบว่า เด็กแต่ละคนในกลุ่มนี้มีการใช้เวลาในส่วนต่างๆ ทั้งเวลาในการเปิดรับโทรทัศน์ การใช้เวลากับครอบครัว และการใช้เวลาว่าง แตกต่างกันไปตามสถานภาพของครอบครัว

จากการที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าไปสังเกตพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านคืออยู่ในเกณฑ์ปกติพบว่า เด็กแต่ละคนมีพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ที่ค่อนข้างแตกต่างกันไป และเด็กๆ มักจะไม่ได้นั่งดูโทรทัศน์เพียงอย่างเดียว แต่จะมีการทำกิจกรรมอื่น ๆ หรือมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นร่วมด้วย ทั้งนี้ รูปแบบพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ของเด็กที่แตกต่างและหลากหลายขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่เด็กแต่ละคนทำ หรือบุคคลอื่นๆ ที่ร่วมดูโทรทัศน์อยู่ด้วย ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งเป็นประเด็นต่างๆ ได้ 4 ประเด็น ดังนี้

5. การดูโทรทัศน์ร่วมกับการทำกิจกรรมอื่นๆ
6. การดูโทรทัศน์ร่วมกับการทำกิจกรรมและบุคคลที่ร่วมกิจกรรม
7. บุคคลที่ดูโทรทัศน์ร่วมกับเด็ก
8. รายการโทรทัศน์ที่เด็กและครอบครัวเลือกเปิดรับ

2 การดูโทรทัศน์ร่วมกับการทำกิจกรรมอื่นๆ

พฤติกรรมการดูโทรทัศน์ร่วมกับการทำกิจกรรมอื่นเป็นรูปแบบพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ที่พบมากที่สุด เพราะในขณะที่ดูโทรทัศน์ เด็กแต่ละคนมักจะไม่ได้ให้ความสนใจกับสิ่งที่ดูเพียงอย่างเดียว จึงมักจะหากิจกรรมอื่นๆ ทำ หรือมีการพูดคุยกับบุคคลอื่นไปด้วย โดยส่วนใหญ่แล้วกิจกรรมที่เกิดหน้าจอโทรทัศน์มากที่สุด โดยจะพบได้ในทุกกลุ่มตัวอย่าง คือ การรับประทานอาหาร ไม่ว่าจะเป็นอาหารมื้อหลัก หรืออาหารจำพวกขนมขบเคี้ยว รายละเอียดของกิจกรรมที่เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติทำในขณะที่ดูโทรทัศน์มีดังนี้

ตารางที่ 39

กิจกรรมที่เด็กทำขณะดูโทรทัศน์

ชื่อ กิจกรรม	รับประทานอาหาร	เล่น	อ่านหนังสือ	อื่นๆ
ด.ช. บี	/	/	-	-
ด.ช. เก่ง	/	/	-	/
ด.ญ. เอ็น	/	-	-	/
ด.ญ. แป้น	/	/	/	-
ด.ญ. รัตน์	/	-	-	/

จากตารางดังกล่าว พบว่า กิจกรรมที่พบในเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติทุกคน คือ การรับประทานอาหาร ทั้งการรับประทานอาหารมื้อหลักและขนมขบเคี้ยวต่างๆ การรับประทานอาหารพร้อมกับการดูโทรทัศน์ที่พบมากที่สุด คือ ช่วงของการรับประทานอาหารเย็น โดยจะพบในเด็กทุกคนของกลุ่มตัวอย่างนี้

กิจกรรมที่พบรองลงมาในเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ คือ การเล่น และอื่นๆ โดย ด.ช.บีมีการเล่นของเล่นพร้อมๆ กับการดูโทรทัศน์ไปด้วย ในขณะที่ ด.ช. เก่งจะมีการเล่นกับน้อง และ ด.ญ.แปนมีการเล่นกับหลานหรืออ่านหนังสือการ์ตูนผู้หญิงไปด้วย

ส่วนใหญ่แล้ว เด็กๆ ให้ความสนใจกับกิจกรรมที่ทำเหล่านี้มากกว่าการดูโทรทัศน์ เช่น ในการรับประทานอาหารเช้าที่ดูโทรทัศน์ไปด้วย เด็กบางคนก็จะนั่งรับประทานอาหารเช้าพร้อมกับดูโทรทัศน์เป็นช่วงๆ บางคนจะหันมาสนใจโทรทัศน์เมื่อได้ยินเสียงตื่นเต้น หรือถึงตอนที่น่าติดตาม เช่น เป็นตอนที่ตัวละครที่เด็กชื่นชอบกำลังแสดงอยู่ ในขณะที่เด็กบางคนอาจจะไม่ได้สนใจดูโทรทัศน์เลยก็ได้แต่อาจจะใช้ฟังแต่เสียงพูดในโทรทัศน์แทน และถ้าโทรทัศน์เข้าช่วงโฆษณา เด็กเหล่านั้นก็จะกลับมาสนใจกิจกรรมที่ทำอยู่ตามเดิม เช่น ด.ญ. เอ็น จะนั่งป้อนดอกไม้พลาสติก ในขณะที่ดูโทรทัศน์รายการ “TEEN CENTER” ซึ่งเป็นรายการเพลงออกอากาศทุกวันอังคาร ในช่วงเวลาประมาณ 12.15-13.00 น. ทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 ถ้าเป็นช่วงเวลาที่พิธีกรกำลังดำเนินรายการอยู่หรือกำลังมีมิวสิกวิดีโอที่อลิษาไม่ชอบ ด.ญ. เอ็นก็จะนั่งทำงานต่อแล้วใช้ฟังเสียงแทน หรืออาจจะเงยหน้าขึ้นมาดูโทรทัศน์เป็นพักๆ แต่ถ้าเป็นมิวสิกวิดีโอที่ ด.ญ. เอ็นชอบ ด.ญ. เอ็นก็จะหยุดทำงานแล้วหันมาดูโทรทัศน์จนจบเพลง จึงจะก้มลงไปทำงานต่อ

จากตารางข้างต้น จึงสรุปได้ว่า เด็กๆ ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติมีการทำกิจกรรมควบคู่ไปกับการดูโทรทัศน์ไปด้วย โดยกิจกรรมที่พบมากที่สุดได้แก่ การรับประทานอาหารเช้า โดยเด็กๆ จะให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่กำลังทำอยู่มากกว่าการดูโทรทัศน์ และโทรทัศน์จะกลับมามีความสำคัญต่อเมื่อเด็กๆ ได้ยินเสียงที่น่าตื่นเต้นจากโทรทัศน์ ช่วงที่รายการกำลังน่าติดตาม หรือตัวละครที่เด็กชื่นชอบกำลังแสดงอยู่

2. การดูโทรทัศน์ร่วมกับการทำกิจกรรมและบุคคลที่ร่วมกิจกรรม

จากการวิจัยพบว่า เด็กทุกคนในกลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกตินี้มีการทำกิจกรรมอื่นพร้อมๆ กับการดูโทรทัศน์ไปด้วย นอกจากนั้นยังมีบุคคลที่ร่วมทำกิจกรรมต่างๆ นั้นด้วยเช่นกัน โดยส่วนใหญ่บุคคลที่ร่วมทำกิจกรรมกับกลุ่มตัวอย่างจะเป็นสมาชิกในครอบครัว ญาติ หรือเป็นเพื่อนที่อาศัยอยู่ในละแวกเดียวกัน กิจกรรมที่ทำแต่ละอย่างอาจมีบุคคลที่ร่วมทำกิจกรรมนั้นแตกต่างกันออกไป ซึ่งกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างทำในที่นี้ หมายความว่า เฉพาะกิจกรรมที่ทำร่วมกับบุคคลอื่นในครอบครัว ในขณะที่ดูโทรทัศน์เท่านั้น ไม่รวมถึงกิจกรรมที่

กลุ่มตัวอย่างทำคนเดียว เช่น การอ่านหนังสือ การเล่นเพียงลำพัง โดยมีรายละเอียดของการดูแล
โทรทัศน์ร่วมกับการทำกิจกรรมและบุคคลที่ร่วมทำกิจกรรม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 40

กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างทำร่วมกับบุคคลอื่นขณะดูโทรทัศน์

ชื่อ	กิจกรรมที่ทำ	บุคคลที่ร่วมทำกิจกรรม
ด.ช. บี	รับประทานอาหาร เล่น	ครอบครัว พี่ชาย/เพื่อน
ด.ช. เก่ง	รับประทานอาหาร เล่น	ครอบครัว น้องสาว/เพื่อน
ด.ญ. เอ็น	รับประทานอาหาร บีบดอกไม้พลาสติก	ครอบครัว เพื่อน
ด.ญ. แปน	รับประทานอาหาร เล่น	ครอบครัว หลานสาว
ด.ญ. รัตน์	รับประทานอาหาร	พ่อแม่

จากตารางข้างต้น พบว่า การรับประทานอาหารร่วมกับสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว
เป็นกิจกรรมที่พบมากที่สุด โดยพบในทุกครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ รองลงมาคือ การเล่น
โดย ด.ช. บี จะมีการเล่นของเล่นหรือเกมกับพี่ชายหรือเพื่อนข้างบ้าน ในขณะที่ ด.ช. เก่งจะเล่นกับ
ชายของน้องสาวหรือเล่นเกมบอยกับเพื่อนไปด้วย และ ด.ญ. แปนจะเล่นกับหลานสาว ในขณะที่
ด.ญ. เอ็นจะนั่งบีบดอกไม้พลาสติกในขณะดูโทรทัศน์ไปด้วย แต่สำหรับ ด.ญ. รัตน์จะมีเพียงการ
รับประทานอาหารเป็นกิจกรรมเดียวที่ทำร่วมกับบุคคลอื่นในครอบครัว

จากการเก็บข้อมูล จะเห็นได้ว่า กิจกรรมที่เด็กๆ ทำอยู่ ทำให้ความสนใจของเด็กที่มีต่อ
โทรทัศน์ลดน้อยลง และเมื่อมีบุคคลอื่นมาร่วมทำกิจกรรมนั้นๆ ด้วย เด็กแต่ละคนแทบจะไม่สนใจ
โทรทัศน์เลยเช่นเดียวกับเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ เช่น ด.ญ. แปน
ที่จะเล่นกับหลานในขณะดูโทรทัศน์ไปด้วย โดยในบางครั้งที่ ด.ญ. แปนหันกลับไปดูโทรทัศน์แล้ว
อาจจะดูไม่รู้เรื่องเพราะไม่ได้ตั้งใจดูตั้งแต่ต้น แปนก็จะแก้แค้นบ่นว่าหลานว่าเป็นคนทำให้ดูโทรทัศน์
ไม่รู้เรื่อง

3. บุคคลที่ร่วมดูโทรทัศน์กับกลุ่มตัวอย่าง

ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างนั่งดูโทรทัศน์ จะนั่งดูอยู่กับบุคคลอื่นด้วย โดยส่วนใหญ่แล้ว บุคคลที่นั่งดูโทรทัศน์ด้วยจะเป็นพ่อแม่ พี่น้อง หรือสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว บางครั้งอาจจะ เป็นเพื่อนที่บ้านอยู่ใกล้ๆ กัน โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 41

ตารางที่ 41

บุคคลที่ดูโทรทัศน์ร่วมกับเด็ก

ชื่อ	บุคคลที่ร่วมดูโทรทัศน์อยู่ด้วย				
	พ่อ	แม่	พี่น้อง	ญาติ	เพื่อน
ด.ช. บี	/	/	/	-	-
ด.ช. เก่ง	/	/	/	-	-
ด.ญ. เอ็น	/	-	/	-	/
ด.ญ. แปน	/	/	/	/	-
ด.ญ. รัตน์	/	/	-	-	-

จากตารางข้างต้น พบว่า เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติทุกคน จะดูโทรทัศน์ร่วมกับพ่อแม่และพี่หรือน้องมากที่สุด ยกเว้นเพียง ด.ญ.เอินที่จะมีการดูโทรทัศน์กับเพื่อนด้วย เนื่องจากในช่วงระหว่างวัน สมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัวของ ด.ญ.เอินต้องออกไปทำงาน ทำให้ ด.ญ.เอินต้องอยู่บ้านเพียงลำพัง เพื่อนๆ ของ ด.ญ.เอินจึงชอบมาอยู่ที่บ้านของเธอ เพื่อพูดคุยและช่วยเธอทำงานพิเศษไปด้วย

จากการเก็บข้อมูลจึงสามารถสรุปได้ว่า ในเรื่องของบุคคลที่ร่วมดูโทรทัศน์กับเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติไม่มีความแตกต่างกัน โดยบุคคลที่ร่วมดูโทรทัศน์กับเด็กๆ ได้แก่ พ่อแม่ และสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว หรือเพื่อนๆ ที่อาศัยอยู่ในละแวกบ้านเดียวกัน

4. รายการโทรทัศน์ที่เด็กและครอบครัวเลือกเปิดรับ

ในส่วนต่อไปนี้เป็น การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ที่เด็กแต่ละคนในกลุ่มนี้ได้รับชม ทั้งรายการที่เด็กเลือกเปิดรับเอง และรายการที่สมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัวเป็นผู้เลือกเปิดรับ ซึ่งรายการในที่นี้ ไม่จำเป็นว่าต้องเป็นรายการเด็กหรือครอบครัวต้องมีการเปิดรับจนจบรายการ อาจเป็นรายการที่มีการเปิดรับในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

รายการโทรทัศน์ที่เด็กกลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติชื่นชอบ และเลือกรับชมจะมีความเหมือนกัน โดยเป็นรายการประเภทที่ให้ความบันเทิงเสียเป็นส่วนใหญ่ ทั้งรายการละคร รายการเพลงไทยสากล และรายการประเภทวาไรตี้ต่างๆ และรายการที่เด็กแต่ละคนไม่ชอบดู ได้แก่ รายการข่าว รายการเพลงลูกทุ่ง หรือรายการที่เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ซึ่งจะนำเสนอรายการที่เด็กเปิดรับในวันที่มีการเก็บข้อมูลในรูปแบบตาราง ดังตารางที่ 42-46

ตารางที่ 42

รายการโทรทัศน์ที่ ด.ช.บี และครอบครัวเลือกเปิดรับ

รายการที่เด็กเปิดรับ	ประเภทรายการ	รายการที่ครอบครัวเปิดรับ	ประเภทรายการ
เมนู ทูเดย์	อาหาร	แข่งร้อยได้ล้าน	เกมโชว์
ภ.จิ้น นางพญาเย้ยฟ้าท้าดิน	ละคร	ข่าวภาคเที่ยง	ข่าว
อะเมซซิ่งโคกเจริญ	ละคร	ทีวีแชมเปียน	เกมโชว์
ผู้สู้ทิม	เพลง	หนี้รัก	ละคร
		เกมตัดมหา	ละคร
		น้ำเซาะทราย	ละคร

จากตารางการเปิดรับรายการโทรทัศน์ของ ด.ช.บี พบว่า ด.ช.บี มีการเปิดรับรายการเองน้อย เนื่องจาก ด.ช.บีชอบออกไปเล่นนอกบ้านมากกว่า โดยรายการส่วนใหญ่ที่เปิดรับเป็นรายการบันเทิง ทั้งละครและรายการเพลง มีเพียงรายการ “เมนู ทูเดย์” เท่านั้น ที่เป็นรายการที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำอาหาร ในขณะที่ครอบครัวของ ด.ช.บีมีการเปิดรับรายการข่าวและเกมโชว์เพิ่มเข้ามา

ตารางที่ 43

รายการโทรทัศน์ที่ ด.ช. เก่ง และครอบครัวเลือกเปิดรับ

รายการที่เด็กเปิดรับ	ประเภทรายการ	รายการที่ครอบครัวเปิดรับ	ประเภทรายการ
แข่งร้อยได้ล้าน	เกมโชว์	ข่าวภาคเที่ยง	ข่าว
ก่อนบ่ายคลายเครียด	ตลก	คดีเด็ด	ปกิณกะบันเทิง
การแข่งขันฟุตบอลพรีเมียร์ลีก	กีฬา	นางแมวป่า	ละคร
ชิงร้อยชิงล้าน	เกมโชว์	ข่าวภาคค่ำ	ข่าว
เดอะ เป๊ปซี่ ชาร์ต	เพลง	ขมื่นกับปุ่น	ละคร
		โนห์รา	ละคร

รายการที่ ด.ช. เก่งเลือกเปิดรับ 2 ใน 5 รายการเป็นรายการเกมโชว์ นอกนั้นเป็นรายการตลก รายการกีฬา และรายการเพลงอย่างละ 1 รายการ โดยไม่มีการเปิดรับรายการประเภทละครเลย ทั้งนี้เนื่องจากว่า ด.ช.เก่งชอบออกไปเล่นนอกร้านกับเพื่อนๆ จะกลับเข้าบ้านก็ต่อเมื่อสมาชิกคนอื่นในบ้านมีการเปิดรับละครหลังข่าวภาคค่ำอยู่ก่อนแล้ว

ตารางที่ 44

รายการโทรทัศน์ที่ ด.ญ. เอ็น และครอบครัวเลือกเปิดรับ

รายการที่เด็กเปิดรับ	ประเภทรายการ	รายการที่ครอบครัวเปิดรับ	ประเภทรายการ
TEEN CENTER	เพลง	ข่าวภาคค่ำ	ข่าว
เขาวานให้หนูเป็นสายลับ	ละคร	ข่าวภาคดึก	ข่าว
เพชรรุ่งไฟ	ละคร	เจาะใจ	วาไรตี้
บ้านสอยดาว	ละคร	ป๊อก ป๊อก ป๊อก	วาไรตี้
นางแมวป่า	ละคร	ตีสิบ	วาไรตี้
เงาปริศนา	ละคร		
ขมื่นกับปุ่น	ละคร		
น้ำเซาะทราย	ละคร		
เกมพันหน้า	เกมโชว์		

จากตาราง พบว่า ด.ญ.เอินมีการเปิดรับรายการมากกว่าที่ครอบครัวเปิดรับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากว่า ในช่วงเวลาปิดภาคเรียน ด.ญ.เอิน อยู่บ้านทั้งวัน ทำให้มีเวลาในการเปิดรับโทรทัศน์มาก ในขณะที่สมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัวต้องออกไปทำงานจะมีการเปิดรับโทรทัศน์ในช่วงเย็นหลังจากกลับถึงบ้านจนถึงช่วงดึกเท่านั้น โดยรายการที่ ด.ญ.เอินชอบเปิดรับเป็นรายการละครถึง 7 รายการ และเป็นรายการเพลงและเกมโชว์อย่างละ 1 รายการ

ตารางที่ 45

รายการโทรทัศน์ที่ ด.ญ. แปน และครอบครัวเลือกเปิดรับ

รายการที่เด็กเปิดรับ	ประเภทรายการ	รายการที่ครอบครัวเปิดรับ	ประเภทรายการ
ก่อนบ่ายคลายเครียด	ตลก	ข่าวภาคค่ำ	ข่าว
มาสเตอร์คีย์	เกมโชว์	เวสต์ซอกเกอร์	กีฬา
เขาวานให้หนูเป็นสายลับ	ละคร	ชิงร้อยชิงล้าน	เกมโชว์
องศา 9	เพลง	แฟนพันธุ์แท้	เกมโชว์
นางแมวป่า	ละคร		
เงาปริศนา	ละคร		
โนห์รา	ละคร		
แพชั่นมิวสิค	เพลง		
คู่หู	เพลง		

ด.ญ.แปนมีเวลาในการเปิดรับรายการโทรทัศน์มาก ทำให้รายการโทรทัศน์ที่มีการเปิดรับมีมากเช่นกัน โดยรายการที่เปิดรับเป็นรายการละครถึง 4 รายการ นอกนั้นเป็นรายการเพลง 3 รายการ และรายการตลกและรายการเกมโชว์อย่างละ 1 รายการ

ในขณะที่ครอบครัวของ ด.ญ.แปน มีการเปิดรับรายการเกมโชว์เช่นกัน แต่มีการเปิดรับรายการข่าวและรายการกีฬาเพิ่มเติมเข้ามาด้วย

ตารางที่ 46

รายการโทรทัศน์ที่ ด.ญ. รัตน์ และครอบครัวเลือกเปิดรับ

รายการที่เด็กเปิดรับ	ประเภทรายการ	รายการที่ครอบครัวเปิดรับ	ประเภทรายการ
แอปเปิ้ลเบอรี่	เพลง	ข่าวภาคค่ำ	ข่าว
เงาปริศนา	ละคร	เจาะใจ	วาไรตี้
ตั้งสวรรค์สาป	ละคร	รักกันสนั่นเมือง	เกมโชว์
เกมพันหน้า	เกมโชว์	ดาวล้านดวง	วาไรตี้

ในด้านการเปิดรับรายการโทรทัศน์ของ ด.ญ. รัตน์ และครอบครัวมีน้อยที่สุดในกลุ่มของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ เนื่องจากสมาชิกครอบครัวทุกคนต้องทำงาน ทำให้มีเวลาในการเปิดรับโทรทัศน์น้อยกว่าครอบครัวอื่นๆ

รายการที่ ด.ญ. รัตน์ เลือกเปิดรับเป็นรายการละคร 2 รายการ และรายการเพลงและเกมโชว์อย่างละ 1 รายการ ในขณะที่ครอบครัวของ ด.ญ. รัตน์ มีการเปิดรับรายการข่าว และรายการประเภทวาไรตี้เพิ่มเข้ามา

ในด้านของประเภทรายการที่เด็กๆ ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติชอบรับชม สรุปได้ว่า ไม่มีความแตกต่างกัน โดยรายการที่เด็กๆ เลือกเปิดรับเป็นรายการบันเทิงทั้งรายการละคร เพลง และเกมโชว์ ในขณะที่รายการที่ครอบครัวของเด็กแต่ละคนเลือกเปิดรับจะมีความหลากหลายมากกว่า

ในลำดับต่อไป เป็นการนำเสนอปฏิกริยาของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติในขณะที่รับชมโทรทัศน์

ปฏิกริยาของเด็กในขณะที่รับชมโทรทัศน์

ในขณะที่เด็กกำลังดูโทรทัศน์ เด็กแต่ละคนจะมีปฏิกริยาตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ ที่ได้รับชมแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล ซึ่งปฏิกริยาเหล่านี้จะเกิดขึ้นโดยที่ตัวเด็กเองจะไม่รู้สึกรู้สีกตัวว่า

ตนเองได้แสดงกริยาท่าทางอะไรออกมาบ้างในช่วงเวลานั้น ซึ่งปฏิริยาตอบสนองของเด็กแต่ละคนในขณะดูโทรทัศน์แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

3. ปฏิริยาตอบสนองเมื่อสนใจรายการโทรทัศน์

3.1 การแสดงอารมณ์ร่วม

3.2 การดูอย่างตั้งใจ

3.3 การลอกเลียนแบบ

4. ปฏิริยาตอบสนองเมื่อไม่สนใจรายการโทรทัศน์

3. ปฏิริยาตอบสนองเมื่อสนใจรายการโทรทัศน์

3.1 การแสดงอารมณ์ร่วม

เมื่อเด็กดูรายการโทรทัศน์ ไม่ว่าจะดูอยู่คนเดียว ดูกับบุคคลอื่น หรือมีการทำกิจกรรมอื่นๆ ไปด้วย ถ้าเป็นรายการที่เด็กสนใจ เด็กคนนั้นๆ ก็จะมีการแสดงอารมณ์ร่วมไปกับสิ่งที่ได้รับชมอยู่ เช่น ร้องเพลงตามนักร้องเมื่อดูรายการเพลง หรือในขณะที่รับชมละคร ซึ่งจะเป็นช่วงที่เห็นการแสดงออกถึงความมีอารมณ์ร่วมกับสิ่งที่ได้ดูชัดเจนที่สุด เด็กก็จะมีอารมณ์ร่วมไปกับตัวละครที่ชื่นชอบ หรืออาจมีอารมณ์ขัดแย้งกับตัวละครที่ตนไม่ชอบ เช่น ไม่ชอบนางอิจฉาในละครโทรทัศน์ที่ชอบแก๊งนางเอกหรือกริดร้องไววอย

การแสดงออกถึงอารมณ์ร่วมของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกตินี้จะเห็นได้บ้างแต่ไม่ชัดเจนหรือรุนแรงเท่ากับของเด็กกลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ เช่น ถ้าเด็กกลุ่มนี้รู้สึกชอบใจกับสิ่งที่กำลังรับชม เด็กคนนั้นอาจจะเพียงแค่มิมหรือหัวเราะเบาๆ และถ้ารู้สึกไม่ชอบใจกับสิ่งที่กำลังรับชม เด็กอาจจะแสดงออกแค่การมึนปาก หรือพูดแสดงความรู้สึกด้วยการใช้ถ้อยคำที่สุภาพ ไม่หยาบคาย

เช่น ในขณะที่ ด.ญ. แพนกำลังดูละครเรื่อง “เพชรรุ่งไฟ” ซึ่งเป็นละครจักรๆวงๆ ออกอากาศทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 17.30-18.00 น. ทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ถึง

ตอนที่อยู่ๆ ก็มีตัวละครโผล่พริบขึ้นมาจากดิน แบนก็จะสะดุ้ง สักพักเมื่อหายตกใจก็จะหัวเราะเอามือลูบอกตัวเองเบาๆ พูดว่า “โธ้ย ตกใจหมดเลย”

รูปแบบการแสดงอารมณ์ร่วมในลักษณะที่เด็กๆ แต่ละคนรู้สึกชอบใจกับสิ่งที่ตนได้รับชมเด็กๆ ก็อาจจะปรบมือด้วยสีหน้ายิ้มแย้ม พร้อมกับมีการกล่าวคำพูดแสดงความรู้สึกของตัวเองออกมา

เช่น ในขณะที่ ด.ญ. เอินกำลังดูละครเรื่อง “ขมื่นกับปุ่น” (เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับคน 2 ตระกูลที่ไม่เข้าใจกันในรุ่นปู่ จึงบังคับให้รุ่นลูกรุ่นหลานเกลียดกันด้วย) ออกอากาศทุกวันพฤหัสบดี เวลา 20.20-22.20 น. ทางไทยทีวีสีช่อง 3 ถึงตอนที่พระเอกกล้าเข้ามาในบ้านของนางเอก ทั้งที่รู้ว่าตระกูลของทั้งคู่ไม่ถูกกัน แต่ก็ยังกล้าเข้ามาพูดคุยกับปู่ของนางเอก ปู่ของนางเอกก็รู้สึกถูกชะตากับพระเอกโดยไม่รู้ว่าเป็นหลานของศัตรู ขณะที่พระเอกคุยอยู่กับปู่ของนางเอกแล้วเห็นว่านางเอกกำลังมองตนอยู่ พระเอกจึงส่งยิ้มให้ ด.ญ. เอินก็จะยิ้มออกมาโดยไม่รู้ตัว แต่ถ้าเป็นตอนที่แสดงถึงอาของพระเอกไปรักกับหลานสาวบุญธรรมของตัวเอง โดยทิ้งให้ภรรยาซึ่งเป็นพี่สาวของนางเอกต้องคิดมากจนเป็นบ้า เอินก็จะห่อปาก พูดว่า

“น่าสงสารจอย (ชื่อเล่นของศิริลักษณ์ ผ่องโชค นักแสดงที่แสดงเป็นพี่สาวของนางเอก) เนอะ ใครโดนแบบนี้ก็คงเป็นบ้าทั้งนั้นแหละ”

จะเห็นได้ว่า การแสดงอารมณ์ร่วมของเด็กกลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกตินี้ จะไม่รุนแรงเท่าเด็กกลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ และจะมีการแสดงออกให้คนรอบข้างสังเกตเห็นได้ว่าเด็กกำลังรู้สึกอย่างไรอยู่บ้าง โดยเด็กมักจะพูดสิ่งที่ตนรู้สึกในขณะที่รับชมโทรทัศน์อยู่ในลักษณะการกล่าวลอยๆ หรือในบางครั้งก็จะพูดในลักษณะที่เป็นคำถามแต่ไม่ต้องการคำตอบ

เช่นที่ ด.ช. เก่งพูดออกมาขณะที่ชมโฆษณาน้ำตาลมยี่ห้อหนึ่งที่ใช้นักวิ่งสาวเป็นพรีเซ็นเตอร์ว่า “สวยจังเนอะ” น้องสาวก็จะพูดตอบกลับมาว่า “อืม” สรรภกรก็จะทำหน้าเหวอพร้อมกับหัวเราะที่น้องไม่รู้ว่าตนไม่ต้องการคำตอบ

3.2 การดูโทรทัศน์อย่างตั้งใจ มีสมาธิ

ขณะที่เด็กกำลังสนใจในสิ่งที่รับชมอยู่ เด็กจะดูโทรทัศน์อย่างตั้งใจ จดจ่อ โดยบางครั้งไม่สนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัวว่ามีอะไรเกิดขึ้นรอบๆ ตัวหรือไม่

เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติกลุ่มนี้จะมีสมาธิจดจ่อกับการรับชมรายการโทรทัศน์ที่ตนสนใจได้นานกว่าเด็กกลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ โดยส่วนใหญ่ เด็กกลุ่มนี้จะตั้งใจดูจนพอจะรู้ถึงเนื้อหาของรายการโทรทัศน์ที่กำลังรับชมอยู่ในขณะที่เด็กกลุ่มแรกจะตั้งใจดูได้ช่วงเวลาหนึ่ง แต่จะไม่สนใจว่าตนจะเข้าใจเนื้อหาของสิ่งที่ดูอยู่หรือไม่ก็ตาม เช่น เมื่อดูรายการข่าว เด็กกลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติจะสามารถเล่าให้บุคคลอื่นฟังได้ว่าเนื้อหาของข่าวเป็นอย่างไร ในขณะที่เด็กกลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติจะจำได้เพียงหัวข้อข่าวเท่านั้น

3.3 การลอกเลียนแบบ

ในด้านของการลอกเลียนแบบ เมื่อสนใจดูโทรทัศน์จะพบน้อยในเด็กช่วงวัยนี้ จากการสังเกตจะเห็นพฤติกรรมลอกเลียนแบบของเด็กๆ ได้ชัดเจนจากรูปแบบรายการประเภทบันเทิง หรือวาทะที่มากกว่ารายการประเภทอื่นๆ กล่าวคือ เมื่อเด็กคนนั้นตั้งใจดูโทรทัศน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายการเพลง หรือรายการที่มีการฉายภาพการแสดงคอนเสิร์ต บางคนจะมีการเลียนแบบท่าทางของนักร้องที่ตนชื่นชอบ เช่น เด็กจะมีการกำมือเพื่อใช้แทนไมโครโฟน แล้วร้องเพลงตามไปด้วย แต่ถ้าเป็นนักร้องที่ตนไม่ชอบ การเลียนแบบของเด็กจะเป็นไปในลักษณะของการล้อเลียนเสียมากกว่า เช่น ลักษณะท่าทางในการร้องเพลงตามศิลปินที่ตนไม่ชอบ จะเป็นการร้องในลักษณะจิบปากจิบคอ หรือในขณะที่ดูการสัมภาษณ์บุคคลที่มีชื่อเสียง เช่น สัมภาษณ์ดารามีเป็นลูกครึ่งต่างชาติ แต่ดาราคอนั้นพูดภาษาไทยไม่ชัด เด็กก็จะพูดภาษาไทยไม่ชัดเลียนแบบไปด้วย โดยเห็นว่าสิ่งที่ตนทำนั้นเป็นเรื่องน่าขัน

พฤติกรรมลอกเลียนแบบของเด็กในช่วงเด็กนี้จะพบเห็นได้น้อย แต่กลับจะพบในเด็กที่มีอายุน้อยกว่านี้ คือ จะพบเห็นพฤติกรรมลอกเลียนแบบตัวละครที่ตนชื่นชอบจากน้องๆ ของกลุ่มตัวอย่างเสียมากกว่า

เช่น ในขณะที่ ด.ญ. เอินกำลังดูไตเติ้ลของละครเรื่อง “เพชรรุ้งไฟ” กับเด็กแถวบ้านที่มีอายุประมาณ 6-7 ปี เอินจะนั่งดูเฉยๆ ในขณะที่เด็กคนนั้นจะแสดงท่าทางเหมือนกับที่ตัวละครในเรื่องกำลังทำอยู่

4. ปฏิกริยาตอบสนองเมื่อไม่สนใจรายการโทรทัศน์

เมื่อเด็กรู้สึกไม่สนใจรายการโทรทัศน์ที่รับชมอยู่ เด็กส่วนใหญ่ก็จะเปลี่ยนช่องไปดูรายการอื่นๆ แทน จนกว่าจะเจอรายการที่ตนสนใจจึงจะหยุดเปลี่ยนช่องแล้วตั้งใจดู เช่น เราจะพบได้กับรายการโทรทัศน์ที่เด็กกำลังสนใจดูอยู่เข้าช่วงโฆษณา เด็กก็จะเปลี่ยนไปดูช่องอื่น แล้วจึงย้อนกลับมาดูช่องเดิมอีกครั้งเมื่อโฆษณาหมด หรือในบางครั้งก็อาจจะดูในรายการที่เปลี่ยนไป เจอจนลืมนเปลี่ยนกลับมาดูรายการเดิมเลยก็มีเช่นเดียวกับที่พบในเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ

เราจึงสามารถสรุปได้ว่าเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติเหล่านี้ ไม่ได้ถูกโทรทัศน์ครอบงำ เพราะเด็กแต่ละคนมีสิทธิ์เลือกที่จะดูรายการใดก็ตามที่ตนสนใจ และมีสิทธิ์ที่จะไม่ดูรายการใดก็ตามที่ตนรู้สึกไม่สนใจ โดยเมื่อเด็กเกิดความรู้สึกไม่สนใจรายการที่กำลังดูอยู่ ก็อาจจะเปลี่ยนช่องไปดูรายการอื่น หรืออาจจะหากิจกรรมอื่นทำแทนได้ นอกจากนี้ จากการวิจัยยังสรุปได้ว่า ปฏิกริยาตอบสนองเมื่อเด็กสนใจรายการโทรทัศน์จะทำให้ทราบถึงระบบความคิดของเด็กแต่ละคนว่า เด็กมีกระบวนการความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับชมไปอย่างไร โดยมีการแสดงออกถึงความรู้สึกหรือความคิดเห็นกับเรื่องที่ดู เช่น เด็กคนนั้นจะมีการแสดงความรู้สึกออกมาทางการกระทำ สีหน้าและแววตา หรือคำพูด

ในลำดับต่อไปเป็นการวิเคราะห์การใช้สื่อโทรทัศน์ของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ ตามแนวทางการศึกษาของ James Lull (1980) ที่ศึกษาเรื่องการใช้โทรทัศน์เพื่อเข้าร่วมสังคม (The Social Use of Television) เพื่อศึกษาถึงจุดประสงค์ในการดูโทรทัศน์ของเด็ก โดยการใช้โทรทัศน์เพื่อเข้าร่วมสังคม แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังต่อไปนี้

3. การใช้ในด้านโครงสร้าง (structural) ประกอบด้วย

- 3.1 การใช้เป็นสิ่งแวดล้อมในบ้าน (environmental)
- 3.2 การใช้เพื่อจัดระเบียบชีวิตประจำวัน (regulative)

4. การใช้ในด้านความสัมพันธ์ (relational) ประกอบด้วย

- 2.1 การใช้เพื่อเสริมสร้างการสื่อสาร (communication facilitation)
- 2.2 การใช้เพื่อเข้าร่วมหรือหลีกเลี่ยงกิจกรรมต่าง ๆ (affiliation/avoidance)
- 2.3 การใช้เพื่อเรียนรู้ทางสังคม (social learning)
- 2.4 การใช้เพื่อแสดงความสามารถหรือความเหนือกว่า (competence/dominance)

3. การใช้ในด้านโครงสร้าง (structural)

การใช้โทรทัศน์ในด้านโครงสร้าง โทรทัศน์จะถูกใช้เสมือนเป็นสิ่งแวดล้อมในบ้าน (environmental) ซึ่งช่วยสร้างเสียงประกอบ (background noise) ขณะกิจกรรมต่างๆ ในบ้านดำเนินอยู่ จนกว่าสมาชิกในบ้านให้ความสนใจ จึงเลื่อนมาเป็นส่วนสำคัญแทน โทรทัศน์ยังถูกใช้เป็นเพื่อนร่วมงาน (companion) ขณะที่กิจวัตรหรืองานบ้านกำลังกระทำอยู่ และโทรทัศน์ยังถูกใช้เป็นแหล่งบันเทิงของครอบครัวอยู่เสมออย่างไม่จำกัดเวลา

นอกจากนี้แล้ว ในด้านโครงสร้าง โทรทัศน์ยังได้ถูกใช้เพื่อการจัดระเบียบพฤติกรรม (regulative) ได้อีก โทรทัศน์จะช่วยแบ่งเวลา และกิจกรรมในครอบครัว (punctuation time and activity) ไม่ว่าจะเป็นเวลาอาหาร เวลาทำงานบ้าน หรือเวลานอน แม้แต่แบบแผนการพูดคุย (talk patterns) ก็ถูกนำมาใช้ขณะดูโทรทัศน์ กิจกรรมต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกบ้าน ก็ยังถูกจัดตารางตามรายการโทรทัศน์ จึงกล่าวได้ว่าโทรทัศน์ได้ช่วยก่อร่างโครงสร้างของแต่ละวันขึ้น เวลาดูโทรทัศน์จึงเป็นเวลาที่เกี่ยวพันกับกิจกรรมต่างๆ ที่สมาชิกเกี่ยวข้องอยู่

การใช้โทรทัศน์ในด้านโครงสร้างเป็นพฤติกรรมการใช้โทรทัศน์ที่พบเห็นได้บ่อยที่สุด โดยจะพบในเด็กทุกคนของกลุ่มตัวอย่างนี้ คือ การใช้โทรทัศน์เหมือนเป็นสิ่งแวดล้อมในบ้าน บางครอบครัวจะใช้โทรทัศน์เหมือนเป็นสิ่งแวดล้อมปกติอย่างหนึ่งในบ้าน เช่น ในขณะที่ ด.ญ. เอินนั่งป้อนผลไม้พลาสติก เธอก็จะเปิดโทรทัศน์ไปด้วย โดยในบางครั้ง ด.ญ. เอินก็ไม่มีทางเงยหน้าขึ้นมาดูโทรทัศน์เลย หรือ ในบางครั้งก็อาจจะใช้ฟังเสียงจากโทรทัศน์แทน เมื่อได้ยินเสียงที่น่าสนใจจึงจะเงยหน้าขึ้นมาดูโทรทัศน์เป็นครั้งคราว

นอกจากนี้ การใช้โทรทัศน์ในด้านโครงสร้างที่พบเห็นบ่อยรองลงมา คือ การใช้โทรทัศน์เป็นตัวกำหนดเวลาในการทำกิจกรรมประจำวันของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง 4 ใน 5 คน ได้แก่ ด.ช.บี ด.ช.เก่ง ด.ญ.เอิน และ ด.ญ.แปน ใช้เวลาจากรายการโทรทัศน์เป็นตัวกำหนดเวลาในการทำกิจกรรมของตน โดยเด็กเหล่านี้จะอาบน้ำในขณะที่มีรายการข่าว หรือ ในทุกวันจันทร์ถึงศุกร์ ด.ญ.แปน จะรับประทานอาหารเช้ากลางวัน เวลา 14.30 น.ซึ่งเป็นเวลาที่มีรายการละคร “เขาวานให้หนูเป็นสายลับ” ที่ ด.ญ.แปนติดตามชมอยู่เสมอๆ

4. การใช้ในด้านความสัมพันธ์ (relational)

1) การใช้เพื่อเสริมสร้างการติดต่อสื่อสาร (communication facilitation)

เนื้อหาสาระต่างๆ จากโทรทัศน์ ดูเหมือนจะเป็นภาพที่เต็มไปด้วยเรื่องราวให้ผู้ชมสามารถใช้สร้างการสนทนาได้ บ่อยครั้งที่เด็กได้อาศัยรายการโทรทัศน์เป็นแหล่งข้อมูลบอกเล่าเรื่องราวให้เด็กด้วยกันฟัง หรือแม้แต่กับผู้ใหญ่ เช่น ครู หรือ ผู้ปกครองก็ตาม

การดูโทรทัศน์จะช่วยให้การสนทนาเป็นเรื่องง่ายขึ้นในบางกรณีที่ผู้สนทนา รู้สึกอึดอัด เศร้าใจ หรือไม่มีเรื่องจะพูดกันนั้น การเปิดโทรทัศน์จะช่วยให้บรรยากาศผ่อนคลายลง เพราะแต่ละคนจะเบนความสนใจไปสู่โทรทัศน์ ไม่ต้องคอยพะวงว่าจะพูดคุยกันเรื่องอะไร ยิ่งไปกว่านั้น โทรทัศน์ยังอาจช่วยสร้างหัวข้อพูดคุยให้เกิดขึ้นอีกด้วย

การใช้โทรทัศน์เพื่อเสริมสร้างการติดต่อสื่อสารของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี อยู่ในเกณฑ์ปกติ จากการวิจัยพบว่า เด็กกลุ่มนี้มีการใช้โทรทัศน์เพื่อเสริมสร้างการติดต่อสื่อสารมากกว่าเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์และเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติ โดยในขณะที่เด็กดูโทรทัศน์ เด็กจะมีการพูดคุยกับสมาชิกในครอบครัวคนอื่น ๆ ไปด้วยตลอด โดยจะมีทั้งการแสดงความคิดเห็น การถามความคิดเห็นของบุคคลอื่น หรือเป็นการพูดคุยกันเฉยๆ

ในบางครั้งจะพบว่า เด็กจะมีการจดจำเรื่องราวที่ได้รับชมมาจากโทรทัศน์เพื่อนำมาเล่าให้คนอื่นที่ไม่ได้ดูรับรู้อีกด้วย

เช่น ด.ญ. แปนมักจะนำเรื่องราวของสิ่งที่ได้รับชมมาในช่วงบ่ายในขณะที่พ่อไม่ได้ดู เนื่องจากต้องไปทำงาน มาเล่าให้พ่อฟังเมื่อพ่อกลับมาถึงบ้านในตอนเย็น โดยแปนจะนั่งข้างๆ พ่อที่โต๊ะกินข้าวที่บ้าน แล้วเล่าว่า

“เนียพ่อรู้ปะ วันนี้แปนก็ได้ดูรายการอะไรก็ไม่รู้ จำชื่อไม่ได้แล้ว แต่มันเกี่ยวกับโจรในคราบแท็กซี่อะไรเนี่ยแหละ ดูแล้วกลัวมากเลย เพราะพวกคนขับแท็กซี่เนี่ยมันจะไม่จี้เอาเงินอย่างเดียวอะดิ บางทีมันก็ข่มหรือข่มขืนด้วย เนี่ยถ้าเป็นแปนนะ ต้องยิงอันตราายใหญ่เลย เพราะแปนสวย แต่โชคดีเนอะที่แปนไม่ค่อยได้นั่งแท็กซี่ ไปไหนก็ขึ้นรถเมล์ รถสองแถว ขนาดไปโรงเรียนยังใช้เดินเอาเลย.....”

นอกจากเด็กจะใช้เรื่องราวในโทรทัศน์เพื่อเล่าให้บุคคลอื่นที่ไม่ได้ร่วมดูอยู่ด้วยฟังแล้ว ในบางครั้งเด็กกลุ่มนี้จะใช้เรื่องนั้นๆ เป็นหัวข้อในการพูดคุยกับเพื่อน โดยในช่วงปิดเทอมเด็กอาจจะไม่มีโอกาสได้พบเจอเพื่อนๆ บ่อยนัก เมื่อพบเจอกันหรือมีโอกาสได้คุยโทรศัพท์กัน เด็กก็มักจะเริ่มทักทายกันแล้วตามด้วยการนำเรื่องราวในโทรทัศน์มาพูดคุยกัน เช่น ด.ญ. เคนถามเพื่อนว่าได้ดูละครเรื่อง “เงาปริศนา” หรือไม่ เมื่อเพื่อนตอบว่าได้ดู ทั้งคู่ก็จะคุยกันถึงตอนหรือตัวละครที่ตนชอบ ในขณะที่ ด.ช. เก่งถามเพื่อนว่าได้ดูรายการ “ตีสิบ” ของอาทิตย์ที่คุยกับเพื่อนหรือเปล่า แล้วเพื่อนตอบว่าไม่ได้ดู เก่งก็จะเล่าถึงตอนที่ตัวเองสนใจให้เพื่อนฟัง

จากการวิจัยจึงพบว่า เด็กในกลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านคืออยู่ในเกณฑ์ปกติ มักจะใช้โทรทัศน์เพื่อเสริมสร้างการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น และโดยส่วนใหญ่แล้ว เด็กจะเป็นผู้เริ่มมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ก่อน

3) การใช้โทรทัศน์เพื่อเข้าร่วมหรือหลีกเลี่ยงกิจกรรมต่างๆ

(Affiliation/avoidance)

โทรทัศน์นับได้ว่าเป็นมีความสำคัญในการช่วยสร้างหรือหลีกเลี่ยงการปฏิสัมพันธ์ นักวิจัยการใช้สื่อมวลชนเชื่อว่าการใช้โทรทัศน์วิธีทางนี้เป็นการใช้ขั้นพื้นฐานของมนุษย์ กิจกรรมการดูโทรทัศน์เป็นกิจกรรมที่สมาชิกในครอบครัวสามารถกระทำร่วมกันได้ การดูโทรทัศน์เป็นโอกาสที่ครอบครัวได้ร่วมเพลิดเพลินไปด้วยกัน ความรู้สึกของความกลมเกลียวในครอบครัวบางครั้งจะอยู่ในรูปของการร่วมหัวเราะ เศร้าโศก โกรธเคืองไปกับเรื่องราวในโทรทัศน์ นอกจากนี้การที่สมาชิกในครอบครัวได้ร่วมกันคาดเดา แสดงความเห็นในขณะดูโทรทัศน์ก็ได้ช่วยย้าให้สมาชิกได้

เห็นว่า ครอบครัวเป็นหน่วยที่ต้องอาศัยการพึ่งพาระหว่างสมาชิกด้วยกัน ไม่เพียงเท่านั้น การดูแลโทรทัศน์ยังช่วยให้สมาชิกในครอบครัวได้ผ่อนคลายความตึงเครียด โดยการลดความขัดแย้งได้อย่างน้อยก็ในระหว่างการดูโทรทัศน์

ในทางตรงกันข้าม โทรทัศน์จะช่วยลดความต้องการที่จะพูดคุย หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกในครอบครัว เพราะต่างก็มุ่งที่จะสนใจแต่โทรทัศน์ การใช้โทรทัศน์ในกรณีนี้จึงเป็นการสร้างเส้นขนานระหว่างบุคคลให้เกิดขึ้นมากกว่าที่จะสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แสดงให้เห็นว่าโทรทัศน์ได้ทำให้บุคคลสามารถหลีกเลี่ยงไปจากสภาพความเป็นจริงได้

จากการวิจัย การใช้โทรทัศน์เพื่อเข้าร่วมหรือหลีกเลี่ยงกิจกรรมต่างๆ ของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติพบว่า เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกตินี้จะใช้โทรทัศน์เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าเด็กกลุ่มอื่นๆ และมักจะไม่มีการใช้โทรทัศน์เพื่อหลีกเลี่ยงกิจกรรม โดยเด็กกลุ่มนี้จะชักชวนสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัวให้มาร่วมดูโทรทัศน์กับตน

เช่น ในขณะที่ ด.ช. ปีกำลังดูรายการ "เมนู ทูเดย์" (เป็นรายการเกี่ยวกับการสาธิตการทำอาหาร) ออกอากาศทุกวันจันทร์ถึงศุกร์ เวลา 18.05-18.20 น. ทางสถานีโทรทัศน์ไอทีวี แล้วพี่สาวของปีกซึ่งชอบช่วยแม่ทำอาหารเดินผ่านมาพอดี ปีกก็จะชักชวนพี่สาวให้มาดูด้วยกัน ซึ่งรายการในวันนั้นเป็นการสาธิตข้าวอบสับปะรด

ปีก : เจ้ เจ้ มาดูเค้าทำนี่ดี น่ากินดี

เมื่อพี่สาวเดินเข้ามาดู นำโชคก็จะถามอีกว่า

ปีก : เจ้ทำเป็นป่าว

นอกจากนี้ เด็กๆ ในกลุ่มนี้จะมีการชักชวนให้สมาชิกครอบครัวคนอื่นๆ ให้ร่วมคาดเดาเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในรายการโทรทัศน์ที่กำลังรับชมอยู่ ซึ่งเป็นการใช้โทรทัศน์เพื่อการเข้าร่วมกิจกรรมประเภทหนึ่ง

เช่น ในขณะที่ ด.ญ.แปน กำลังดูรายการ "ชิงร้อยชิงล้าน" (เป็นรายการเกมโชว์) ออกอากาศทุกวันพุธ เวลา 22.00-23.30 น. ทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5 ถึงตอนที่พิธีกรชายของรายการเชิญแขกรับเชิญคนหนึ่งที่มีในรายการให้ออกมาพูดในเรื่องที่ตนได้กระทำมา

หลังจากที่แขกรับเชิญคนนั้นพูดจบ พิธีกรก็กล่าวว่าในวันนี้ ทางรายการได้เชิญผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องนี้มาด้วย ด.ญ. แปนก็จะพูดกับแม่ขึ้นมาว่า

แปน : เนี่ย คอยดูนะ ต้องเป็นพวกไอ้หมาเหิงเลย รายการนี้เป็นแบบนี้ประจำ

แม่ : แม่ก็ว่างั้น ทุกทีก็เห็นมีแต่พวกนี้ออกมา

และเมื่อผู้เชี่ยวชาญที่ทางรายการเชิญมาเป็นพวกหมาจริงอย่างที่ทั้งคู่คาดเดา ด.ญ. แปน ก็จะพูดขึ้นมาอีกว่า

“เห็นหมา แปนว่าแล้วเคยผิดชะที่ไหน”

จากการวิจัย จึงสรุปได้ว่า เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติมีการใช้โทรทัศน์เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าการใช้โทรทัศน์เพื่อหลีกเลี่ยงกิจกรรม

3) การใช้เพื่อเรียนรู้ทางสังคม (social learning)

โดยส่วนใหญ่แล้ว เด็กทุกคนจะมีการเรียนรู้เรื่องราว ข้อคิดต่างๆ ที่มีการสอดแทรกอยู่ในรายการโทรทัศน์ และเด็กก็จะซึมซับความรู้เหล่านี้ไว้โดยไม่รู้ตัว เช่น เด็กจะเรียนรู้ว่าถ้าเป็นคนนิสัยไม่ดี ก็จะไม่มีการรัก หรือถ้าคิดร้ายกับผู้อื่น ตัวเองก็มักจะได้รับผลร้ายนั่นเอง จากการรับชมละครแล้วได้เห็นตัวอย่างจากตัวร้ายในละคร เด็กก็จะเรียนรู้ว่า ถ้าอยากให้คนรักก็ต้องเป็นเด็กดี หรือเด็กอาจจะเห็นตัวอย่างการกระทำและผลที่ได้รับจากการกระทำนั้นๆ จากตัวละครในโทรทัศน์ เด็กก็อาจจะจดจำและเรียนรู้ว่าถ้าตนเองทำพฤติกรรมแบบในโทรทัศน์ ก็จะได้รับผลเหมือนกับที่ตัวละครตัวนั้นๆ ได้รับ เป็นต้น

จากการเก็บข้อมูล พบว่า สามารถสังเกตได้ว่ากลุ่มของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติมีการใช้โทรทัศน์เพื่อการเรียนรู้ทางสังคมหรือไม่ได้ง่ายกว่าเด็กๆ อีก 2 กลุ่ม เพราะเด็กกลุ่มนี้จะมีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองรู้สึกอยู่ตลอดเวลา ในบางเวลาที่เด็กพูดในสิ่งที่คิดได้จากการดูโทรทัศน์ออกมาแล้วมีบุคคลอื่น เช่น พ่อแม่ นั่งดูอยู่ด้วย พ่อแม่ของกลุ่มตัวอย่างก็จะพูดเสริมในประเด็นที่เด็กได้พูดออกมาด้วย ในขณะที่เด็กกลุ่มอื่นมักแสดงเพียงความรู้สึกในสิ่งที่ตนกำลังดูอยู่

เมื่อเด็กที่อยู่ในกลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติไม่เข้าใจในสิ่งที่ตนกำลังรับชมอยู่ เด็กก็จะมีคำถามคำถามกับพ่อแม่ หรือถ้าดูโทรทัศน์คนเดียว เด็กก็จะเก็บคำถามไว้ถามเมื่ออยู่กับพ่อแม่

เช่น เมื่อ ด.ญ. แปนกำลังดูรายการมาสเตอร์คีย์ (เป็นรายการเกมโชว์รายการหนึ่ง) ออกอากาศทุกวันจันทร์ถึงศุกร์ เวลา 13.00-13.30 น. ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3 อยู่เพียงลำพัง แล้วพิธีกรในรายการพูดมุขตลกที่ทรงอรรถไม่เข้าใจ แปนก็จะเก็บมุขตลกนั้นไปถามความหมายจากแม่ เมื่อแม่ไม่รู้ความหมายเช่นกัน แปนก็จะเก็บคำถามนั้นไว้ถามกับพ่อแทน ในขณะที่เด็กกลุ่มอื่นๆ จะไม่มีการถามคำถามลักษณะนี้กับพ่อแม่เลย

4) การใช้เพื่อแสดงความสามารถหรือความเหนือกว่า (competence/dominance)

การแสดงความสามารถหรือความเหนือกว่าเป็นสิ่งที่คนเรามักจะแสดงเมื่อต้องการการยอมรับจากบุคคลอื่น โดยส่วนใหญ่แล้ว เด็กผู้ชายจะมีการแสดงอำนาจเหนือกว่าเด็กผู้หญิง และถ้าครอบครัวไหนที่มีจำนวนสมาชิกมาก การแสดงอำนาจเหนือกว่าก็จะชัดกว่าครอบครัวที่มีจำนวนสมาชิกน้อย

จากการวิจัย พบว่า เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติไม่ค่อยมีการใช้โทรทัศน์เพื่อแสดงความสามารถหรือความเหนือกว่า เช่น ในขณะที่เด็กๆ กำลังนั่งดูรายการเกมโชว์ตอบปัญหาพร้อมกับสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว เด็กจะร่วมคาดเดาคำตอบกับสมาชิกในครอบครัวมากกว่าจะแสดงออกว่าตนรู้คำตอบแล้วแสดงว่าตนเก่ง

เช่น ในขณะที่ ด.ช.บีและครอบครัวกำลังนั่งดูรายการ “แฟนพันธุ์แท้” ซึ่งเป็นตอนแฟนพันธุ์แท้รามเกียรติ์ แล้วพิธีกรถามคำถามผู้เข้าแข่งขันคนหนึ่งว่า “หนุมานเป็นลูกของนางสวาหะกับใคร” ด.ช.บีก็จะถามพี่ชายขึ้นมาว่า

บี : บีว่าเป็นลูกของพระพาย เสียว่าใช่ปะ

พี่ชายของบี : เออ ถ้าจำไม่ผิดนะ

เมื่อพิธีกรเฉลยออกมาว่าหนุมานเป็นลูกของพระพายดังที่ ด.ช.บีคาคเดา ด.ช.บี ก็ไม่มีการแสดงออกว่าตนเองเก่ง เหมือนกับที่ ด.ญ.บุ๋ง ซึ่งมีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติแสดง

จากการวิจัย เห็นได้ว่า เด็กในกลุ่มนี้มีการใช้โทรทัศน์ทั้งในด้านโครงสร้าง ได้แก่ การใช้โทรทัศน์จะเหมือนเป็นสิ่งแวดล้อมในบ้าน ซึ่งช่วยสร้างเสียงประกอบ ในขณะที่เด็กทำกิจกรรมต่างๆ อยู่ นอกจากนี้ เด็กยังใช้โทรทัศน์ในการกำหนดเวลาในการทำกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเวลาอาหาร เวลาทำงานบ้าน หรือเวลานอน และในด้านความสัมพันธ์ โดยเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติจะมีการใช้โทรทัศน์เพื่อเสริมสร้างการติดต่อ และการเรียนรู้ทางสังคมมากที่สุด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

การใช้เวลา พฤติกรรมการดู และการใช้โทรทัศน์ของเด็กที่มีความฉลาดทาง อารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติ

ในบทนี้ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับการใช้เวลาในการทำกิจกรรมต่างๆ ทั้งใน
ส่วนของการเปิดรับสื่อโทรทัศน์และไม่ได้อยู่ในส่วนของการเปิดรับโทรทัศน์ พฤติกรรมการรับชม
โทรทัศน์ และการใช้โทรทัศน์ของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติ ทั้งการ
ใช้โทรทัศน์ในด้านโครงสร้างและการใช้โทรทัศน์ในด้านความสัมพันธ์

โดยผู้วิจัยขอแบ่งการนำเสนอข้อมูลเป็นส่วนๆ โดยส่วนแรกเป็นการนำเสนอข้อมูลด้าน
ประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลการใช้เวลาในการทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่าง และประเภท
รายการที่กลุ่มตัวอย่างเลือกรับชม ส่วนต่อมา เป็นการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการดู
โทรทัศน์และปฏิริยาตอบสนองของกลุ่มตัวอย่างในขณะรับชมโทรทัศน์ และส่วนสุดท้าย เป็น
การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการใช้โทรทัศน์เพื่อเข้าร่วมสังคมทั้งในด้านโครงสร้างและด้าน
ความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่าง

ในการนำเสนอข้อมูลนี้ เนื่องจากผู้วิจัยได้มีการแบ่งกลุ่มวัยรุ่นตามความฉลาดทาง
อารมณ์ด้านดี โดยมีทั้งกลุ่มที่อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ ระดับเกณฑ์ปกติ และระดับสูงกว่า
เกณฑ์ปกติ และจรรยาบรรณทางการศึกษา ผู้วิจัยจึงไม่สามารถใช้ชื่อและนามสกุลจริงของกลุ่ม
ตัวอย่างได้ ในที่นี้ ผู้วิจัยจึงขอใช้นามสมมติแทนวัยรุ่นแต่ละคน

1. ข้อมูลด้านประชากรของกลุ่มตัวอย่างที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ ปกติ

กลุ่มตัวอย่างที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติ เป็นเด็กวัยรุ่นนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนนนทรีวิทยา ทั้ง 5 คนจาก 5 ครอบครัว ที่ผู้วิจัยได้ทำการ
คัดเลือกจากแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี ซึ่งจัดทำโดยกรมสุขภาพจิต
กระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วยครอบครัวต่างๆ ดังต่อไปนี้

10. ครอบครัวของ ด.ช. บอย

11. ครอบครัวของ ด.ช. หวัน
12. ครอบครัวของ ด.ญ. นุ่น
13. ครอบครัวของ ด.ญ. รินทร์
14. ครอบครัวของ ด.ญ. เมย์

ในส่วนแรกนี้ เป็นการนำเสนอข้อมูลด้านประชากร การใช้เวลาในการทำกิจกรรม และประเภทรายการที่เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติชอบและเลือกรับชม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 47

ประเภทของครอบครัวและจำนวนสมาชิกในครอบครัว

ชื่อครอบครัว	ประเภทครอบครัว	จำนวนสมาชิก			
		อายุ <10 ปี	อายุ 10-20 ปี	อายุ > 20 ปี	รวม
ครอบครัวของ ด.ช. บอย	เดี่ยว	1	2	2	5
ครอบครัวของ ด.ช. หวัน	ขยาย	-	2	3	5
ครอบครัวของ ด.ญ. นุ่น	ขยาย	-	1	3	4
ครอบครัวของ ด.ญ. รินทร์	ขยาย	-	1	3	4
ครอบครัวของ ด.ญ. เมย์	เดี่ยว	-	3	4	7

จากตารางข้างต้น พบว่า ครอบครัวของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติ เป็นครอบครัวเดี่ยว 2 ครอบครัว ได้แก่ ครอบครัวของ ด.ช.บอย และครอบครัวของ ด.ญ.เมย์ และเป็นครอบครัวขยาย 3 ครอบครัว ได้แก่ ครอบครัวของ ด.ช. หวัน ที่มีน้ำสาวอาศัยอยู่ด้วย ครอบครัวของ ด.ญ.นุ่น ที่มีน้ำและย่าอาศัยอยู่ด้วย และครอบครัวของ ด.ญ. รินทร์ที่มี ยายอาศัยอยู่ด้วย

ตารางที่ 48

ลักษณะที่อยู่อาศัย

ครอบครัว	ลักษณะที่อยู่อาศัย
ครอบครัวของ ด.ช.บอย	บ้านแบบตึกแถว 2 ชั้น
ครอบครัวของ ด.ช.หวัน	ห้องเช่าในแฟลตของกทม.
ครอบครัวของ ด.ญ.นุ่น	ทาวน์เฮ้าส์ 3 ชั้น
ครอบครัวของ ด.ญ.รินทร์	บ้านเดี่ยว 2 ชั้น
ครอบครัวของ ด.ญ.เมย์	บ้านไม้ 2 ชั้น

ลักษณะที่อยู่อาศัยของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติแต่ละคน มีความแตกต่างกัน โดยมีทั้งบ้านแบบตึกแถว ห้องเช่า ทาวน์เฮ้าส์ และบ้านเดี่ยว จากลักษณะที่อยู่อาศัยที่แตกต่างกันนี้ มีผลให้รูปแบบการดูโทรทัศน์ของเด็กๆ แตกต่างกัน คือ ด.ช.หวัน จะไม่มีความเป็นส่วนตัวในการรับชมโทรทัศน์ หรือมีโอกาสในการเลือกเปิดรับโทรทัศน์ได้น้อยกว่าเด็กคนอื่นๆ เนื่องจากครอบครัวของ ด.ช.หวันอาศัยอยู่รวมกันหมดในห้องเดียว ในขณะที่บ้านของ ด.ญ.นุ่นและ ด.ญ.รินทร์ เป็นบ้านที่มีพื้นที่ใช้สอยมาก ทำให้เด็กทั้งสองคนมีห้องส่วนตัว รูปแบบการรับชมโทรทัศน์จึงเป็นการชมตามลำพังมากกว่า

ตารางที่ 49

อาชีพของพ่อ / แม่ / ผู้ปกครอง และรายได้ของครอบครัว

ครอบครัว	อาชีพพ่อ / แม่ / ผู้ปกครอง	รายได้ของครอบครัว
ครอบครัวของ ด.ช. บอย	รับจ้างทำนามบัตร / ขายอาหาร / -	40,000-50,000
ครอบครัวของ ด.ช. หวัน	พนักงานส่งเอกสาร / พนักงานบริษัท	25,000-35,000
ครอบครัวของ ด.ญ. นุ่น	พนักงานร้านอาหาร / - / -	40,000-50,000
ครอบครัวของ ด.ญ.รินทร์	พนักงานบริษัท / พนักงานบริษัท / -	35,000-40,000
ครอบครัวของ ด.ญ. เมย์	- / ขายกล้วยจี้บ / -	30,000-40,000

รายได้หลักของครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้มาจากการทำงานของพ่อและแม่เป็นหลัก ยกเว้นเพียงครอบครัวของ ด.ญ.นุ่นที่รายได้ของครอบครัวมาจากการทำงานของพ่อเพียงผู้เดียว และครอบครัวของ ด.ญ.เมย์ เป็นครอบครัวเดียวที่รายได้หลักมาจากการทำงานของแม่และพี่สาว ในด้านระดับรายได้ของครอบครัวกลุ่มตัวอย่างนี้มีความใกล้เคียงกัน คือ เฉลี่ย 30,000-40,000 บาทต่อเดือน

จำนวนสื่อต่างๆ ที่มีในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ มีความแตกต่างกันไปตามแต่สถานภาพของครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง แต่ทุกบ้านจะมีโทรทัศน์อย่างน้อยบ้านละ 1 เครื่อง โดยบางครอบครัวอาจมีสื่ออื่นๆ นอกเหนือจากโทรทัศน์เพิ่มเติมเข้ามา ดังรายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 50

จำนวนสื่อชนิดต่างๆ ที่มีในบ้านของกลุ่มตัวอย่างแต่ละครอบครัว

ครอบครัว	โทรทัศน์	วีดีโอ	วีดีโอเกม/เพลย์สเตชัน	คอมพิวเตอร์เกม	วีดีโอซีดี
ครอบครัวของ ด.ช.บอย	1	1	-	1	-
ครอบครัวของ ด.ช.หวัน	1	1	-	-	-
ครอบครัวของ ด.ญ.นุ่น	3	2	1	1	-
ครอบครัวของ ด.ญ.รินทร์	4	2	1	1	2
ครอบครัวของ ด.ญ.เมย์	2	-	-	-	-

จากตารางข้างต้น เห็นได้ว่า โทรทัศน์เป็นสื่อที่มีในทุกครอบครัวของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติ โดยมีครอบครัวของ ด.ญ.นุ่น และ ด.ญ.รินทร์ที่มีจำนวนสื่อโทรทัศน์มากกว่าเด็กคนอื่นๆ คือ มี 3 และ 4 เครื่อง ตามลำดับ นอกจากนี้ ทั้ง 2 ครอบครัวยังมีสื่อประเภทอื่นๆ นอกเหนือจากโทรทัศน์มากกว่า 2 ประเภท ในขณะที่ครอบครัวของ ด.ญ.เมย์ มีเพียงสื่อโทรทัศน์เพียงอย่างเดียว

ข้อมูลด้านประชากรของกลุ่มตัวอย่างในลำดับต่อไป จะนำเสนอในรูปแบบพรรณนา ซึ่งจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของวัยรุ่นแต่ละครอบครัว กิจกรรมประจำวัน และการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ของวัยรุ่นแต่ละครอบครัว พร้อมกับการนำเสนอข้อมูลการใช้เวลาทำกิจกรรม

ของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติแต่ละคน จากการที่ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บข้อมูล 2 วัน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2. ข้อมูลการใช้เวลาในการทำกิจกรรมของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติ

การใช้เวลาในการทำกิจกรรมของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติ แบ่งออกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

1. การเปิดรับสื่อการเปิดรับสื่อ ในที่นี้จะหมายความถึงเฉพาะสื่อโทรทัศน์เท่านั้น โดยแบ่งเป็น 5 แบบ
 - 1.1 การเปิดรับโทรทัศน์
 - 1.2 การเปิดรับโทรทัศน์และทำกิจกรรม
 - 1.3 การเปิดรับโทรทัศน์และปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น
 - 1.4 การเปิดรับโทรทัศน์ ทำกิจกรรม และปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น
2. การใช้เวลากับครอบครัว หมายถึง การทำกิจกรรมร่วมกับคนในครอบครัว เช่น การรับประทานอาหาร ไปเที่ยว พุดคุย โดยไม่มีการเปิดรับโทรทัศน์
3. การใช้เวลาว่าง หมายถึง กิจกรรมที่เด็กๆ กระทำโดยไม่อยู่ในส่วนของการใช้เวลากับครอบครัวและการเปิดรับโทรทัศน์ อาจเป็นกิจกรรมที่ทำคนเดียว เช่น อ่านหนังสือ หรือ อาจจะเป็นกิจกรรมทำร่วมกับบุคคลอื่น เช่น เล่นกีฬา เล่นกับเพื่อน คุยโทรศัพท์
4. การนอน หมายถึง การนอนพักผ่อนทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน
5. อื่นๆ คือ กิจกรรมที่ทำประจำวัน เช่น อาบน้ำ แต่งตัว ไปเรียนพิเศษ ไปหาหมอ เป็นต้น

รายละเอียดข้อมูลด้านประชากรและการใช้เวลาในการทำกิจกรรมของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติแต่ละคน มีดังต่อไปนี้

ครอบครัวของด.ช. บอย

ด.ช. บอย เป็นลูกชายคนโตในบรรดาพี่น้อง 3 คน โดยมีน้องชายชื่อบาส อายุ 10 ขวบ และน้องเบลล์ อายุ 6 ขวบ พ่อของบอยรับจ้างทำนามบัตรรวมไปถึงรับออกแบบลวดลายจากคอมพิวเตอร์ งานที่ใช้อุปกรณ์เพียงคอมพิวเตอร์และพริ้นเตอร์เท่านั้น ทำให้พ่อของบอยเลือกที่จะทำงานอยู่กับบ้าน เพราะสะดวก ประหยัดค่าใช้จ่ายในการเช่าสถานที่ที่อื่นและอีกประการ คือ เพื่อช่วยดูแลน้องที่ยังเล็กอยู่ เนื่องจากแม่ของบอยใช้บริเวณหน้าบ้านเปิดเป็นร้านอาหารตามสั่ง และจะมีลูกค้าตลอดเวลา โดยเฉพาะช่วงเที่ยงคนจะมาสั่งอาหารมาก

บอยเป็นเด็กที่ค่อนข้างเงี้ยวขี้มุก นุกนอย ขี้อาย ผิดกับน้องๆ ที่ร่าเริง คุยเก่ง บอยเป็นนักกีฬาบาสเกตบอลของโรงเรียน ทำให้มีรูปร่างผอมสูงแต่แข็งแรง บอยต้องไปซ้อมกีฬาที่โรงเรียนทุกวันจันทร์ พุธ ศุกร์ ตั้งแต่บ่าย 2 น. ถึง 5 น.เย็น ในช่วงเช้าของทุกวัน บอยจะตื่นนอนประมาณ 9-10 น. ลงมาอาบน้ำและดูแลน้องๆ ที่จะตื่นลงมาเล่นหรือดูโทรทัศน์ที่ข้างล่างก่อนแล้วเพียงล้าง เนื่องจากพ่อต้องซื้อวัตถุดิบไปส่งแม่ที่ตลาดเพื่อซื้อของสดมาประกอบอาหาร ตั้งแต่เวลา 7-8 น. และจะกลับเข้าบ้านประมาณ 10 น.เพื่อจัดเตรียมร้าน บอยจะเป็นคนช่วยแม่เตรียมอุปกรณ์ต่างๆ และช่วยจัดเตรียมของสด ทั้งหมด ไก่ กุ้ง ทั้งยังเป็นคนเด็ดพริก ล้าง หั่นผัก ทำพริกน้ำปลา เตรียมพวงเครื่องปรุง งานและนำไปตวงรองกล่องโฟม จนทุกอย่างเรียบร้อย แม่จะเริ่มขายอาหารประมาณ 11 น. มีทั้งแบบทานที่ร้านและนำไปส่งตามละแวกใกล้เคียง หรือใส่กล่องโฟมกลับบ้าน ลูกค้าส่วนใหญ่จะเป็นคนที่อาศัยอยู่ในซอยนั้น ถ้าเป็นวันจันทร์ถึงศุกร์ก็จะมีพนักงานบริษัทแถวนั้นเป็นลูกค้าเพิ่มขึ้นมาด้วย ทุกคนในบ้านจะเริ่มรับประทานอาหารเช้าตอนเที่ยง ยกเว้นแม่เพราะช่วงนั้นจะเป็นช่วงเวลาที่มียูกค้ามากที่สุด และแม่ของบอยก็จะขายจนกระทั่ง 4 ทุ่มกว่าและปิดบ้านในเวลา 5 ทุ่มกว่า

บ้านของบอยเป็นบ้าน 2 ชั้น โดยชั้นบนจะเป็นพื้นที่โล่งไม่มีการแบ่งเป็นห้อง ที่ชั้นบนนี้ใช้เป็นที่สำหรับนอนในตอนกลางคืน โดยทุกคนจะนอนรวมกันหมด และใช้เป็นที่เก็บเสื้อผ้าเท่านั้น โดยมีตู้เสื้อผ้าตั้งอยู่ 2 ใบ และเครื่องนอนจัดวางอยู่อีกมุมหนึ่งของห้อง เพราะในเวลาอื่นทุกคนจะอยู่ข้างล่างทั้งหมด พื้นที่ชั้นล่างแบ่งเป็น 3 ส่วน ส่วนแรกคือ บริเวณหน้าบ้าน ใช้ตั้งโต๊ะและอุปกรณ์สำหรับขายอาหาร ส่วนที่สอง มีการกั้นเป็นห้องกระจก ติดเครื่องปรับอากาศเพื่อกันกลิ่นควันจากการทำอาหารเข้ามารบกวน ในห้องนี้จะเป็นห้องทำงานของพ่อ มีโต๊ะคอมพิวเตอร์และพริ้นเตอร์อยู่ที่มุมหนึ่งของห้อง ที่อีกมุมหนึ่งเป็นที่วางโทรทัศน์ขนาด 14 นิ้ว และข้างๆ กันนั้นเป็นโซฟาสำหรับนั่งดูโทรทัศน์

โทรทัศน์ที่บ้านของบอยเป็นแบบที่มีเสาอากาศติดอยู่กับตัวเครื่อง เมื่อต้องการเปลี่ยนช่องก็ต้องมีการปรับเสาอากาศ หรือถ้ารับชมช่องเดิมมานานๆ ภาพก็จะเริ่มไม่ชัด บางครั้งเป็นคลื่นรบกวนหรือมีแต่เสียงไม่มีภาพ ทำให้ทุกคนในบ้านมักจะเลือกรับชมโทรทัศน์เพียงสถานีเดียว ไม่มีการเปลี่ยนช่อง เพื่อที่ว่าไม่ต้องปรับเสาอากาศบ่อย ทุกเช้าห้องๆ ของบอยจะตื่นลงมาเปิดโทรทัศน์ดูแต่เช้า แต่เมื่อดูไปได้สักครู่ก็จะเริ่มหันไปเล่นกันเอง โดยยังเปิดโทรทัศน์ทิ้งไว้อย่างนั้น เมื่อพ่อและแม่กลับมา พ่อก็เดินมาดูว่าโทรทัศน์กำลังมีรายการอะไร ถ้าน่าสนใจก็จะนั่งดู แต่ถ้าไม่น่าสนใจก็จะนั่งทำงานของตน ในระหว่างที่บอยช่วยแม่ทำงานก็จะหันมาดูโทรทัศน์บ้างเป็นระยะๆ และถ้ามีช่วงเวลาว่าง บอยก็จะเข้ามานั่งดูโทรทัศน์ร่วมกับน้องๆ ด้วย

ข้อมูลการใช้เวลาทำกิจกรรมของ ด.ช. บอย จากการเก็บข้อมูล 2 วันในช่วงปิดภาคเรียน

ตารางที่ 51

การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ช. บอย
(จากการเก็บข้อมูลในวันศุกร์ที่ 6 เม.ย. 2544)

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

การรับสื่อ				ครอบครัว	การใช้เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
1	2	3	4				
0.15'	3.15'	1.30'	1.45'	0.00'	5.00'	9.20'	0.45'

ตารางที่ 52

การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ช. บอย
(จากการเก็บข้อมูลในวันจันทร์ที่ 16 เม.ย. 2544)

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

การรับสื่อ				ครอบครัว	การใช้เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
1	2	3	4				
0.30'	5.50'	1.30'	1.50'	0.00'	0.45	10.20'	2.30'

จากการเก็บข้อมูล เนื่องจาก ด.ช.บอยเป็นนักกีฬาบาสเกตบอลของโรงเรียน จึงต้องมีการไปซ้อมกีฬาทุกวันจันทร์ พุธ และศุกร์ จึงทำการเลือกเก็บข้อมูลในวันที่ ด.ช. บอยต้องไปซ้อมบาสเกตบอลที่โรงเรียน 1 วันและวันที่ไม่ต้องไปซ้อมบาสเกตบอลอีก 1 วัน เพื่อดูความเหมือนหรือความแตกต่างในการใช้เวลาช่วงต่างๆ ในแต่ละวัน พบว่า ด.ช. บอยจะใช้เวลาในการนอนมากที่สุด โดยเฉลี่ยวันละ 10 ชั่วโมง

ในด้านการเปิดรับโทรทัศน์โดยส่วนใหญ่จะเป็นการดูโทรทัศน์พร้อมกับการทำกิจกรรมอื่นๆ ด้วย เนื่องจากครอบครัวของ ด.ช. บอยจะมีการเปิดโทรทัศน์ไว้ทั้งวัน โดยกิจกรรมที่ทำได้แก่ การรับประทานอาหาร เล่นกับน้องและช่วยแม่ขายอาหาร โทรทัศน์จะมีความสำคัญน้อยมาก เพราะบอยจะอยู่อยู่ตลอดเวลา พอมีเวลาว่างจึงจะหันมาดูโทรทัศน์เป็นครั้งคราวไป

ในด้านการใช้เวลาว่างจะมีความแตกต่างกันอย่างมากระหว่างวันที่ต้องไปซ้อมบาสเกตบอลกับวันที่ไม่ต้องไปซ้อม โดยในวันที่ต้องไปซ้อมกีฬา การใช้เวลาว่างของบอยจะมีประมาณ 4-5 ชั่วโมง ในขณะที่วันที่ไม่ต้องไปซ้อมจะมีการใช้เวลาในส่วนนี้เพียง 1-2 ชั่วโมง โดยกิจกรรมที่บอยทำในช่วงนี้คือการเดินไปคุยกับเพื่อนที่บ้านอยู่ในซอยเดียวกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครอบครัวของ ด.ช. หวัน

ครอบครัวของ ด.ช. หวัน มีสมาชิกทั้งหมด 5 คน ประกอบไปด้วย พ่อ แม่ นางสาว น้องสาวและตัวหวันเอง พ่อของหวันเป็นพนักงานส่งเอกสารบริษัทแห่งหนึ่ง แม่ของหวันเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคลของบริษัทอีกแห่งหนึ่ง นางสาวของหวันเป็นผู้ช่วยช่างตัดเสื้ออยู่ที่ร้านตัดเสื้อในซอยบ้าน ส่วนน้องสาวของหวัน อายุ 11 ปี

ด.ช. หวันเป็นเด็กที่มีลักษณะท่าทาง และจิตใจคล้ายผู้หญิง การพูดจาจึงเป็นไปในลักษณะจิบปากจิบคอ หวันเป็นเด็กร่าเริง เข้ากับคนง่าย โกรธง่ายหายเร็ว หวันจะชอบคบกับเพื่อนผู้หญิงมากกว่าเพื่อนผู้ชาย เพราะเป็นคนช่างคุยเหมือนกัน หวันเล่าให้ฟังว่าเวลาอยู่กับกลุ่มเพื่อนผู้ชายมักจะโดนล้อต่างๆ นานา จึงไม่ค่อยชอบเล่นกับเพื่อนผู้ชายเท่าไรนัก

บ้านของหวันเป็นเพียงห้องเช่าห้องหนึ่งในแฟลตที่กรุงเทพมหานครเปิดให้เช่า โดยตั้งอยู่ในซอยสำนักงานเขตยานนาวา เพราะจริงๆ แล้วทั้งพ่อและแม่ของหวันเป็นคนต่างจังหวัดที่เข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ ห้องนั้นเป็นห้องเล็กๆ แบ่งเป็นสัดส่วนโดยใช้ตู้กัน โดยส่วนแรกเป็นส่วนที่ไว้ใช้ดูโทรทัศน์ ทานข้าว โดยมีโต๊ะแบบพับได้ตัวเล็กๆ หนึ่งตัว ถัดมาเป็นที่เสื้อผ้าเตี้ยๆ ซึ่งใช้เป็นที่วางโทรทัศน์ด้วย หลังตู้จึงเป็นพื้นที่ที่ไว้สำหรับนอน โดยมีเครื่องนอนเพียงหมอนและเสื่อปู ซึ่งหลังจากตื่นนอนแล้วก็จะม้วนเสื่อเก็บ แล้วเอาหมอนทับไว้อีกที

บ้านของหวันมีโทรทัศน์เพียงเครื่องเดียว จึงต้องดูโทรทัศน์ร่วมกัน แต่ก็ไม่เคยมีปัญหาทะเลาะกันเรื่องแย่งกันดูรายการโทรทัศน์ เพราะส่วนใหญ่ก็จะชอบดูรายการประเภทเดียวกัน เช่น ละคร หรือวาไรตี้

หวันจะตื่นนอนตอนประมาณ 9.15 น. เพราะต้องตื่นมาดูแลน้อง หลังจากที่พ่อแม่ออกไปทำงานแต่เช้า ส่วนนางสาวจะออกไปทำงานประมาณ 9.30 น. เมื่ออาบน้ำ แต่งตัวเรียบร้อยแล้ว หวันก็จะพาน้องออกไปหาอาหารเช้ารับประทานบริเวณใกล้ๆ แฟลต และจะหาซื้ออาหารกลางวันมาเผื่อไว้เลยเพื่อที่ว่าจะได้ไม่ต้องออกไปหลายรอบ เมื่อกลับเข้าห้องแล้ว หวันก็จะเปิดโทรทัศน์ดูว่ามีรายการอะไรน่าดูบ้าง เมื่อเลือกสถานีได้แล้ว หวันก็จะนั่งดูโทรทัศน์พร้อมๆ กับเล่นกับน้องไปด้วย จนกระทั่งเที่ยงกว่า ก็จะจัดการเรื่องอาหารกลางวันให้น้อง ส่วนตัวเองจะทานตอนประมาณ 14.30 น. พร้อมๆ กับดูละครตอนบ่ายที่มีการนำกลับมาฉายซ้ำอีกรอบ เมื่อละครจบก็จะปิดโทรทัศน์ และช่วยเก็บกวาดทำความสะอาดบ้าน หลังจากนั้นก็จะนอนเล่นกับ

น้องจนน้องนอนหลับ จึงลุกขึ้นมาโทรศัพท์ไปคุยกับเพื่อน ในตอนเย็น พ่อแม่จะกลับมาถึงบ้าน ในเวลาที่ไล่เลี่ยกัน เมื่อกลับมาถึงก็จะมานั่งคุยเล่นกับลูก รอเวลาจนน้ำส้วมกลับมามีบ้าน พอเวลาประมาณ 19.00 น. ก็จะรับประทานอาหารที่แม่แวะซื้อก่อนกลับเข้าบ้านด้วยกันและดูโทรทัศน์ไปด้วย หลังรับประทานอาหารเรียบร้อยแล้ว หวันก็จะลงไปเดินเล่นบริเวณชั้นล่างของแฟลต และจะกลับเข้าบ้านตอนที่ละครหลังข่าวมา ทุกคนจะดูละครและพูดคุยกันถึงละครที่ดู ในระหว่างนั้นหวันก็จะช่วยแม่พับผ้าที่ไม่ต้องรีดไปด้วย ทุกคนจะดูโทรทัศน์ต่อไปจนถึงเวลาประมาณเที่ยงคืนแล้วจึงพากันเข้านอน

ข้อมูลการใช้เวลาทำกิจกรรมของ ด.ช. หวัน จากการเก็บข้อมูล 2 วันในช่วงปิดภาคเรียน

ตารางที่ 53

การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ช. หวัน
(จากการเก็บข้อมูลในวันพฤหัสบดีที่ 5 เม.ย. 2544)

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

การรับสื่อ				ครอบครัว	การใช้เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
1	2	3	4				
0.00'	1.25'	1.20'	2.10'	5.25'	0.35'	10.50'	0.45'

ตารางที่ 54

การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ช. หวัน
(จากการเก็บข้อมูลในวันจันทร์ที่ 23 เม.ย. 2544)

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

การรับสื่อ				ครอบครัว	การใช้เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
1	2	3	4				
0.00'	1.20'	3.20'	3.50'	2.50'	2.40'	9.10'	0.30'

จากการเก็บข้อมูล พบว่า ด.ช. หวันใช้เวลาส่วนใหญ่หมดไปกับการนอน โดยเฉพาะจะนอน 10 ชั่วโมงต่อวัน รองลงมาคือ การใช้เวลากับครอบครัวโดยไม่ได้เปิดรับโทรทัศน์ ซึ่งเวลาใน

ส่วนนี้จะเพิ่มขึ้นในช่วงของวันหยุดที่สมาชิกในครอบครัวไม่ต้องไปทำงานโดยส่วนใหญ่จะเป็นการออกไปซื้อของ เช่น เสื้อผ้าและของใช้นักเรียนสำหรับช่วงเปิดเทอม โดยจะเป็นการทยอยซื้อเพื่อตอนใกล้เปิดเทอมจะได้ไม่ฉุกเฉินเกินไป

ในด้านการเปิดรับโทรศัพท์ พบว่า ด.ช. หวันมักจะเปิดรับโทรศัพท์พร้อมกับทำกิจกรรม และมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวไปด้วย โดยกิจกรรมที่มักจะทำในช่วงนี้มักจะเป็นการรับประทานอาหารเย็นร่วมกับสมาชิกคนอื่นๆ ซึ่งจะมีการรับประทานอาหารไปด้วยพูดคุยไปด้วย กิจกรรมที่ทำในช่วงนี้รองลงมาจากมารับประทานอาหาร คือ การทำงานบ้าน

ในด้านการเปิดรับโทรศัพท์พร้อมกับมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น พบว่าจะเป็นในช่วงเวลาที่ดูละครหลังข่าวภาคค่ำและรายการบันเทิงหลังละคร ซึ่งจะเป็นช่วงเวลาที่ทุกคนในครอบครัวรับชมโทรทัศน์ร่วมกันและเสิร์จลีนจากภารกิจประจำวันอื่นๆ โดยหัวข้อสนทนาก็มักจะเกี่ยวกับละครหรือสิ่งที่ชมอยู่

ในด้านการเปิดรับโทรศัพท์พร้อมกับการทำกิจกรรม พบว่า จะเป็นช่วงกลางวันมากกว่ากลางคืน โดยกิจกรรมที่ทำในขณะที่เปิดรับโทรศัพท์ คือ การรับประทานอาหาร รองลงมาคือการเล่นกับน้อง เนื่องจากในวันธรรมดาในช่วงกลางวันหวันมักจะอยู่กับน้องตามลำพังสองคน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครอบครัวของ ด.ญ. นุ่น

ด.ญ. นุ่น เป็นลูกสาวคนเดียวของครอบครัว เธออาศัยอยู่กับพ่อ อา และย่า พ่อของนุ่น อายุ 39 ปี ทำงานที่ร้านอาหารแถวสีลม อาของนุ่น อายุ 32 ปี ทำงานที่ร้านขายของเก่า ย่าของนุ่น อายุ 62 ปี ที่บ้านของนุ่นจะไม่เคยเงียบเลย เพราะคุณย่าจะชอบเก็บสุนัขจรจัดที่ไปพบเห็นมาเลี้ยงไว้ ตอนแรกสุนัขมีเพียงไม่กี่ตัว แต่ตอนนี้มีสุนัขอยู่เต็มชั้นล่างของบ้าน เพราะสุนัขได้ออกลูกออกหลาน และยังมีที่ย่าเก็บมาเลี้ยงเพิ่มเติมอยู่เรื่อยๆ สุนัขทุกตัวจะรักและติดคุณย่ามาก ถ้าวันไหนที่คุณย่าต้องออกไปทำธุระข้างนอกบ้าน สุนัขก็จะแข่งกันร้องจนบางครั้งเพื่อนบ้านเดินมาต่อว่า คุณย่าจึงตัดสินใจอยู่บ้านมากกว่าออกไปข้างนอก

นุ่นเป็นเด็กน่ารัก คอยเก่ง และเป็นเด็กที่มีผลการเรียนดี แต่เวลาอยู่บ้านนุ่นจะค่อนข้างเงียบ เรียบร้อย เพราะไม่มีเพื่อนคุย เนื่องจากพ่อของนุ่นทำงานตอนกลางคืน จะออกจากบ้านเวลาประมาณ 16.30 น. ปล่อยให้เลิกงานกลับถึงบ้านเวลาประมาณ 4.45 น. พ่อจึงใช้เวลาช่วงกลางวันนอนพักผ่อน ส่วนอา ก็จะออกไปทำงานช่วงสายๆ และกลับถึงบ้านในตอนค่ำ สำหรับย่าก็จะอยู่แต่ชั้นล่างของบ้านคอยดูแลสุนัขที่เก็บมาเลี้ยง ในช่วงปิดเทอม นุ่นจึงใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในห้องของตัวเองทั้งวัน จะมีบางช่วงเวลาเท่านั้นที่จะลงมาดูย่าที่ชั้นล่าง และคอยช่วยย่าให้อาหารสุนัข

บ้านของนุ่นเป็นทาวน์เฮ้าส์ 3 ชั้น มีพื้นที่สำหรับจอดรถในบริเวณบ้านได้ 1 คัน แต่เนื่องจากที่บ้านของนุ่นไม่มีรถยนต์ ย่าจึงใช้ที่บริเวณนั้นเป็นที่เลี้ยงสุนัขแทน ถัดจากบริเวณนั้นเข้าตัวบ้านจะเป็นห้องรับแขก มีเตียงนอนไม้ขนาดใหญ่อยู่ติดกำแพงด้านหนึ่ง ย่าจะใช้เตียงนั้นนอนในเวลากลางคืนด้วย นุ่นเล่าให้ฟังว่า จริงๆ แล้ว ย่าจะนอนกับอาที่ห้องข้างบน แต่หลังจากที่เลี้ยงสุนัขมานานจึงเกิดความผูกพันกัน ย่าเดินไปไหน สุนัขก็จะพากันเดินตาม ตอนกลางคืน ย่าจะขึ้นนอน สุนัขก็จะพากันนอนจนย่าต้องลงมาอนชั้นล่างแทน ถัดจากห้องรับแขกก็จะเป็นห้องน้ำและประตูกระจกเปิดไปสู่ห้องครัว สาเหตุที่ต้องมีกระจกนั้นก็เพื่อกันสุนัขและขนของมันปลิวเข้าไปในห้องครัว ชั้นสองของบ้านแบ่งเป็นห้องนอนของพ่อและห้องนอนของอา บนชั้นสามแบ่งเป็นห้องนอนของนุ่น อีกฟากเป็นที่โล่ง มีลังหนังสือ และลังเสื้อผ้าที่ไม่ใช้แล้ววางเรียงกันอยู่

บ้านของนุ่นมีโทรทัศน์ 3 เครื่อง วีดีโอ 2 เครื่อง เครื่องเล่นเกมเพลย์สเตชัน และเครื่องคอมพิวเตอร์ อย่างละ 1 เครื่อง โทรทัศน์เครื่องแรกและวีดีโออยู่ในห้องของพ่อ เครื่องที่สองอยู่ในห้องของอา เครื่องสุดท้าย เครื่องเล่นเกมเพลย์สเตชัน และเครื่องคอมพิวเตอร์ อยู่ในห้องของนุ่น

สำหรับชั้นล่างเคยมีโทรทัศน์แต่สุนัขชอบวิ่งเล่นกันในบ้าน จึงชนโทรทัศน์เครื่องนั้นลงมาเสีย ย่าจึงบอกว่าไม่ต้องซื้อใหม่เพราะย่าก็ไม่มีเวลาดูเหมือนกัน

นุ่นจะตื่นนอนประมาณ 12.00 น. หลังจากอาบน้ำแล้ว ก็จะลงไปดูย่าที่ชั้นล่าง และนำอาหารขึ้นมารับประทานบนห้องพร้อมกับเปิดโทรทัศน์ดูไปด้วย หลังจากทานอาหารเสร็จ นุ่นก็ปิดโทรทัศน์และโทรศัพท์ไปคุยกับเพื่อน หลังจากนั้นก็จะอ่านหนังสือหรือนอนเล่น จนกระทั่งเวลา 14.30 น. จึงเปิดโทรทัศน์อีกครั้งเพื่อดูละครภาคค่ำที่นำมาฉายใหม่อีกครั้ง โดยดูอย่างตั้งใจไม่มีการเปลี่ยนช่องเลย เพราะเป็นละครที่ชอบ เมื่อละครจบ นุ่นก็จะหารายการอื่นดูไปเรื่อยๆ หรืออาจจะปิดโทรทัศน์แล้วออกไปคุยกับเพื่อนแถวบ้าน เวลาประมาณ 16.45 น. จึงช่วยย่าให้อาหารสุนัข แล้วจึงกลับขึ้นห้อง เปิดโทรทัศน์ดูละครหลังข่าว 18.00 น. จนจบ แล้วจึงไปอาบน้ำ จนกระทั่งเวลา 20.30 น. จึงกลับมานั่งดูละครหลังข่าวภาคค่ำ พร้อมกับรับประทานอาหารเย็นไปด้วย หลังจากทานอาหารเสร็จแล้วก็จะนั่งดูโทรทัศน์ไปเรื่อยๆ จนถึงเวลาประมาณเที่ยงคืนจึงปิดโทรทัศน์แล้วจึงเข้านอน

ข้อมูลการใช้เวลาทำกิจกรรมของ ด.ญ. นุ่น จากการเก็บข้อมูล 2 วันในช่วงปิดภาคเรียน

ตารางที่ 55

การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ. นุ่น

(จากการเก็บข้อมูลในวันอังคารที่ 24 เม.ย. 2544)

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

การรับสื่อ				ครอบครัว	การใช้เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
1	2	3	4				
8.35'	0.15'	0.15'	0.00'	0.20'	0.50'	10.00'	0.50'

ตารางที่ 56

การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ. นุ่น
(จากการเก็บข้อมูลในวันพฤหัสบดีที่ 26 เม.ย. 2544)

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

การรับสื่อ				ครอบครัว	การใช้เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
1	2	3	4				
4.25	2.30'	0.25'	0.00'	0.50'	2.30'	11.00'	0.55'

จากการเก็บข้อมูล พบว่า ด.ญ. นุ่นจะใช้เวลาส่วนใหญ่กับการนอน โดยเฉลี่ยส่วนใหญ่จะนอนวันละ 10 ชั่วโมงขึ้นไป รองลงมาคือการเปิดรับโทรทัศน์เพียงอย่างเดียว ซึ่งสูงถึงวันละประมาณ 6.5 ชั่วโมง ทั้งนี้ นุ่นมีโอกาสในการเข้าถึงสื่อต่างๆ ทั้งเครื่องเกมเพลย์สเตชัน คอมพิวเตอร์ แต่นุ่นกับเลือกชมโทรทัศน์มากกว่า ทั้งนี้เนื่องมาจากไม่มีคนเล่นเกมเป็นเพื่อน และเกมที่มีอยู่ก็เล่นจนเบื่อแล้ว

ในด้านการเปิดรับโทรทัศน์พร้อมกับทำกิจกรรมไปด้วยนั้น กิจกรรมที่ทำ ได้แก่ การรับประทานอาหารเช้าหรือการอ่านหนังสือการ์ตูนผู้หญิง แต่การใช้เวลาในช่วงนี้ไม่มากนัก เมื่อรับประทานอาหารเช้า นุ่นก็จะหันกลับไปดูโทรทัศน์เพียงอย่างเดียว หรือเมื่ออ่านการ์ตูนไปได้สักพัก แล้วหันมาไม่มีรายการโทรทัศน์ที่น่าสนใจ นุ่นก็จะปิดโทรทัศน์แล้วหันมาอ่านหนังสือการ์ตูนเพียงอย่างเดียว

ในด้านการเปิดรับพร้อมกับมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น จะพบว่า มีน้อยมาก เฉลี่ยแล้ววันละประมาณ 10 นาที โดยจะเป็นลักษณะที่พ่อหรืออาแวะเข้ามาทักทาย หรือพูดคุยสั้นๆ หลังจากกลับจากทำงาน และจะพบว่า นุ่นจะไม่มีช่วงเวลาของการเปิดรับโทรทัศน์หรือทำกิจกรรมใดๆ มักจะทำเพียงคนเดียว จึงไม่มีผู้ร่วมทำกิจกรรมและมีปฏิสัมพันธ์ด้วย

ครอบครัวของ ด.ญ. รินทร์

ด.ญ. รินทร์เป็นลูกสาวคนเดียว พ่อของรินทร์อายุ 48 ปีแม่อายุ 44 ปีทั้งพ่อและแม่ทำงานบริษัทแห่งหนึ่งใกล้บ้าน โดยทั้งคู่จะเลิกงานกลับถึงบ้านประมาณ 18.00น. แต่แม่ของรินทร์จะแวะกลับมาบ้านในตอนกลางวัน ในช่วงวันจันทร์ถึงศุกร์ที่พ่อและแม่ไปทำงาน รินทร์จึงอยู่บ้านกับยาย แต่ต่างคนต่างก็อยู่ในห้องของตัวเอง

รินทร์เป็นเด็กเงียบ ๆ เรียบร้อย ชอบต่อจิกซอว์ โดยสามารถต่อจิกซอว์ขนาด 500 ชิ้นให้เสร็จได้ภายใน 2 วัน รินทร์มักอยู่บ้านกลับญาติ ๆ ที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน เพราะบ้านญาติอยู่ละแวกเดียวกันหมด และแม่เป็นห่วงรินทร์ที่จะต้องอยู่บ้านกลับยายเพราะเป็นเด็กกับคนแก่ จึงให้ญาติ ๆ มาอยู่เป็นเพื่อน โดยส่วนใหญ่รินทร์จะอยู่ในห้องนอนของตนเองกับญาติ ๆ นอกจากเวลารับประทานอาหาร จึงลงมาข้างล่าง

บ้านของรินทร์เป็นบ้านเดี่ยว 2 ชั้น ไม่มีบริเวณ โดยชั้นล่างเป็นห้องโถงห้องใหญ่ห้องหนึ่ง แต่มีการแบ่งเป็นสัดส่วน โดยส่วนแรกเป็นส่วนที่ตั้งโต๊ะคอมพิวเตอร์ ถัดมาเป็นโต๊ะอาหารขนาด 8 ที่นั่ง ส่วนต่อมาเป็นที่โต๊ะยาวสำหรับดูโทรทัศน์ ส่วนต่อมากั้นชั้นใหม่เป็นห้องนอนยายห้องน้ำแลบันไดขึ้นชั้นบน บนชั้น 2 ของบ้านแบ่งเป็นห้องนอนของพ่อแม่ และห้องสำหรับวางตู้เสื้อผ้าของครอบครัว

บ้านของรินทร์มีโทรทัศน์ทั้งหมด 4 เครื่อง วีดีโอ 2 เครื่อง เครื่องเล่นเกมเพลย์สเตชันคอมพิวเตอร์ และวีดีโอซีดี 1 เครื่อง โดยโทรทัศน์เครื่องแรกอยู่ที่ห้องรับแขกชั้นล่าง ซึ่งจะใช้เปิดดูเวลารับประทานอาหาร เครื่องที่ 2 อยู่ในห้องของยาย โทรทัศน์เครื่องที่ 3 วีดีโอเพลย์สเตชันและวีดีโอซีดีอยู่ในห้องนอนของรินทร์ โทรทัศน์เครื่องสุดท้ายและวีดีโออีกเครื่องอยู่ในห้องนอนของพ่อแม่

รินทร์จะตื่นนอนประมาณ 10.45น. เมื่อตื่นเข้าชั้นมาก็จะฟังเพลงจากวิทยุ พร้อมกับเก็บที่นอน จนกระทั่งเวลาประมาณ 11.00น. จึงปิดวิทยุแล้วไปอาบน้ำ จากนั้นเวลาประมาณ 12.15 น. จึงลงมาทานข้าวพร้อมกับแม่ที่แวะกลับมาบ้านทุกเที่ยง และเปิดโทรทัศน์ดูกันไปด้วย จนกระทั่งเวลาประมาณ 12.50น. แม่จึงกลับไปทำงานต่อ รินทร์จึงกลับขึ้นห้อง เปิดวิทยุฟังพร้อมกับต่อจิกซอว์หรืออ่านหนังสือการ์ตูนผู้หญิงไปด้วย จนถึงเวลาประมาณ 14.30น. จึงปิดวิทยุเพื่อเปิดโทรทัศน์ดูละครตอนบ่ายที่น่ากลับมาฉายใหม่ หลังละครจบก็จะดูรายการอื่นไป

เรื่อยๆ จนไม่มีอะไรน่าสนใจจึงปิดโทรทัศน์ โดยระหว่างที่ดูโทรทัศน์นั้น รินทร์ก็จะชอบต่อจิกซอร์ไปด้วย เวลาประมาณ 16.00-17.00น. แอมผู้ซึ่งเป็นญาติรินทร์ซึ่งอยู่บ้านข้างๆ ก็จะเข้ามาคุยมาอยู่เป็นเพื่อนรินทร์ จนตึกจึงกลับบ้าน เวลาประมาณ 19.15น. จึงลงมาข้างล่างเพื่อรับประทานอาหารพร้อมพ่อแม่ แล้วจึงไปอาบน้ำ จากนั้นก็จะขึ้นไปดูละครและรายการโทรทัศน์อื่นๆ จนกระทั่งเวลาประมาณเที่ยงคืนกว่าจึงเข้านอน

ข้อมูลการใช้เวลาทำกิจกรรมของ ด.ญ. รินทร์ จากการเก็บข้อมูล 2 วันในช่วงปิดภาคเรียน

ตารางที่ 57

การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ. รินทร์
(จากการเก็บข้อมูลในวันเสาร์ที่ 7 เม.ย. 2544)

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

การรับสื่อ				ครอบครัว	การใช้เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
1	2	3	4				
1.25'	2.10'	1.30'	2.00'	0.20'	1.15'	11.00'	2.25'

ตารางที่ 58

การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ. รินทร์
(จากการเก็บข้อมูลในวันพุธที่ 18 เม.ย. 2544)

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

การรับสื่อ				ครอบครัว	การใช้เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
1	2	3	4				
1.45'	2.10'	1.35'	1.00'	0.25'	4.10'	11.30'	1.15'

จากการเก็บข้อมูล พบว่า ด.ญ. รินทร์ใช้เวลาส่วนใหญ่กับการนอน เช่นเดียวกับวัยรุ่นคนอื่นๆ โดยเฉลี่ยจะนอนวันละ 11-12 ชั่วโมง รองลงมาจะเป็นการใช้เวลาในการรับชมโทรทัศน์และการใช้เวลาว่าง

ในด้านการเปิดรับโทรศัพท์ รินทร์มักจะเปิดรับโทรศัพท์ร่วมกับการทำกิจกรรมอื่นๆ โดยกิจกรรมที่มีการทำหน้าจอโทรศัพท์ทุกครั้ง คือ การรับประทานอาหารเช้า ร่องลงมาคือการต่อจิกซอร์ และการอ่านหนังสือโดยหนังสือที่ขอบอ่านจะเป็นหนังสือการ์ตูนผู้หญิง หรือนิตยสารที่มีเรื่องราวของดารานักร้องญี่ปุ่น ในการต่อจิกซอร์ขณะเปิดรับโทรศัพท์จะเป็นลักษณะตั้งใจต่อจิกซอร์ โดยจะเงยหน้าขึ้นมาดูโทรศัพท์เฉพาะในช่วงเวลาที่เสียงจากโทรศัพท์ดังขึ้นมากกว่าปกติ โดยปกติแล้ว รินทร์จะทำกิจกรรมนั้นเพียงลำพังในช่วงกลางวัน พอตอนเย็นจึงจะทำกิจกรรมร่วมกับญาติที่อายุใกล้เคียงกันที่จะมาอยู่เป็นเพื่อนในทุกๆ เย็น โดยระหว่างที่ทำกิจกรรมก็มักจะพูดคุยกันไปด้วย

ในด้านของการใช้เวลาว่างของ ด.ญ. รินทร์จะหมดไปกับการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ต่อจิกซอร์ อ่านหนังสือ โดยกิจกรรมเหล่านี้จะเกิดขึ้นหลังจากที่โทรศัพท์ไม่มีรายการใดหน้าดู นอกจากนี้ยังพบว่าในส่วนของกรใช้เวลาไปกับครอบครัวของรินทร์จะมีน้อยมาก ทั้งนี้เนื่องจากรินทร์มักจะอยู่บนห้องส่วนตัวเกือบตลอดทั้งวัน จะลงมาพูดคุยหรือรับประทานอาหารเช้ากับพ่อแม่ก็มักจะมีกรเปิดรับโทรศัพท์ไปด้วยเสมอไม่ว่าจะเป็นวันธรรมดาที่พ่อแม่ต้องไปทำงาน หรือในวันหยุดที่พ่อแม่อยู่กับบ้าน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครอบครัวของด.ญ. เมย์

ด.ญ. เมย์ เป็นน้องคนสุดท้องในบรรดาพี่น้องทั้งหมด 5 คน โดยพี่น้องทุกคนเป็นผู้หญิงทั้งหมด พี่คนโตชื่อ นานา อายุ 28 ปี คนรองชื่อ เก๋ อายุ 25 ปี คนต่อมาชื่อ อู๋ อายุ 18 ปี ผีน อายุ 17 ปี และคนสุดท้องคือ เมย์ พ่อของเมย์ อายุ 60 ปี เคยเป็นเจ้าของบริษัทรับเหมาก่อสร้าง แต่เนื่องจากประสบกับภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ และปัญหาด้านสุขภาพ ทำให้บริษัทต้องปิดกิจการไป ปัจจุบันพ่อของเมย์จึงไม่ได้ประกอบอาชีพอะไร รายได้หลักของครอบครัวจึงมาจากแม่ที่มีอาชีพขายก๋วยจั๊บอยู่ที่ตลาดใกล้บ้าน โดยจะขายตั้งแต่เช้ามีถึงประมาณบ่ายโมง เมย์บอกว่าถ้าเป็นสมัยก่อนแม่จะออกไปขายตอนช่วงเย็นอีกรอบด้วย แต่ตอนนี้ไม่ขายแล้วเพราะว่าเหนื่อยเกินไป เลยขายแค่ตอนเช้าอย่างเดียว รายได้ส่วนอื่นๆ มาจากพี่ๆ ที่ช่วยหารายได้จากการทำงานพิเศษที่ห่างสรรพสินค้า นอกเหนือจากเวลาเรียน

เมย์เป็นเด็กที่ร่าเริง เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย ทำให้เมย์มีเพื่อนมาก เมย์เป็นเด็กที่รักอิสระ ชอบไปเที่ยว เมย์จึงชอบนัดกับเพื่อนๆ ไปเที่ยวต่างจังหวัดบ่อยๆ แต่ส่วนใหญ่จะเป็นการไปเที่ยวแบบเข้าไปเย็นกลับ เมย์ให้เหตุผลว่าเป็นเพราะพ่อไม่ชอบให้ลูกไปเที่ยวค้างคืนนอกบ้านเพราะอันตรายเกินไป ซึ่งเมย์ก็เข้าใจและปฏิบัติตาม

บ้านของเมย์เป็นบ้านไม้ 2 ชั้น มีชั้นลอย โดยชั้นล่างเป็นห้องครัว ที่ตั้งโต๊ะทานอาหาร ห้องน้ำ และใช้เป็นที่เก็บอุปกรณ์ขายก๋วยจั๊บของแม่ ชั้นลอยเป็นห้องเดียว ใช้เป็นห้องนอนของพี่ๆ และเป็นตู้โทรทัศน์ของเมย์ แต่เมย์จะนอนที่ห้องชั้น 3 กับพ่อแม่

บ้านของเมย์มีเครื่องรับโทรทัศน์ 2 เครื่อง เครื่องหนึ่งตั้งอยู่ในห้องนอนของพี่ๆ อีกเครื่องตั้งอยู่ที่ห้องนอนของพ่อแม่ ส่วนใหญ่เมย์จะดูโทรทัศน์ที่ห้องของพี่ๆ มากกว่า โดยเมย์ให้เหตุผลว่าถ้าดูโทรทัศน์ข้างบน ต้องดูคนเดียว เลยรู้สึกเหงา เพราะแม่ต้องออกไปขายก๋วยจั๊บแต่เช้า ส่วนพ่อก็จะลงมานั่งเฉยๆ อยู่ชั้นล่าง เมย์และพี่ๆ จะเริ่มดูโทรทัศน์ตั้งแต่ตื่นนอน

เมย์จะตื่นนอนประมาณเที่ยง เมย์เล่าให้ฟังว่า “ตื่นนอนแล้ว อันดับแรกที่ต้องทำคือดูทีวี เพราะขี้เกียจลงไปอาบน้ำหรือทำอย่างอื่น” จนกระทั่งสายๆ พี่ๆ ก็เริ่มลงไปอาบน้ำเพราะมีเรียนพิเศษที่โรงเรียนช่วงปิดเทอม ส่วนพี่ผีนก็เริ่มแต่งตัวเตรียมไปทำงานพิเศษที่ห่างสรรพสินค้า จะเหลือก็แต่เมย์ที่ยังนอนดูโทรทัศน์คนเดียว จนกระทั่งเที่ยง เมย์ก็จะเปลี่ยนเสื้อผ้าเพื่อออกไปหาอาหารกลางวันทานนอกบ้าน จะกลับเข้าบ้านอีกครั้งตอนเที่ยงกว่าๆ กลับมาก็จะเปิดโทรทัศน์ดู

ไปเรื่อยๆ จนเย็นที่โทรทัศน์เกือบทุกสถานีมีข่าว เมย์จึงปิดโทรทัศน์เพื่อลงไปอาบน้ำ และทานอาหารเย็น จากนั้นก็จะกลับขึ้นมาดูโทรทัศน์พร้อมกับพวกพี่ๆ ที่กลับมาจากข้างนอก และดูไปเรื่อยๆ จนกระทั่งถึงตี 2 เมย์จึงขึ้นไปนอนบนห้องกับพ่อและแม่

ข้อมูลการใช้เวลาทำกิจกรรมของ ด.ญ. เมย์ จากการเก็บข้อมูล 2 วันในช่วงปิดภาคเรียน

ตารางที่ 59

การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ. เมย์
(จากการเก็บข้อมูลในวันอังคารที่ 17 เม.ย. 2544)

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

การรับสื่อ				ครอบครัว	การใช้เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
1	2	3	4				
1.10'	2.00'	2.30'	0.30'	1.15'	0.30'	9.40'	0.35'

ตารางที่ 60

การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวของ ด.ญ. เมย์
(จากการเก็บข้อมูลในวันอาทิตย์ที่ 15 พ.ค. 2544)

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

การรับสื่อ				ครอบครัว	การใช้เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
1	2	3	4				
1.50'	2.40'	3.45'	2.15'	0.00'	0.45'	10.20'	0.45'

จากการเก็บข้อมูล พบว่า ด.ญ. เมย์จะใช้เวลาส่วนใหญ่กับการนอน โดยเฉลี่ยวันละ 10 ชั่วโมง รองลงมาคือการเปิดรับโทรทัศน์ โดยปกติแล้วในช่วงกลางวัน เมย์จะเปิดรับสื่อเพียงลำพัง โดยจะเป็นการเปิดรับโทรทัศน์เพียงอย่างเดียว หรือเปิดรับร่วมกับการทำกิจกรรม โดยกิจกรรมที่ทำในช่วงนี้คือการเล่นกับหนูแฮมสเตอร์ที่ซื้อมาเลี้ยง โดยจะให้อาหารและอาบน้ำให้มัน (การอาบน้ำของหนูแฮมสเตอร์ คือ การทาแป้ง ไม่ใช่การอาบน้ำจริงๆ) กิจกรรมการรับประทานอาหารหน้าจอโทรทัศน์ในเวลานี้จะไม่เกิดขึ้น เพราะเมย์จะออกไปหาอะไรทานข้าง

นอกจากว่าทานที่บ้าน การรับประทานอาหารในขณะดูโทรทัศน์ไปด้วยจะเกิดขึ้นในช่วงเย็นที่พี่ๆ ทุกคนกลับบ้านแล้ว โดยเมย์จะทานข้าวพร้อมพี่ๆ และมีการพูดคุยกันไปด้วย หลังจากการรับประทานอาหารแล้ว ทุกคนก็จะนั่งคุยกันต่อ โดยบางครั้งอาจจะมีการทำกิจกรรมอื่นๆ เช่น รีดเสื้อผ้าที่จะใสในวันรุ่งขึ้น หรือจะเป็นการเก็บกวาดบ้านเพื่อเตรียมปูที่นอนไปด้วย เป็นต้น

ในด้านของการใช้เวลากับครอบครัวจะน้อยพอๆ กับกับการใช้เวลาว่าง โดยเมย์อาจจะแวะคุยกับพ่อที่นอนเล่นอยู่ชั้นล่างของบ้านสักพักก่อนออกไปนอกบ้าน หรืออาจจะเป็นการลงไปพูดคุยกับแม่เมื่อแม่เลิกขายก๋วยจั๊บกลับมาถึงบ้าน การใช้เวลาว่างเป็นการออกไปเดินซื้อของทาน เนื่องจากบ้านใกล้ตลาดสด หรือเป็นการคุยโทรศัพท์กับเพื่อนซึ่งแต่ละครั้งจะใช้เวลาไม่นานเท่าไร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในส่วนต่อไป เป็นการนำเสนอข้อมูลและรายละเอียดในการใช้เวลาทำกิจกรรมต่างๆ ของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติแต่ละคน ภายใน 1 วัน ซึ่งจากการเก็บข้อมูล พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วใน 1 วัน เด็ก ๆ แต่ละคนมีการใช้เวลาในการทำกิจกรรมแต่ละอย่าง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 61

เวลาโดยเฉลี่ยที่เด็กๆ ใช้ทำกิจกรรมต่างๆ ใน 1 วัน

0.00' (ชั่วโมง/นาที)

ชื่อ	การรับสื่อ*				ครอบครั้ว	การใช้ เวลาว่าง	นอน	อื่นๆ
	1	2	3	4				
ด.ช. บอย	0.15'	6.00'	1.30'	1.45'	0.00'	4.15'	9.20'	0.45'
ด.ช. หวัน	0.00'	1.20'	3.20'	3.50'	2.50'	2.40'	9.10'	0.30'
ด.ญ. นุ่น	4.25'	2.30'	0.25'	0.00'	0.50'	2.30'	11.00'	0.55'
ด.ญ. รินทร์	1.45'	2.10'	1.35'	1.00'	0.25'	4.10'	11.30'	1.15'
ด.ญ. เมย์	1.50'	2.40'	3.45'	2.15'	0.00'	0.45'	10.20'	0.45'

* การเปิดรับสื่อ

1. เปิดรับโทรทัศน์เพียงอย่างเดียว
2. เปิดรับโทรทัศน์และทำกิจกรรมอื่น
3. เปิดรับโทรทัศน์และปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น
4. เปิดรับโทรทัศน์ ทำกิจกรรม และปฏิสัมพันธ์

จากตารางข้างต้น พบว่า เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติมีการใช้เวลาส่วนใหญ่กับการนอนเช่นเดียวกับเด็กอีก 2 กลุ่มที่ผ่านมา และเด็กกลุ่มนี้มีการใช้เวลากับครอบครัวน้อยที่สุดในกลุ่มตัวอย่างของเด็กทั้ง 3 กลุ่ม โดยมีช่วงเวลากการใช้เวลากับครอบครั้วโดยไม่มี การเปิดรับโทรทัศน์ เพียงวันละไม่ถึง 1 ชั่วโมง และมีเด็กถึง 2 คนจาก 5 คน ที่ไม่มี การใช้ เวลาในช่วงนี้เลย ได้แก่ ด.ช.บอย และ ด.ญ.เมย์ โดยครอบครั้วของ ด.ช. บอย จะมีการเปิด โทรทัศน์ไว้เกือบจะตลอดทั้งวัน แม้ว่าจะไม่มีใครรับชมอยู่เลยก็ตาม และ ด.ญ.เมย์ จะดูโทรทัศน์ เพียงลำพังในช่วงเวลากลางวัน และเมื่อสมาชิกคนอื่นๆ กลับมาที่บ้านในตอนเย็น ก็จะมีการ เปิดรับโทรทัศน์ร่วมกับการทำกิจกรรมอื่นๆ หรือเปิดโทรทัศน์ร่วมกับการมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิก คนอื่นๆ มากกว่า

เด็กแต่ละคนมีช่วงเวลาในการเปิดรับโทรทัศน์เพียงอย่างเดียว โดยไม่มีการทำกิจกรรมอื่น ๆ ด้วยนั้นแตกต่างกัน โดยเฉพาะแล้วเด็กแต่ละคนจะใช้เวลาในช่วงนี้ประมาณ 1 ชั่วโมง มีเด็กถึง 3 คนจากเด็กในกลุ่ม 5 คนที่ใช้เวลาในส่วนนี้เกิน 1 ชั่วโมง ได้แก่ ด.ญ. นุ่น ด.ญ. รินทร์ และ ด.ญ.เมย์ อาจเป็นเพราะว่าเด็กเหล่านี้มักจะอยู่บ้านเพียงลำพัง ทำให้ไม่มีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น หรือเป็นเพราะเด็กมีโทรทัศน์อยู่ในห้องส่วนตัว ทำให้มีความสะดวกและความเป็นส่วนตัวในการดูโทรทัศน์มากกว่าเด็กคนอื่น ๆ และมีเด็กเพียงคนเดียวเท่านั้นที่ไม่มีเวลาในการเปิดรับโทรทัศน์เพียงอย่างเดียวเลย ได้แก่ ด.ช. หวัน สำหรับ ด.ช. หวันไม่มีเวลาดูโทรทัศน์เพียงอย่างเดียว โดยไม่มีการทำกิจกรรมอื่น ๆ ด้วยเพราะที่บ้านมีโทรทัศน์เพียงเครื่องเดียว และมักจะมีบุคคลอื่นอยู่ด้วยเสมอ จึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงที่จะมีการทำกิจกรรมอื่นหรือมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้

ในด้านการเปิดรับโทรทัศน์และทำกิจกรรมอื่น ๆ นั้น โดยเฉพาะแล้วจะมากกว่าเวลาที่ใช้เปิดรับโทรทัศน์เพียงอย่างเดียว กิจกรรมที่เด็กมักจะทำควบคู่ไปกับการเปิดรับโทรทัศน์ โดยพบในเด็กทุกคนของกลุ่มตัวอย่าง คือ การรับประทานอาหารเช้า ถ้าเด็กกำลังนั่งดูโทรทัศน์ต่อเนื่องอยู่ เด็กจะนำอาหารไปนั่งทานหน้าโทรทัศน์เพื่อไม่ให้เกิดการรับชมขาดตอน อีกรูปแบบคือ เมื่อถึงเวลารับประทานอาหารเช้า เด็กก็จะเปิดโทรทัศน์ไปด้วย แต่บางครั้งก็ไม่ได้ให้ความสนใจกับเนื้อหารายการโทรทัศน์ที่รับชมอยู่เลย เช่น เมื่อได้เวลาอาหารกลางวัน ด.ญ. รินทร์ จะปิดโทรทัศน์ที่ห้องของตัวเอง แล้วลงมาเปิดโทรทัศน์ที่อยู่ข้างโต๊ะทานข้าวดู โดยบางครั้งก็ดูช่องที่ตัวเองดูค้างอยู่ บางครั้งก็จะเปลี่ยนไปดูช่องอื่นเลย

ในด้านการเปิดรับโทรทัศน์และมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นนั้น เนื้อหาสิ่งที่พูดคุยกันจะมักเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ที่รับชมอยู่เป็นส่วนใหญ่ หรืออาจจะเป็นเรื่องทั่วไปที่เล่าสู่กันฟังซึ่งจะสอดคล้องกันในช่วงของโฆษณามากกว่าช่วงที่รายการที่รับชมกำลังดำเนินอยู่ โดย ด.ช. หวัน และ ด.ญ.เมย์ มีการใช้เวลาในส่วนนี้มากที่สุด โดยมีการใช้เวลาในส่วนนี้ถึงวันละ 3-4 ชั่วโมง

ในด้านการเปิดรับโทรทัศน์ร่วมกับการทำกิจกรรมและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ส่วนใหญ่จะพบการเปิดรับโทรทัศน์ในขณะที่รับประทานอาหารเช้าพร้อมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัว หรืออาจจะเป็นช่วงที่กำลังรับชมละครหลังข่าวภาคค่ำ เพราะเป็นเวลาที่สมาชิกทุกคนในครอบครัวอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากันมากที่สุด โดยจะรับชมละคร พูดคุยกัน และทำภารกิจส่วนตัวกันไปด้วย เนื้อหาส่วนใหญ่ที่พูดคุยกันก็จะเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ หรือเป็นเรื่องทั่วไป เช่น ด.ญ. รินทร์จะนั่งพูดคุยและรับประทานอาหารเช้าพร้อมกับพ่อแม่ในขณะที่มีการเปิด

โทรศัพท์นี้ไปด้วย สิ่งที่ถูกคุยกันส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องราวที่แม่ของ ด.ญ. รินทร์ งาม ด.ญ.รินทร์ เกี่ยวกับสิ่งที่ทำในช่วงที่แม่ไม่อยู่บ้าน และมีเด็กเพียงคนเดียวในกลุ่มที่ไม่มีการใช้เวลาในส่วนนี้เลย ได้แก่ ด.ญ. นุ่น เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวของนุ่นจะต่างคนต่างอยู่ นุ่นจะใช้เวลาอยู่แต่ในห้องของตนเองเพียงลำพังเกือบทั้งวัน จะมีการพูดคุยกับสมาชิกคนอื่นๆ ในขณะที่เปิดรับโทรศัพท์นั้นก็ต่อเมื่อน้ำสาวกลับบ้านก็จะแวะเข้ามาทักทาย หรือพ่อจะออกไปทำงานก็จะเข้ามาพูดคุยสักครู่หนึ่ง

จากการเก็บข้อมูล พบว่า เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติมีการใช้เวลาว่างมากกว่าเด็กกลุ่มอื่นๆ โดย ด.ญ.รินทร์มีการใช้เวลาในส่วนนี้มากที่สุดในกลุ่ม เธอชอบใช้เวลาว่างในการต่อจิ๊กซอว์ โดยสามารถต่อจิ๊กซอว์ขนาด 500 ชิ้นให้เสร็จได้ใน 1 หรือ 2 วัน ในขณะที่ ด.ญ.เมย์มีการใช้เวลาว่างน้อยที่สุดในกลุ่ม เนื่องจาก ด.ญ.เมย์จะเปิดรับโทรศัพท์ร่วมกับการทำกิจกรรมอื่นๆ ด้วยมากกว่า

จากข้อมูลทางด้านประชากรและข้อมูลด้านการใช้เวลาทำกิจกรรมของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติ พบว่า เด็กแต่ละคนในกลุ่มนี้มีการใช้เวลาในส่วนต่างๆ ทั้งเวลาในการเปิดรับโทรศัพท์ การใช้เวลากับครอบครัว และการใช้เวลาว่าง แตกต่างกันไปตามสถานภาพของครอบครัว

จากการที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าไปสังเกตพฤติกรรมการดูโทรศัพท์ของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติพบว่า เด็กแต่ละคนมีพฤติกรรมการดูโทรศัพท์ที่ค่อนข้างแตกต่างกันไป และเด็กๆ มักจะไม่ได้นั่งดูโทรศัพท์เพียงอย่างเดียว แต่จะมีการทำกิจกรรมอื่น ๆ หรือมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นร่วมด้วย ทั้งนี้ รูปแบบพฤติกรรมการดูโทรศัพท์ของเด็กที่แตกต่างและหลากหลายขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่เด็กแต่ละคนทำ หรือบุคคลอื่นๆ ที่ร่วมดูโทรศัพท์อยู่ด้วย ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งเป็นประเด็นต่างๆ ได้ 4 ประเด็น ดังนี้

1. การดูโทรศัพท์ร่วมกับการทำกิจกรรมอื่นๆ
2. การดูโทรศัพท์ร่วมกับการทำกิจกรรมและบุคคลที่ร่วมกิจกรรม
3. บุคคลที่ดูโทรศัพท์ร่วมกับเด็ก
4. รายการโทรศัพท์ที่เด็กและครอบครัวเลือกเปิดรับ

1. การดูโทรศัพท์ร่วมกับการทำกิจกรรมอื่นๆ

พฤติกรรมการดูโทรทัศน์รวมกับการทำกิจกรรมอื่นเป็นรูปแบบพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ที่พบมากที่สุด เพราะในขณะที่ดูโทรทัศน์ เด็กแต่ละคนมักจะไม่ได้ให้ความสนใจกับสิ่งที่ดูเพียงอย่างเดียว จึงมักจะหากิจกรรมอื่นๆ ทำ หรือมีการพูดคุยกับบุคคลอื่นไปด้วย โดยส่วนใหญ่แล้วกิจกรรมที่เกิดหน้าจอโทรทัศน์มากที่สุด โดยจะพบได้ในทุกกลุ่มตัวอย่าง คือ การรับประทานอาหาร ไม่ว่าจะรับประทานอาหารมื้อหลัก หรืออาหารจำพวกขนมขบเคี้ยว รายละเอียดของกิจกรรมที่เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติทำในขณะที่ดูโทรทัศน์มีดังนี้

ตารางที่ 62

กิจกรรมที่เด็กทำขณะดูโทรทัศน์

ชื่อ กิจกรรม	รับประทานอาหาร	เล่น	อ่านหนังสือ	อื่นๆ
ด.ช. บอย	/	/	-	-
ด.ช. หวัน	/	/	-	/
ด.ญ. นุ่น	/	-	/	-
ด.ญ. รินทร์	/	-	/	/
ด.ญ. เมย์	/	/	-	/

จากตารางดังกล่าว พบว่า กิจกรรมที่พบในเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติทุกคน คือ การรับประทานอาหาร ทั้งการรับประทานอาหารมื้อหลักแต่ละมื้อ และขนมขบเคี้ยวต่างๆ การรับประทานอาหารพร้อมกับการดูโทรทัศน์ที่พบมากที่สุด คือ ช่วงของการรับประทานอาหารเย็น โดยจะพบในเด็กทุกคนของกลุ่มตัวอย่างนี้ เนื่องจากเป็นเวลาที่สมาชิกทุกคนในครอบครัวอยู่พร้อมหน้ากัน

นอกจากการรับประทานอาหาร กิจกรรมที่พบรองลงมาในเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ คือ การเล่น อื่นๆ และการอ่านหนังสือ โดย ด.ช.บอย มีการเล่นพับกระดาษกับน้องๆ พร้อมกับดูโทรทัศน์ไปด้วย ในขณะที่ ด.ช. หวันก็มีการเล่นกับน้องสาวหรืออ่านหนังสือการ์ตูนผู้ชาย หรือช่วยแม่ทำงานบ้านไปด้วย ด.ญ.นุ่น มีการอ่านหนังสือการ์ตูนผู้หญิง และ ด.ญ.เมย์มีการเล่นกับหนูที่ซื้อมาเลี้ยง หรือพับเสื้อผ้าและรีดเสื้อผ้าของตนที่จะใส่ในวันต่อไปไปด้วย

2. การดูโทรทัศน์ร่วมกับการทำกิจกรรมและบุคคลที่ร่วมกิจกรรม

จากการวิจัยพบว่า ในทุกกลุ่มตัวอย่างจะมีการทำกิจกรรมอื่นพร้อมๆ กับการดูโทรทัศน์ไปด้วย นอกจากนั้นก็จะมีบุคคลที่ร่วมทำกิจกรรมต่างๆ นั้นด้วยเช่นกัน โดยส่วนใหญ่บุคคลที่ร่วมทำกิจกรรมกับกลุ่มตัวอย่างจะเป็นสมาชิกในครอบครัว ญาติ หรือเป็นเพื่อนที่อาศัยอยู่ในละแวกเดียวกัน โดยกิจกรรมที่ทำแต่ละอย่างอาจมีบุคคลที่ร่วมทำกิจกรรมนั้นแตกต่างกันออกไป โดยมีรายละเอียดของการดูโทรทัศน์ร่วมกับการทำกิจกรรมและบุคคลที่ร่วมทำกิจกรรม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 63

กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างทำร่วมกับบุคคลอื่นขณะดูโทรทัศน์

ชื่อ	กิจกรรมที่ทำ	บุคคลที่ร่วมทำกิจกรรม
ด.ช. บอย	รับประทานอาหาร เล่น	ครอบครัว น้องชายและน้องสาว
ด.ช. หวัน	รับประทานอาหาร เล่น	ครอบครัว น้องสาว
ด.ญ. นุ่น	-	-
ด.ญ. รินทร์	รับประทานอาหาร ต่อจิกซอว์ เล่นเกม	ครอบครัว ญาติ ญาติ
ด.ญ. เมย์	รับประทานอาหาร ให้อาหารสัตว์เลี้ยงไว้	ครอบครัว พี่สาว

จากตารางข้างต้นพบว่า การรับประทานอาหารจัดเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นหน้าจอโทรทัศน์มากที่สุด โดยเกิดขึ้นกับแทบจะทุกครอบครัวของทุกกลุ่มตัวอย่าง รองลงมาคือ การเล่นเกม จากการสังเกตจะพบว่า กิจกรรมต่างๆ ที่เด็กกำลังทำอยู่ ทำให้ความสนใจของเด็กที่มีต่อโทรทัศน์ลดน้อยลง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าเด็กกำลังดูโทรทัศน์พร้อมกับทำกิจกรรมอื่น และมีบุคคลอื่นมาร่วมทำกิจกรรมนั้นอยู่ด้วย เด็กแทบจะไม่สนใจโทรทัศน์เลย เช่น ด.ญ.เมย์ จะนั่งดูโทรทัศน์และรับประทานอาหารเย็นพร้อมกับพวกพี่ๆ เมื่อพี่คนใดคนหนึ่งพูดถึงเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นในละครที่ได้รับชมอยู่ เมย์ก็จะเงยหน้าขึ้นมาดูโทรทัศน์พร้อมกับถามความเป็นมาของละครว่าเกิดอะไรขึ้นในช่วงก่อนหน้าบ้างอยู่เสมอๆ เมื่อพี่เล่าให้ฟังจบก็จะเริ่มรับประทานอาหารต่อ ยกเว้นก็เพียง

ด.ญ.นุ่นที่จะไม่มีการใช้เวลาในช่วงนี้ เนื่องจากสมาชิกในบ้านแต่ละคนจะต่างคนต่างอยู่ ทำให้ ด.ญ.นุ่นไม่มีโอกาสในการทำกิจกรรมหรือมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในครอบครัว

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การดูโทรทัศน์เป็นกิจกรรมที่ไม่ได้เป็นอิสระจากกิจกรรมอื่นๆ เลย เพราะเด็กมักจะมีการทำกิจกรรมอื่นๆ ควบคู่กันไปกับการดูโทรทัศน์ด้วยเสมอ โดยเด็กจะให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่ทำอยู่ หรือพูดคุยกับบุคคลที่ร่วมดูโทรทัศน์อยู่ด้วยมากกว่าการที่จะสนใจดูโทรทัศน์เสียอีก

3. บุคคลที่ร่วมดูโทรทัศน์กับกลุ่มตัวอย่าง

ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างนั่งดูโทรทัศน์ มักจะนั่งดูอยู่กับบุคคลอื่นด้วย โดยส่วนใหญ่แล้ว บุคคลที่นั่งดูโทรทัศน์ด้วยจะเป็นพ่อแม่ พี่น้อง หรือสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว บางครั้งอาจจะ เป็นญาติหรือเพื่อนที่บ้านอยู่ใกล้ๆ กัน ยกเว้นเด็กบางคนที่จะนั่งดูโทรทัศน์เพียงลำพัง เด็กที่มี พฤติกรรมเช่นนี้มักจะเป็นคนที่มีโทรทัศน์อยู่ในห้องส่วนตัวของตัวเอง และในช่วงกลางวันอาจจะ อยู่บ้านเพียงลำพัง เนื่องจากพ่อแม่หรือสมาชิกคนอื่นๆ ออกไปทำงาน

ตารางที่ 64

บุคคลที่ดูโทรทัศน์ร่วมกับเด็ก

บุคคลที่ร่วมดูโทรทัศน์อยู่ด้วย ชื่อ	พ่อ	แม่	พี่น้อง	ญาติ	เพื่อน
ด.ช. บอย	/	/	/	-	-
ด.ช. หวัน	/	/	/	/	-
ด.ญ. นุ่น	-	-	-	-	-
ด.ญ. รินทร์	/	/	-	/	/
ด.ญ. เมย์	-	-	/	-	-

จากตารางข้างต้นพบว่า เด็กมักจะดูโทรทัศน์ร่วมกับพี่น้องมากกว่าบุคคลอื่น ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะมีวัยใกล้เคียงกัน ทำให้มีรสนิยมในการดูโทรทัศน์คล้ายกัน เช่น ด.ญ.เมย์ จะไม่ การดูโทรทัศน์ดูโทรทัศน์ร่วมกับพ่อแม่ แต่จะดูกับพี่ๆ มากกว่า ประเภทของรายการที่ชอบรับชมก็

จะเหมือนๆ กัน โดยส่วนใหญ่ เด็กเหล่านี้จะมีโอกาสดูโทรทัศน์ร่วมกับพ่อแม่ในช่วงเวลา
รับประทานอาหารเช้า ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับโอกาสในการเข้าถึงสื่อโทรทัศน์ด้วย บางบ้านมีโทรทัศน์
เพียงเครื่องเดียว ลักษณะของที่พักอาศัยก็เป็นห้องเพียงห้องเดียว เช่น ครอบครัวของ ด.ช.หวัน
ทำให้ต้องดูโทรทัศน์ร่วมกับบุคคลอื่นมากกว่าครอบครัวที่มีโทรทัศน์หลายเครื่อง เช่น ครอบครัว
ของ ด.ญ. นุ่น และ ด.ญ.รินทร์

4. รายการโทรทัศน์ที่เด็กและครอบครัวเลือกเปิดรับ

ในส่วนต่อไปนี้เป็นกรนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ที่เด็กแต่ละคนในกลุ่มนี้
ได้รับชม ทั้งรายการที่เด็กเลือกเปิดรับเอง และรายการที่สมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัวเป็นผู้เลือก
เปิดรับ ซึ่งรายการในที่นี้ ไม่จำเป็นว่าต้องเป็นรายการเด็กหรือครอบครัวต้องมีการเปิดรับจนจบ
รายการ อาจเป็นรายการที่มีการเปิดรับในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

รายการโทรทัศน์ที่เด็กกลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติชื่นชอบ
และเลือกรับชมจะมีความเหมือนกัน โดยเป็นรายการประเภทที่ให้ความบันเทิงเสียเป็นส่วนใหญ่
ทั้งรายการละคร รายการเพลงไทยสากล และรายการประเภทวาไรตี้ต่างๆ และรายการที่เด็กแต่
ละคนไม่ชอบดู ได้แก่ รายการข่าว รายการเพลงลูกทุ่ง หรือรายการที่เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ซึ่ง
จะนำเสนอรายการที่เด็กเปิดรับในวันที่มีการเก็บข้อมูลในรูปแบบตาราง ดังตารางที่ 65-69

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 65

รายการโทรทัศน์ที่ ด.ช. บอย และครอบครัวเลือกเปิดรับ

รายการที่เด็กเปิดรับ	ประเภทรายการ	รายการที่ครอบครัวเปิดรับ	ประเภทรายการ
เพลงทะเลจอก	เพลง	ทาร์ซาน ผ่าชุมทรัพย์ 1000 ปี	ภาพยนตร์ฝรั่ง
บ้านสอยดาว	ละคร	แข่งร้อยได้ล้าน	เกมโชว์
นางแมวป่า	ละคร	การแสดงของยอดนักมายากล	โชว์
อติตา	ละคร	ชั้นซึลคอนเสิร์ต	คอนเสิร์ต
โนห์รา	ละคร	ขุนศึกเจ้าทะเล	ภาพยนตร์ฝรั่ง
		อร้อยเด็ด	อาหาร
		เพชรรุ่งไฟ	ละคร
		ถอดรหัสใจ	เกมโชว์
		ข่าวภาคดึก	ข่าว
		อภินิหารตำนานเทพ	ภาพยนตร์จีน
		สัญญามหาชน	วาไรตี้

จากตารางข้างต้น พบว่า ด.ช.บอย มีการเปิดรับรายการประเภทละครมากที่สุด ถึง 4 จาก 5 รายการที่มีการเปิดรับ อีกรายการ ได้แก่ รายการเพลง ในขณะที่รายการที่ครอบครัวเปิดรับมีหลายรูปแบบรายการ ทั้งนี้ เนื่องจากครอบครัวของ ด.ช.บอย มีการเปิดโทรทัศน์ไว้ตลอดทั้งวัน แม้ว่าจะมีหรือไม่มีคนสนใจดูโทรทัศน์อยู่หรือไม่ก็ตาม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 66

รายการโทรทัศน์ที่ ด.ช. หวัน และครอบครัวเลือกเปิดรับ

รายการที่เด็กเปิดรับ	ประเภทรายการ	รายการที่ครอบครัวเปิดรับ	ประเภทรายการ
มังกรเจ้าสำราญ	ภาพยนตร์จีน	ปากกา หัวใจ กับไมโครโฟน	ละคร
ก่อนบ่ายคลายเครียด	ตลก	เกมพันหน้า	เกมโชว์
เขาวานให้หนูเป็นสายลับ	ละคร	เจาะใจ	วาไรตี้
ขมิ้นกับปูน	ละคร	เกมปริศนา	เกมโชว์
น้ำเซาะทราย	ละคร	ซึ่ย่าปี้ก คีคเจ้าสังเวียน	เกมโชว์
ไม้แปดก้าน	ละคร	ถอดรหัสใจ	เกมโชว์
เกมฮอตเพลงฮิต	เพลง		
อีโอทีวี	เพลง		
แข่งร้อยได้ล้าน	เกมโชว์		

จากตารางข้างต้น พบว่า ด.ช.หวัน มีการเปิดรับรายการโทรทัศน์มากกว่าที่ครอบครัวเปิดรับ โดยรายการที่ ด.ช.หวันเปิดรับเป็นรายการละครมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ รายการเพลง ในขณะที่ครอบครัวของ ด.ช.หวันชอบเปิดรับรายการประเภทเกมโชว์มากกว่า

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 67

รายการโทรทัศน์ที่ ด.ญ. นุ่น และครอบครัวเลือกเปิดรับ

รายการที่เด็กเปิดรับ	ประเภทรายการ	รายการที่ครอบครัวเปิดรับ	ประเภทรายการ
เขาวานให้หนูเป็นสายลับ	ละคร	-	-
Fashion music	เพลง		
นางแมวป่า	ละคร		
ซินจัง จอมแก่น	การ์ตูน		
น้ำเซาะทราย	ละคร		
ป๊อก ป๊อก ป๊อก	วาไรตี้		
Music Mart	เพลง		
เงาปริศนา	ละคร		
เกมฮอต เพลงฮิต	เพลง		
เกมพันหน้า	เกมโชว์		
เมนู ทูเดย์	อาหาร		
ภ.จีน 8 เขียนอภินิหาร	ละคร		
ภ.จีน นางพญาเย้ยฟ้าทำดิน	ละคร		
เอ็มทีวี	เพลง		

จากตารางข้างต้น พบว่า ด.ญ. นุ่นมีการเปิดรับรายการโทรทัศน์มากที่สุดในกลุ่มนี้ เนื่องจาก ด.ญ. นุ่นอยู่บ้านเกือบทั้งวัน และลักษณะบ้านเป็นห้องส่วนตัวมีโทรทัศน์ภายในห้อง ทำให้สะดวกในการเปิดรับ ในขณะที่สมาชิกในครอบครัวคนอื่นๆ ก็จะเปิดรับโทรทัศน์ในห้องส่วนตัวของตนเช่นกัน

รายการที่ ด.ญ. นุ่นชอบเปิดรับทุกรายการเป็นรายการประเภทบันเทิง ได้แก่ รายการ ละคร เพลง การ์ตูน แต่ ด.ญ. นุ่นจะไม่มีเปิดรับรายการข่าวหรือรายการสารคดีเลย

ตารางที่ 68

รายการโทรทัศน์ที่ ด.ญ. รินทร์ และครอบครัวเลือกเปิดรับ

รายการที่เด็กเปิดรับ	ประเภทรายการ	รายการที่ครอบครัวเปิดรับ	ประเภทรายการ
เขาวานให้หนูเป็นสายลับ	ละคร	ข่าวภาคเที่ยง	ข่าว
มาสเตอร์คีย์	เกมโชว์	ก่อนบ่ายคลายเครียด	ตลก
นางแม่วป่า	ละคร	GOAL CLUB	กีฬา
เงาปริศนา	ละคร	HORN BLOWER	ภาพยนตร์ฝรั่ง
ภ.จัน มือปราบมังกะเขี้ยวไฮ้	ละคร	ข่าวภาคเย็น	ข่าว
ชิงร้อยชิงล้าน	เกมโชว์	ข่าวภาคค่ำ	ข่าว
สมาคมชมดาว	วาไรตี้	กินกับเกม	เกมโชว์
มิดิลีลับ	ลึกลับ		
ซูเปอร์ซ่า ซ่า ซ่า	เพลง		
สาระแนโชว์	วาไรตี้		
แซมเปียนเกม	เกมโชว์		
คดีเด็ด	ปฏิกณະบันเทิง		
คู่คนละซั้ว	ละคร		
ชิมตามอำเภอใจ	อาหาร		
หนี้รัก	ละคร		
เกมตีถนหา	ละคร		
จุกบอกรหัสเกม	เกมโชว์		
เดอะ เป๊ปซี่ ชาร์ต	เพลง		

รายการที่ ด.ญ.รินทร์เปิดรับทุกรายการเป็นรายการบันเทิง โดยเป็นรายการละครถึง 7 รายการ รองลงมา ได้แก่ รายการเพลง และอื่นๆ

ด.ญ.รินทร์จะเป็นผู้เลือกเปิดรับมากกว่าที่ครอบครัวเลือกเปิดรับ เนื่องจาก ด.ญ.รินทร์ จะอยู่บ้านตลอดทั้งวัน ในขณะที่พ่อและแม่ต้องออกไปทำงาน ทำให้พ่อและแม่ของ ด.ญ.รินทร์มีเวลาในการเปิดรับเฉพาะช่วงเย็นเป็นต้นไปเท่านั้น ยกเว้นในช่วงเวลากลางวันแม่ของ ด.ญ.รินทร์กลับบ้าน แม่ก็จะเป็นผู้เลือกเปิดรับ

ตารางที่ 69

รายการโทรทัศน์ที่ ด.ญ. เมย์ และครอบครัวเลือกเปิดรับ

รายการที่เด็กเปิดรับ	ประเภทรายการ	รายการที่ครอบครัวเปิดรับ	ประเภทรายการ
ภ.จีน มังกรเจ้าสำราญ	ละคร	โนห์รา	ละคร
ข่าวภาคเที่ยง	ข่าว	เกมค้นหา	ละคร
หนี่รัก	ละคร	แฟนซีโดน	เกมโชว์
น้ำเซาะทราย	ละคร	ดีลิบ	วาไรตี้
อติตา	ละคร	ป๊อก ป๊อก ป๊อก	วาไรตี้
TEEN CENTER	เพลง	น้องใหม่ร้ายบริสุทธิ์	ละคร
ก่อนบ่ายคลายเครียด	ตลก	รักกันสนั่นเมือง	เกมโชว์
ภ.จีน ตำนานรักดอกเหมย	ละคร	เรื่องจริงผ่านจอ	กึ่งสารคดี
เขาวานให้หนูเป็นสายลับ	ละคร		
ยัวร์โชว์	เกมโชว์		
ภ.จีน 8 เขียนอกินหาร	ละคร		
ทีวีแชมเปียน	เกมโชว์		
แบง แบง แบง	เพลง		
คอนเสิร์ต ทีวี 5	เพลง		
ไอ ดีเอ็นเอ	วาไรตี้		

รายการที่ ด.ญ.เมย์รับส่วนใหญ่รายการเป็นรายการบันเทิง โดยเป็นรายการละครถึง 7 รายการ รองลงมา ได้แก่ รายการเพลงและเกมโชว์ นอกจากนั้น ด.ญ.เมย์ยังมีการเปิดรับรายการข่าว แต่เป็นเพียงช่วงเวลาสั้นๆ เท่านั้น

ด.ญ.เมย์จะเป็นผู้เลือกเปิดรับมากกว่าที่ครอบครัวเลือกเปิดรับ เนื่องจาก ด.ญ.เมย์จะอยู่บ้านตลอดทั้งวันเช่นเดียวกับ ด.ญ. นุ่น และ ด.ญ. รินทร์ ในขณะที่พ่อจะอยู่ชั้นล่างของบ้านซึ่งไม่มีโทรทัศน์ และแม่และพี่ๆ ต้องออกไปทำงาน เมื่อแม่กลับเข้าบ้านในตอนเที่ยง ก็จะทำงานต่อจนไม่มีเวลาเปิดรับรายการใดเลย ในขณะที่พี่ๆ ของ ด.ญ. เมย์จะกลับบ้านในช่วงเย็นถึงค่ำ ทำให้ในช่วงเวลานั้นเป็นเวลาที่ครอบครัวของ ด.ญ.เมย์มีการเปิดรับโทรทัศน์

ส่วนต่อไปจะเป็นการนำเสนอปฏิกริยาของเด็กในขณะที่รับชมโทรทัศน์

ปฏิกริยาของเด็กในขณะที่รับชมโทรทัศน์

ในขณะที่เด็กกำลังดูโทรทัศน์ เด็กแต่ละคนจะมีปฏิกริยาตอบสนองต่อสิ่งที่ได้รับชมแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล ซึ่งปฏิกริยาเหล่านี้จะเกิดขึ้นโดยที่ตัวเด็กเองจะรู้สึกตัวว่าตนเองได้แสดงกริยาท่าทางอะไรออกมาบ้างในช่วงเวลานั้น ซึ่งปฏิกริยาตอบสนองของเด็กแต่ละคนในขณะที่ดูโทรทัศน์แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ปฏิกริยาตอบสนองเมื่อสนใจรายการโทรทัศน์

- 1.1 การแสดงอารมณ์ร่วม
- 1.2 การดูอย่างตั้งใจ
- 1.3 การลอกเลียนแบบ

2. ปฏิกริยาตอบสนองเมื่อไม่สนใจรายการโทรทัศน์

1. ปฏิกริยาตอบสนองเมื่อสนใจรายการโทรทัศน์

- 1.1 การแสดงอารมณ์ร่วม

เมื่อเด็กดูรายการโทรทัศน์ ไม่ว่าจะดูอยู่คนเดียว ดูกับบุคคลอื่น หรือมีการทำกิจกรรมอื่นๆ ไปด้วย ถ้าเป็นรายการที่เด็กสนใจ เด็กคนนั้นก็จะมีแสดงอารมณ์ร่วมไปกับสิ่งที่ได้รับชมอยู่ เช่น ร้องเพลงตามนักร้องเมื่อดูรายการเพลง หรือในขณะที่รับชมละคร ซึ่งจะเป็นช่วงที่เห็นการแสดงออกถึงความมีอารมณ์ร่วมกับสิ่งที่ได้ดูชัดเจนที่สุด เด็กก็จะมีอารมณ์ร่วมไปกับตัวละครที่ชื่นชอบ โดยอาจจะรู้สึกสงสารนางเอกที่ถูกล้างจาน และจะบ่นว่าตัวอิจฉาว่านิสัยไม่ดี ชอบแก้งานเอก

การแสดงอารมณ์ร่วมของเด็กกลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติจะค่อนข้างเห็นได้ยาก เนื่องจากเด็กกลุ่มนี้มักจะดูโทรทัศน์อย่างเงียบๆ ไม่มีการแสดงความคิดเห็นขณะรับชมโทรทัศน์นานๆ ครั้ง จึงจะมีปฏิกริยาที่จะแสดงให้เห็นว่ามีอารมณ์ร่วม เช่น จะ

มีการร้องเพลงตามนักร้อง แต่ก็จะเป็นช่วงๆ ไม่ได้ร้องทั้งเพลง หรือถ้าชอบใจในสิ่งที่รับชมอยู่ก็จะแสดงเพียงแค่นั่งยิ้ม

เช่น ในขณะที่ชมรายการ “แข่งร้อยได้ล้าน” พิธีกรพูดแซวผู้แข่งขันจากที่บ้าน ด.ช. บอยก็จะยิ้ม ในขณะที่น้องๆ นั่งหัวเราะกันเสียงดัง

แต่ถ้าเป็นความรู้สึกไม่ชอบใจจะไม่สามารถสังเกตเห็นได้ในขณะที่รับชมอยู่นั้น เด็กคนนั้นรู้สึกไม่พอใจอยู่หรือไม่ เพราะเด็กกลุ่มนี้จะดูโทรทัศน์ด้วยสีหน้าที่เรียบเฉยบเกือบจะตลอดเวลา ไม่เหมือนกับเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติและเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ ที่มีการแสดงออกถึงอารมณ์ร่วมของตนด้วยการกล่าวถ้อยคำแสดงความรู้สึกของตน

1.2 การดูโทรทัศน์อย่างตั้งใจ มีสมาธิ

ขณะที่เด็กกำลังสนใจในสิ่งที่รับชมอยู่ เด็กจะดูโทรทัศน์อย่างตั้งใจ จดจ่อ โดยบางครั้งไม่สนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัวว่ามีอะไรเกิดขึ้นรอบๆ ตัวหรือไม่

การดูอย่างตั้งใจของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกตินี้ เด็กในกลุ่มนี้แต่ละคนจะจดจ่อกับรายการโทรทัศน์ที่รับชมอยู่ได้นานกว่าเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ และเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ กล่าวคือ ถ้าเป็นรายการที่สนใจ เด็กจะสามารถดูรายการนั้นๆ ได้ต่อเนื่องเป็นเวลานาน บางครั้งเด็กอาจจะตั้งใจดูตั้งแต่ต้นรายการจนกระทั่งจบรายการเลยก็ได้ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากการที่เด็กกลุ่มนี้มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติ ทำให้มีการควบคุมตนเองให้ตั้งใจดูรายการโทรทัศน์ที่น่าเสนอได้เป็นระยะเวลาที่นานกว่าเด็กที่จัดอยู่ในกลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ หรือกลุ่มที่อยู่ในเกณฑ์ปกติก็เป็นได้

เช่น ในขณะที่ ด.ญ.จินทร์และญาติกำลังนั่งดูละคร เรื่อง “เขาวานให้หนูเป็นสายลับ” (ละครเกี่ยวกับเด็กที่อยู่ในชุมชน ต้องช่วยราชการลับในการสืบหาตัวพ่อค้ายาบ้ารายใหญ่) ในตอนแรกที่เป็นฉากที่ทั้งพระเอกและนางเอก ด.ญ.จินทร์และญาติก็ยังตั้งใจดูอยู่ แต่เมื่อถึงตอนที่ฉายถึงเพื่อนๆ ในคณะจิวของนางเอก ญาติของ ด.ญ.จินทร์ก็เริ่มหันไปต่อจิกซอร์ ในขณะที่ ด.ญ.จินทร์ยังตั้งใจดูอยู่

1.3 การลอกเลียนแบบ

ในด้านของการลอกเลียนแบบ เมื่อสนใจการดูโทรทัศน์จะพบน้อยในเด็กช่วงวัยนี้ แต่จะพบในเด็กที่มีอายุน้อยกว่านี้มากกว่า เช่น สามารถพบได้ในน้องๆ ของกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากเด็กในช่วงวัยรุ่นนี้จะไม่มีการเลียนแบบในทันที แต่จะมีการจดจำสิ่งที่ได้พบเห็นแล้วนำไปปรับใช้หรือทำการเลียนแบบในอนาคต

เช่น ในขณะที่ ด.ช.บอย และน้องชายน้องสาวกำลังดูละครเรื่อง “เพชรรุ้งไฟ” (ละครจักร์วงค์) ออกอากาศทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 17.30-17.55 น. ทางสถานีโทรทัศน์สีทองทัพบก ช่อง 7 ด.ช.บอยจะดูโทรทัศน์เฉยๆ ในขณะที่น้องๆ มีการเล่นต่อสู้กันเหมือนในละคร

จากการเข้าไปสังเกตพฤติกรรมของเด็กที่บ้าน พบว่า เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติที่มีการลอกเลียนแบบ ได้แก่ ด.ช.หวัน โดย ด.ช.หวันจะมีการเลียนแบบนักร้องที่ตนชื่นชอบ ด้วยการยืนขึ้นร้องเพลงและท่าทางเหมือนกับที่นักร้องคนนั้นกำลังทำอยู่

2. ปฏิกริยาตอบสนองเมื่อไม่สนใจรายการโทรทัศน์

ปฏิกริยาตอบสนองของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติเมื่อรู้สึกไม่สนใจรายการโทรทัศน์ที่รับชมอยู่มีลักษณะและรูปแบบการชมที่คล้ายคลึงกันกับเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติและเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ

เมื่อเด็กรู้สึกไม่สนใจรายการโทรทัศน์ที่รับชมอยู่ เด็กส่วนใหญ่ก็จะเปลี่ยนช่องไปดูรายการอื่นๆ แทน จนกว่าจะเจอรายการที่ตนสนใจจึงจะหยุดเปลี่ยนช่องแล้วตั้งใจดู เช่น เราจะพบได้กับรายการโทรทัศน์ที่เด็กกำลังสนใจดูอยู่เข้าช่วงโฆษณา เด็กก็จะเปลี่ยนไปดูช่องอื่น แล้วจึงย้อนกลับมาดูช่องเดิมอีกครั้งเมื่อโฆษณาหมด หรือในบางครั้งก็อาจจะดูในรายการที่เปลี่ยนไปเจอจนลืมเปลี่ยนกลับมาดูรายการเดิมเลยก็มี

ในบางกรณี ถ้าเด็กไม่สนใจรายการโทรทัศน์ที่ดูอยู่ แต่ไม่สามารถเปลี่ยนช่องได้เนื่องจากมีสมาชิกในครอบครัวกำลังดูโทรทัศน์ช่องนั้นอยู่ เด็กก็จะแสดงสีหน้าเบื่อหน่าย แล้วหันไปหากิจกรรมอื่นแทน เช่น ด.ญ. เมย์จะหันไปเล่นกับหนูที่ตนเลี้ยงไว้แทนเมื่อไม่ต้องการดูโทรทัศน์ช่องนั้น แต่พี่คนอื่นๆ กำลังดูอย่างสนใจ

เราจึงสามารถสรุปได้ว่าเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติเหล่านี้ ไม่ได้ถูกโทรทัศน์ครอบงำ เพราะเด็กแต่ละคนมีสิทธิ์เลือกที่จะดูรายการใดก็ตามที่ตนสนใจ และมีสิทธิ์ที่จะไม่ดูรายการใดก็ตามที่ตนรู้สึกไม่สนใจ โดยเมื่อเด็กเกิดความรู้สึกไม่สนใจรายการที่กำลังดูอยู่ ก็อาจจะเปลี่ยนช่องไปดูรายการอื่น หรืออาจจะหากิจกรรมอื่นทำแทนได้ นอกจากนี้ จากการวิจัยยังสรุปได้ว่า ปฏิกริยาตอบสนองของเด็กที่สนใจรายการโทรทัศน์จะทำให้ทราบถึงระบบความคิดของเด็กแต่ละคนว่า เด็กมีกระบวนการความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับชมไปอย่างไร โดยมีการแสดงออกถึงความรู้สึกหรือความคิดเห็นกับเรื่องที่ดู เช่น เด็กคนนั้นจะมีการแสดงความรู้สึกออกมาทางการกระทำ สีหน้าและแววตา หรือคำพูด

ในลำดับต่อไปเป็นการวิเคราะห์การใช้สื่อโทรทัศน์ของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติ ตามแนวทางการศึกษาของ James Lull (1980) ที่ศึกษาเรื่องการใช้โทรทัศน์เพื่อเข้าร่วมสังคม (The Social Use of Television) เพื่อศึกษาถึงจุดประสงค์ในการดูโทรทัศน์ของเด็ก โดยการใช้โทรทัศน์เพื่อเข้าร่วมสังคม แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. การใช้ในด้านโครงสร้าง (structural) ประกอบด้วย

- 1.1 การใช้เป็นสิ่งแวดล้อมในบ้าน (environmental)
- 1.2 การใช้เพื่อจัดระเบียบชีวิตประจำวัน (regulative)

2. การใช้ในด้านความสัมพันธ์ (relational) ประกอบด้วย

- 2.1 การใช้เพื่อเสริมสร้างการสื่อสาร (communication facilitation)
- 2.2 การใช้เพื่อเข้าร่วมหรือหลีกเลี่ยงกิจกรรมต่าง ๆ (affiliation/avoidance)
- 2.3 การใช้เพื่อเรียนรู้ทางสังคม (social learning)
- 2.4 การใช้เพื่อแสดงความสามารถหรือความเหนือกว่า (competence/dominance)

1. การใช้ในด้านโครงสร้าง (structural)

การใช้โทรทัศน์ในด้านโครงสร้าง โทรทัศน์จะถูกใช้เสมือนเป็นสิ่งแวดล้อมในบ้าน (environmental) ซึ่งช่วยสร้างเสียงประกอบ (background noise) ขณะกิจกรรมต่างๆ ในบ้าน

ดำเนินอยู่ จนกว่าสมาชิกในบ้านให้ความสนใจ จึงเลื่อนมาเป็นส่วนสำคัญแทน โทรศัพท์ยังถูกใช้ เป็นเพื่อนร่วมงาน (companion) ขณะที่กิจวัตรหรืองานบ้านกำลังกระทำอยู่ และโทรศัพท์ยังถูก ใช้เป็นแหล่งบันเทิงของครอบครัวอยู่เสมออย่างไม่จำกัดเวลา

นอกจากนี้แล้ว ในด้านโครงสร้าง โทรศัพท์ยังได้ถูกใช้เพื่อการจัดระเบียบพฤติกรรม (regulative) ได้อีก โทรศัพท์จะช่วยแบ่งเวลา และกิจกรรมในครอบครัว (punctuation time and activity) ไม่ว่าจะเป็นเวลาอาหาร เวลาทำงานบ้าน หรือเวลานอน แม้แต่แบบแผนการ พูดคุย (talk patterns) ก็ถูกนำมาใช้ขณะดูโทรทัศน์ กิจกรรมต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกบ้าน ก็ยังถูกจัดตารางตามรายการโทรทัศน์ จึงกล่าวได้ว่าโทรศัพท์ได้ช่วยก่อร่างโครงสร้างของแต่ละวัน ขึ้น เวลาดูโทรทัศน์จึงเป็นเวลาที่เกี่ยวพันกับกิจกรรมต่างๆ ที่สมาชิกเกี่ยวข้องอยู่

การใช้โทรศัพท์ในด้านโครงสร้างเป็นพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์ที่พบเห็นได้บ่อยที่สุด โดย จะพบในทุกกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งลักษณะการใช้โทรศัพท์ในด้านโครงสร้างของแต่ละกลุ่มก็มีลักษณะ เหมือนๆ กัน ลักษณะที่พบเห็นบ่อยที่สุด คือ การใช้โทรศัพท์เหมือนเป็นสิ่งแวดล้อมในบ้าน โดย บางครอบครัวจะใช้โทรศัพท์เหมือนเป็นสิ่งแวดล้อมปกติอย่างหนึ่งในบ้าน โดยจะเปิดโทรทัศน์ไว้ ตลอดทั้งวัน ไม่สนใจว่าจะมีคนดูโทรทัศน์อยู่หรือไม่ก็ตาม

เช่น ครอบครัวของ ด.ช. บอยจะมีการเปิดโทรทัศน์ตั้งแต่เวลา 8.00 น. และจะเปิดไป ตลอดวันโดยที่บางครั้งก็จะมีคนสนใจดูรายการโทรทัศน์ที่กำลังดำเนินอยู่ แต่ในบางครั้งก็จะมี ใครสนใจดูเลย จนกระทั่งเวลาประมาณเที่ยงคืนจึงจะปิดโทรทัศน์เพื่อเข้านอน พฤติกรรมการเปิด โทรศัพท์เช่นนี้จะเกิดขึ้นทุกวันจนเป็นความเคยชินของคนในครอบครัว

นอกจากนี้ การใช้โทรศัพท์ในด้านโครงสร้างที่พบเห็นบ่อยรองลงมา คือ การใช้โทรศัพท์ เป็นตัวกำหนดเวลาในการทำกิจวัตรประจำวันของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะใช้เวลา จากรายการโทรทัศน์เป็นตัวกำหนดเวลาในการทำกิจวัตรของตน เช่น ด.ญ. รินทร์จะรับประทานอาหารเย็นในช่วงของละครภาคค่ำ ซึ่งฉายในช่วงเวลา 18.25-19.30 น. หลังจากละครจบก็จะรีบ ไปอาบน้ำในช่วงที่มีการนำเสนอรายการข่าว เพื่อที่ว่าหลังจากที่อาบน้ำเรียบร้อยแล้วจะได้ดูละคร หลังข่าวได้ต่อได้พอดี ไม่เสียเวลาในการชมละครและก็ไม่ต้องดูรายการข่าวที่ตัวเองไม่ยกดูด้วย

เด็กบางคนจะใช้เวลาจากโทรทัศน์เป็นตัวกำหนดเวลาในการทำกิจกรรมที่ตนกำลังจะทำ ต่อไปหรือในบางครอบครัวที่กลุ่มตัวอย่างจะต้องเปิดโทรทัศน์ก่อนทำกิจวัตรประจำวันอื่นๆ เป็น

ประจำทุกครั้งหลังจากตื่นนอน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเปิดโทรศัพท์หลังตื่นนอนเป็นพฤติกรรมที่เคยชินไปแล้ว เช่น เมย์จะเปิดโทรศัพท์ทุกครั้งหลังตื่นนอน ในขณะที่บางครอบครัวก็จะมีการใช้โทรศัพท์เหมือนเป็นเพื่อนในขณะที่กลุ่มตัวอย่างนั้นต้องทำกิจกรรมอื่นๆ ไปด้วย เช่น ครอบครัวของ ด.ช.หวันที่จะเปิดโทรศัพท์ในขณะที่ทุกคนในครอบครัวทำงานบ้านหรือทำกิจวัตรส่วนตัวไปด้วย

2. การใช้ในด้านความสัมพันธ์ (relational)

1) การใช้เพื่อเสริมสร้างการติดต่อสื่อสาร (communication facilitation)

เนื้อหาสาระต่างๆ จากโทรศัพท์ ดูเหมือนจะเป็นภาพที่เต็มไปด้วยเรื่องราวให้ผู้ชมสามารถใช้สร้างการสนทนาได้ บ่อยครั้งที่เด็กได้อาศัยรายการโทรศัพท์เป็นแหล่งข้อมูลบอกเล่าเรื่องราวให้เด็กด้วยกันฟัง หรือแม้แต่กับผู้ใหญ่ เช่น ครู หรือ ผู้ปกครองก็ตาม

การดูโทรศัพท์จะช่วยให้การสนทนาเป็นเรื่องง่ายขึ้นในบางกรณีที่ผู้สนทนา รู้สึกอึดอัด เศร้าใจ หรือไม่มีเรื่องจะพูดกันนั้น การเปิดโทรศัพท์จะช่วยให้บรรยากาศผ่อนคลายลง เพราะแต่ละคนจะเบนความสนใจไปสู่โทรศัพท์ ไม่ต้องคอยพะวงว่าจะพูดคุยกันเรื่องอะไร ยิ่งไปกว่านั้น โทรศัพท์ยังอาจช่วยสร้างหัวข้อพูดคุยให้เกิดขึ้นอีกด้วย

การใช้โทรศัพท์เพื่อเสริมสร้างการติดต่อสื่อสารของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี สูงกว่าเกณฑ์ปกติ จากการวิจัยพบว่า เด็กในกลุ่มนี้มีการใช้โทรศัพท์เพื่อเสริมสร้างการสื่อสาร น้อยกว่ากลุ่มเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก รูปแบบการรับชมโทรศัพท์ของเด็กกลุ่มนี้จะเป็นการรับชมเพียงลำพัง จึงไม่มีคู่สนทนาด้วย และ พฤติกรรมในการรับชมโทรศัพท์ของเด็กกลุ่มนี้จะเป็นการรับชมโทรศัพท์อย่างเงียบๆ ไม่ค่อยมีการ พูดคุยหรือแสดงความคิดเห็น โดยในบางครั้งจะแสดงความคิดเห็นหรือพูดคุยกับบุคคลอื่น ก็ต่อเมื่อมีคนพูดคุยกันก่อนหรือเป็นการตอบคำถามที่มีคนอื่นถามมา เด็กกลุ่มนี้มักจะไม่เป็นผู้เริ่ม มีปฏิสัมพันธ์ก่อน เช่น

ในขณะที่ ด.ญ. รินทร์ กับญาติกำลังนั่งดูละครเรื่อง “นางแมวป่า” (เป็นละครเกี่ยวกับ เด็กผู้หญิงแก่นๆ มีนิสัยไม่เรียบร้อยที่อาศัยอยู่ต่างจังหวัด แต่ในตอนท้ายเรื่องเมื่อย้ายเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ แล้วจะต้องเปลี่ยนแปลงตัวเอง) ออกอากาศทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 18.30-19.30 น. ทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ญาติของรินทร์ได้ถามขึ้นมาว่า

ญาติ : แอมว่าให้ปู่เล่นบหนี่แล้วไม่ค่อยเข้าเลยเนอะ พี่รินทร์ว่าไง

รินทร์ : ก็น่ารักดีนี่ ทำไม แอมไม่ชอบเค้าเหอ

ญาติ : เปล่า แอมแค่รู้สึกว่ามันแปลกๆ

จากนั้น ด.ญ. รินทร์ก็จะเงิบ ไม่ถามคำถามอะไรขึ้นมาอีก มีแต่ญาติเท่านั้นที่พูดอะไรขึ้นมาเรื่อยๆ ในระหว่างที่ดู จนกระทั่งละครจบ

4) การใช้โทรทัศน์เพื่อเข้าร่วมหรือหลีกเลี่ยงกิจกรรมต่างๆ (Affiliation/avoidance)

โทรทัศน์นับได้ว่าเป็นมีความสำคัญในการช่วยสร้างหรือหลีกเลี่ยงการปฏิสัมพันธ์ นักวิจัยการใช้สื่อมวลชนเชื่อว่าการใช้โทรทัศน์วิธีทางนี้เป็นการใช้ขั้นพื้นฐานของมนุษย์ กิจกรรมการดูโทรทัศน์เป็นกิจกรรมที่สมาชิกในครอบครัวสามารถกระทำร่วมกันได้ การดูโทรทัศน์เป็นโอกาสที่ครอบครัวได้ร่วมเพลิดเพลินไปด้วยกัน ความรู้สึกของความกลมเกลียวในครอบครัวบางครั้งจะอยู่ในรูปของการร่วมหัวเราะ เศร้าโศก โกรธเคืองไปกับเรื่องราวในโทรทัศน์ นอกจากนี้การที่สมาชิกในครอบครัวได้ร่วมกันคาดเดา แสดงความเห็นในขณะดูโทรทัศน์ก็ได้ช่วยย้าให้สมาชิกได้เห็นเห็นว่า ครอบครัวเป็นหน่วยที่ต้องอาศัยการพึ่งพาระหว่างสมาชิกด้วยกัน ไม่เพียงเท่านั้น การดูโทรทัศน์ยังช่วยให้สมาชิกในครอบครัวได้ผ่อนคลายความตึงเครียด โดยการลดความขัดแย้งได้อย่างน้อยก็ในระหว่างการดูโทรทัศน์

ในทางตรงกันข้าม โทรทัศน์จะช่วยลดความต้องการที่จะพูดคุย หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกในครอบครัว เพราะต่างก็มุ่งที่จะสนใจแต่โทรทัศน์ การใช้โทรทัศน์ในกรณีนี้จึงเป็นการสร้างเส้นขนานระหว่างบุคคลให้เกิดขึ้นมากกว่าที่จะสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แสดงให้เห็นว่าโทรทัศน์ได้ทำให้บุคคลสามารถหลีกเลี่ยงหนีไปจากสภาพความเป็นจริงได้

การใช้โทรทัศน์เพื่อเข้าร่วมหรือหลีกเลี่ยงกิจกรรมต่างๆ ของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติ จากการวิจัยพบว่า เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติ จะมีการใช้โทรทัศน์เพื่อหลีกเลี่ยงกิจกรรมหรือการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นมากกว่าการใช้โทรทัศน์เพื่อเข้าร่วมกิจกรรม และเด็กกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ใช้โทรทัศน์เพื่อหลีกเลี่ยงกิจกรรมมากที่สุด ในบรรดาเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ และเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ เช่น ถ้ามีญาติหรือคนรู้จักมาหาพ่อหรือแม่ของเด็ก เด็กก็จะ

หลีกเลี่ยงการเข้าไปพูดคุยกับคนเหล่านั้นด้วยการเปิดโทรศัพท์ดู เช่น เมื่อมีเพื่อนห้องข้างๆ มานั่งคุยที่กับแม่ของ ด.ช. หนัที่บ้าน หนัก็จะหลีกเลี่ยงการทักทายเพื่อนข้างห้องคนนั้นด้วยการไปเปิดโทรศัพท์ดู

3) การใช้เพื่อเรียนรู้ทางสังคม (social learning)

โดยส่วนใหญ่แล้ว เด็กทุกคนจะมีการเรียนรู้เรื่องราว ข้อคิดต่างๆ ที่มีการสอดแทรกอยู่ในรายการโทรทัศน์ และเด็กก็จะซึมซับความรู้เหล่านี้ไว้โดยไม่รู้ตัว เช่น เด็กจะเรียนรู้ว่าถ้าเป็นคนนิสัยไม่ดี ก็จะไม่ใคร่รัก หรือถ้าคิดร้ายกับผู้อื่น ตัวเองก็มักจะได้รับผลร้ายนั่นเอง จากการรับชมละครแล้วได้เห็นตัวอย่างจากตัวร้ายในละคร เด็กก็จะเรียนรู้ว่า ถ้าอยากให้คนรักก็ต้องเป็นเด็กดี หรือเด็กอาจจะเห็นตัวอย่างการกระทำและผลที่ได้รับจากการกระทำนั้นๆ จากตัวละครในโทรทัศน์ เด็กก็อาจจะจำและเรียนรู้ว่าถ้าตนเองทำพฤติกรรมแบบในโทรทัศน์ ก็จะได้รับผลเหมือนกับที่ตัวละครตัวนั้นๆ ได้รับ เป็นต้น

การใช้โทรทัศน์เพื่อการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติจะเห็นได้ไม่ชัดเจนเท่าเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ และเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ เนื่องจากเด็กในกลุ่มนี้จะดูโทรทัศน์แบบเจียบๆ ไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น หรือมีการแสดงความคิดเห็นเช่นเด็กกลุ่มอื่นๆ ทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถทราบได้ว่าเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติมีการเรียนรู้ทางสังคมมากน้อยเพียงไร

4) การใช้เพื่อแสดงความสามารถหรือความเหนือกว่า (competence/dominance)

การแสดงความสามารถหรือความเหนือกว่าเป็นสิ่งที่คนเรามักจะแสดงเมื่อต้องการการยอมรับจากบุคคลอื่น โดยส่วนใหญ่แล้ว เด็กผู้ชายจะมีการแสดงอำนาจเหนือกว่าเด็กผู้หญิงและถ้าครอบครัวไหนที่มีจำนวนสมาชิกมาก การแสดงอำนาจเหนือกว่าก็จะชัดกว่าครอบครัวที่มีจำนวนสมาชิกน้อย

เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติมีการใช้โทรทัศน์เพื่อแสดงความสามารถหรือความเหนือกว่า น้อยกว่าเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีกลุ่มอื่นๆ ที่ผ่านมา เนื่องจากเด็กๆ ในกลุ่มนี้จะดูโทรทัศน์เพียงลำพัง หรือแม้ว่าจะเป็นในขณะที่เด็กกำลังดู

โทรศัพท์ร่วมกับบุคคลอื่นๆ ในครอบครัว เมื่อมีบุคคลอื่นเปลี่ยนช่องรายการที่เด็กกำลังดูอยู่ เด็กคนนั้นก็อาจจะไม่แสดงปฏิกิริยาไม่พอใจออกมา อย่างมากก็อาจจะเพียงแค่ว่าบอกให้คนที่เปลี่ยนช่องโทรศัพท์รับรู้ว่าตนกำลังดูโทรทัศน์ช่องนั้นๆ อยู่ หรือในบางครั้งก็ดูรายการของช่องที่เปลี่ยนไปด้วยเลย

เช่น ในขณะที่ ด.ญ.เมย์กำลังนั่งดูโทรทัศน์อยู่ แล้วพี่สาวเดินเข้ามาดูโทรทัศน์ด้วยกัน ลักพัก พี่สาวของ ด.ญ.เมย์ก็เปลี่ยนช่องไปดูรายการอื่น ด.ญ.เมย์ ก็จะเพียงบอกพี่ว่า ตนกำลังดูรายการนั้นอยู่ แต่หลังจากนั้น ด.ญ.เมย์ก็นั่งดูรายการที่พี่เปลี่ยนมาดูอยู่

จากการวิจัย จะเห็นได้ว่า เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติ มีการใช้โทรทัศน์ทั้งในด้านโครงสร้าง ได้แก่ การใช้โทรทัศน์จะเหมือนเป็นสิ่งแวดล้อมในบ้าน ซึ่งช่วยสร้างเสียงประกอบ ในขณะที่เด็กทำกิจกรรมต่างๆ อยู่ นอกจากนี้ เด็กยังใช้โทรทัศน์ในการกำหนดเวลาในการทำกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเวลาอาหาร เวลาทำงานบ้าน หรือเวลานอน และในด้านความสัมพันธ์ โดยเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติมีการใช้โทรทัศน์เพื่อหลีกเลี่ยงการเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าเด็กกลุ่มอื่นๆ

ผู้วิจัยขอชี้แจงว่า เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติ ไม่ได้หมายความว่าเด็กกลุ่มนี้จะเป็นเด็กฉลาดกว่าเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ หรือเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ เพราะอารมณ์ไม่ได้เป็นตัวบ่งชี้ว่าเด็กคนนั้นจะโง่หรือฉลาด และเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกตินี้ ถือว่าเป็นจุดเด่นอย่างหนึ่ง โดยเด็กในกลุ่มนี้จะมีการควบคุมตนเอง ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และความรับผิดชอบมากกว่าคนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ แต่การควบคุมตนเองมากเกินไปอาจทำให้เด็กเก็บกดความรู้สึกต่างๆ ของตนเองไว้จนอาจทำให้เด็กเกิดความเครียดทางจิตใจขึ้นได้ และเด็กกลุ่มนี้สามารถพัฒนาอารมณ์ของตนเองให้อยู่ในเกณฑ์ปกติได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 7

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ทั้งทางร่างกาย จิตใจและอารมณ์มากกว่าวัยอื่นๆ ทำให้วัยรุ่นเข้ากับบุคคลในวัยอื่นได้ยาก วัยรุ่นจึงมีการเกาะกลุ่มกันเองอย่างเหนียวแน่น เพื่อนจึงเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลกับวัยรุ่นมากกว่าพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว

สื่อโทรทัศน์นับเป็นอีกสื่อหนึ่งที่นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชนให้ความสำคัญว่าเป็นสื่อหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่น โดยวัยรุ่นอาจจะมีการจดจำและเลียนแบบพฤติกรรมจากโทรทัศน์มาใช้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการใช้เวลา พฤติกรรมการดู และจุดประสงค์ในการใช้โทรทัศน์ของวัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ วัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ และวัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติ จำนวนทั้งสิ้น 15 คน ผลการวิจัยมีดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. การใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่าง

จากการวิจัยในเรื่องของการใช้เวลาในการทำกิจกรรมของเด็ก จะสรุปได้ว่า เด็กในแต่ละกลุ่มจะมีการใช้เวลาในการทำกิจกรรมต่างๆ ไม่แตกต่างกันมากนัก โดยเด็ก 14 ใน 15 คนใช้เวลาในการนอนมากกว่าการทำกิจกรรมอื่นๆ รองลงมา คือ เวลาในการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ในรูปแบบต่างๆ ทั้งการเปิดรับโทรทัศน์เพียงอย่างเดียวไม่มีการทำกิจกรรมอื่นๆ การเปิดรับโทรทัศน์ร่วมกับการทำกิจกรรมอื่น การเปิดรับโทรทัศน์และปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และการเปิดรับโทรทัศน์ ทำกิจกรรมและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น แต่มีเด็กบางคนที่มีช่วงของการใช้เวลาในการทำกิจกรรมแตกต่างจากเด็กคนอื่นๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานภาพครอบครัวของเด็กแต่ละคนด้วย โดยเด็กที่มีการใช้เวลาต่างจากเด็กคนอื่นเหล่านี้มักจะมีเหตุจำเป็นที่ทำให้ระยะเวลาในการทำกิจกรรมของตนไม่เหมือนกับของเด็กคนอื่นๆ เช่น ด.ญ. รัตน์ต้องไปทำงานกับแม่ทุกวันจันทร์ถึงศุกร์ ทำให้เวลาในการเปิดรับโทรทัศน์หรือการใช้เวลาว่างจะน้อยกว่าเด็กคนอื่นๆ มาก

2. พฤติกรรมการดูโทรทัศน์ของกลุ่มตัวอย่าง

ในด้านพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ของเด็กแต่ละกลุ่ม สามารถสรุปได้ว่า เด็กแต่ละกลุ่มมีพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ที่ไม่ต่างกัน กล่าวคือ เด็กจะไม่นั่งดูโทรทัศน์เพียงอย่างเดียว แต่จะมีการทำกิจกรรมอื่นๆ ควบคู่ไปกับการดูโทรทัศน์ไปด้วยเสมอ กิจกรรมที่เกิดขึ้นขณะรับชมโทรทัศน์มากที่สุด คือ การรับประทานอาหาร ซึ่งจะสามารถเห็นได้จากเด็กทุกคน และกิจกรรมที่ทำมักจะมี ความสำคัญมากกว่าการดูโทรทัศน์ โดยเด็กจะให้ความสนใจกับกิจกรรมที่ทำอยู่ โดยบางครั้ง ไม่ได้สังเกตเห็นว่ารายการโทรทัศน์ที่ดำเนินอยู่เป็นเช่นไร

3. ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวกับการดูโทรทัศน์

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวกับการดูโทรทัศน์ สรุปได้ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมาก ประการแรก คือ ครอบครัวจะมีผลต่อช่วงเวลาในการรับชมโทรทัศน์ เช่น เด็กที่ต้อง ต้องช่วยพ่อแม่ หรือผู้ปกครองทำงาน จะมีเวลาในการรับชมโทรทัศน์น้อยกว่าเด็กที่ไม่ต้องช่วย ประการที่สอง คือ ครอบครัวมีผลต่อรูปแบบการรับชมโทรทัศน์ของเด็ก เช่น เด็กที่ต้องอยู่บ้าน เพียงลำพังจะมีรูปแบบการรับชมโทรทัศน์เพียงอย่างเดียวมากกว่าเด็กที่อยู่กับสมาชิกคนอื่นๆ ใน ครอบครัว นอกจากนี้ ยังมีผลต่อการมีปฏิสัมพันธ์ของเด็ก โดยครอบครัวที่เด็กต้องอยู่บ้านเพียง ลำพัง จะทำให้เด็กติดนิสัยการไม่มีปฏิสัมพันธ์ในขณะดูโทรทัศน์ เพราะเด็กต้องดูโทรทัศน์เพียง คนเดียว ไม่มีเพื่อนคุยด้วย เด็กก็จะเคยชินกับการไม่มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในขณะดูโทรทัศน์ แม้ว่าในช่วงเวลานั้นจะดูโทรทัศน์กับบุคคลอื่นอยู่ก็ตาม

4. รายการโทรทัศน์ที่เด็กเลือกเปิดรับ

รายการโทรทัศน์ที่เด็กในแต่ละกลุ่มตัวอย่างเลือกเปิดรับมีลักษณะเหมือนกัน คือ เด็กทุกคนในทุกกลุ่มตัวอย่าง เลือกเปิดรับแต่รายการที่ให้ความบันเทิง โดยรายการที่เด็กเลือกเปิดรับมากที่สุด ได้แก่ ละคร รองลงมา ได้แก่ รายการเพลง มีเด็กเพียงคนเดียว ได้แก่ ด.ช.เป้ ซึ่งจัด อยู่ในกลุ่มของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ ที่มีการเปิดรับรายการ ประเภทสารคดี และเด็กเพียงคนเดียวเท่านั้นจากเด็กทั้งหมด 15 คนที่มีการเลือกเปิดรับรายการ ข่าว ได้แก่ ด.ญ.เมย์ ซึ่งกลุ่มของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติ ในขณะที่ครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับรูปแบบรายการที่หลากหลายกว่า แต่โดยส่วน ใหญ่แล้ว ครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างจะเลือกเปิดรับรายการละคร และรายการเกมโชว์หรือวาไรตี้

หลังละครภาคค่ำ ทั้งนี้ เนื่องจาก สมาชิกในครอบครัวคนอื่นๆ ต้องออกไปทำงานตั้งแต่เช้าจนเย็น ทำให้มีเวลาในการเปิดรับรายการโทรทัศน์เฉพาะช่วงเวลาเด็ก ซึ่งรายการที่มีให้เลือกรับชมในช่วงนั้นก็จะมีแต่รายการเกมโชว์หรือรายการประเภทวาไรตี้ ซึ่งรายการที่สมาชิกคนอื่นในครอบครัวเลือกเปิดรับนั้น เด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคนก็สามารถนั่งรับชมด้วย ยกเว้นเพียงช่วงที่ครอบครัวมีการเปิดรับรายการข่าว เด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคนจะใช้ช่วงเวลานั้นทำกิจกรรมอื่นๆ หรือทำกิจวัตรประจำวันอื่นๆ แทนที่จะนั่งตั้งใจดูข่าว และพ่อแม่ของเด็กแต่ละคนไม่มีการแนะนำหรือชี้แนะให้เด็กๆ สนใจดูรายการข่าวเลย

รายการละครโทรทัศน์ที่เด็กๆ กลุ่มตัวอย่างเลือกรับชม มีดังนี้

1. เขาวานให้หนูเป็นสายลับ เป็นละครแนวโรแมนติคคอมเมดี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการร่วมมือกันปราบปรามยาบ้า นอกจากนี้ยังมีการสอนให้คนเราอย่าหลงงมงายในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มองไม่เห็น โดยในละครชี้ให้เห็นว่าเป็นเรื่องของการหลอกลวงอย่างชัดเจน
2. นางแมวป่า เป็นละครแนวชีวิตที่ให้ข้อคิดสอนใจ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการปรับตัวและวางตัวให้เหมาะสม ไม่ควรมองบุคคลอื่นแต่เพียงภายนอก หากแต่ต้องมองถึงจิตใจ
3. น้ำเซาะทราย เป็นละครชีวิตหนักๆ ให้ข้อคิดด้านจริยธรรมและการประพฤติตนให้เหมาะสม มีเนื้อหาเกี่ยวกับสถาบันครอบครัว ว่าคนในครอบครัวควรให้เกียรติซึ่งกันและกัน คนเราไม่ควรเข้มงวดและจริงจังกับทุกๆ เรื่องเกินไปนัก ทุกสิ่งควรอยู่ในความพอดี มิฉะนั้นอาจเกิดผลร้ายตามมาได้
4. ขมั้นกับปูน เป็นละครชีวิต มีเนื้อหาเกี่ยวกับการมีอคติ ไม่ยอมรับความเปลี่ยนแปลงของสังคมและปรับตัวให้เข้ากับสังคมทำให้เกิดความสูญเสียขึ้นในครอบครัว ทั้งยังสอนเกี่ยวกับจริยธรรมและศีลธรรม
5. อตีตา เป็นละครแนวประวัติศาสตร์ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่สอง ซึ่งเกิดจากคนไทยที่ขายชาติ นำความลับไปบอกทหารพม่า และความไม่สามัคคีกันระหว่างคนไทยด้วยกัน ทำให้ต้องสูญเสียเอกราชของชาติ
6. เกาปริศนา เป็นละครชีวิตวัยรุ่น มีเนื้อหาเกี่ยวกับ ยาเสพติดในโรงเรียน การคิดแก้แค้นแม่ที่ทอดทิ้งลูก จนตัวละครที่คิดแค้นนั้นก็หาความสุขไม่ได้ และตายอย่างอ้างว้างในที่สุด

7. โนห์รา เป็นละครเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของภาคใต้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับ การอนุรักษ์การแสดงโนห์ราแบบดั้งเดิมที่ปัจจุบันหลงเหลืออยู่น้อยมาก เพราะคณะโนห์ราอื่นๆ เริ่มหันไปเล่นโนห์ราแบบประยุกต์ที่มีเนื้อหาตลกมากกว่า

รายการละครที่เด็กเลือกเปิดรับเป็นรายการละครที่มีข้อคิดสอนใจทุกเรื่อง โดยเด็กจะมีปฏิกิริยาตอบสนองกับตัวละครสำคัญๆ ในเรื่อง เช่น พระเอก นางเอก และนางอิจฉา เป็นต้น โดยเด็กจะแสดงความชื่นชมพระเอก นางเอก ในขณะที่ไม่ชอบนางอิจฉาในเรื่อง

จากการที่เด็กมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อตัวละครต่างๆ ในละคร แสดงให้เห็นว่า เด็กมีการเรียนรู้ว่าคนไหนเป็นคนดี คนไหนเป็นคนไม่ดี ในระดับหนึ่ง หากแต่เวลาที่เด็กดูรายการเหล่านี้ร่วมกับบุคคลอื่นในครอบครัว พ่อแม่ หรือพี่ๆ ที่ร่วมดูอยู่ด้วยไม่มีการชี้แนะเพิ่มเติมให้เด็กมีการเรียนรู้ในระดับลึกลงไป เช่น ในเรื่อง “เงาปริศนา” เด็กมีการเรียนรู้ว่าฝาแฝดคนหนึ่งไม่ดีคอยแกล้งแฝดอีกคนหนึ่ง แต่อาจไม่ทราบเหตุผลที่แฝดตัวที่ไม่ดีนั้นทำลงไปเพื่ออะไร หากพ่อแม่หรือพี่ๆ มีการชี้แนะว่าเป็นเพราะแฝดคนนั้นขาดการอบรมเลี้ยงดูที่ดีจากแม่ เพราะแม่ทิ้งไปตั้งแต่แรกเกิด เด็กก็จะเกิดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจแฝดคนที่ไม่ดีแทนที่จะเกลียดได้ เป็นต้น

5. ปฏิกริยาของกลุ่มตัวอย่างขณะดูโทรทัศน์

ในด้านของปฏิกริยาของเด็กในขณะที่ดูโทรทัศน์ สรุปได้ว่า เด็กในแต่ละกลุ่มจะมีปฏิกริยาในขณะที่ดูโทรทัศน์แตกต่างกันเมื่อรู้สึกสนใจรายการโทรทัศน์ที่รับชมอยู่ คือ เด็กจะมีการแสดงอารมณ์ร่วมไปกับสิ่งที่รับชม หรือบางครั้งเด็กจะดูโทรทัศน์อย่างตั้งใจ และอาจจะมีการเลียนแบบสิ่งที่ได้รับชม แต่เด็กทุกคนในทุกกลุ่มตัวอย่างมีปฏิกริยาค้ำยคลึงกัน เมื่อไม่รู้สึกสนใจรายการโทรทัศน์ที่รับชมอยู่

ในด้านของปฏิกริยาตอบสนองเมื่อเด็กสนใจรายการโทรทัศน์ เด็กที่จัดอยู่ในกลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ จะมีการแสดงอารมณ์ร่วมที่ค่อนข้างรุนแรงและเห็นได้ชัดกว่าเด็กกลุ่มอื่นๆ เด็กจะมีการแสดงออกทางสีหน้าและแววตา หรือมีการใช้ถ้อยคำที่หยาบคายรุนแรงเมื่อรู้สึกไม่พอใจ ในขณะที่เด็กที่อยู่ในกลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าเกณฑ์ปกติจะไม่ค่อยมีการแสดงออกให้เห็นว่ากำลังรู้สึกเช่นไร เด็กจะดูโทรทัศน์ด้วยสีหน้าที่เรียบเฉย ถ้ารู้สึกชอบใจก็จะเพียงแค่มุม ในขณะที่เด็กกลุ่มอื่นๆ จะหัวเราะ

ในด้านของปฏิกริยาตอบสนองเมื่อไม่สนใจรายการของเด็กทั้ง 3 กลุ่มจะไม่แตกต่างกัน โดยเด็กจะเปลี่ยนช่องโทรทัศน์หรือหากิจกรรมอื่นมาทำแทนการดูโทรทัศน์ เมื่อรู้สึกว่รายการที่ดูอยู่ไม่น่าสนใจ

6. การใช้โทรทัศน์ของเด็ก

ในด้านการใช้โทรทัศน์ของเด็ก จะพบว่าในการใช้โทรทัศน์ในด้านโครงสร้างของเด็กแต่ละกลุ่มจะไม่แตกต่างกัน เด็กจะใช้โทรทัศน์เป็นเพื่อนในขณะที่ทำกิจกรรมอื่นๆ เหมือนโทรทัศน์เป็นสิ่งแวดล้อมหนึ่งในบ้าน นอกจากนี้ เด็กยังใช้โทรทัศน์ในการแบ่งเวลาในการทำกิจกรรมประจำวันของตน เช่น เด็กจะอาบน้ำในช่วงรายการข่าว เป็นต้น

ในการใช้โทรทัศน์ด้านความสัมพันธ์จะมีความแตกต่างกันอย่างมาก โดยจะมีความแตกต่างกันไปตามกลุ่มของความฉลาดทางอารมณ์ด้านเด็กกลุ่มต่างๆ ดังนี้

ในด้านการใช้โทรทัศน์เพื่อเสริมสร้างการติดต่อสื่อสารมากและเห็นได้ชัดเจนที่สุด ได้แก่ กลุ่มของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ โดยเด็กกลุ่มนี้มักจะมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นในขณะที่ดูโทรทัศน์อยู่เสมอ ในขณะที่เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ จะมีการใช้โทรทัศน์ในด้านนี้บ้าง และเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าเกณฑ์ปกติ แทบจะไม่มีการใช้โทรทัศน์ในด้านเพื่อเสริมสร้างการติดต่อสื่อสารเลย

เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติจะมีการใช้โทรทัศน์เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด เพราะเด็กมักจะพูดแสดงความรู้สึกในขณะที่รับชมออกมา ซึ่งทำให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ขึ้นในครอบครัว ในขณะที่เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติ จะมีการใช้โทรทัศน์เพื่อหลีกเลี่ยงกิจกรรมมากที่สุด เช่น เด็กกลุ่มนี้จะตั้งใจดูโทรทัศน์เพื่อที่จะได้ไม่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เป็นต้น

ในด้านการใช้โทรทัศน์เพื่อการเรียนรู้ทางสังคม จะพบในกลุ่มของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติมากที่สุด เพราะในขณะที่เด็กดูโทรทัศน์ เด็กจะซักถามสิ่งที่ไม่เข้าใจจากพ่อแม่ที่นั่งดูโทรทัศน์อยู่ด้วย หรือในบางครั้งเด็กจะเรียนรู้เองจากสิ่งที่ดูว่าเป็นเช่นไร เช่น เมื่อเด็กเห็นนางอิจฉาในละครที่รับชมได้รับผลที่ไม่ดีจากสิ่งที่ทำไว้ เด็กก็พูดขึ้นมาว่า “เป็นเพราะคิดไม่ดีกับคนอื่น ตัวเองก็เลยต้องรับเคราะห์เอง” เป็นต้น

ในด้านการใช้โทรทัศน์เพื่อแสดงความสามารถหรือความเหนือกว่า เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าปกติ จะมีการใช้โทรทัศน์ในด้านนี้มากกว่าเด็กกลุ่มอื่นๆ เช่น เด็กจะไม่พอใจ แสดงความโกรธหรือมีอารมณ์ฉุนเฉียว เมื่อมีคนอื่นมาเบียดเบียนของรายการที่รับชมอยู่ และจะทะเลาะกับบุคคลนั้นจนกว่าจะได้รับชมโทรทัศน์ช่องเดิม ในขณะที่เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ และเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติจะไม่แสดงสิ่งที่บ่งบอกให้บุคคลอื่นรู้สึกว่าคุณกำลังรู้สึกไม่พอใจออกมา อย่างมากก็อาจจะเพียงแค่ออกให้คนที่เบียดเบียนช่องโทรทัศน์รับรู้ว่าตนกำลังดูโทรทัศน์ช่องนั้นๆ อยู่

อภิปรายผล

อารมณ์เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ในหนึ่งวัน คนเราสามารถเปลี่ยนแปลงอารมณ์ได้หลายครั้งและหลายรูปแบบ ทำให้นักวิชาการด้านจิตวิทยาส่วนใหญ่เริ่มหันมาให้ความสนใจกับเรื่องอารมณ์มากขึ้น โดยมีการเปรียบเทียบระดับอารมณ์เหมือนที่มีการเปรียบเทียบระดับสติปัญญา ซึ่งเรียกว่า “ความฉลาดทางอารมณ์” ซึ่งความฉลาดทางอารมณ์ นอกจากจะขึ้นอยู่กับพื้นฐานนิสัยใจคอของตัวเองแล้ว ยังขึ้นอยู่กับ การปลูกฝังค่านิยม หรือสิ่งแวดล้อมภายในบ้านด้วยเช่นกัน

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ทั้งทางร่างกาย จิตใจและอารมณ์มากกว่าวัยอื่นๆ ทำให้วัยรุ่นเข้ากับบุคคลในวัยอื่นได้ยาก วัยรุ่นจึงมีการเกาะกลุ่มกันเองอย่างเหนียวแน่น เพื่อนจึงเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลกับวัยรุ่นมากกว่าพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว

สื่อโทรทัศน์นับเป็นอีกสื่อหนึ่งที่นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชนให้ความสำคัญว่าเป็นสื่อหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่น โดยวัยรุ่นอาจจะมีการจดจำและเลียนแบบพฤติกรรมจากโทรทัศน์มาใช้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการใช้เวลา พฤติกรรมการดู และจุดประสงค์ในการใช้โทรทัศน์ของวัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ วัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ และวัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติ

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า เด็กแต่ละคนมีการเลือกรับสารและรู้จักใช้สารจากสื่อโทรทัศน์เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของตนเองได้ เพราะเด็กมีการเลือกรับชมรายการที่ตนต้องการชมได้ และสามารถเลือกไม่รับชมรายการที่ตนไม่ต้องการชมได้ โดยเด็กๆ จะไม่ได้บังคับ

โทรทัศน์เพียงอย่างเดียว แต่มักจะมีการทำกิจกรรมอื่นๆ ร่วมด้วย โดยกิจกรรมที่เด็กทำเป็นประจำขณะดูโทรทัศน์ คือ การรับประทานอาหารเช้า ไม่ว่าจะเป็นการรับประทานอาหารเช้าแต่ละมื้อของวัน หรือเป็นอาหารจำพวกขนมขบเคี้ยว ซึ่งพฤติกรรมเช่นนี้เป็นรูปแบบการรับประทานอาหารที่ไม่เหมาะสมนัก โดยเด็กอาจจะติดนิสัยนี้ไปใช้ในสถานที่อื่น

จากการเก็บข้อมูล พบว่า ช่วงเวลาของการใช้เวลาในการดูโทรทัศน์ของเด็กแต่ละคนจะขึ้นอยู่กับสภาพครอบครัวของเด็ก โดยเด็กที่ต้องช่วยงานพ่อแม่จะมีเวลาในการรับชมโทรทัศน์น้อยกว่าเด็กที่ไม่ต้องช่วยงาน และเด็กที่อยู่บ้านเพียงลำพังจะมีช่วงการใช้โทรทัศน์มากกว่าเด็กที่อยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ทั้งนี้ เวลาที่เด็กแต่ละคนใช้ดูโทรทัศน์ยังขึ้นอยู่กับว่าเด็กมีสื่อหรือกิจกรรมอื่นๆ ให้เลือกหรือไม่ โดยบ้านของเด็กบางคนมีเพียงโทรทัศน์เครื่องเดียว ไม่มีสื่ออื่นๆ เลย ทำให้เด็กไม่มีโอกาสในการเข้าถึงสื่ออื่น เด็กก็จำเป็นต้องเลือกดูโทรทัศน์เพียงอย่างเดียว ในขณะที่เด็กที่มีโอกาสเข้าถึงสื่ออื่นๆ มากกว่าก็จะมีตัวเลือกมากกว่า เช่น เมื่อไม่ต้องการดูโทรทัศน์ เด็กบางคนอาจจะเลือกเล่นเกมเพลย์สเตชันแทน หรือเด็กที่มีเพื่อนที่บ้านอยู่ละแวกเดียวกัน ก็จะมีโอกาสเลือกที่จะเล่นกับเพื่อนหรือไม่ ในขณะที่เด็กที่ไม่มีเพื่อนอยู่ใกล้ๆ กันไม่มีโอกาส

ในด้านของปฏิกริยาของเด็กในขณะดูโทรทัศน์นั้น พบว่า เมื่อเด็กรู้สึกสนใจรายการโทรทัศน์ที่กำลังรับชมอยู่ เด็กจะมีการแสดงออกให้บุคคลรอบข้างสังเกตเห็นได้ โดยปฏิกริยาเมื่อเด็กสนใจรายการโทรทัศน์ เด็กจะมีการแสดงอารมณ์ร่วม ดูโทรทัศน์อย่างตั้งใจ หรือมีการเลียนแบบ โดยจะพบเห็นได้ชัดเจนในขณะที่เด็กกำลังดูรายการละคร โดยเด็กแต่ละกลุ่มตัวอย่างจะมีระดับของการแสดงออกที่แตกต่างกัน เด็กกลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ จะแสดงปฏิกริยาชัดเจนและรุนแรงกว่ากลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติที่จะมีการแสดงออกบ้าง ในขณะที่ผู้วิจัยแทบจะไม่เห็นปฏิกริยาตอบสนองของเด็กกลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติเลย

ในด้านจุดประสงค์ของการใช้โทรทัศน์ พบว่า การใช้โทรทัศน์ในด้านโครงสร้างเป็นรูปแบบการใช้ที่พบมากที่สุด โดยเด็กจะมีการใช้โทรทัศน์ในด้านนี้กันทุกครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นการใช้โทรทัศน์จะเหมือนเป็นสิ่งแวดล้อมในบ้าน ซึ่งช่วยสร้างเสียงประกอบ ในขณะที่เด็กทำกิจกรรมต่างๆ อยู่ นอกจากนี้ เด็กยังใช้โทรทัศน์ในการกำหนดเวลาในการทำกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเวลาอาหาร เวลาทำงานบ้าน หรือเวลานอน

สำหรับการใช้โทรทัศน์ในด้านความสัมพันธ์ เด็กทุกคนมีการใช้โทรทัศน์ในด้านนี้ แต่เด็กแต่ละกลุ่มจะมีรูปแบบการใช้หรือปริมาณการใช้โทรทัศน์ด้านความสัมพันธ์แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านอารมณ์ของเด็กเป็นสำคัญ กล่าวคือ เมื่อเด็กรู้สึกอยากพูดคุยกับบุคคลอื่น เด็กอาจจะใช้โทรทัศน์เพื่อเป็นหัวข้อในการพูดคุย ในทางตรงกันข้าม ถ้าเด็กไม่ต้องการพูดคุย แม้ว่าเด็กจะนั่งดูโทรทัศน์ร่วมกับบุคคลอื่น เด็กก็จะไม่พูดคุย นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่าเด็กแต่ละคนมีการเรียนรู้ทางสังคมที่ได้รับจากการดูโทรทัศน์ แต่ตัวของเด็กเองอาจจะไม่รู้ว่าตนเองกำลังทำการเรียนรู้อยู่ เช่น เมื่อเด็กกำลังรับชมรายการประเภทละคร เด็กจะมีการคาดเดาสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง เนื่องจากเหตุการณ์นั้นเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง หรืออาจจะเคยเกิดขึ้นในละครเรื่องอื่นๆ ที่เด็กได้มีโอกาสรับชมมาก่อน เด็กก็จะมีจุดจำเรื่องราวและผลของการกระทำของตัวละครนั้นๆ ไว้เพื่อใช้กับตัวเองเมื่อต้องเผชิญกับเหตุการณ์เช่นในละคร

ในการใช้โทรทัศน์ด้านความสัมพันธ์ พบว่า เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติจะมีการใช้โทรทัศน์เพื่อเสริมสร้างการติดต่อ เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมและการเรียนรู้ทางสังคมมากที่สุด ในขณะที่เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติจะมีการใช้โทรทัศน์เพื่อหลีกเลี่ยงการเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าเด็กกลุ่มอื่นๆ และเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติจะมีการใช้โทรทัศน์เพื่อแสดงความสามารถหรือความเหนือกว่ามากกว่าเด็กกลุ่มอื่นๆ

จากการวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์การใช้สื่อโทรทัศน์ของการวิเคราะห์การใช้สื่อโทรทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนนทรีวิทยา ตามระดับความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี” ทำให้เห็นว่า เด็กวัยรุ่นแต่ละคนใช้เวลาในช่วงที่ปิดภาคเรียนไปอย่างเปล่าประโยชน์ เด็กๆ ไม่มีการทำกิจกรรมอื่นๆ นอกเหนือจากการนั่งดูโทรทัศน์เท่าไรนัก และประเภทรายการโทรทัศน์ที่เด็กชอบรับชมก็มีแต่รายการบันเทิงหรือรายการละคร ทำให้เด็กไม่มีการพัฒนาและแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เท่าที่ควร นอกจากนี้ ในขณะที่รับชมรายการบันเทิงหรือละคร พ่อแม่หรือผู้ปกครองก็ไม่มี การชี้แนะสิ่งที่ดีหรือสิ่งที่ไม่ดีที่พบเห็นจากตัวอย่างในโทรทัศน์ให้เด็กได้คิด การดูโทรทัศน์ร่วมกันจะมีเพียงการพูดคุยถึงความรู้สึกที่ตนมีต่อเนื้อหาของรายการโทรทัศน์ในช่วงนั้นๆ ซึ่งในความเป็นจริง พ่อแม่ควรมีการชี้แนะหรือให้ข้อคิดต่างๆ โดยใช้เนื้อหาจากโทรทัศน์นั้นๆ มาสอนลูก เพราะจะสามารถช่วยพัฒนาด้านความคิดของเด็กหรืออาจช่วยพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กได้ เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวมีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน มีการช่วยเหลือให้คำปรึกษาซึ่งกันและกัน ซึ่งสามารถสร้างความผูกพันของครอบครัวให้แน่นแฟ้นขึ้น ความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีที่ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติหรือสูงกว่าเกณฑ์ปกติของเด็กก็จะมีพัฒนาให้ดีขึ้นได้ เช่น ในเด็กที่มีความ

ฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเกณฑ์ปกติจะไม่ชอบพูดคุยแสดงความคิดเห็น แต่ถ้าพ่อแม่คอยถามความคิดเห็นของลูกในขณะรับชมโทรทัศน์เป็นประจำ เด็กอาจมีการพัฒนาเป็นผู้เริ่มมีปฏิสัมพันธ์ก่อนก็ได้ในอนาคต

นอกจากนี้ ผู้วิจัยกลับพบว่า เด็กในช่วงวัยรุ่นนี้มีการใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อแสวงหาความสุขด้วยตัวเอง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากเด็กๆ ยังไม่สามารถหารายได้ได้ด้วยตนเอง ทางเลือกหนึ่งที่เด็กใช้หาความสุขความบันเทิง จึงได้แก่โทรทัศน์ เพราะทั้งสะดวกและไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ

จากการที่ได้ๆ ใช้สื่อโทรทัศน์ในการแสวงหาความสุขนี้เอง ทำให้โทรทัศน์มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นอย่างมาก เด็กวัยรุ่นจะติดโทรทัศน์มากกว่าพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากช่องว่างระหว่างวัยของทั้งสองฝ่าย วัยรุ่นจะรู้สึกว่าเข้ากับพ่อแม่ได้ยาก พูดคุยกันไม่รู้เรื่องหรือที่เรียกว่าคุยกันคนละภาษา ในขณะที่พ่อแม่บางคนไม่เข้าใจพฤติกรรมการเปลี่ยนแปลงของเด็กในช่วงวัยนี้ ทำให้ไม่สนใจที่จะเข้าไปพูดคุยหรือร่วมรับรู้ถึงความรู้สึกด้านต่างๆ ของลูก ทำให้เกิดความห่างเหินกันขึ้น เช่น ถ้าให้เด็กๆ เลือกระหว่างนั่งพูดคุยกับพ่อแม่กับนั่งดูโทรทัศน์ เด็กจะเลือกประการหลังมากกว่า ซึ่งลักษณะเช่นนี้จะส่งผลต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างพ่อแม่และลูก ทำให้พ่อแม่กับลูกรู้สึกไม่สนิทสนมกัน ในอนาคต เมื่อเด็กวัยรุ่นมีปัญหาและต้องการคำปรึกษา เด็กอาจจะไม่มาขอคำปรึกษาจากพ่อแม่ ผู้ซึ่งสามารถให้คำปรึกษาที่ดีและอาจช่วยแก้ปัญหาได้ แต่กลับนำปัญหาไปปรึกษากับเพื่อนหรือตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งในบางครั้งวิธีหรือทางออกที่เด็กใช้แก้ปัญหานั้นไม่ถูกต้อง

จากการเก็บข้อมูลที่พบว่า เด็กๆ จะไม่เลือกเปิดรับรายการข่าว เพราะรู้สึกว่ารายการข่าวไม่น่าสนใจ และเมื่อพ่อแม่หรือสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัวมีการเปิดรับรายการข่าว เด็กก็จะเลี่ยงไปทำกิจกรรมอื่นๆ โดยที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองไม่มีการแนะนำให้เด็กรู้สึกสนใจดูรายการข่าวที่มีประโยชน์นอกเหนือไปจากการรับชมแต่รายการบันเทิงเพียงอย่างเดียว และไม่มีการนำเนื้อหาของข่าวที่ได้รับชมมาแล้วให้ลูกฟัง แสดงให้เห็นว่าพ่อแม่ของเด็กเองก็ไม่ตระหนักว่าข่าวมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อเด็กเท่าไรนัก ซึ่งเป็นความคิดที่ผิดๆ พ่อแม่ไม่จำเป็นต้องบังคับให้เด็กดูข่าว หากแต่ควรแนะนำให้เด็กเริ่มดูข่าวบ้างเพราะรายการข่าวเป็นรายการที่น่าเสนอเหตุการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีวิสัยทัศน์กว้างไกลขึ้น และมีความรู้รอบตัวมากขึ้น หรือมีการนำเนื้อหาของข่าวมาพูดคุยกับลูกเพื่อเป็นการเพิ่มความรู้ให้ลูก

การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กนั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับตัวเด็กเองแล้ว บุคคลที่เด็กใกล้ชิด เช่น พ่อแม่ ครูหรือเพื่อน ก็มีผลสำคัญอย่างยิ่ง สื่อโทรทัศน์ก็เช่นกันเพราะเป็นสื่อหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความคิดของเด็ก ดังนั้น ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรร่วมมือกัน ในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของวัยรุ่นให้มีความฉลาดทางอารมณ์ปกติในทุกๆ ด้าน

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยการใช้สื่อโทรทัศน์ของวัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีเพียงด้านเดียว ดังนั้น น่าที่จะมีการขยายขอบเขตการวิจัยไปยังวัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านอื่นๆ อีก ได้แก่ วัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่ง วัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านสุข หรือมีการขยายขอบเขตไปศึกษาผู้รับสารกลุ่มอื่นๆ เช่น กลุ่มเด็ก กลุ่มผู้ใหญ่ เป็นต้น
2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในช่วงที่เด็กปิดภาคเรียน ทำให้เด็กรู้สึกผ่อนคลายและมเวเวลาในการเปิดรับสื่อโทรทัศน์มากกว่าช่วงเปิดภาคเรียน จึงควรมีการวิจัยในช่วงที่เด็กเปิดภาคเรียนด้วย เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างของเด็กใน 2 ช่วงเวลาได้ชัดเจนขึ้น
3. ในการวิจัยครั้งนี้ เน้นศึกษาเฉพาะสื่อโทรทัศน์ เพียงสื่อเดียว จึงควรมีการศึกษาการใช้สื่ออื่นๆ ด้วย
4. พ่อแม่และครูควรนำรายการบันเทิงมาประยุกต์ใช้ในการสอนเด็กๆ เช่น เมื่อทราบว่าเด็กชอบรายการละคร ครูอาจนำละครมาให้เด็กชมตอนหนึ่ง จากนั้นก็ให้เด็กอภิปรายหรือเขียนรายงานความรู้สึกที่มีต่อการได้รับชมละครตอนนั้น เพราะเด็กจะให้ความสนใจมากกว่าการเรียนแต่ตำราทางวิชาการ และควรมีการชี้แนะเด็กเกี่ยวกับเนื้อหาในละครถึงสิ่งที่ดีและไม่ดี เพราะเด็กในช่วงวัยรุ่นจะไม่แสดงการเลียนแบบสิ่งที่พบเห็นในละครนั้นๆ ทันที หากแต่มีการจดจำเพื่อนำมาใช้กับตนเองในอนาคต หากพ่อแม่หรือครูใส่ใจและให้คำชี้แนะที่ดี ก็จะสามารถป้องกันการเลียนแบบผิดๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้
5. ผู้ผลิตสื่อควรมีการผลิตรายการประเภท “สาระบันเทิง” (Edutainment) เพราะเป็นรูปแบบรายการที่เด็กๆ ให้ความสนใจมากกว่ารายการประเภทสารคดีหรือข่าว รายการสาระบันเทิงยังสามารถสอนเด็กในสิ่งที่ประโยชน์ได้เนื่องจากเนื้อหาและรูปแบบรายการตรงกับความสนใจของเด็ก เด็กๆ จึงตั้งใจดูรายการและมีการจดจำเนื้อหาของรายการได้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมสุขภาพจิต. สุขภาพจิตดีด้วยอีคิว. นนทบุรี : กรมสุขภาพจิต, 2543.

กาญจนา แก้วเทพ. สื่อสารมวลชน : ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, 2541.

กุศล สุนทรธาดาและคณะ. สถานการณ์และองค์ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทย นนทบุรี : กรมสุขภาพจิต, 2540.

นิดดา หงษ์วิวัฒน์. ความรักแทนที่โทรทัศน์. ในเอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก. กรุงเทพมหานคร : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. (อัดสำเนา)

บัณฑิตา ทองสีมา. การใช้โทรทัศน์ของเด็กในครอบครัว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

ประมะ สตะเวทิน. หลักนิเทศศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, 2540.

พัชนี เขยจรรยา, เมตตา วิวัฒน์านุกูล และถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์. แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์ กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

ภูษงค์ น้อยสง่า. การใช้สื่อวิทยุและโทรทัศน์ของคนงานไร่อ้อยที่หมู่บ้านหนองประเสริฐ อำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2539.

ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ. การวิเคราะห์ผู้รับสาร. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ที พี พรินท์ จำกัด, 2542.

รัญจวน มีนประดิษฐ์. อิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายซึ่งมาจากครอบครัวที่มีฐานะแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513.

ลักขณา สกุลลิขเรศสีมา. การอบรมเลี้ยงดูเด็ก. ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, 2542

ล้ำค่า โพธิ์กระจำง. การใช้และความพึงพอใจจากสื่อของเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.

วไลรัตน์ พูนวศิน. การศึกษาความต้องการรายการโทรทัศน์ของเด็กชนบทในจังหวัดสุรินทร์. วิทยา

นิพนธ์ปริญญาหมอบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
ศรีเรื่อน แก้วกังสดาล. จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร :

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540.

อรพินท์ ศักดิ์เอี่ยม. การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่เด็กได้รับจากการชมรายการโทรทัศน์
สำหรับเด็ก. วิทยานิพนธ์ปริญญาหมอบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2537.

ภาษาอังกฤษ

Atkin, Charles K. New Model for Mass Communication Research. New York: The Free
Press, 1973

Gardner, Howard. Frames of mind, New York: Basic Books, 1985.

Katz E., and other. The Uses of Mass Communication Current Perspective on
Gratification Research. Beverly Hills: Sage Publication, 1973

Klapper, Joseph T. The Effects of Mass Communication. New York: The Free Press,
1960.

Palmer, Edward. Formative Research in the Production of Television for Children,
Evaluating Education Television and Radio, 95-100. London: Sydenhams Printers,
1974.

Rosengren, Karl E. Uses and Gratification : A Paradigm Outline. In Blumer, J .G. and
Katz E. (eds) . The Uses of Mass Communication. Beverly Hills: Sage Publications,
1972.

Schramm, Wilbur. Channels and Audiences. Chicago: Ran McNally Collage Publishing,
1973.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวบุษกร โทศลศิริลักษณ์ เกิดเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2519 สำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2540 และเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2542

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย